

סימן א מה שישאלתם שליח צבור שקרא ישראל במקום פהו ונכנס פהו קודם שיברך ישראל הוא ראוי שיעמוד בתורה אותו ישראל ולא יקרא ולא ישב אלא עומד בעמידה עד שישלימו פהו ולוי ואח"כ יקרא הוא אחריהם ואין בזה משום בישת אלא מכונן עומד לכבוד התורה ונתן מקו' למכבדיה והוא מונמן אחריהם ואין קורין ישראל אחר קודם הימנו: סימן ב ברכו את ה' המבורך לא הניא התחלה דחזינו כל יומא בשליחא דצבורא דאמ' ברכו את ה' המבורך קודם תפילה ולית ביה איסורא קלל.

אשר בחר בנו הנייא התחלה דהא ברכו את ה' פלומר שליח צבור נותן לעולים רשות לברך משום ישמעאל בני ברכני: סימן ג בתרין פהנייא הם הכי נמי שרינו למעבד דהכי חזנייא דעבדי ביום' דאית ביה חתן וכן המנהג בשתי ישיבות: סימן ד שאלה היין אשר ימזוג בו יין מבושל אם יש לברך עליו בורא פרי הגפן אם לא.

תשובה אם יהיה הרוב מן היין שאינו מבושל מברכין עליו בורא פה"ג אבל אם הרוב הוא מן היין המבושל מברכין עליו שהכל וזה אינו ראוי לקדוש היום מפני שאין אומר קידוש היום אלא על היין הראוי לנסף ע"ג המזבח וכיון שיש בזה מן המבושל אינו ראוי לגבי מזבח ואין אומ' עליו קידוש היום: סימן ה שאלה על נדה אשר רחצה אחר ימי נדותה במים שאובין והיא שומרת שבעת ימי נקיים אם יש לה משקב או מושב או לא.

תשובה אם על עיקר התורה אתם דורשים כל זמן שאין הנדה טובלת במי מקנה היא כשאר בעלות נדה דכתיב והדנה בנדתה תהא בנדתה עד שתבוא במים וצריכה למשקב ומושב אבל בזמן הזה שאין מתרחקין ממשקבה ומושבה של נדה אלא כדי שלא תשתפח תורת טהרה מישאל וכיון שטהרה מנדתה ורחצה במים שאובין אין מתרחקין ממשקבה וממושבה ועל זה הוא מנהג העם בדור הזה בעוד שהיינו דורשין להשיב על הענין הזה הגיע אלינו פתב מחכמי הודו וכתב אחד מאנשי תוגרמא ואנשי הודו וחקמי' סופריה ומלמדיה האריכו ענייני' רבים ונכפדים בכתביהם והוצרכנו להשיב עליהם בדרך אחר כפי חכמתם והשגתם אשר השיגו ועניינן שלומותם וכתב מליצתם לא פתבנו זולתי שהוצרכנו לכתוב רמז הדברים מאשר שלחנו להם לכן חכמים הנבונים לא אליכם לטרוח עצמיכם על פוננת הדברים האלה הנה ידענו כי יש שבר בכל העמים אשר אין להם תורה חכמה ותושיה זולתי אותם ההולכים בחשף מחכמי הטבעי וחושבים כי אין תורה אחר' זולתה וכי הוא ית' מחשבתו העליונה הברה והתורה הוא בדרך טבע כפי מוחם הריקן והלא פתיב פי כגבנה שמים מארץ פן גבהו דרכי מדרכיכם ומחשבונתי ממחשבונתיכם ומי יוכל להשיג דעת מחשבת פחת אחד מעבדי השב' כ"ש וכ"ש דעת מחשבת המלך הגדול רם ונשא שוכן עד וקדוש שמו אשר כל צבא המרום נלאו מחקירת חכמתו והשגתו ובלב שואלים איה מקום פבודו ומה לכם תדכאו עמו ופני עניינים בתורה תטחנו בשמעם את דבריכם וניב לשונכם בדרך ארשט"ו ונחבריו ודנים תורתו ית' באותו הדרך מי שמע כזאת מי ראה פאלה היוחל ארץ במעמד הר סיני ביום אחד אם ינלד גוי בתוכן שמים ואר' בקיומ' בשמוע את דברי אומ' נעשה ונשמע ובאותה שעה ארץ יראה ושקטה ושמים עמדו על תכונותם והעולם עמד על קיומו והפל על הדברים האלה ואתם עושים במשקל דעת יוצרנו ית' שהוא דעת התורה ממש לדעת הפילוריק רמה ותולעה תהו ובהו אשר אין בו ממשוהלא כתי' כל הגוים פאין נגדו לאפס ותהו ונחשבו לו.

אל תרבו תדברו גבוהה יצא עתק מפיהם בלא דעת ולא תבונה ניב לשונכם כי אל דעות
ה' ולו נתכנו עלילות. אשר אמרתם ואשר שלחתם בענין הנדה והרחבתם פיהם בדרך
טבעכם והבלי דעתכם יודע לכם כי לא זה הדרך אשר תלכו בו מצד דעת עליון ותורתו
הקדושה כי ענין הנדה כבר הורונו חכמינו ז"ל הענין הנכון והטוב בדבריהם לא? מוטו
עולם ועד ומה שאתם מבקשים הסירו סיגים מפספף ויצא לצורך פלי וחפץ ה' בידכם
יצלח דעו כי מעת שרחצה מטומאה אינה מטמאה משפב והייתי מאריף בתלמו' זולתי
שאתם מבקשים דברי חפץ ואין אנו יכולין להשיב לכם כי איך יזהיב אדם על חרשי
אדמה הנשברים והם דברי ארסט"ו והפילוסופים כי כולם חברים אבל השיבו וחייו ושימו
יד על פה ודעו כי פרחוק ממזרח ממערב כף הרחיק המקום ית' דעתו שהיא דעת התורה
הקדושה מדעות בני אדם זכרו זאת והתאוששו ומאותו הדרך התבוששו ודעו כי הפלא
ה' ענין תורתנו הפלא ופלא וכאשר תדעו ותשפילו ותבינו ענין פסח מצרים וכי יש בו
הלל יום ראשון הלל גמור ולשאר הימים מדלגו דלגוי ומשם והלאה שבע שבתות
תמימות עד יום מתן תורה שישאל מתחברים באביהם שבשמים תדעו הענין הזה וכי
פלא מכם דבר למשפט שאלו לרב ר' יהודה בן הנגיד כי שמי בקרבו הי"ו והוא יודיע
לכם הדבר מפה אל פה בהראותכם אליו כתבי זה ע"כ: סימן ו שאלה מי שרחץ בתשע
קבין הואיל ואינה טבילה מברך על הטבילה או לא.

תשובה כבר הודענו דבר זה וכתבנו לרבני אקילדיש אין מברכין על הטבילה וכ"ש על
הדחתה הואיל ואינה מצוה בזמן הזה אבל טבילה שהיא מצוה כגון זבה ויולדת מברכין
ואח"כ טובלין ולא קשיא לן ממ"ש כל המטבילין מברך עובר לעשייתן שהוא בטבילת
גר ועבד דלא חזו לברוכי: סימן ז שאלה מי שיצא עליו שם רע או עבר עבירה היש מן
הדין להחרים בפניו אם עשה אותה עבירה או לא ואם שמע החרם והודה חייב מלקות
או מכת מרדות או דילמא אינו חייב כלום מפני שהוא קרוב אצל עצמו ואין אדם משים
עצמו רשע.

תשובה אין מן הדין להשביע אדם אם עבר עבירה אם לאו אלא פשיתברר לבית דין
שעשאה יענישוהו כפי רשעתו ומשביעין אותו שלא ישנה פדכתי' ואריב עמם ואקללם
ואשביעם כו': סימן ח שאלה מי שחרף את חברו באחת מן העבירות חייב להלקותו
ולגדותו עד שיתברר מה שאמ' על חברו או לא וכן יש בדבר הפרש בין על שאמר בדרך
חרפה ובין שאמר על דרך עדות כגון שנתפונן להעי' עליו וכן מי שמעיד על אשת איש
או פנויה עדות גמורה בדבר והוא עד א' ולא נמצא עד אחר מלקין אותו כמי שהוציא
שם רע או לא.

תשובה כבר ידעתם כל מי שהעיד יחידי בדבר עבירה או על אשת איש מנגדינו ליה דהא
שם רע הוא דאפיק עליה והכי דין הוא בתלמו' דכתי' לא יקום עד א' באיש לכל עון
ולכל חטאת ועל כף מנגדינו ליה כמו שאמרו רבותינו ז"ל בענין טוביה שהעי' עליו וגוד
ונגדוהו והלקוהו ואמר טוביה חטא ונגוד מנגד אמרו ליה שם רע הוא דאפיקת עליה
וכתיב לא יקום עד א' לכל עון ולכל חטאת: סימן ט שאלה על איזו עבירה מתחייב
מלקות ועל איזו מכת מרדות תשובה כל עבירות שפתורה לאו שיש בו מעשה לוקין
עליו ומה שהוא איסורו מדרבנן לוקין לו מכת מרדות מדרבנן: סימן י שאלה היא הדין

באלו השרצים כגון תולעת וזבוב ונמלה שגפלו בקדרה היאך הדין בהם כמ"ש פל
איסורין שבתורה בששים או אין אומ' רק אלא בשגפלו בצונן אבל גפלו בחמין בכלי
שני וכ"ש בכלי ראשון אפשר שיפסוק אותו זבוב ויכנס בתוך התבשיל או יאכל נמלה
וכבר אמרו האוכל נמלה לוקה חמש תשובה מי שמצא א' מן השרצי' בקדרה משליך
אותו ולא נאסר אותו תבשיל בין שהיה חם בין שהיה צונן אבל אם נפסק אותו שרץ
בתבשיל שיעורו כשאר איסורין שבתורה ואם חלת עיסה נתערבה בכצק אם אין מקומה
ידוע מפריש אחרת ואינו חושש משום שחלת חוצה לארץ היא מדרבנן ואינה מקדשת
מה שנתערבה בו ושיעור חלה הוא כמו שנהגו הנשים להפריש ולא הצריכו אותה
רבותינו אלא שלא תשתפח תורת חלה וכבר אמרנו בהלכות שלנו כל הצורך: סימן יא
שאלה ראינו למקצת הגאונים שאומרי' אין הפהו חייב בתפילה של יד וכן מי שגשבע
על אשתו שלא תאכל פלום מן הפירות תמתין עליו יום א' וביום שני יגרש אותה ואם
היה פהו ימתין אותה ב' ימים וזה ההפריש שהפרישו הגאונים בין פהו לישראל בשני
דברי' אלו לא עמדנו על עיקרם תשובה זה שאמרו הגאונים שאין חייב הפהו בתפיל'
של יד נראין הדברי' שלא אמרו כן אלא משום שהוא פורש את כפיו ואלוהיה הדבר כמו
שהם אומרים לא היה פטור אלא בשעת נשיאות כפים שהעוסק במצוה פטור מן המצוה
ואין אנו צריכין לכל כף שיכול הוא להסיר את הרצועה מעל אצבעותיו ויחזיר אותה
אחר הברכה אבל מה שאמרו לענין האשה בנדאי כן הוא שישראל שגירש את אשתו
יכול הוא להחזיר אותה ומשום כן אינו ממתין אלא יום א' שמא ימצא מי שיתיר את
שבועתו ואם לא ימצא באותו יום יגרש יום ב' ואם ימצא לאחר גירושין מי שיתיר
שבועתו יחזיר אותה אבל הפהו אם גרש אינו יכול להחזיר לעולם ומשום כן ימתין שני
ימים: סימן יב שאלה נענין התשובה הזכיר ואמר הכי: מה ששאלתם לענין קיבת נכרי
ואמרתם דשמיע לכוון דאית מאן דשרי ותמהתם מהיכן שרי וזהו אנו מקצת טרפה אסרי'
מק"ו דרבא כו' וגם אנו תמהים עליכם ונחלא בסוף הדין פירקא דמתני' קא פסקי' בהדיא
והלכתא אין מעמידין בעור קיבת גבלה אבל בקיבת גבלה ובקיבת שחיטת נכרי ובקיבת
כשרה שינגקה מן הטרפה מעמיד' וכ"ש בקיבת טרפה שינגקה מן הכשרה מ"ט דחלב
המכונס בעור הקיבה פרשא בעלמא הוא ונחאי ק"ו דרבא לדברי המשנה הראשונה הוא
דאית ליה קיבת גבלה אסורה אבל למשנה אחרונה פולהי שריין וליפא ק"ו והיינו דאמר
לא קשיא פאן קודם חזרה וכאן לאחר חזרה ומצינו באגרתכם טעות פאן קודם גזרה
ולאחר גזרה ולא הכי הוא אלא קודם חזרה ולאחר חזרה ומיפרשא בע"ז בענין שאל ר'
ישמעאל את ר' יהושע מפני מה אסרו כו' אמר לו מפני שמעמיד' בקיבת עגלי ע"ז כו'
זהו קודם חזרה ולאחר חזרה וששאלתם לפרש לכם ומשנה לא זזה ממקומה הכי פי'
כינון דאקשי' אהא דתנו טרפה שינגקה מן הטורה קיבתה מותרת מהא דקתני רישא קיבת
גבלה ושל נכרי אסורה ופריק רב חסדא ולא קם פירוניה.

והדר פריק ר' יצחק אמר ר' יוחנן לא קשיא הא דקתני רישא קיבת נכרי אסורה קודם
חזרה שנה ר' ונהדר חזא לטעמא דר' יאושע אחר חזרה דהתיר קיבת גבלה ותנא סיפא
טרפה שינגקה מן הכשרה מותרת דשמעינו מינה דקיבת גבלה שרייא ולא תקנה
לרישא דמתני' אלא כדקיימי קיימי' ומשנה לא זזה ממקומה: לרבינו האי ז"ל סימן יג
וששאלתם אמר ר' יוחנן ש' ממשלות שועלים היו לו לר' מאיר ומפלן לא עלה בידינו

אֵלָא א' אַבּוּת יאַכְלוּ בּוֹסֵר וְשִׁנֵּי בְּנִים תִּקְהִינָה וְאַמְרֵי לָהּ מֵאַזְנֵי צֶדֶק לֹא מְצִינּוּ בַּשְּׂאֵלוֹתֵיכֶם כְּתִיב מִמְשָׁלוֹת וְכֵן הוּא מִפִּי הַשְּׂמוּעָה כַּאֲשֶׁר כָּתְבֵנוּ וְדַעוּ כִּי מִשְׁלִים אֵלֶּה יֵשׁ בָּהֶם מוֹסְרֵי וְלִמּוּדִים שְׂאוּמ' בְּאֵלוּ מִפִּי הַחַיּוֹת כַּגּוֹן כָּתֹב שֶׁל הַנְּדוּיִין שְׁנֹקְרָא בְּלִילָה וְדַגְמָנָא שְׂיֵשׁ בּוֹ מוֹסְרִים וְדַבְרֵי חֲכָמָה וּמְלִיצָה בְּכָלֵל מִשְׁלִים שֶׁל חַיּוֹת וּבְאֵלוּ מִשְׁלֹת שְׁהִיּוּ לוֹ לר"מ הֵיזָה בְּכָל א' מֵהֵן מְוֹסְמָה עַל מְקַרְא שְׂדוּמָה לְטַעְמוֹ וְכֵן הֵם מוֹשְׁלִים מַעֲשֵׂה בְּשׁוּעַל שְׂפָא עָלְיוּ הָאָרִי לְאֶכְלוּ א"ל הַשׁוּעַל מַה יֵּשׁ לִי בְּיַדִּי לְהַשְׁבִּיעָה אֲבָל אֲנִי מֵרָאָה אוֹתָהּ אָדָם שְׁמוֹן שְׂאֵתָה טוֹרֵף וְשִׁבְעַת מִמֶּנּוּ וְהֵיזָה שֶׁם גּוּמֵץ מְכַנְסָה וְאָדָם יוֹשֵׁב מֵאַחֲרָיו פִּיּוֹן שְׂרָאָה הָאָרִי אָמַר לְשׁוּעַל הַרְיָנִי מִתִּירָא מִתְּפַלְתּוּ שֶׁל זֶה שְׂלֵא תִּכְשִׁילֵנִי א"ל שׁוּעַל אִי אֵתָה מִתִּירָא וְלֹא בְּנָה וְלֹא בְּנָה מְגִיעוּ הַעֲוֹן עַכְשָׁיו תִּשְׁבִּיעַ רַעְבוֹנָהּ וְעַד בֶּן בְּנָה זְמַן הַרְבֵּה נִתְּפֵתָה הָאָרִי וְקִפֵּץ עַל הַגּוּמֵץ וְנִפְלַ שֶׁם בָּא לוֹ שׁוּעַל וְעַמַּד לוֹ עַל שְׂפַת הַגּוּמֵץ מְצִיץ עָלְיוּ וּא"ל הָאָרִי הֲלֹא אֲמַרְתָּ לִּי שְׂאִין הַפְּוֹרְעָנוֹת בָּאָה עָלֶיךָ אֵלָא בֶּן בְּנָה נִתְּפַס בָּהּ א"ל הַשׁוּעַל כְּבָר יֵשׁ עֲוֹן עַל אֲבִי אָבִיךָ שְׂאֵתָה נִתְּפַס בּוֹ א"ל הָאָרִי אַבּוּת יאַכְלוּ בּוֹסֵר וְשִׁנֵּי בְּנִים תִּקְהִינָה א"ל שׁוּעַל וְלָמָּה לֹא חֲשַׁבְתָּ כֵּן מִבְּרֵאשׁוֹנָה וְכָמָּה וְכָמָּה מִינֵי מוֹסֵר יֵשׁ בְּמִשְׁלֵי הַזֶּה: סִימָן יָד וְעוֹד לוֹ: וְשִׂשְׂאֵלְתֶם וְהָא דְאָמַר ר' אֱלִיעֶזֶר כְּשִׁנְכֵּסוּ חֲכָמֵי לְבַקְרוּ הֵיזָה שׁוֹנָה ש' הֲלִכּוּ בְּנִטְיע' קוֹשׁוּאִין וְאַמְרֵי לָהּ שְׁלִשֶׁת אֲלָפִים וּבִקְשַׁתֶּם לִידַע אִם נִתְּפַרֵשׁ מִן הַהֲלָכוֹת הַהֵם וְכִיצַד הֵיזָה מַעֲשֵׂה בְּנִטְיעַת קוֹשׁוּאִין וְעַקִּירְתֶּם אֵלוּ מֵהֲלָכוֹת כְּשָׁפִים וְהִיּוּ יוֹדְעִין שְׂצוּהָ הַמְּקוֹם בַּתּוֹרָה לְהַמִּית אֵת הַמְּכַשְׁפִּים נִצְרָף הַדְּבָר לְגִלוֹת מָה הֵם הַמְּכַשְׁפִּים לְמַעַן יִדְעוּ מַה הֵם הוֹרְגִים וְלוּלֵי כֵּן מֵאַיִן הִיּוּ יוֹדְעִים מַהוּ מַעֲשֵׂה שְׁהוֹרְגִים עָלְיוּ וּמַהוּ מַעֲשֵׂה שְׂאִין הוֹרְגִים עָלְיוּ וְנִתְּמַן מִשֶּׁה רַבִּי לְסַנְהֶדְרֵי בְּקַבְלָה הֲלָכוֹת כְּשָׁפִים וְלִמְדָם אוֹתָם וּלְפִיכָף כְּתִיב לֹא תִלְמַד לַעֲשׂוֹת אֲבָל אֵתָה לְמַד לְהַבִּין וּלְהוֹרוֹת וְאַמְרוּ אִין מוֹשִׁיבֵי בְּסַנְהֶדְרֵי אֵלָא בְּעַלֵי חֲכָמָה וּבְעַלֵי קוּמָה וּבְעַלֵי מֵרָאָה וּבְעַלֵי זַקְנָה וּבְעַלֵי כְּשָׁפִים וְיוֹדְעֵי בְּשִׁבְעִים לְשׁוֹ שְׂלֵא יִהִי הַסַּנְהֶדֶד שׁוּמְעֵי מִפִּי הַתּוֹרָגְמָן וּמֵאֵלוּ הַהֲלָכוֹת הֵיזָה שׁוֹנָה ר' אֱלִיעֶזֶר בְּעַסְק גְּטִיעַת קוֹשׁוּאֵי שְׁנִירָאִית שְׂדָה כְּוֹלָה מְלָאָה קוֹשׁוּאֵי בְּמִלִּין וּבְמִלִּין אַחֲרִים יַעֲקְרוּ וְגַם אוֹתוֹת שֶׁל גְּבִיאִים סַנְהֶדְרִין בּוֹדְקֵי אוֹתָם וְאִין גְּבִיא אֵלָא שְׂמֻקְוֹפֵל בְּסַנְהֶדְרֵי וְשִׁנֵּינּוּ אִין דְּנִין לֹא אֵת הַשׁוּפֵט וְלֹא אֵת גְּבִיא הַשְּׁקֵר וְלֹא אֵת כְּהֵן גְּדוֹל אֵלָא בְּב"ד שֶׁל ע' וְאַחַד וְעַכְשָׁיו שְׂאִין לְנוּ אַרְבַּע מִיתוֹת לֹא נִצְרָכָה לְלִמְדָם בְּקַבְלָה שְׂלֵא יִהִי תִּקְלָה וְיֵשׁ מֵהֶם מְעַט סוּדוֹת מְסוּרֵי בְּיַד בִּינֵיָהֶם שֶׁל אוֹתָם חֲכָמִים וְיֵשׁ בְּרִית בְּחֶרֶם ב"ד שְׂאִין לְמִסְרָוֵאֵלָא לְנֶאֱמָנִים וְלִמֵי שְׂרוּאֵי בּוֹ הַפְּרַת פְּנִים שְׁהוּא רָאוּי לְכָף: רַבִּי הַאִי סִימָן טוּ מַה שְּׂשִׂאֵלְתֶם מִפְּת מְרָדוֹת בְּמַסְכַּת גְּזִיר דְּבַנֵי מַעֲרָבָא מִפְּת מְרָדוֹת מ' חֶסֶר אַחַת אוֹמְדֵי אוֹתוֹ אִם יֵשׁ בּוֹ כַּח מְלַקִּין אוֹתוֹ וְאִם לֹא אוֹתוֹ מְלַקִּין אוֹתוֹ פִּי אִם יֵשׁ בּוֹ כַּח לְקַבֵּל הַמְּלָקוֹת מְלַקֵי אוֹתוֹ.

מִפְּת מְרָדוֹת חוֹבְטֵי עָלְיוּ עַד שְׂיִקְבֵּל עָלְיוּ שְׂמֵנִים מְלַקִּיּוֹת אוּ עַד שְׂתַצָּא נִפְשׁוֹ אֶלְמָא דְלִמְפַת מְרָדוֹת אִי לוֹ קַצְבָּה וְלֹא מְנִין כְּף פִּירְשׁוּ הַגְּאוּנִים וְז"ל. מִפְּת מְרָדוֹת פִּי מִפְּת מוֹסֵר וְתַרְגוּם לִיִסְרָה אֶתְכֶם לְמַרְדֵי יִתְכוּן וְאַמְרוּ רז"ל טוֹבָה מְרָדוֹת אַחַת בְּלִבּוֹ שֶׁל אָדָם יוֹתֵר מִכְּמָה מְלַקִּיּוֹת: עוֹד לוֹ ז"ל סִימָן טז עֲשִׂיַת הַמְּלָקוֹת מְלַקוֹת נַעֲשֵׂה מְרָצוּעָה שֶׁל עֶגְלָה כְּפוּלָה אַחַת לְשִׁתִּים וְשִׁתִּים לְאַרְבַּע וְשִׁתֵּי רְצוּעוֹת שֶׁל חֲמוֹר עוֹלוֹת וְיוֹרְדוֹת בָּהּ בֵּית יְדָה טַפַּח וְרַחְבָּה טַפַּח וּמִגַּעַת לְפִי כְּרִסוֹ וּמְלָקָה אוֹתוֹ שְׁלֵשׁ מְלַפְנָיו וְשִׁתֵּי יְדוֹת מְלַאחֲרָיו וְאִין מְלַקֵי אוֹתוֹ לֹא עוֹמֵד וְלֹא יוֹשֵׁב אֵלָא מְוֹטָה וְטַעַם לְדַבָּר מְפָנֵי מַה נַעֲשֵׂה מְשׁוֹר וְחֲמוֹר עַל

שם שפּתּוּב יַדַע שׁוֹר קוֹנֵהוּ וְחִמּוֹר אָבוּס בְּעֲלָיו וְהוּא לֹא יַדַע וְלֹא הִתְבוּנָה: עוֹד לוֹ ו'ל' סִימָן יח וְשִׁשְׁאֲלֶתֶם אַבְנֵה דְשִׁמּוּאֵל לָמָּה לֹא נִקְרָא בְּשֵׁמוֹ אָמְרוּ כִּי אָבִיו שָׁל שִׁמּוּאֵל הֶלֶף בְּסַחֲרָה לְמָקוֹם רְחוֹק לַיָּמִים מִצָּאָה אוֹתוֹ מִדִּית אַחַת שֶׁהִיְתָה יוֹדַעַת בְּלִשׁוֹ הָעוֹפּוֹ' וְתַבְעֵתוֹ לְדַבֵּר עֲבִירָה וְנִתְנָה לוֹ אֶלֶף כִּפְרֵי כֶסֶף וְאָמַר לָהּ לָמָּה א"ל שְׁמַעְתִּי כִּי בָּנָה הַלִּילָה תוֹלִיד בֶּן שְׁלֹא יִהְיֶה כְּמוֹהוּ בְּחֻכְמָה וְכִשְׁשִׁמְעֵה זֶה הֶלֶף בְּקַפִּיצָה הַלִּילָה לְבֵיתוֹ וַיַּדַע אֶת אֲשֶׁתוֹ וְנִתְעַבְּרָה וְשָׁב לְדַרְכּוֹ בְּקַפִּיצָה וְכִשְׁפָּא הַדְּבָר לַב"ד הַלְקוּהָ וַיִּלְדָּה בֶּן וְנִקְרָא שִׁמּוּאֵל וְאִח"כ בָּא אָבִיו וְהָעִיד עָלָיו וְהָיָה שִׁמּוּאֵל אוֹמֵר אֲנִי יַדַעְתִּי כִּשְׁלֶקוֹ אֶת אִמִּי וְהַפּוּנִי ב"ד בְּרִצּוּעָה עַל רֹאשִׁי וּמְקוֹם הָרִצּוּעָה נִיכָר בְּרֹאשִׁי שֶׁפָּצְעוּ אוֹתוֹ וְעַל זֶה הָיוּ קוֹרִין אוֹתוֹ אַבְנֵה דְשִׁמּוּאֵל לְהוֹדִיעַ לְכָל כִּי אָבִיו הָיָה: וְעוֹד לְרַבֵּינוּ הָאֵי זצ"ל סִימָן יט וְשִׁשְׁאֲלֶתֶם יוֹאֵב בֶּן צְרוּיָה לָמָּה נִקְרָא בְּשֵׁם אָמוֹ כִּי שֵׁם אָבִיו יַדוּעַ הוּא דְכַתִּיב וְשָׁרְיָה הוֹלִיד אֶת יוֹאֵב אָבִי גִי חֲרָשִׁים וּמִתּוֹךְ שֶׁהִיְתָה אָמוֹ אַחֻת הַמֶּלֶךְ דָּוִד נִקְרָא עַל שְׁמָהּ לְגַדְלָהּ בָּהּ וּבְחֻכְמִים ר' שְׁמַעוֹן בֶּן פְּזִי נִקְרָא עַל שֵׁם אָמוֹ מִפְּנֵי שֶׁהָיָה בְּתוֹ שָׁל ר' חֲזִיָּא כְּדַמְפְּרֵשׁ בְּנֵדָה דֹּאמ' מִר יֵאָדָּה וְחֻזְקָה טְזִי וּפְזִי אַחְוָאֲתָא וְגַם בְּרַבָּה בְּרַב חֲנָא חֲנָא הָיָה בְּתוֹ שָׁל ר' חֲזִיָּא וְגַם רַבִּי יִצְחָק בְּרַב שִׁמּוּאֵל בְּרַב מְרְתָא הָיָה אַחֻתוֹ שָׁל רַבִּי חֲזִיָּא דְאָמַר מִר אֵיבּוֹ וְחֻזָּה וְשִׁילָא וּמְרְתָא וּר' חֲזִיָּא כְּנִלְהוּ בְּנֵי אָבָא בְּרַב אַחְוָאֲסָלָא.

רַבּוּתֵינוּ שְׁבַכְבָּל רַב וְשִׁמּוּאֵל רַבּוּתֵינוּ שְׁבַכְבָּרְךָ יִשְׂרָאֵל ר' אָבָא דִּינִי גוּלָה קַרְנָא: דִּינִי אָרְךָ יִשְׂרָאֵל ר' אָמִי וּר' אֲשִׁי דִּינִי דְפּוּמְבְּדִיתָא בְּרַב פָּפָא בְּרַב שִׁמּוּאֵל דִּינִי דְנִרְדְּעָא רַב אַדָּא בְּרַב מְנִיּוּמִי סְבִי דְסוּרָא רַבָּה בְּרַב רַב הוּנָא וְרַב חֲסֵדָא: סְבִי דְפּוּמְבְּדִיתָא רַב יְהוּדָה וְרַב עֵינָא: סִימָן כ וְשִׁשְׁאֲלֶתֶם עַל אֲנָשִׁי מַעֲשֵׂה דַע מִימּוֹת מִלְּשָׁה רַבְּנוּ עַד הַלֵּל הַזֶּה הָיוּ שֵׁשׁ מֵאוֹת סְדָרֵי מִשְׁנָה כְּמוֹ שֶׁנִּתְּנָם הַב"ה לְמִשְׁנֵי בְּסִינֵי וּמִן הַלֵּל וְאֵילֶף נִתְמַעַט וְנִתְמַסְכָּן הָעוֹלָם וְחָלְשָׁה כְּבוֹדָה שָׁל תוֹרָה וְלֹא תִקְנוּ מֵהַלֵּל וְשִׁמְאִי אֶלָּא שִׁשָּׁה סְדָרִים בְּלִבָּד וְהֵם אוֹתָם שֶׁתִּקְנוּ הָיוּ אֲנָשִׁי מִשְׁנָה לֹא הִרְאִישׁוּנִים וְלֹא אֲנָשִׁי מַעֲשֵׂה שֶׁהָיוּ בְּרִאשׁוֹנָה: וּמֵהַלֵּל עַד נִתָּן ש"א שְׁנָה וְהֵן הֵן סוּף מִשְׁנָה: סִימָן כֹּא וְשִׁשְׁאֲלֶתֶם אִם קִדָּשׁ וְשִׁתָּה פּוֹס שָׁל קִדּוּשׁ אִם דַּעַתוֹ לְשִׁתּוֹת עוֹד יֵין בְּסַעֲוֹדָתוֹ א"צ בְּרַכָּה לְאַחֲרָיו וְאִם אֵין דַּעַתוֹ לְשִׁתּוֹת מְבָרָךְ לְאַחֲרָיו צְרִיכִין כָּל הַיּוֹשְׁבִים לְטַעוֹם מִן הַיֵּין אוֹ מִן הַפֶּת שֶׁקִּיִּדָּשׁ עָלָיו: וּמִי שֶׁקִּפֵּץ וְנִטַּל יַדּוֹ אֵינוֹ מְקַדָּשׁ עַל הַיֵּין וְאִסּוּר לוֹ לְדַבֵּר קוֹדֵם שֶׁיִּטְעוֹם מִן הַקִּדּוּשׁ וְאִם דְּבָר אֵינוֹ חֲזִיב לְהַחֲזִיר אֶלָּא בּוֹרָא פְּרִי הַגֶּפֶן.

וּבְהַלְכוֹת. קִדּוּשׁ וְאֲשֶׁתִּילִי וְלֹא טַעֲמִים וְשִׁתִּי לִיָּה אַחֲרֵינִי מֵיִיתוֹ לִיָּה פָּסָא אַחֲרֵינָא וּמְבָרָךְ עָלָיו בִּפ"ה ג וְשִׁתִּי וְלֹא צְרִיךְ אַהֲדוּרֵי קִדּוּשָׁא דְאָמַר מִר הַמְקַדָּשׁ אִם טַעַם מְלֹא לְוַגְמִיו יִצָּא וְאִם לֹא יִצָּא: וְרַבִּי סַעֲדָה ו'ל אָמַר הִכִּי לְרַבִּי הָאֵי ו'ל: סִימָן כב וְשִׁשְׁאֲלֶתֶם כַּמָּה הוּא שִׁיעוֹר הַלּוֹג שִׁיעוֹר הַלּוֹג מִמָּשׁ הוּא שְׁבַעֲהָ אוֹקִיאוֹת וְחֻזָּי לֹא פָחוֹת וְלֹא יוֹתֵר ע"כ וְכֵן הוֹרָה כְּמוֹנוּ רַבְּנוּ סַעֲדָה לְרַבְּנוּ הָאֵי זצ"ל: סִימָן כג וְשִׁשְׁאֲלֶתֶם עִם הָאָרְךָ אִסּוּר לְאֹכֵל בָּשָׂר הֵךְ בְּרִייתָא דַעַם הָאָרְךָ לְפָרֵשׁ לָכֶם כָּל חֲדָא וְחֲדָא וְלִהְיוֹדִיעַ אֵי הַלְכְתָּא אִם לֹא וּפְרָשְׁתֶּם כִּי מְקַצָּת הַתְּלִמִּידִי שְׁפּוּמְכִים עַל הַחִיצוֹנוֹת הַלְלוּ וּמִתִּירִין לַעֲצֹמָן מְמוֹן ע"ה אֵין אֵלוֹ דְבָרֵי הַלְכוֹת אִסּוּר וְהֵיטֵר שְׁצְרִיכִין לוֹמַר בְּהֵן הַלְכָה אוֹ אֵינָה הַלְכָה אֶלָּא דְבָרֵי מוֹתֵר וְהַלְכוֹת דְּרַב אָרְךָ וְסִיפּוֹר גְּלוּתָן שָׁל ע"ה וְדְבָרֵי הַבְּאִי וְאֵלוֹ הָיוּ הַלְכוֹת וַיֵּשׁ לְסִמּוֹן עָלֵיהֶן כְּמִשְׁמָעוֹן הָיוּ הַתְּלִמִּידִים הַלְלוּ שֶׁהִזְכַּרְתֶּם לְנוֹחֲרָם בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים שֶׁחָל לְהִיֹּת בְּשַׁבָּת וְאֵלוֹ הָיָה מְמוֹן שָׁל עַמִּי הָאָרְךָ מוֹתֵר הָיָה מְמוֹן שָׁל תְּלִמִּידִים הַלְלוּמוֹתֵר

מפני שהם עמי הארץ דהא אפסיקא הלכתא פאחרים שאפני קרא וישנה ולא שימש תלמידי חכמים זהו ע"ה ואלו שמשו תלמידי חכמים תלמידי הללו לא היו אומרים כן ולא היו מתירין לעצמם ממונם של ישראל שאפני ממונם של גוים אסור שלא בשעת כיבוש כמו ששינינו מנין שגזלתו של גוי שהוא אסור שנא' אחרי נמכר גאולה תהיה לו יכול ומשפננו ויצא ת"ל אחד מאתיו יגאלנו יכול יגלום עליו ת"ל וחשב עם קונהו דקדק עם קונהו ואפ"ל אבדתו אסורה במקום שיש חלול השם ומה י"ל בממונם של ישראל אלא דברים הללו כה פירושו ר' אומ' עם הארץ אסור לאכול בשר לא על שעה שהבקיאים שוחטים ובודקין ורואין טרפה הוא אומר אלא כה פעמים שהבהמה מצויה ועם הארץ אסור לאכול בשר לפי שאינו יודע הלכות שחיטה ואין מותר לאכול משחיטת עצמו בהמה בחייה בחזקת איסור עומדת עד שיודע לה כמה נשחטה אף פעמים ששוחט בקי בהמתו של עם הארץ והולך אם לא בדק אם היא טרפה אם לא ונמצא עם הארץ אסור לאכול ממנה שאינו יודע לבדוק והמקום לא התיר אלא בתורת היסור שצאמר זאת תורת הבהמה והעוף כו' ושאמ' ר' אלעזר מותר לנחרו ביום הכפורי שחל להיות בשבת אטו מי שיש לו מוח בקדקדו סובר שמוותר לעשות כן והלא מחוייבין מיתה על ע"ז וברכת השם ועיר הנדחת אין דוחין את השבת אלא כה הוא אומר פעמים שע"ה רודף אחר חברו להורגו וביה"כ שחל להיות בשבת מותר אותו נרדף לקרעו כדג ולנחר לע"ה הרודף אותו בזמן שאין מוצא להציל את עצמו שהתורה אמרה בא להרגה השפם להורגו וכו' לענין מותר לקרעו כדגי בזמן שהוא רודף אבל ששה דברי שאמרו בע"ה כפשוטן כולן הלכות שסומכי עליהן ועושין בהן מעש' ואף בהן מאי דצרי' לתרגומי לא מקבלין ממנו עדות וישנו באותה משנה ששינינו כל שאינו לא במקרא ולא במשנה ולא בדרב ארץ אינו מן הישוב וי"א פסול לעדות ואמר רב אידי בר אבין הלכה כ"א בנדאי פי הוא פסול לעדות ואם ישנו בדרב ארץ וביראת שמים ואעפ"י שלא קרא ולא שנה ולא שימש ת"ח כל עדות שצריכה לחבירות כגון עסקי טהרה לאכיל' תרומה או חולין בטרה אין מקבלין ממנו אבל עסקי ממונות וכיוצא בהן אינו פסול לכתחילה אין מוסרין לו עדות ואין מגלין לו את הסוד ואין ממנין על ארנקי של צדקה אין מתלוין עמו בדרב אבל זו של סיפא וי"א אין מקריזין על אבדתו לאו הלכה היא דהא ת"ק לא ס"ל ואפ"י י"א לא קאמרי אלא במקו' שאין חייב להכריז אלא עושה מדת חסידות ולפנים משורת הדין ומכריז כי הא דאבוה דשמואל אשכח להנהו חמרי במדברא ואהדרינהו למרייהו דתני רב יוסף והודעת להם זה בית חיייהם אשר יעשו לפנים משורת הדין בדבר זה וי"א שאין מקריזין על אבדתם לעשו' להם לפנים משורת הדין ות"ק סבר מקריזין דעושה מדת חסידות דדלמא נפיק מיניה ורעא מעליא ויכין רשע וצדיק ילבש: וכן אמר רבי שרירא ז"ל רבי האיי ז"ל ורבי שרירא ז"ל סימן כד הא דאמור רבנן ששה דברי שאמרו בע"ה וזה א' מהם אין מקבלין מהם עדות מי שפא מהם להעיד על מתנה או מכר או על חוב בקנין והוא אינו יודע לכתוב ולא לקרות שטר ולא דבר אחר מי מקיימין עדות וקנה לו לוקח אפ"ל ממשעבדי דהנה ליה סתם קנין לכתובה עומד או דילמא מבני חרי גבי ממשעבדי לא גבי דכיון דאין יכולין להעיד בשטר הו"ל עדות על פה או אין מקבלי' מהם עדות כלל: האי שאלתא לרבי' האיי ז"ל למדנו הכין חזינו שע"ה הוי בכמה פנים ואפ"ל מי שקרא וישנה ולא שימש ת"ח הוי ע"ה וכי האי קבולי מקבלינו סהדותיה ואע"ג דלא

מִזְמָנֵינוּ עָלֵינוּ וְרָמִי בַר חָמָא אַחְמִיר עָלֶיךָ דְּבַר מְנַשֵּׂיא פִי רַב מְנַשֵּׂיא שְׁמַע שְׁמוּעָתָא
מִפְּנֵימֵיהּ דְּרַבְּנָן וְגָרִיס לְהוּ וְרָמִי בַר חָמָא הוּא דְּלָאוּ אֲדַעְתֵּיהּ וְתַנְיָא אֵינְהוּ ע"ה פֶּל שְׁאִינוּ
אוֹכֵל חֻלְדֵי בְּטֶהְרָה דְּבָרֵי ר"מ וְחַכ"א פֶּל שְׁאִינוּ מְעַשֵּׂר פִּירוּתֵיו וְכִי הֵדִין הוּא ע"ה:
אִתְמַר אִין מְקַבְּלִין מִהוּ עֲדוּת וְלֹא לְכָל מִילֵי שְׁמַטְמָאֵי עַל גַּב עִם הָאָרֶץ הוּאִיל וְבַגְדֵיו
מְדָרְס לְפָרוּשֵׁין וְכִי הֵיכִי דְתַנּוּן חֲבֵרוֹת הֵיכִי הָוִיא בְּמַסְכַּת תְּרוּמוֹת וְתַנְיָא נְאָמֵן ע"ה לֹאמַר
פִּירוּת הִלְלוּ לֹא הִנְכָּשְׁרוּ אֲבָל אִין נְאָמְנִין לֹאמַר הִנְכָּשְׁרוּ אֲבָל לֹא נְטָמָאוּ וְלִבְסוּף עֲקָרוּהָ
רַבְּנָן לְהָא מַלְת דְּמְקַבְּלִין עֲדוּת מַע"ה וְנָאֵפִי לְעַנְיָן טְהוֹרוֹת מְקַבְּלִין מְשׁוּם דְּחִינְיָשִׁי לְאִיבָה
שְׁלֹא יִכְחָשׁוּ וְלֹא יֵצְאוּ לְתַרְבוּת רַעָה דְתַנְיָא אָמַר ר' יוֹסִי מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ בִּיהוּדָה הִפְּל
נְאָמְנִין עַל טְהוֹרַת יִינוּ וְשָׁמֵן כָּל הַשָּׁנָה כְּוֹלָה שְׁלֹא יִהְיֶה כָּל וָא' וָא' הוֹלֵךְ וּבּוֹנָה בְּמָה לְעַצְמוֹ
וְשׁוֹרֵף פָּרָה אֲדוֹנָמָה לְעַצְמוֹ אָמַר רַב פֶּפְאָ כִּמְאֵן מְקַבְּלִין סְהִדוּתָא הָאִידְנָא מַע"ה כִּמְאֵן
כַּר' יוֹסִי וְכ"ש לְעַנְיָן דִּינֵי מְמוֹנוֹת שְׁאִין לְהַחְזִירָם כָּלֵל דִּילְמָא מִיָּהָא מֵאֵן דְּאִיתֵיהּ מִפְּסוּלֵי
עֲדוּת כְּגוֹן גְּזֻלָּנִין וּמוֹעֲלִין בְּשִׁבְעִיעִית וּמְחַלְלֵי שְׁבִתוֹת וְכִינְצָא בְּהֵן אִי נָמִי ע"ה שְׁלֹא קָרָא
כָּל עֵינְקָר וְנָאֵפִי ק"ש וְלֹא שָׁנָה כָּל עֵינְקָר וְלֹא שִׁימָשׁ ת"ח וְאִין בּוּ דְרָךְ אָרֶץ הָא וְדָאֵי אִין
מְקַבְּלִין מִמְּנֵוּ עֲדוּת הוּאִיל וְכִבְהֵמָה הוּא וּפְחוּת מַע"ה דְּאָמְרֵי לֹא קָרָא וְלֹא שָׁנָה עָלֵיו
הַפְּתוּ אֹמַר וְזַרְעֵתִי אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל וְאֶת בֵּית יְהוּדָה זָרַע אָדָם וְזַרַע בְּהֵמָה וְהֵתָם אָמְרֵי
פֶּל שְׁאִינוּ לֹא בְּמִקְרָא וְלֹא בְּמִשְׁנָה וְלֹא בְּדִרְךְ אָרֶץ אִינוּ מִן הַיְשׁוּב וְאִמ"ר יוֹחָנָן וּפְסוּל
לְעֲדוּת הָאוֹכֵל בְּדִרְךְ דּוֹמָה לְכָלֵב וּפְסוּל לְעֲדוּת כִּי"א וְאִמ"ר אִידֵי בַר אָבִין הִלְכָה כִּי"א
וּבְשִׁבִיל מִי שְׁאִינוּ יוֹדַע לֹא לְכַתּוּב וְלֹא לְקָרוּ' וְלֹא לְשִׁנוֹת דְּקִאָמְרֵיתוּ עֲדוּתוֹ בְּעַל פֶּה
דְּמֵי אֹו הֵיכָא דְּאִיכָא סְתָם קִנְיָן לְכַתִּיבָה עוֹמֵד מֵאִי סְפִיקָא אִיכָא בְּהָאֵי מִילְתָא אִינוּ בְּכַתְּב
וּמִקְרָא תִּלְיָא מִילְתָא אִם נְאָמֵן הוּא וְרָאוּי לְעֲדוּת מַה לִּי יוֹדַע לְכַתּוּב וְלְקָרוֹת מַה לִּי אִין
יוֹדַע אֲלֵא וְדָאֵי לֹא חֲתִים עַד דִּינְדַע לְמִקְרֵי לְבַר מִן גִּיטָא שְׁהַקִּילוּ בּוּ חֲכָמִים עַל נְאָמְנִין
שְׁבָהָם וּמְקָרְעִין לְהֵם נִייר חֲלָק וּמְמַלְא אֶת הַקְּרָעִים דִּיו מְשׁוּם דְּבַכְתִּיבָה תִּלְיָא מִילְתָא
בְּגִיטָא אֲבָל שְׁאָר שְׁטָרוֹת מִי שְׁהַעִיד בְּקִנְיָן וְאִינוּ יוֹדַע לְכַתּוּב וְלְקָרוֹת מוֹסֵר דְּבָרֵיו לְפָנֵי
ב"ד בִּין מוֹמְחָה בִּין שְׁאִינוּ מוֹמְחָה וְגַר שְׁפָל וְלֹא טָבֵל אִין מוֹמְנִין עָלֵיו דְּאִינוּ גַּר עַד
שְׁיִמּוֹל וְיִטְבּוֹל וְהוּ"ל כְּנֶכְרִי: סִימָן כַּה וְעוֹד לוֹ ז"ל: וְשִׁשְׁאֲלַתְּם מְקוֹם שְׁאִין מִי שְׁרָגִיל
לְיָרֵד לְפָנֵי הַתִּיבָה אֲלֵא אֶחָד וּפְעָמִים שְׁטָרִיד בְּמִלְאֲכָתוֹ וַיֵּשׁ שֵׁם נְעָרִים שְׁהַגִּיעוּ לִי"ז
וּלִי"ח שָׁנָה וְלֹא נִתְמַלָּא זְקָנָם שְׁשִׁאֲלַתְּם מַהוּ שְׁיַעֲשׂוּ ש"צ וַיּוֹצִיאוּ רַבִּים יְדֵי חוֹבְתָן וְאֵל
יִבְטְלוּ מִן הַתִּפְּיֻלָּה: כְּפֹה רְאוּנוּ שְׁנָה שְׁאָמְרוּ חֲכָמִים נִתְמַלָּא זְקָנָם לְהִיּוֹת מְצוּנָה מִן הַמְּנוּבָחָר
וּבְמָה דְּאֶפְשָׁר לְמַהוּי גְּבָרָא מְלֵיא טְפִי עֲדִיף מִן יְנוּקָא אֲבָל וְדָאֵי בְּמִקוֹם מִיבְטֵל מִן קְדוּשָׁה
וּבְרוּךְ וַיְהִי לֹא מְבַעֲיָא בְּן י"ז וּבֶן י"ח אֲלֵא אִפִּי בְּן י"ג שָׁנָה וַיּוֹם א' בְּדִלָּא אֶפְשָׁר נַעֲשֶׂה
שְׁלִיחַ צְבוּר דְּקָא אָמְרֵי זֶה הַפְּלָל פֶּל שְׁאִינוּ מְחַוֵּיב בְּדָבָר אִינוּ מוֹצִיא אֶת הַרְבִּים י"ח
אֲבָל מִבְּן י"ג וְאִילָךְ פִּי לֹא אֶפְשָׁר שְׁפִיר דְּמִי: וְעוֹד לוֹ זצ"ל לְעַנְיָן סֶפֶר תוֹרָה סִימָן כו
וְשִׁשְׁאֲלַתְּם לְעַנְיָן ס"ת אָמְרוּ חֲכָמִים אִמ"ר זִירָא אִמ"ר הוּנָא פִּינּוּן שְׁנַפְתַּח ס"ת אָסוּר
לְסַפֵּר אִפִּי בְּדָבָר הִלְכָה כו' וּמְחַוֵּיב אָדָם לְהַקְשִׁיב וְלֵאזִין כְּדִי שְׁיַשְׁמַע כָּל פְּסוּק וּפְסוּק
וְכָל דְּבָר וְדָבָר מִפִּי א' הַקּוֹרָא וְלֹא מִפִּי שְׁנַיִם פְּשֵׁם שְׁנִינְתָנָה הַתוֹרָה מִפִּי א' יַחֲדִיד וּמִיַּחוּד
כְּפֹה צָרִיף לְשִׁמּוֹעַ ס"ת מִפִּי א' וְצָרִיף הִפְּל לְהִיּוֹת שׁוֹמְעִים דְּכַתִּיב וְאִזְנֵי כָל הָעָם אֵל סֶפֶר
הַתוֹרָה וְהֵיאָף יִהְיוּ הָאִזְנִים לְשִׁנֵי קוֹלוֹת חֲמִשָּׁה קוֹלוֹת הֵיוּ בְּמַעֲמַד הַר סִינַי וְכִשְׁנַפְתָּהּ
הַתוֹרָה קוֹל א' אָמְרָה דְּכַתִּיב וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת כָּל הַדְּבָרִי הָאֵלֶּה וְכַתִּיב הִשְׁמַע עִם קוֹל

אלהים מדבר מתוך האש א' ולא שנים: סימן כז ונשאלתם אם הוא רשות לצאת קודם קדושה דסיקרא אמרו חכמים האי דנא לא מקיים עלמא אלא אקדושה דסיקרא ואמן יהא שמיה רבה דאגדתא מי שכל העולם פולו אינו מתקיים אלא עליו אפשר לזלזל בו: סימן כח ונשאלתם לישב ברחוב בית הפנסת בעת תפילה העושים כף קלות ראש הוא ומקילין בעול תפילה שיש עליהם לעמוד אחורי ש"צ ולעשות סניג והדור לתפילה ולקבל עליהם עול תפילה באימה ברתת ובזיע וכיון שעומדין ברחוב מסיחין דעתן מעולת תפילה והמשיח בתפילה אמרו חכמים אסור לשיח בין ישתבח לפרשת של שמע וכיון דקאמרי לעולם יסדיר אדם שבחו של הקב"ה ואח"כ יתפלל ועכשיו היו יראין מן השמים והזגהו בנפשותם ואל תעברו על דברי חכמים שכל העובר על דברי חכמים חייב מיתה: סימן כט ונשאלתם חלוקי איסורי עבירות שבתורה היאך מתחלקים מצינו באיסורין שבתורה והעבירות הם נחלקים לששה חלקים הראשון אכילה ושתיה שני מעשה ממש שלישי דבור רביעי הנאה חמישי ראיה ששי קול וריח ואעפ"י שאלו שנים האחרונים פגון הראיה והקול והריח ישנן בכלל הנאה שאני בין הנאת מעשה להנאה שאין בו מעשה ומצינו א' יותר על הששה המחשבה שפוסלת במקדשין בלבד והם שבעה דרכים הראשון אכילה ושתיה והיא נוהגת בכל האיסורין פגון המאכלים והמשפאות שהן יסוד לעבירות ופגון שצוננו הוא המקום ית' שלא לאוכלן ולא לשתותן והאוכל והשותה מהן עובר על התורה אבל הסף או הנהגה מהן אינו עובר ויש מקצת מן האיסורין שאפילו הסף והנהגה עובר והן בכלל החלק הרביעי שהוא ההנאה החלק השני הוא מעשה ממש פגון הרוצח והמכה את חברו וכל דומיהן וכל לא מעשה שבתורה שיש בה מעשה: השלישי הדבור פגון המגדף והמברך את השם ועוב' ע"ז באמירה או במעשה שמקבלו עליו באלוה וכל לא מעשה שבתורה שאין בו מעשה פגון נשבע וממר ומקלל את חברו בשם שלוקה עליהן ושאר לא מעשה שבתורה נמי שאין בו מעשה אעפ"י שאין לוקה עליהן עובר על האיסורא.

הרביעי בהנאה פגון הבעל את העריות ואעפ"י שהבעילה היא קצת בכלל החלק השני שהוא מעשה ממש וזהו החלק הרביעי שהוא ההנאה עיקרו פכל איסורין שבתורה שאסורין בהנאה שאע"פ שאין בהן מעשה רב אסורין בהנאה הנהגה מהם החמישי הראיה והוא פגון ראית העריות שהן אסור' וכדאמרינן טפח באשה ערוה ושער שבאשה ערוה קול באשה ערוה ומיהו איסורא רבה איכא בעריות פגון האסורות אסור ערוה ממה שאין בפנויות רחוקות וכדתניא לא יסתפל אדם באשה נאה ואפילו פנויה באשת איש ואפילו מכוונת ועו' י"ל בכלל זה החלק ראית הקדש בבית קדש הקדשים כדאמרי' לעיל לענין האומנין שהיו משלשלין בתיבות שלא יזונו עיניהם מבית קה"ק וכתוב נמי ולא יבואו לראות בכלע את הקדש ומתו השלישי הוא הקול והריח פגון קול הפנור וריח הקטרת או דשאר קדשים ואע"פ שאין בהן מעילה בקול וריח ומראה יש בהן איסורא וכדאמרי' לעיל מעילה הוא דלית בהו איסורא אית בהו וכן נמי משכחת לה בריח דע"ז דאסיר בהנאה והגוי אסירי בהנאה והדברים שחמור בהן הקדש לגבי ביטול פי ע"ז יש בה בטלה בגוי והקדש אין לו בטלה עולמית וכן פדתנן בסוף תמורה: סימן ל ונשאלתם על ענין צידוק דין בשבת נהגנו מימות זקנים הראשונים שלא לומר צידוק בר"ח ובמועדים בחנוכה ובפורים דלא צדיף צדוק הדין דהדיוט מצידוק הדין דמשה רע"ה

דמסלקי' ליה בשבת שחל להיות במועד ואפי' בר"ח ובחג ונפך דהללו ימי שמחה נינהו דכתיב ובוים שמחתכם ובמועדיכם ובראשי חדשים ובכל אחד אומרים הלל זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו לפיכך מבטלין צדוק דין אבל שבת פנין דעונג פתיב ביה לא פתיב ביה שמחה ואומר צדוק הדין להודיע פי בשבת מת משה רבינו: סימן לא וישאלתם רמז להקפת ס"ת בלולב ונהדס כף ראינו מהכא דכתי' אסרו חג בעבודתים והוא לשון הקר דכתיב אסרי לגפן עירה יסחר ישראל לקרתיה בעבודתים הוא עץ עבות: סימן לב וישאלתם ממה שאמר הרב ר' יצחק אב ב"ד ז"ל שפיר קאמר והכי הוא קודם שיגביה אדם הלולב ממקומו יברך קודם נטילתו דקניימא לן כל המצות פלן מברך עליהן עובר לעשייתן והנה אינשי שנוטלין הלולב תחילה ואח"כ מברכין לא שפיר עבדי ומדקדקים בדקדוק הבאי משום על לאו הכי אלא צריך לברך קודם נטילתו ונוטל השדרה לחוץ והלולב פנגד לבו של אדם כאדם שעומד עם חברו פנים בפנים ושדרו של זה ושל זה לחוץ כמו כן הלולב פניו כלפי הנוטל ושדרת הלולב כלפי חוץ וצרי' שישחיק לולב בימין ואחריו בשמאל דהאי קדא מצו' והאי תלת' ועוד שאחריו דומה ללב ולבו של אדם בשמאל כדאמרי' בתפילין שבשמאל שתהא שומה פנגד הלב וישעה נענועין מנענע בלולב: סימן לג וישאלתם כל צבורא דקא מקבלין עלייהו מלתא למעבד וגזרין גזרתא בס"ת בחרמות ובשמטא דלא למעבר עליה ונהגו בה איסורא ובתר הכין מתחרטין דלא יכלין צבורא למיקם בה הכי חזינא דנדאי יכלין לבטולה מפמה טעמי קדא דאמרי' פותחי' בחרטה לצרכי רבים ועו' דלא מתבעי להון למגור גזרה על הצבור מה דלא יכלין צבורא למיקם בה דהכי תנינן אין גזרין גזרה על הצבור אא"כ רוב הצבור יכולי' לעמן' בה והילכך מן הלין טעמי יכלין צבורא לבטולי' להאי גזרתא דגזרי עלייהו ולית עליהון עונש בגוניה: סימן לד וישאלתם לענן הטמנת חמין בערב שבת אם מותר לשהות בשאינה גרופה וקטומה או אסור ובשאר מילי הרי אנו מפרשין פללא דמילתא דרף קצרה פללא דמלתא אע"ג שהמניח קדרה מערב שבת על הגחלים ומתבשלת בשבת אין האיסורא משום מלאכת שבת אלא גזרה משום שמא יחתם בגחלים מ"מ כל העובר על דברי חכמים אעפ"י שלא יבא לידי חיתוי אין לפרוץ בכך שפנין שגזרו חכמים דבר זה הרי היא איסורא גמורה וכל העובר על דברי חכמים חייב מיתה ופרוץ גזר ישכנו נחש ואין לומר בדברי חכמים משום האי טעמא גזרו רבנן והכא אין לחוש בכך אלא כל מה שגזרו העובר על הגזרה חייב ואין לדקדק אחר טעם הגזרה וכדאמר' בענן הטיית הגר וכדגרסי' גמי בע"ז ישמעאל אחי חשוק שפתיך ואל תבהל להשיב כו' וכדאמרי' גמי את אלעזר בן הנד שפקפק בנטילת ידים שכל המזולזל בנטילת ידים ובגזרה דרבנן ואומר מטעם זה נתקנה ואין שם חשש הטעם עובר על דברי חכמים ומגלה פנים בתורה הוא וחיוב מיתה וב"ד חייבי' לנדותו והטמנת חמין תקנה גדולה היא דתקינן רבנן משום עונג שבת שהרי כל ימות החול אוכל אדם תבשיל מפל פנים וחס ובשבת תקנו חכמים להטמינו מבערב כדי שישתמר המאכל בתמימותו ויהיה חם בשבת ואיכא בהא מילתא עונג שבת: ורוב מן החיצונים תלמידי בייתוס יהיו לנתוש ולנתון ולהאביד ולהרוס וירקבו עצמותם אשר הטעו את כל טועים והזונים אחריהם להטעותם שהחמין אסור בשבת ותפח רוחם שהרי המאכל עצמו שניח אדם מבערב על גבי גחלים לא אסרוהו רבותינו אלא משום שמא יחתם בגחלים אבל אסור אין בו מן התורה הילכך כל שאינו

אוכל חמין בשבת לפי אותו הדרך בר נדוי הוא ונדון מינות יש בו וצריך להפרישו מקהל ישראל ויש לנו לדקדק אחריו אי משום חולי הוא אי משום פנים אחרים כגון שאינו תאב לאותו מאכל ואינו מניח משום צד מינות אחר אין עלינו להוכיחו בכך אבל מ"מ יש לנו לזרזו ולהודיעו מאותו דרך ולהכריח עצמו כדי שיענג את השבת כדרך שתקנו חכמים בהטמנת החמין ומה שעושים עתה קצת מקל הדור שמניחין גחלים מתחת הקדרות כשטומנין החמין מתחזי לן דאסור הוא לעשות כן כמסקנא דשמעתא ואפי' לשהות אי גרוף וקטום אין ואי לא לא ומה שראוי לעשות את החמין לגרוף את הפירה ולטמון את הקדרות יפה אבל גחלים תחת הקדרה אסור ורבינו חננאל כתב הכי ושיהוי זה אינה הטמנה אלא כגון כסא של ברזל והקדר' יושבת עליה והיא תלויה באבנים או פיוצא בזה מותר אבל להטמנה על גבי גחלים דברי הכל אסור דקי"ל הטמנה בדבר המוסיף אסור ואפי' מבעו' יום: סימן לה ושישאלתם לברר הגירסא דאין טומנין בדבר המוסיף הכל אפי' מבעוד יום הכי הוא מפני מה אין טומנין בדבר המוסיף הכל אפי' מבעו' יום גזרה שמה ירתית וזה שמצאתם בשאר ספרים אין טומנין בדבר שאינו מוסיף הכל משחשכה גזרה שמה ירתית אל תסמכו עליו שהוא שבוש גדול לפי שדבר שאינו מוסיף הכל אינו מרתית וא"כ אין לגזור עליו אבל הטעם בדבר שמה יטמין ברמז וזה שאמרו מבעו' יום כ"ש משחשכה אבל בין השמשות מותר דסתם קדרות בין השמשות רותחות הן וכבר כתבנו הרבה במקום אחר: סימן לו ושישאלתם כל מה ששאלו במגנה דלא אפשרי אם יש לדון בו לחומרא או לקולא הכי הוא כל מה דלא אפשרי דינו כדין תיקו בדברבנו לקולא ובדאורי' לחומרא ומגנה דברבנו הוא: סימן לז ושישאלתם מי שמחמיר בתרי אוני דסמיכי לההדדי כשהן מחוברין בסופן ומפני' באמצע הכי הוא דינא בין שהן נפרדין מעיקרא ונחברין בסוף ובין שנחברין בתחילה ונפרדין בסוף או נחברין בתחילה ובסוף ונפרדין באמצע או נפרדין מפאן ומפאן ונחברין באמצע ובלבד בשורה עומדין כשר רבינו חננאל כ"כ: סימן לח רבי' האי ז"ל השיב על אותם האומרי' דהתרת נדרים ושבועות שיעמוד אדם בראש השנה ויאמר כל נדר שאני עתיד לידור כל השנה הרי הוא בטל ובלבד שיהא זכור בשעת הנדר כו' אמ' ח"ו שאין לנו להתנהג בכך ולא בענין המשנה ההיא שמביאין לראיה ואין מפירין לא בראש השנה ולא ביי"ח ולא שמענו מרבנ' ז"ל שיהיו נוהגי' מנהג זה כל עיקר ואל תתנהגו גם אתם במנהג זה כמה יורות גדולות ישימו על האור וכמה בשר שלא ינהג בשל מבושל במים וכמה עצמות ישברו בו וכי דבר קל הוא בעיניכם לחטוא אדם בענין נדרים ושבועות ויעשה זה בר"ה קודם או ביום הפורים וכפר לו ח"ו כי לא אל חפץ רשע הוא ולא יגור עמו רע אלו היו יודעים בני אדם ענין נדר וענין שבועה לא יהיו מערימים עליהם כלל וכל המערים כאלו פאן חסר נחבל על דאבדין: לכן אתם החמירו כמותינו ואל תשנו ממנהג הישיבות סימן לט שאלה ששאל רב נחשון בר ברכיה ז"ל מרבי' האי ז"ל הא דגרסי' שלחו ליה למר עוקבא זימרא מנא לן דאסיר שרטט וכתב ליה אל תשמח ישראל אל גיל בעמים ובתלמו' ירושלמי מצינו דאיבעיא להו מהו לכתוב תרין תלת מילין מן פסוקא ופישט ממעשה דמר עוקבא דשלח לריש גלותא ישראל אל תשמח בעמים אל גיל ור' מונא נמי שלח כתב לר' הושעיא ראשיתה מזער ותסגא מאד אחריתה על איזה מהן נסמוך אם נאמר כי אלו מארץ ישראל לא כתבי הפסוקים כמו שהן מפני שלא שרטטו ולמה לא שרטטו וכתבו

הפסוקים אלא הפכום ועו' דאינו דיש מן הגאונים ז"ל מנקד על הפסוקים ויש שאינו מנקד כלל והמנקד מאין יודע שהניקוד פשרטוט יפרש לנו רבינו: והשיב אנו על תלמו' ש'לנו סומכין ומאי דפסיק הכא לא חיישי' למאי דאית התם ודאי לגלויי מלתא דמסתמא הכא או דלא מפרשא הכא ולא מכחשא נמי סמכי' עלה אי נמי מילתא דפרושא וילענן נמי דשנו מן התם פסוקי ואקדמו ואחרו מ'חזיא מלתא דלאו משום שרטוט אלא משום שלא יכתבו פסוק בצורתו ויהא משולח בידי גוים וקרי מצאנו שאף משם כתבו בלא שרטוט פסוקי פמות שהן דאמר רב יוסף מאן לימ' לן דרבי אביהר דסמכא הוא ועו' הא הוא דשולח לרב יהודה בני אדם העולים משם לכאן קיימו בעצמם ויתנו הי'לד בזונה וגו' ומאן נינהו זעירי ורבה בר בר חנא וכתב ליה בלא שרטוט ואמ"ר יצחק שתיים פותבי' שלש אין פותבין במתני' תנא שלש פותבי' ארבע אין פותבי' א"ל אבני אטו פל דלא שמייע דר' יצחק לאו גברא רבה הוא בשלמא מילתא דתליא בסברא לחיי אבל הא גמרא הוא וגמרא לא שמייע ליה נאנן קא חזינו גאונים ז"ל מן יומי דרבנן סבוראי דכתבי' בכל אתרונותא פשוטי ודיאסקי וכתבי פסוקי כמו שהן ומשרטטי' או מנקדי' והפי' קא עבדי' דמנקדינו פשרטוט חשוב מאי שמעתא בהדיא שהנכו' פשרטוט לאדאפי' לא חזי לנא אלא מיהו עמא דבר למעשה ודכונתא הכי עבדין: לרבינו שרירא זצ"ל וישאלתם קהל שהחרימו וכו' הכי הוא קהל שהחרימו על דבר ונתחרטו ילכו אצל חכם ויתיר להם את החרם כמו שעושין בשבועה: לרבינו האיי זצ"ל סימן מא וישאלתם עיקר הנדוי היא השמטא שמשמתין ב"ד מי שחייב שמטא ואין לדבר קצבה אלא כפי מה שראוין הקהל וב"ד בין בשמטא בין בזולתה ומי שהחרימוהו הקהל חייבין למול את בנו וקוברין אותו אבל מניחין על ארוננו אבן זכר לסקילה ואם רצה ליכנס לבית הכנסת מרחיקין ממנו ארבע אמות מכל צד: סימן מב וישאלתם מי שהוא בנדוי ולא התנו לדבר עמו אדם אין על המדבר כלום ואם הנהירו שלא לדבר עמו אדם אין ראוי לדבר עמו והמדבר עמו מגונה הוא אבל אין עליו דין ואם שמתו מי שמדבר עמו המדבר עמו משומת פמותו: סימן מג וישאלתם לענין עירובי תבשילין: עירובי תבשילין הוא שאם חל י"ט להיות ערב שבת ושבת צריך שיקדים מיום חמישי בשבת שהוא ערב י"ט ונוטל מעט בשר צלי או מבושל ומברך אקב"ו על מצנת עירוב ואומר נמי בהדין עירובא יהא שרא לן למיפא ולבשולי מיומא טבא לשבתא ויצניע אותו בשר ולא יאכל אותו עד לילי שבת ולא יהא הבשר פחות מפזית ואם יהיה דג שפיר דמי: סימן מד וישאלתם לענין עירובין וידיים שלמה המלך תקן עירובין וידיים בשלמא הוושע תקן עירובין ולא הוא מתקנת רבנן אלא הוושע תקנו כשנכנסו ישראל לארץ שיאמרו זה התקון להבדיל בין משפחות האדמה וגויי הארצות ושפבר קבלו עליהם אלוה ועל כן תקן לפני מלך מ"ה הקב"ה שמשפתחיים מה שלא היו משפתחיים בח"ל אבל עירובין וידיים שלמה המלך תקנם בשלמא גטילת ידיים תקן משום סרף תרומה אלא עירובין היא תקן שלמה וכי לא היו נוהגין ישראל בהם קודם שלמה תינח עלינו לשבח תקנת הוושע שהיו קודם בח"ל ועכשיו נכנסו לארץ מקום מכון לנגד פסא הפבוד והוצרך לתקנו ודאי כן הוא והענין מורה לכך אבל עירובין היא לא היו נוהגי' קודם.

והשיב הגאון רבינו האיי ז"ל פי ודאי כן הם הדברי' אבל כל אותם השנים שהיו ישראל טרודין במלחמות ובאויבים ובכמה מיני צרות לא היה להם פנאי למדוד בין עיר לעיר

ולתקן פתחי מבואות ולהניח עירובין שהיה להם במחנות ולא נהגו בעירובי פי במחנה
הם פטור' כמו ששינונו ארבעה דברים פטורי' במחנה מביאי' עצים מ"מ ופטורי' מנטילת
ידיים ומדמאי ומלערב וכשעמד שלמה שנאמר בימיו יהודה וישראל רבים כחול כו' תקן
להם ידיים ועירובי' שלא נהגו ישראל מקודם עד אותו זמן: סימן מה וששאלתם מי שיצא
חוץ לתחום בשבת במזי' מלקי' ליה דתני ר' חייא מלקי' על עירובי תחומי' דבר תורה
דכתיב אל יצא איש ממקומו ביום השביעי ומי שמחלל שבת בזמן הזה במזי' בדין הוא
דלא מלקי' ליה דכי אמרי דסייב מלקות בסייבי לאוין אי נמי בסייבי פרייתות אבל בסייבי
מיתות ב"ד לא פדתנו כל סייבי כריתות שלקו נפטרו מדי פרייתתו שנאמר ונקלה אחיה
לעיניו כינון שלקה הרי הוא פאחיה ואמר' עלה סייבי פרייתות קתני סייבי מיתות ב"ד לא
קתני אלא בזמן הזה מה אנו יכולין לעשות לו אבל תקנות עושים בזמן הזה ואנו מלקי'
אותו ומבזין אותו כדי שלא יהיה הדבר בהיתר ואל ישנה פסיל באולתו ולענין עירובי'
הא דאמר רבי יצחק מוליכו פחות פחות מד' אמות הלכה כה ועבדינו הכי מיהו צריף
לישב כל פחות מארבע אמות אבל בעמידה אין בכף כלום ואסור לעשות כן ואם עושה
כן הרי זה מחלל שבת שהרי מעביר ארבע אמות ברשות הרבים בעמידה אעפ"י שהולך
ועומד הליכה אחת היא וצרי' לישב כל פחות מד' אמות ואפי' בשדה או בכרמלית שאין
בה סקילה ואם העביר בתוכן ולא ישב כל פחות מד' אמות סייב מלקות מדרבנו דקא
אמרי' אבל ים וביקעה וכו' ובסיפא קאמרין ואין נושאין ונותני' בתוכו ואם נשא ונתן
פטור אבל אסור מדרבנו וסייב מלקות מדרבנו דקא אמרי' כל פטורי' דשבת פטור אבל
אסור: לרבנו האי ז"ל לענין הפרשת חלה מן העיסה סימן מו וששאלתם אם צריף
לשער א' מכ"ד או לא כה ראינו שלא הצריכו חכמים לשער אלא אפי' לש סאה אחת
בעריבה אחת כולה אין צריף להפריש אלא חלה אחת פדכתיב ראשית עריסותיכם חלה
תרימו תרומה וזה שחייבו חכמים ז"ל א' מכ"ד מתחלת חיובה של עיסה וכמה שיעורה
ארבעים ושלש ביצים וחומש ביצה קמח והגאונים ז"ל גשאלו בדבר זה איזו
שיעור מדונקדק מנהון והשיבו כי בנדאי שיעור חלה מ"ג ביצים וחומש ביצה וכדמפורש
בשמעתא דאיתמר בעירובין בפרק פיצד משתתפין כי אתא רב דימי כו' ומהיא שמעתא
חזינו דשיעור חלה מ"ג ביצים וחומש ביצה ולכה נתנה לנו התורה שיעור בביצים
ובפירות שדברי סופרים על הר סיני ניתנו פדכתיב ועליהם ככל הדברי' לפי שהבצי'
והפירו' נמצאים בכל מקום פי גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שישראל עתידין
להתפזר בין האומות ומשקלן ומדתן שהיו בימי משה ושהוסיפו עליהן בארץ ישראל
אין נשמרי' להן והמדות משתנות בדורות ובמדינות שפכל דור ודור היו חכמים מחדשים
מדותיהם כדמפורש בכמה מדינות וגם בחלה מצינו שהיו משערין מדות בכל עת שהרי
שגר לו בוניוס לר' ואמ"ר נמי קיסטא דמורי'סא דהנות בצפורי ותמנתא קמייתא דאמר
ר' יוחנן דהנות יתירא על דא ריבועא וגם רב שיער קבא מלוגנא לפיסחא וכן הלכתא
ונשתנו כל אלו המדות שהן מזמן קרוב וכ"ש מדורות הראשונים שאין יודעי' מדותיהן
כלל ולכה תלו חכמים ז"ל השיעור בבצים ובפירות שהן קיימין כל עת ואין משתני'
מיהו שיעור הביצים והפירות תלו אותן בדעתו של רואה והן המדה שרה ע"ב אוקיאות:
לרבנו האי ז"ל סימן מז וששאלתם סדר פדיון הבן פדיון הבן פיצד פדיון הבן תלוי
באנשים ולא בנשים וכל מי שנושא אשה שלא ילדה לו מעולם אפי' היו לו כמה בנים

מאשה אחרת אם ילדה לו זכר לאחר ל' יום חייב לפדותו מן הפהן בחמש סלעים ואמרו רז"ל שאם עברו עליו ל' יום ולא פדאו חייב להוסיף חומש עד שיגיע מה שראוי לתת לפהן עשרים דגרי ערביים של פסוף יפה ואמרו רז"ל שחייב האב לברך בשעה שנותנם לכהן שתי ברכות אקב"ו על פדיון הבן ושהחיינו ונהגו רבותי ראשי הישיבות המקיימי מצות פהונה והזרזים בהם פשהם פודים בכור פטר רחם מביאין פוס של יין והדס ומברכי בורא פרי הגפן ובורא עצי בשמים ואח"כ אומר הפהן בא"ה אמ"ה אשר קדש עופר במעי אמו ומ' יום חלק רמ"ח איברים ואח"כ נפח בו נשמה דכתיב ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה עור ובשר הלבישו ובעצמות וגידים סככו דכתי' עור ובשר תלבישני ובעצמות וגידים תסוככני והאכילו בגס נפלאותיו מאכל ומשתה דבש וחלב להתענג בו וזמן מלאכיו לשמרו במעי אמו דכתיב חיים וחסד עשית עמדי וגו' ואח"כ אומר זה בני בכורי וזהו ראשית אוני ופי שנים ראוי לתת לו שפן כתוב בתורת משה לתת לו פי ב' אמו אומר' זהו בני בכור' שבו פתח הקב"ה דלתי בטני חמש סלעי נתחייבנו לתת לפהן לפדותו ממנו שפך היא גזרת מלך שנא' אף פדה תפדה ואומר ופדוינו מן חדש תפדה ונא' ולקחת חמשת חמשת שקלים לגלגלת יהי רצון מלפני אליהנו שפשמ שהכניסו אביו לפדיון זה כף וכניסהו לתורה ולחופה ולמעשים טובים בא"ה מקדש ישראל בבכוריהם ופדיונם ואח"כ מגביה הפהן שתי ידיו וסומך על ראשו ואומר לאביו איזה חביב עליך יותר בנה או חמש סלעים הללו והאב אומר בני חביב עלי ואני פודהו ופודהו שני פעמים משום דכתיב אף פדה תפדה וכתוב ופדוינו מן גו' פדויים תרין חד מקו' בריך הוא וחד ממלאך המנות ועל זה אני פודהו בחמש סלעים כמצות המקום שנאמר וכל בכור בני אפדה וכתוב וכל בכור בניה תפדה מיד נוטל הפהן הפנס' ומוליכו בידו אצל ראש הבן ואומר חמש סלעים אלו פדיון בנו של פלוני זה זה פדיון תחת זה חלופי זה על זה יצא זה לכהן ויפנס הבן לחיים וליראת שמים ומברכו ואומר אל יתן למוט רגליך וגו' וכל המזמור: רבינו שמשון ז"ל בעל התוס' מוסיף על זה ואומר שצריך הפהן לזקוף ידיו ולסמוך על ראשו ולומר בן פה אלישע בן שפט אשר יצק מים ע"י אליהו ב' פעמים והוא טוב וניצול מכל רע ה' שמרך כו': סימן מח ושאלתם הפרת שמתא למי שנתנדה בחלום צרי' בי עשרה דתנו הלכתא פד שרי ליה והוא דגמרי אבות ומדות ואפי' חזיא ליה אשה או קטן או עבד וצריך למטרח עד פרסה ואי ליכא בי עשרה דתנו הלכתא אפי' עשרה כל דהוא ואי ליכא בי עשרה ליפוק לרשות הרבים ואי מתרמו ליה בי עשרה לישרו ליה ואי ליכא אפי' בג"מ מאי טעמא רחמי קא בעו לשרי בשמתיה ויחיד מןמחה שרי שמתא והיכי שרי ליה אמור הכי מחמת דאשתמית פלוני בחלמיה מותר? הא איסור וקללה לא תבוא עליו יחי ראובן ואל ימות ה' שמעתי שמעך יראתי כו' ויעבור ג' פעמים וכן מנהג בישיבה פשהם מתירים הנדרים הם אומ' ויעבור ג' פ: לרבינו האיי ז"ל סימן מט ושאלתם טעם קנני פד איניש מקני לחבריה מידי צריך שיתפנס המקנה שלש אצבעות או יתיר מן הסודר דפחות מג' לא חזו לא לעניים ולא לעשירים: לו ז"ל רבינו האיי סי' נ ושאלתם שליח צבור שיצא עליו שם רע ונחשד באשת איש או גנב או עשק אם שב בתשובה מקבלין אותו ומתפללין אחריו ומ"מ ביום תענית אין מורידין אותו לפני התבה לפי שאין פרקו נאה שפכר יצא עליו שם רע מקודם וכן שליח צבור שאין מתענה עמהם יוריד אחר שמתענה שיאמר עננו באמת אבל כל מי שלא

התענה אי אפֿשֿר לומר עֵננו: סי' נא ועוד לו' ז"ל ש"צ שְׁמֵרָנָנִים עָלָיו בְּדָבָרִים רָעִים מֵהוּ
להוֹצִיאוֹ וְלִהְיֵינוּ אַחֵר.

וְהַשִּׁיב דָּבָר אֵין צָרִיף שְׁאַלְהָ אַבְל אִם אֵין שָׁם כְּמוֹהוּ צָרִיף לִיסְרוֹ וְלִהוֹכִיחוֹ וְאִם יִסְרוֹ
אוֹתוֹ וְלֹא יִשְׁמַע עֲלֵיהֶם מוֹצִיאֵין אוֹתוֹ מִשּׁוֹם נְתִנָּה עָלַי בְּקוֹלָהּ וְכו': וְעוֹד לְרַבֵּינוּ הָאֵי ז"ל
סי' נב וְשִׁשְׁאַלְתֶּם לְעֵנְנֵן אִם יִקְרָאוּ לְאוֹר הַנֵּר בְּשִׁבְתָּ דְאָמַר רַבָּה אִפִּי גְבוּהָ שְׁתֵּי קוּמוֹת
וּמְצָאנוּ בְּפִי רַבִּי דְהִלְכָה פְּרָבָה וּמְנַהֲגָנוּ כְּאֵן בְּקוֹרְאֵין בְּבַהֲכ"נ מְתַקְבְּצִין אֲנָשִׁים בְּלִיל
יוה"כ וּפְעָמִים בְּלִילֵי שְׁבֻתוֹת וְקוֹרִין תְּהֵלִים לְאוֹר עֲשִׂישִׁית יֵשׁ הַפְּרָשׁ בֵּין רַבִּים דְּבַהֲכ"נ
לְרַבִּים דְּבֵיתִים אוֹ בֵּין הַנְּרוֹת דְּעֲשִׂישִׁית אוֹ לֹא וְעוֹ רַאֲיֵנוּ לְאֲדוֹנָנוּ בְּמַקְצֵת תְּשׁוּבוֹת כִּי
שְׁנַיִם בְּעֵנְנוּ א' מוֹתֵר זֶה הָעֵנְנוּ הַמְּוֹתֵר פְּגוֹן פְּרִשָׁה הַצָּרִיכָה לְשִׁבְתָּ אוֹ חֲזוֹנוֹת שְׁצָרִיכָה
לְאוֹתָהּ שְׁבֻת אוֹ כֹּל דְּבָר שְׁרוּצִים הַתְּלַמִּידִים לְקִרוֹת בְּתַלְמוֹ' פְּמַנְהֶגֶם בְּחוּל כְּלָם בְּעֵנְנוּ
א' מוֹתֵר עַל כֵּן שְׁלַחְנוּ לְרַבֵּינוּ אֲדוֹנָנוּ אִם הוּא מוֹתֵר אוֹ לֹא כִּי יֵשׁ מִהָךְ דְּמִיּוֹנִים שְׁאָסְרוּ
יְלַמְדֵנוּ רַבֵּינוּ אֲדוֹנָנוּ וְדַאי הִלְכְתָּ פְּרָבָה וְאֵין אָדָם חֲלוּק עָלָיו וְשִׁנְיָ שְׁקוֹרִין בְּעֵנְנוּ א'
מוֹתֵר דְּהָא סְלִיקָא שְׁמַעְתָּא וּמִלְתָּא פְּסִיקָא שְׁנַיִם קוֹרִין בְּעֵנְנוּ א' וְטַעְמָא דְּמִלְתָּא דְּמַנְטְרִי
אֲהֲדָדִי וְלִיכָא לְמִימַר דְּהָא מְלָתָא בְּפְרִשָׁה אוֹ בְּחֲזוֹנוֹת שְׁהוֹצְרָכְנוּ לְאוֹתָהּ שְׁבֻת אֲלֵא כֹּל
עֵנְנוּ א' לְשְׁנַיִם מוֹתֵר וְאִפִּי תַלְמוּד גַּמְר' הֲכִי סְלִיק מִיְהוּ לֹא רַגִּילֵי רַבְּנָן לְמַעַבְדַּד הֲכִי וְלֹא
חֲזִי לְנָא וְלֹא שְׁמִיעַ לֹן דְּנִקִּיטֵי גּוֹסְחָא וְגַרְסֵי בְּשִׁרְגָא בְּלִילֵי שְׁבֻתָא וּמֵאֵן דְּאָסַר לֹא גְמָרָא
נְקֻט אֲלֵא סִיגֵי שְׁוִי בְּמַנְהֶגָא: וְעוֹד לוֹ ז"ל סי' נג וְשִׁשְׁאַלְתֶּם הִיכָא דְקָבַע אֵינִישׁ סְעוּדַתִּיהָ
מִקְמֵי תַשַׁע שְׁעוֹת בְּמַעְלֵי שְׁבֻתָא וּבְמַעְלֵי יוֹמָא טְבָא וְקַדֵּשׁ לִיהּ יוֹמָא וְעַדִּין יְתִיב בְּסְעוּדַתָא
פּוֹרֵשׁ מִפֶּה עֵילוּי פְּתוּרָא וּמְקַדֵּשׁ וְאֵע"ג דְּלֹא בְּרַף בְּרַכַּת הַמְּזוֹן וְלֵאחֵר דְּמְקַדֵּשׁ עֵבִיד
הַמוֹצֵיא וְגַמְר סְעוּדַתִּיהָ וּמְבָרַף בְּרַכַּת הַמְּזוֹן: וְעוֹד לוֹ ז"ל סי' נד וְשִׁשְׁאַלְתֶּם מֵאֵן דִּיְתִיב
אֲפַנְיָ דְּשְׁבֻתָא וְקָא שְׁתֵּי חֲמָרָא וְיַדַּע דְּלֵאןֶרְתָּא לִית לִיהּ חֲמָרָא לְהַבְדִּילָהּ.

מְבַדִּיל כַּד בְּעֵי לְמִיקָם מְסְעוּדַתִּיהָ וְאֵע"ג דְּאִיכָא עֵינְדָא טוּבָא וְאֵע"ג דְּאָסַר לִיהּ לְמַעַבְדַּד
עֵבִידַתָּא עַד לִילְיָא וְכַד אֲתֵי לְאוֹרְתָא כַּד חֲזִי נוֹרָא מְבָרַף עַל מְאוּרֵי הָאֵשׁ לְחוּד: לוֹ ז"ל
סי' נה וְשִׁשְׁאַלְתֶּם עֵנְנוּ וְקָרָא זֶה אֵל זֶה וְאָמַר וְתַשְׁאַנֵּי רוּחַ מֵה טַעַם יֵשׁ שָׁם לְקִרוֹת
וְלִתְרַגְּם וּמֵה טַעַם קָבַעוּ אוֹתָם חֲכָמִים בְּסֻדְר קְדוּשָׁה דְּבָר זֶה כְּפֹ מְנַהֵג רַאשׁוֹנִים מְקוּם
שִׁישׁ שָׁם תְּלַמִּידֵי חֲכָמִים כְּשִׁהְיוּ מְתַפְּלִין וְנוֹפְלִין עַל פְּנֵיהֶם וּמְקַדְּשִׁין לְאחֵר שְׁעוֹנִין אָמֵן
זֶה שְׁמִיָּה רַבָּא מְבָרַף מְבִיאֵין נְבִיא וְקוֹרִין בּוֹ בְּעֲשִׂרָה פְּסוּקִים הֵן חֲסֵר הֵן יִתֵּר וּמְתַרְגְּמִין
אוֹתָן וְאֵח"כ אֹמַר וְקָרָא זֶה אֵל זֶה וְאָמַר וּמְתַרְגְּמִין אוֹתָן כְּשֵׁם שְׁתַּרְגְּמוּ אוֹתָהּ פְּרִשָׁה שְׁל
נְבִיא וְאֹמַר וְתַשְׁאַנֵּי רוּחַ וּמְסִימִין אוֹתוֹ כְּדִי לְסַיִים בְּשִׁבְחוֹ שְׁל הַקַּב"ה וְאֵח"כ מְקַדְּשִׁין
וְעוֹסְקִין בְּתוֹרָה הַרוּצָה בְּמַשְׁנֶה עוֹסֵק הַרוּצָה בְּתַלְמוּד עוֹסֵק כְּדִי לְקַיֵּים מֵה שְׁאָמְרוּ חֲכָמֵי
לְעוֹלָם יִשְׁלַשׁ אָדָם שְׁנוֹתָיו שְׁלִישׁ בְּמַקְרָא שְׁלִישׁ בְּמַשְׁנֶה שְׁלִישׁ בְּתַלְמוּד וְכִיּוֹן שְׁרַבְתָּהּ
עֲנִיּוֹת בְּעוֹלָם וְהוֹצְרָכוּ תְּלַמִּי חֲכָמִים לְמַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם לֹא הָיוּ יְנוּלִין לְעֶסֶק בְּתוֹרָה תְּמִיד
וְלִהְשִׁלִּישׁ כֹּל יוֹם וְסָמְכוּ עַל מֵה שְׁאָמְרוּ כֹּל הַנְּחֻלִי הוֹלְכֵי אֵל הַיָּם מְקָרָא וּמַשְׁנֶה וְחוֹמֵשׁ
וְעָקְרוּ לְקִרוֹת בְּנְבִיא בְּכָל יוֹם אַחֵר תְּפִילָה וְאֵע"פ"י שְׁעָקְרוּ לְקִרוֹת בְּנְבִיא אוֹתָם ב' פְּסוּקֵי
לֹא עָקְרוּ אוֹתָם וְעַדִּין קְבוּעֵין וְעוֹמְדִין וּמְפַנֵּי מֵה לֹא עָקְרוּם שְׁקִדוּשׁ מְשׁוּלָשׁ הוּא קַ"ק
וְשְׁלִשׁוּהוּ ג' פְּעָמִים בְּתַפִּילָה וְלוֹמַר יַעֲנֶה ה' בְּיוֹם צָרָה כְּפֹ מְנַהֵג בְּבֵית רַבֵּינוּ בְּכָבֵל לְאחֵר
שְׁמַתְפְּלִילֵי כֹּל הַתְּפִילָה וְגוֹמְרֵי אוֹתָהּ עוֹסְקֵי בְּתַלְמוֹ' וּתְנַאֲין עוֹסְקֵי בְּמַשְׁנֶה וּבְמַדְרָשׁ
וּבְתוֹסְפָתָא עַד ד' שְׁעוֹת וְאֹמַר יַעֲנֶה ה' בְּיוֹם צָרָה וְגו' וְאֲחֵרֵיו וְקָרָא זֶה אֵל זֶה וְאָמַר שְׁנֵי

פסוקי' אלו מקדשין והולכים לבתיהם ובא לציון ואני זאת בריתי לא היו אומרי' ואם רצה יחיד לאומרם אין בכך פלום שלא אמרו חכמים לא יהא פחות מעשרה אלא דבר שבקדושה ובא לציון ואני זאת בריתי אין דבר שבקדושה ואין בהם משום קדושה.

וראינו מדקדקים הכל ואין בו מועיל דבר קדושה לא אמרו אלא דבר שבקדושה ודבר שבקדושה הוא תמן שלפניו ולאחריו אבל הענין הנכון. הקדושה הוא ק"ק דבר שבקדושה הוא דבר הנעלם והנסתר שלא רצו להזכירו אלא בענין דברנעלם ומהו ה' צבאות זהו דבר שבקדושה שאין ראוי אלא בעשרה.

וראינו בנוסח ירושלמי כל קדושות שמלאכי השרת מקדשין כד ישראל מקדשין והאי יתירא מנהון להתקדש ישראל למטה בקדושה יתירה משו' דכתי' והתקדש' ונהייתם קדושים ובקדושה זו מתקדשים ישראל בקדושתם קודם שמלאכי השרת יסתלקו ואנו אומ' בלשון תרגו' מפני שהם אינם נזקקין לתרגום להם יש שתי קדושות בלבד ולנו שלוש בהדא יתירה: ועוד לרבינו האיי זצ"ל סימן נו ושאלתם בענין ה'יה עומד בתפילה פתבנו בפי' ברכות ה'יה עומד בתפילה ונזכר שהתפלל פוסק ואפי' באמצע ברכה עינא דרבנן די לנא במתיבתא משום לא תוסיפו קאמר דסבירא להו תפלות כנג' תמידין תקנום וכי הדר מצלי צלותא אחריתי דחובה עובר משום כל תוסיף אבל תחנוני דלאו תפלת חובה שפיר דמי.

ואיכא דמדמי להון דר' יוחנן דאמר ולנאי שיתפלל אדם כל היום פלו פליג' דשמואל וסבר דאעפ"י שהתפלל חוזר ומתפלל וליכא חס ושלום בגמ' כל עיקר דר' יוחנן פלוג אדשמואל ולית לן לשוניה לדר' יוחנן אמאי דעליה אמירא אלא על דר' אלעזר לענין ספק התפלל ספק לא התפלל ואמר ר' יוחנן אי מספקא ליה מלתא ולנאי שיתפלל כל היום ואי נמי ה'יה זכור שהתפל' ועמד לכתחלה להתפלל תפלה אחרת דלאו חובה היא והכי קאמ' בלביה דלאו חובה מצלי אלא מצוה כעין רשות אף שמואל לא אסר וכיון דהכי בזמן שספק התפלל ספק לא התפלל אמר ר' יוחנן ליקום וליצלי דיכיל למימר אדעתיה אי לא צלי הרי היא חובתו ואי צלי תחנוני אינון הילכך ולנאי שיתפלל ושפיר דמי אבל היכא שהתפלל ושכח והתחיל בתפל' שנייה על מנת שהיא חובתו ונזכר שהתפלל קאמר שמואל אם גומרה פאלו הקריב שני תמידין בשחרית ועובר על כל תוסיף ולא פליג ר' יוחנן בהא מלתא אלא הלכת' כשמואל דאמר פוסק ואפי' באמצע ברכה אבל אם עמד בתפלה בשבת ושכח שהוא שבת והתחיל אחר שלש ראשונות בשל חול גומר את הברכה כדפשט לה רבה בר אבנה לרב נחמן ולא הוי מוסיף דברים דליצלי ח"י בשבת דמן דינא בר חובה הוא ורבנן הוא דלא אטרחוה מפני כבוד שבת ואין שואלין דברי חול הצריכין לחול בשבת ושמעמא דבתרא דרב יהודה אמר שמואל נמי הלכה שאם התפלל ומצא צבור שמתפללין אם יכול לחדש דבר בתפלתו יתפלל ואי לאו אל תפלל דאי מחדש בה דבר ומקמת בדעתיה שאינה תפילת חובה אלא נדבה מצוה כעין רשות שפיר דמי אבל חובה אסור ואיכא רבנן דמוקמי לה להא שמעמא בתפילת המוספין אבל תפלות אחרות לא פשיטא להון ולא היא אלא כולה תפילות כהדדי בשבת שמוסיפין אסור להתפלל שנייה אלא א"כ חדש ופשיטא דגמ' בהדיא קאמר צריכא דאי אשמועי' קמיינתא הנה אמינא היכא דצלי ביחיד לא ליקום שנייה וליצלי ביחיד ולא למהדר צלותא

קמ"ל הא שמעטא דאפי' בצבור נמי לא יצלי וְלא ליתני ואי אשמועינן הא שנייה הנה
אמינא מפתח הוא דלא נפתח אָבֵל היכא דפתח אימא נִיגְמַר קמ"ל דלא נִיגְמַר וְדָבַר זֶה
ברור שְבָכֵל התפלות הוא אומר וְבָהּא שמעטא קאמר אם יכול לחדש דָבַר נִיפְתַח
לכתחלה אדעטא דמחד' אָבֵל קפייטא דכָבַר פתח לה אדעטא דחובה אעפ"י שִׁיכוֹל לחדש
לא יגמור ומשום הָכִי לא איתמר בָּהּ חידוש וְכֹל הדְבָרִי הִלְלוּ בְרוּרִים הֵם וְחֻזְקִים הֵן
וְלָכֵן הָאֲרַכְנוּ בְּכִי שְמוּעָה זֹאת: סי' נז וְשִׁשְׁאֲלֵתֶם שִׁישׁ בְּבִנֵי הַדּוֹר מִי שְׁמַבְרָךְ קוֹדֵם
שִׁיקְרָא ק"ש על מִטְתוֹ הָכִי ב"א ה' א"מ"ה אקב"ו על קרית שמע ולהמליכו בְּאֵהָבָה וְאָנּוּ
חֲזִי לָן דְּהָא בְּרַכָּה זֹו אֵינוּ מְטַבֵּעַ הַבְּרָכוֹת וְהַמְבָרְכָה הָרִי הוּא מְבָרַךְ בְּרַכָּה שְׁאִינְהָ צְרִיכָה
וּמוֹצִיא שֵׁם שְׁמַיִם לְבַטְלָהּ מִפְּנֵי שְׁק"ש על מִטְתוֹ רְשׁוּתָהּ הִיא כְּדֹאמְרִינָן שְׁאֵם ת"ח הוּא
אֵינוּ צְרִיךְ אֶלְמָא לָאוּ מִצְנָה הִיא וְעוֹד מְבָרַךְ מְצַפְרָא אֵהָבָה רַבָּה וְאֲמַרִינָן שְׁפָכַר נְפֻטָר
בְּאֵהָבָה רַבָּה הִילְכָףּוּ הָאִי בְּרַכָּה לִיתָא כָּל עֵיקָר: סי' נח וְשִׁשְׁאֲלֵתֶם אֶחָד יוֹשֵׁב וְשֹׁנִים
מִתְפַּלְלִי דְעוּ כִּי סִמָּן רַע לְיוֹשֵׁב אֶלָּא מִרְחִיק חֻמְשׁ אַמּוֹת וּמִתְפַּלֵּל דְּכִתִּיב אָנִי הָאֲשֵׁה
הַנְּצַבְתָּ עִמָּכָה מֵלֵת ה' חֲמִשָּׁה וְהִנֵּי מִיְלִי כִּי יְתִיב בְּמִיְלִי דְעֶלְמָא וּבְטִיל אָבֵל יְתִיב וְקָרִי
ק"ש אוּ בְּמִיְלִי דְצִלוֹת' לִית לָן בֵּהּ וְאִי לָא בְעֵי מִתְרַחֵק ה' אַמּוֹת ד' לְשִׁכְיָנָה וְאִמָּה אַחַת
לְדִידִיָּה מְכָאן שְׁאָסוּר לְאָדָם שִׁיפְסֵעַ וְיִתְפַּלֵּל חֲבִירוֹ בְּתוֹךְ ד' אַמּוֹת שְׁלוֹ שְׁהֵם מְקוֹם שְׁכִינָה
הָא חוּץ לַד' אַמּוֹת שְׁרִי: סי' נט וְשִׁשְׁאֲלֵתֶם מָאן דְּלָא גָמִיר לָא לִיקוּם לְמַקְרִי בְּתוֹרָה אוּ
לְתַרְגּוּמֵי וְאִי אִיְצַטְרִיכוּ לִיהּ מִשׁוּ' דְּלִיכָא כְּהֵן אוּ לׁוֹי אֶלָּא הוּא אִי בְּדֹאמְרִי לִיהּ הַמְסִייעַ
יְכוֹל לְמִימַר מִיְלֵת' מִיְלֵת' לִיקוּ' וְאִי לָא לָא לִיקוּם וְאִי יַדַּע לֹאמַר לְבָדוּ מְלָה מְלָה וְאָסוּר
הַקּוּרָא שִׁיתָן עֵינָיו חוּץ לְתוֹרָה שְׁלֵא נִיתְנָה הַתּוֹרָה אֶלָּא בְּכֶתֶב וְעַל כֵּן הַפֶּל שׁוֹתְקִין בְּשַׁעַת
דַּס"ת פְּתוּחַ וְלֹא יְקָרָא שׁוּם אָדָם אֶלָּא הַקּוּרָא בַּס"ת בְּכֶתֶב לְבָדוּ וּמִדְבָרֵי רַבּוֹנוֹתָא כּוֹלְהוּ
מִשְׁמַע דַּס"ל שְׁלֵא יְקָרָא חֲזוֹן עֲבוּר הַקּוּרָא: סי' ס וְשִׁשְׁאֲלֵתֶם עַל כְּהֵן קָטָן מֵהוּ לְקָרוֹת
בְּתוֹרָה רֵאשׁוֹן וּפְשִׁיט' מִדְתָּנָן קָטָן קוּרָא בְּתוֹרָה וּמִתְרַגֵּם וְאֲמַרִי וְכִשְׁקוּרָא עוֹלָה לְמִנְיָן
שְׁבַעָה וְכִשְׁרֵי הוּא שִׁיקְרָא שְׁמִינִי וְיִפְטִיר בְּנִבְיָא וְאִין בְּהַפְטָרוֹת קָטָן פְּגָם לְצַבּוּר אֶלָּא דְרָךְ
אֲרַץ וְהִישָׁר לְעִשׂוֹת שִׁיעֲמוּד אָדָם גְּדוֹל וְחָשׁוּב בֵּין לְקָרוֹת רֵאשׁוֹן בֵּין לְהַפְטִיר וּמַעֲמִידִין
קָטָן לְקָרוֹת רֵאשׁוֹן וְלְהַפְטִיר מִפְּנֵי כְּבוֹד אֲבִיו וְאֵם עַל פְּגָם הַכְּהֵן חֲשִׁשְׁתֶּם שְׁעַמְד שְׁמִינִי
לְקָרוֹת בְּתוֹרָה וְלְהַפְטִיר בְּנִבְיָא אִין בְּזָה פְּגָם כָּל עֵיקָר וּמַעֲשִׂי' בְּכָל יוֹם כְּהֵנִים מְפִטְרִין:
סי' סא וְשִׁשְׁאֲלֵתֶם הַלְכְּתָא אָסוּר לְתַפְּנֹר שְׁנֵי בְּגָדִים אֶחָד שֶׁל צֶמֶר וְא' שֶׁל פִּשְׁתָּן וְאֲפִי'
בְּחוּטֵי מְשִׁי כְּדִי לְעִשׂוֹת בְּגָד אֶחָד לְלַבּוֹשׁ שְׁפִינָן שְׁדוּחֵק זֶה בְּזָה בְּתַפְּרִיָּה נְעֻשִׁים כְּשׁוֹעִין
וְנֶאֱסָרִים וְקִיָּמָא לָן מְדַרְבָּנָן אוּ שׁוֹעַ אוּ טוּוֹי אוּ נוּז וְלֹא הִתִּירוּ חֲכָמִים אֶלָּא כְּדִתְנִיָּא לּוֹבֵשׁ
אָדָם שְׁנֵי חֲלוּקִין זֶה עַל גִּבּוֹ זֶה אַעפ"י שְׁפּוֹנְדָתוֹ חֲגוּרָה לוּ מִבְּחוּץ אָבֵל תַּפְּרִיָּה לֹא הִתִּירוּ
וּבְמָה שֶׁהוּא רְחוּק בְּזָה נִחְלָקוּ דְאֲמַרִי בְּגַמ' דְּבִנֵּי מַעֲרָבָא אֲבִי דְּבַר קְפָרָא שְׁאֵל לר' זְעִירָא
מֵהוּ לְמִיתָן פְּרִיטִין בְּגוֹלֵת' דְּמַקְטְרִי בְּחוּטֵי דְכִיתָן אַמ"ל אָסוּר וְשִׁמוּאֵל אָמַר מִן תַּרְבֵּי בְּנֵי דְאִי
פְּשִׁטִּין כְּמוֹ זֶה אָסוּר וְעוֹד שִׁישׁ בּוֹ מִפְּנֵי מְרֵאִית הַעֵינִן: וְעוֹד לוֹ זַצ"ל סי' סב וְשִׁשְׁאֲלֵתֶם
וְהַלְכְּתָא אָסוּר לְתַפְּנֹר בְּגָד צֶמֶר בְּחוּטֵי פְּשִׁתִּים וְאֲפִי' כְּרִים וְכִסְתוֹת דְּקִי"ל תַּפְּרִיָּה כְּאֲרִיגָה
דְּמִיָּא וְהַלְכְּתָא כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן דְּאָמַר אֲפִילוּ עֶשֶׂר מִצְעוֹת זֹו עַל גִּבּוֹ זֹו וְכִלְאִים תַּחֲתֵיהֶן אָסוּר
לִישָׁן עֲלֵיהֶן וְאָמַר הַגָּאוֹן ז"ל שְׁרִי בְּכָרִים וְכִסְתוֹת וְאֵלוּ הֵן תּוֹרָף דְּבָרֵי וְהַלְכְּתָא בְּגָדִים
שֶׁל מְלָבוֹשׁ וְשֶׁל כְּסוּת בֵּינוֹן שְׁאִיסוּרָן מִן הַתּוֹרָה אֲפִילוּ לְתַפְּרָן בְּחוּטֵי פִּשְׁתָּן אָסוּר אָבֵל
בְּכָרִים וְכִסְתוֹת שְׁאִיסוּרָן מְדַרְבָּנָן אֵם תַּפְּרָן בְּחוּטֵי פִּשְׁתָּן אִין בְּכָף כְּלוּם וּמְרַדַּעַת שֶׁל

חמור הרי הוא כפרים וכסותות נאמרו רבותינו ז"ל לא יעלה עליך אבל אתה מציעו תחתיך אבל אמרו חז"ל אסור לעשות כן שמה תפדה נימא אחת על בשרו ונאפילו וילון גזרו ביה רבנו מפני שהשמש מתחמם כנגדו והא דאסור רחמנא צמר ופשתים דוקא צמר אילים דגמרי לה מציעית אבל מידי אחרני' לא והרב ברגלוני ז"ל פתב לית לן להדורי אדאורייתא ודברבנו אלא למילף ולמידע הי דאורייתא והי דרבנו אבל לעגנו איסורא פוליה אסירי וכדאמרי' בכמה דוכתי כל העובר על דברי חכמים חייב מיתה פי אין התורה מפונשת אלא כמה שפירשו רז"ל וכדגרסי' לא פרת הקב"ה ברית עם ישראל אלא על תורה שבעל פה שנאמר פי על פי הדברים האלה פרת אתה ברית וגו' וכתוב לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל הילכה אסור לתפור שום בגד של צמר בחוטי פשתן ושום בגד פשתן בחוטי צמר ולא לחבר שום בגד צמר בצמר עצמו אלא במינו אא"כ מחברו בקנבוס או במשי וכדתנו בכלאים אין אסור משום פלאים אלא צמר ופשתים וכ"ש נמי לחבר שום מלבוש של פשתים בצמר ולא לעשות ערדילים לזה כגון חוליא הקרוי אטרש ואפי' לתפרן במשי ונהיה ליה פשתי תכיפות דהניין להו חבור מפני שהתכיפה במחט הניין תכיפה ונאפילו היא ממשי הפשתן והצמר להיוותן שתי תכיפות הילכה אסור מכל פנים: רבינו חננאל ז"ל פתב הכי בפירושו בתחילת יבמות בעגנו מלת שעטנז נפקא פה הוא לפי שהפלאים בג' מדו' שוע או טווי או נוז שוע לשון שעיעו' כדמתרגמי' ועל חלקת צנאריו על שעיעות והוא שטורפין צמר ופשתים זה עם זה ועושים מהם לבדים ועושים מהם כמו לבוש ותנו הלבדים אסורין מפני שהן שועים טווי הוא שני פנים או שטורפין צמר ופשתים וטווי אותם או שטווי צמר לבדו ופשתים לבדו וחזרין ושזרין שני החוטין זה עם זה: נוז גם הוא שני פנים או באריגה או תכיפה במחט ולא מצינו ללשון הזה עיקר אלא באגדה דניקרא רבה מלה שלוז לבו עליו ונטל צפורן לחתור על אביו ומפרשין אותו לשון סיבוף פאדם שהוא מסתבף ואעפ"י שבתורת כהנים הסיע ר' אליעזר את הנוז ופי' דבר המליז את ישראל לאביהם שבשמים פלומר מרחיקין מלשון אל יליזו מעיניך הדרף הראשון עיקר ותמהי' על האי דכתב רבינו חננאל או שוע או טווי או נוז דהא גרסינן במסכת נדה והלקתא כמר זוטרא דאמר עד שיהא שוע וטווי ונוז דכולהו בעי' פחדא: סי' סג ושאלתם בעינן עד שיהא שוע וטווי ונוז או דילמא או שוע או טווי או נוז השיב רבינו האיי ז"ל הא מלתא מיפרשא בגמ' דמדאורייתא עד דאיכא תלתיהון ורבנו גזרו בכל חדא בפני עצמה דאמר רב אחא בר יעקב משמיה דמר זוטרא האי מאן דאית ליה חוטא דכיתנא בגלימא דעמרא כו' עד והלקתא כמר זוטרא מדאפקינהו רחמנא בחד לישנא שעטנז וידיע לכו דגזרת אסור היא ולית למפרץ בה כל עיקר ודאמרי' מאי הוא שוע תרגום וטח תרג' חלקת צנאריו כמו כן ובלשון ערבי אמלס ובמשנתנו שנינו הלבדין אסורין מפני שהם שועים ונוז לא ראינו לו עיקר אלא בלשון ארמי והוא דבר שתלוי בדבר ומחובר בו כדאמרי' אי אפסיק גזייה טרפה: סי' סד ושאלתם אם להתענות בשני ימים טובים דראש השנה כף אנו רואים יפה שלא להתענות שפך אמרו פרנסי ישראל הראשונים לישראל בראש השנה ועתה לכו אכלו משמנים ושתו ממתקים וגו' וסיפא דכתיב פי חדות ה' היא מעונכם וכן בשבת שובה אין אנו רואים שיתענה שיהי ט' באב שהוא תענית חמורה לא ראו לקבועה בשבת אלא דחו אותה לאחר השבת ואפי' להשלים תענית שמעבר שבת נסתפקו כמה דורות עד

שְׁנַת־חֲמִשָּׁה הִלְכָה מִתְעַנֶּה וּמִשְׁלִים וּבִהְדִּיא אֲמַרִּינוּ בִּירוּשָׁלַיִם ר' יַעֲקֹב הָיָה מְפָקֵד לְסַפְרֵיא
מֵאֵן אֲתָא מִשְׁאֵל לְכוּן אֲתוּן אֲמַרִּין לִיה בְּכָל מִתְעַנִּין חוּץ מִשְׁבֹּתוֹת וַיְמִים טוֹבִים וְרֵאשִׁי
חֲדָשִׁים וּפּוּרִים וּבִגְמ' דְּיוֹם הַכַּפּוּרִים בְּדִידָן אֲמַרִּי וְמָה עֵינּוּי שְׂאִינוּ נוֹהֵג בְּשִׁבְתוֹת וּבְיָמִים
עוֹנֵשׁ מְלֹאכָה שְׁנוֹהֶגֶת בְּשִׁבְתוֹת וּבְיָמִים טוֹבִים אִינוּ דִּין שְׂעֻנֵשׁ ש"מ אֵין מִתְעַנִּין לֹא
בְּשִׁבְתוֹת וְלֹא בְּיָמִים טוֹבִים: ס' סה וְשִׁשְׁאֲלֶתֶם עֲנִין שׁוֹפֵר שֶׁל רֵאשׁ הַשָּׁנָה כִּי מִנְהַג
גְּאוּנִים לְהִתְרִיעַ אַחַר סִיּוּם הַתְּפִלָּה תְּרוּעָה גְּדוּלָה כְּדִי לְעַרְבֵב אֶת הַשֵּׁטֶן וְכִף הוּא מִנְהַג
בְּשִׁתֵּי יְשִׁיבוֹת אָנוּ רְאִינוּ לְהַשִּׁיבְכֶם כִּי אֵין אָנוּ עוֹשִׂים כֵּן בְּתוֹרַת מִנְהַג וְלֹא שְׂמַעְנוּ
שְׂאֻבוֹתֵינוּ נִגְהוּ כִּף אֲלֵא שְׁיַחֲדִים מִתְעַסְקִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּתַאֲנוּתוֹ מֵהָא דְכִי אֲתָא רַב
יִצְחָק בַּר יוֹסֵף אָמַר כַּד מְסִיִּים שְׁלִיחָא דְצַבוּר' תְּקִיעַתָּא בִּיבְנָה לֹא שְׂמַע אֵינִישׁ קַל אֲוֹדְנָה
מִקַּל תְּקוּעֵיָא לְמַדְנוּ שְׁהִיו רְגִילִים הֵרֵאשׁוּנִים שְׁהִיחֲדִים תּוֹקְעִין אַחַר תְּפִלָּה וְלֹא שְׁחִיבִין
כִּי שְׁלִיחַ צַבוּר מוֹצִיאָן יְדֵי חוּבְתָן אֲלֵא מְצוּהָ מִן הַמְּוַבְחָר לְהִתְרִיעַ אַחַר סִיּוּם הַתְּפִלָּה וְכִדִּי
לְעַרְבֵב אֶת הַשֵּׁטֶן וְשִׁפִּיר דְּמִי לְמַעַבְדַּד הֵכִי וְאִם אֵין עוֹשִׂין כֵּן אֵין בְּכַף כְּלוּם וְשִׁאָר הַגְּאוּנִים
ז"ל מוֹדִים שְׂצָרִיף לְהִתְרִיעַ עַל כָּל פְּנִים: ס' סו וְשִׁשְׁאֲלֶתֶם עַל מָה שְׂאֲמָרוּ קִצַּת גְּאוּנִים
ז"ל דְּנִהְיִי בְּתַרְתֵּי מִתִּיבְתָא בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה לְצַלוּנֵי שְׁלִיחַ צַבוּר תַּשַּׁע וְצַבוּר שְׂבַע וַיַּחֲדִיד
בְּבֵיתוֹ מִתְּפִלָּל תַּשַּׁע כְּדִי שְׂיַצֵּא יְדֵי חוּבְתוֹ בְּמַלְכִּיּוֹת וְזַכְרוֹנוֹת וְשׁוֹפְרוֹת רַב נְטְרוֹנָאֵי וְרַב
יִצְחָק ו' גֵּיאַת ז"ל כְּתַבוּ אָנוּ כִּף קַבְּלָנוּ מִחֲכָמִים וּבְעֲלֵי הוֹרָאָה וְאֲנָשֵׁי מַעֲשֵׂה שְׁקַבְּלוּ גַם
הֵם כְּגוֹן רַב שְׁמוּאֵל הַלּוּי ז"ל שְׁקַבְּל מֵהַרְבֵּי ר' חֲנוּךְ ז"ל וְזַקְנִים שְׁבַדוֹר שְׁהִלְכָה לְמַעֲשֵׂה
שְׁהֵם מִתְּפִלְלִין בְּמוֹסַף רֵאשׁ הַשָּׁנָה תַּשַּׁע ל"ש צַבוּר וּל"ש שְׁלִיחַ צַבוּר וְהַשִּׁיב רַבְנוּ הַאֲיִי
ז"ל שְׁהַפֵּל מִתְּפִלְלִין תַּשַּׁע בֵּין צַבוּר בֵּין שְׁלִיחַ צַבוּר וְכִף הֵרֵאשׁוּנִים מוֹרִין וְעוֹשִׂין: ס' סז
סז רַבְּיִנוּ הַאֲיִי ז"ל וְשִׁשְׁאֲלֶתֶם עַל עֲנִין תְּקִיעַת שׁוֹפֵר בְּמוֹצָאֵי יו"ה כִּי מִנְהַגֵּינוּ לְתַקְנוּעַ
תַּשְׁר"ת בְּמוֹצָאֵי יוה"כ בְּכָל מְקוֹם וְלֹא מְצִינוּ טַעַם חוּבָה אֲלֵא דוּמָה כִּי הוּא זָכָר לַיּוֹבֵל
שְׂנַאֲמַר בּוּ תַעֲבִירוּ שׁוֹפֵר בְּכָל אַרְצְכֶם וּמִנְהַגֵּנוּ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה אִטּוּ יוֹבֵל אֵי נְמִי כְּדִי
לְעַרְבֵב אֶת הַשֵּׁטֶן: ס' סח וְשִׁשְׁאֲלֶתֶם מִי שְׂמַבְקֵשׁ לְקַנֵּחַ פְּנֵיו בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים אִם אִסְטָגִּיס
הוּא וְאֵין דַּעְתּוֹ מִיּוֹשְׁבַת עָלָיו כָּל הַשָּׁנָה עַד שְׂיִקְנֵחַ פְּנָיו בְּמִים וּכ"ש בִּיּוֹה"ךְ שְׂצָרִיף לְקַנֵּחַ
וּלְטַהַר אֶת עַצְמוֹ יִקְנֵחַ אֲבָל לְכָל אָדָם לֹא שְׂאֲמָרוּ חֲכָמִים אִסּוּר לוֹ לְאָדָם שְׂיֹשִׁיט אֲצַבְעוֹ
קַטְנָה בְּמִים בַּט' בְּאֵב כְּדָרְף שְׂאִסּוּר בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים אֲבָל אִם נִיצוּצוֹ מִי רְגָלִים נִיתְזוֹת עַל
רְגָלָיו חֲיִיב לְרַחוּץ רְגָלָיו וּלְשַׁפְּשֵׁף אוֹתָם בְּיָדוֹ שְׂפָף שְׂנִינוּ זֶה הַכָּל הֵיזָה בְּמַקְדָּשׁ כָּל
הַמְּסָף רְגָלָיו צָרִיף טְבִילָה וְכָל הַמְּטִיל מִים צָרִיף קְדוּשַׁת יְדִים וְרְגָלִים בְּשִׁלְמָא רְגָלִים מְשׁוּם
נִיצוּצוֹת אֲלֵא יְדִים לְמָה אָמַר ר"א זֹאת אוֹמְרַת מְצוּהָ לְשַׁפְּשֵׁף ע"כ: וְהַר"י ו' גֵּיאַת ז"ל
כְּתַב אֲפִי לְפָלוּף עַל פְּנָיו אוֹ עַל עֵינָיו מוֹתֵר לְהַעֲבִירוֹ בְּמִים וְהַחֲזִיק תַּנְעִיל אֶת הַסַּנְדָּל רַב
אָמַר מְשׁוּם צְנָה וְשְׁמוּאֵל אָמַר מְשׁוּם עַקְרָב וְאָנּוּ הָא דְשְׁמוּאֵל אַכ"ע סְבָרִי לָה: ס' סט
וְשִׁשְׁאֲלֶתֶם לְרַבְּיִנוּ הַאֲיִי ז"ל בִּירוּשָׁלַיִם פֶּרֶק הַחוֹלֵץ אָדָם שְׁפָרַח עַל חֲבִירוֹ תַחֲלָה וְהִלָּף
וּבִקֵּשׁ מִמֶּנּוּ פַעַם רֵאשׁוֹן וְשֵׁנִי וְלֹא קַבְּלוּ מָה יַעֲשֵׂה יַעֲשֵׂה שׁוֹרָה שֶׁל אֲנָשִׁים וַיִּפְּיִסְנוּ
בְּפִנְיָהֶם שְׂנַאֲמַר יִשׁוּר עַל אֲנָשִׁים וְגו' וַא"כ מָה כְּתִיב פְּדָה נַפְשׁוֹ מִעַבְרֹן בְּשַׁחַת וְגו' א"ר
יוֹסִי הֲדָה דְתִמָּא בְּאוֹתוֹ שְׁלֹא הוֹצִיא עָלָיו שֵׁם רַע אֲבָל בְּאוֹתוֹ שְׁהוֹצִיא עָלָיו שֵׁם רַע אֵין
לוֹ מַחֲלָה עוֹלָמִית: יִשׁוּר עַל אֲנָשִׁים פִּי לְשׁוֹן שׁוֹרָה וְאֵין שׁוֹרָה פְּחוּתָה מְג' בְּנֵי אָדָם
וַיֹּאמֶר חֲטָאֵתִי הָרִי פַעַם אַחַת וַיִּשָּׂר הַעֲוִיּוֹתֵי פַעַם שְׂנִיָּה וְלֹא שְׁנָה לִי שְׁלִישִׁית: ס' ע

ושאשאלתם בענין הולכת לילב לבית הפנסת צריה אדם להפך אותו לילב בשמאל ואתרוג
בנימין שאם אנו מוליכין אותו פדרכו אנו מחוייבין לברך עליו מיד.

הילכה אנו מהפכין אותו עד שעת ההלל ומברכין עליו עם הצבור על נטילת לילב
והשומע ברכה מש"צ ועונה אמן יצא מפלל הברכה ועם כל זה פל אחד הוא מנהג לבר'
אבל יברה תדיר קודם שיטלנו בידו כפי אשר אמרנו: סי' עא רבינו נסים ז"ל כתב שהוא
אנדרוטא דהנה בי פנשטא דשף יתיב בנהרדעא: ורבינו האי גאון זצ"ל השיב בתשובה
שנשאל מאת רבינו אלוף הקדש אביו ז"ל כשגלה יכניה עם החרש והמסגר ועם הנביאים
שהיו עמם כשפאו לנהרדעא בנו שם בית הפנסת מעפר ואבנים שהביאו עמם ממקום
בית המקדש שפן כתיב כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחננו וקראו לאותו בית
הפנסת שף יתיב פלומר השכינה נסעה ממקדש ושכינה ביהוא מקום ולמה קראו שמו
שף נסעה מאותו מקום כדאמר ר' בוקא דאטמא דשף מדונקתיה ובפרק בני העיר אמר רבי
שמעון בן יוחאי בוא וראה כמה חביבין ישראל לפני המקום שכל מקום שגלו שכינה
עמם שנאמר למענכם שלחתי בבקה והורדתי בריחם כלם לעולם שכינה עמם כו'
ואמר ר' בבבל היכא שריא שכינה רב אמר בכנשטא דהוצל ושמואל אמר בכנשטא דשף
יתיב בנהרדעא: סי' עב ושאשאלתם הא דאמר ר' יתעסקו בו עממין על ידי ישראל הוא
דקא מלוו להו ישראל כדאמר ר' ומותר ללוות עם המת בי"ט ראשון בתוך התחום ועבדים
דישראל אסיר להו למיקבר מיתא בי"ט ראשון מדאמ' יתעסקו בו עממין שהם הגוים
ממש אבל עבד לענין מלאכה דשבת וי"ט איתקשו למרייהו דכתיב לא תעשה כל מלאכה
אתה ובנה ובתך ועבדך ואמתך ואי קברי מחינן להו וגו' ערין באדוניהם דקא עברי
באורייתא דהא גזרת הפתוב הוא: ועוד לרבינו האי ז"ל סי' עג ושאשאלתם הא דאמר
רב חנן בר אבא ארבע רוחות מנשבות בכל יום ורוח צפונית מנשבת עם כל אחת מהן
שאלמלא בן נץ מעמידה אין העולם מתקיים אפילו שעה אחת ורוח דרומי קשה מפלם
ואלמלא בן נץ מעמידה מחרבת את העולם אל תתמהו מאלה כי בכל עת רוח גדולה וחוץ
אלא ארבע רוחות שמנשבות בכל יום פעם זו ופעם זו ובנחת מנשבת ורוח צפונית
מנשבת עמם חיי אדם בנעימות ופעמים שרוח דרומית מנשבת וגוברת היא המחרבת
ומטרפת את הנשמות ושם לה הקב"ה נץ גדול שפורש כנפיו בפניה מקום מוצאה ואובד
את חזקתה ואלמלא באה למקום הישוב בחזקתה הייתה מחרבתו וזהו שכתוב המבינתה
אבר נץ יפרוש כנפיו לתימן: ועוד לו ז"ל סי' עד ושאשאלתם שיחת דקלים אמרו כי יום
שאין בו נשיבת הרוח וכשאתה פורש סדין אינה מתנענעת והיודע עומד בין שני דקלים
שהם קרובים זה לזה ורואה איה ינוע זה לזה יש לנו בו סימן שמפירין בהם כמה דברים
ואמ' כי מ' אברהם קבאסי זצ"ל גאון שהיה בשנת אלף ק"מ לשטרות היה מפיר בשיחת
דקלים והיה מודיע פליאות גדולות שמפירים בהם האמת בני אדם: לרבינו האי ז"ל סי'
עה ושאשאלתם לענין מי שנשבע שלא ליהנות לאשתו ולית ליה לשלומי כתובה ולגרשה
אי ודאי ידע בפשיה שגלוי וידוע לפני יוצרו דלית ליה לשלומי כתובה וכמה דלא
שלים מחייב בשאר פסות ועונה הרי הוא כמי שנשבע לבטל את המצוה שלא לעשות
סופה ושלא ליטול לילב ושלא להניח תפילין וכיוצא בהן הרי זה שבועת שוא ואע"ג
דבעידן דאשתבע אין פשוטן של דברים לעבור על המצוה אלא כיון דקאתי לידיה לעבור
על המצוה הרי באה שבועה לידי שוא או ודאי הנה בדעתיה בעידנא דאשתבע דלית ליה

לשלומי וכמה דלא משלם לא מחייב בשאר פסות ועונה משתבע אעפ"כ לא עביד מאי דמחייב הרי זו מעיקרא שבועת שוא שחייבין על זדונה מלקות ארבעים ושירי לאונקלה ולאשקויה וכסויה ולמיקם בעונתה ולא צריף התרת חכם אבל אם לא הניין אליו מילי בדעתיה בעידן שבועתו אלא פסבור היה שיכול לעמוד בשבועתו ולבסוף איגלאי ליה דלא יכיל או דחשב דאית ליה שיעור פתובתה וכשתפש במיליה לא אשכח או דחשב דיכיל לגרשה ולמהוי פתובתה עליה בהלנאת חוב ולבסוף איגלאי ליה דלית ליה מן דינא למעבד הכי או אנפא אחרני' פיוצא באלו לאו שבועת שוא היא ולית עליה מלקות אלא לשבועת שגגות דמאי ומתני' בהדיא תנו פותחין לאדם בכתובת אשתו ומעשה באחד שגדר מאשתו הנאה והיתה פתובתה ארבע מאות וזו כו' ולענין מאי דאמריתו או דילמא התם גדר הכא שבועה הא תנו נמי פשם שגגות שגגות מותרין פה שבועת שגגות מותרות ואע"ג דדומיא מאי דאמור רבנו לענין שאכלתי ושלא אכלתי הכי נמי התירו חכמי לענין ביטוי שאוכל ושלא אוכל והא נשבע צריף שאלה לחכם ומתיר לו ואע"ג דמן כמה דורות סליקו להו והותרה לשבועה בכי האי מילתא שאני דלאו דבר הרשות הוא ולא מצי קיימי שבועתו ולא מנעי רבנו התרתה ואמרינו אמר רבא אמר רב נחמן הלכה נזקקין לאלהי ישראל ומאי דאמריתו שמתיר ע"י חכם שבעירו או זקן חשוב פה הלכה או חכם מןמחה אע"ג דיחיד הוא ואי הדיוטות אינון צריכין שלשה: עוד לו זצ"ל סי' עו וששאלתם צבור דמצלו תפלת ערבית וקרו ק"ש קודם צאת הכוכבים ולא יכיל איניש לעפובינהו דבעונות כמה קהלות הקילו על נפשייהו בכף ומצלו קודם צאת הכוכבים איזה מהן עדיף דליצלי איניש בהדי צבורא ח"י ברכות משום ברוך עם הדרת מלך ושביק ק"ש וברכות שלפניה ושלאחריה עד צאת הכוכבים או לעפובי עד צאת הכוכבים ומתפלל ביחיד וסומך גאולה לתפלה כר' יוחנן רבנו דבארץ ישראל הכין עבדין מצלו של ערבית ובתר הכי קרו ק"ש בזמנה ולא איכפת להו למסמך גאולה לתפלה בערבית ואנו הכי חזינו דק"ש בעונתה טפי עדיף וסימן לדבר צאת הכוכבים והוא דאורייתא וטפי עדיף מלמסמך גאולה לתפלה היכא דלא אפשר ואי חזי איניש לצלווי ראשונה דבהדי צבורא רשות ושניה חובה שפיר דמי: סי' עז וששאלתם מצומות האמורי בפסוק זה פה אמר ה' צום הרביעי וגו' כולם בטל חו' מט"ב דקאמרי' אין שמד ואין שלום והא בזמן הזה רצו מתעניין רצו אין מתעניין ומקשי' אי הכי ט"ב נמי שאני ט"ב הואיל והוקפלו בו צרות ואמרי' ט"ב בלבד הוא דאיתיה חובה ואותן אחררי' רצו מתעניין רצו לא מתעניין ע"כ: הרב ברגליוני ז"ל כתב מ"ט קבעום האידנא חובה מפני שהם דברי קבלה ועוד שלא בטלו לגמרי שהרי בזמן שי' שמד צום ובגלות השמד נוהג פועמי' הרבה ועוד דאפי' בזמן שאין שמד ואין שלום בראצון תליא מלתא אבל לכה עכשיו קבעום חובה ובט"ב בין השמשות שלו אסור הילכה מפסיק סעודתו אם בא השמש ונהגו כ"ע דלא למיכל אפתורא ואזלי לבית הכנסת בלא נעילת הסנדל ויושבי' על הארץ כענין אבליים וכענין ישבו לארץ ידמו ומצלו צלותא דערבי' ענינו ושחרית ומנחה פשאמ' בתענית צבור אומרה בלילי שבת דיומו פי' בערבית ושחרית ומנחה ובשומע תפילה וחסן בין גואל לרופא: סי' עח וששאלתם המודר הנאה משופר אם אסור לתקוע בו פי' שי' שהם מתאווים לתקוע וכשתוקעי' נמצאו נהגי' כשעושי' תאנותן המודר הנאה ממנו מותר לתקוע לו תקיעה של מצוה דהא לא מתהני ומצות לאו להנאה ניתנו דעיקרון עניין אחר: סי' עט וששאלתם אם מצינו אסמכתא לכל

הברכות שהן מעומד נדאי כף הוא דכתיב ויעמוד ויברך את כל קהל ישראל וכו' הוא מקדמונינו ז"ל דאסמכתא לכל הברכות שיהיו מעומד דכתיב ויעמוד ויברך וספירת העומר כמו כן בעמידה דכתיב מהחל חרמש בקמה מה ת"ל בקמה ללמדך שבקימה ובעמידה תספור ותקיעת שופר מעומד ומברך לשמוע קול שופר והלכה רונחת היא בכל ישראל ואין לזוז מינה ואינה בשתי ישיבות לומר לתקוע בקול שופר אלא לשמוע ואי קשיא לכו מה דאמור אסמכתא לכל הברכות מעומד דכתיב ויעמוד ויברך את קהל ישראל ודילמא מימרון הגי מילי לישראל כתי' ה"ג ויעמוד המלך בעמידה ויברך למלך שהברכות שלו את לרבות שכינה של מקום כל קהל ישראל כמשמעו וכל קהל ישראל עומד למאי אתא מלמד שפולקם בעמידה לכבודו של מלך: סי' פ ושאלתם פי יש מקומות שאומרים והוא רחום במעלי שבת וי"ט הכי הוא בשתי ישיבות שאסור הוא בשבת פיון שקדש היום ואין אומ' והוא רחום ולא שומר את עמו ישראל דהכי קי"ל לענין והוא רחום תקינו ליה בערבית משום שעת הדין לחייבים בגיהנום בשבת אין שם דין פלל ואין צריך לומר וה"ה לשומר את עמו ישראל דאמר רבא אמ"ר זירא משל לרועה צאן כו' וכו' כל זמן בחול שהשרים ממנוים על העולם צרי' לומר שומר את עמו ישראל פי כמה הם המקטרגים לישראל בכל יום פיון שנקנס שבת פולקם זנים ממקומם ונשגב ה' לבדו והרי הצאן תחת סוכת שלום נשמרים וע"כ צרי' לומר הפורש סוכת שלום עלינו ועל עמו ישראל ועל ירושלים וכו' הוא המנהג וקי"ל מלתא רונחת ובמוצאי שבת פולקם חזרי' למקומם ומעמיד' משמרות משבת לשבת ועל פן א"צ לשנות קודם הבדלה על הכוס עד שיתקיימו ממנוים והשומרי' על העולם כמתחילה.

וכן הוא הדין בכל תקופה שא"צ לשנות ומנהג פשוט בעולם מפני חלוף המשמרות עד שיתקיימו כל אחד ואחד על מקומו ואי קשיא לכוון עונש מוצאי שבת למאן דשתי קודם שיבדיל על הכוס מפני שצריך להבדיל שלש הבדלות קודם ואלו הן בין קודש לחול ובין ישראל לגוים ובין יום השביעי ואם לא עשה כן עונשו גדול יותר: סי' פא ושאלתם ענין הדלק' הגר במוצאי שבת אמתי היא עונתה מן הדין הוא והכין מסקנא שאין מדליקין גר במוצאי שבת עד הבדלת תפלה באתה חוננתנו דאפתי שבת נקרא פשם שמוסיפין מחול על הקדש בכניסתו כף מוסיפין ביציאתו: סי' פב ושאלת' אם טעה בהמלה הקדוש המלה המשפט אם לא סיים ואמר המלה עושה שלום שפיר דמי לחזור ואם סיים פיון שלא אמרו חכמי' צרי' לחזור ליכא פח לחיוביה: ע"כ רבינו האיי ז"ל לגאון ז"ל סי' פג אם שכח שליח צבור המלה הקדוש המלה המשפט חובה אינו ונחזיר שליח צבור לומר ונאנו אומרים דלא שניא יחיד ולא שניא שליח צבור היכא דטעו חובה לחזור שהרי תקנום במטבע של תפלה וקי"ל טעה בשלש ראשונות חוזר לראש באמצעיות חוזר למקום שטעה: לרבינו האיי ז"ל סי' פד ושאלת' צורב"א מרבנן הוא כמו צרבות השחין דבר חם המתחמם באשה של תורה האי צורבא מרבנן דרמתח אורייתיה קא מרתחא ליה שניאמר הלא כה דברי פאש ד"א צורבא מרבנן קשה בערבי קורין לחטים הקסות חנטה צריבא.

מובהק נגדו בערו גחלי אש ותרגם מזיו קריה מבהקין גרסינן בשקלים תבוא מארה לאשה שיש לה בעל ואינה מתקשטת ותבוא מארה לאשה שאין לה בעל ומתקשטת ותבוא מארה לצורבא מרבנן דלא מתקשט בכבודה של תורה: עוד לו ז"ל ושאלתם

מצוה לתרגם בבית הכנסת על הקורא בתורה ועל המפטר בנביא והלכה זו ירושה מימות הגבאים: סי' פה ושאלתם יו"ט של עצרת ברור סי' יפה לכל השנה איפא מאן דס"ל דהא י"ט של עצרת דקתני הכא הוא יום שמיני מפני שאותו היום מזכירין גבורות גשמי ולא הכין מלתא אלא על חג השבועות קאמר שהוא יום ששה בסיון ובו ניתנה תורה ודבר זה מפורש במסכת ערכין בתוספתא בפ"ק עצרת פעמי' שחל להיות בתמישה בששה בשבעה לא פחות ולא יותר ר' יהודה אומר חל להיות בתמישה סימן רע לעולם בששה סימן בינוני בשבעה סימן יפה לעולם אפא שאול אומר כל זמן שי"ט של עצרת ברור סימן יפה לעולם וכן מציינו שהיו ישראל עומדין לפני הר סיני נמשכין לאחוריהם י"ב מיל על כל דבור ודבור באין לפניהם י"ב מיל על כל דבור ודבור כ"ד הנה היום ברור והיו ישראל משתלחין מפני האש אמ"ל הקב"ה לענני כבוד רבצו טל לפני בני שנאמר ה' בצאתה משעיר וגו' והקב"ה מרביץ טללי' לפניהם וגשמי' שנאמר גשם נדבות תניף אלהי' דהא יום שמחת לבו של הקב"ה הנה נמצא היום ברור שמחה וטוב לעולם וכך כתב רבינו נס"י ז"ל: לרבינו האי זצ"ל סי' פו ושאלתם על שיש דייני' שהם ממשפני' מטות העניי' ונחפצי' שאינם בדין התורה ובעלי חובות באים וגוזלי' בתיהם ושוללי' מטותיהם וכליהם שאינם ראויים למשפן ואין אתם יכולין לכוף אותם: תפח רוחם מאותם הדייני' הם דייני' סדום גזלני' וחומסי' עליהם כתי' ואתם בערתם הפרם גזלת העני בבתיהם על פן צריף להעביר קול עליה' בכל שפיניכם ומקומות הקרובי' לכם לביישם ולהעבירם מלדון לכם פי אינם חוששי' לתורה ולדבר' רז"ל והואיל ואתם יודעי' דין התורה ומקנות רבנן שימו לכם לב עוצו ודברו הוציאו אנשי' מכם יראי שמי' ת"ח החוששי' על כבודה של תורה ושמו עליכם ואין לכם להרהר בזה: סי' פז וממה ששאלתם יותר על ענין ברפת ביעור לפני בדיקה כן הוא וירושא מאבות היא שלא ישח עד שיגמור ובדין הוא שלא יעשה כן כדי שלא יבא לידי הסח הדעת כי פשהוא נמנע מן השיחה לבו מוכן למעשה ודעתו מוכנת לבדיקה ומי שלא עשה כן לא יצא ידי חובתו וכך עמא דבר ע"כ לכה כתב רב סעדיה ז"ל וזהו לשון דבריו מאן דבריה ובדיק חמץ לא לשמע עד דכלי כל בדיקותיה ומבטל ואמר כל חמירא וגו' ואפילו אמר לו בכל לשון יצא ואם סח בין ברכה לביטול חזר ומברך רבי דוסא בנו ז"ל אמר עיקר דבר זה ידוע כי המברך לעשות מצוה ולאכול לחם צריף לכוין את לבו בברכה ולעשות המצוה אשר ברה עליה סמוך לברכתו בטרם ידבר דבר חול ולא יפסיק בין עשיית המצוה והברכה בשיחת חולין דכן אמר רב טול ברוך טול ברוך א"צ לברך כו' על פן צריף הבודק לברך ולהתחיל בבדיקה סמוך לברכה ואם שח שיחת חולין קודם התעסקו בבדיקה צריף לחזור ולברך ושאמ' אדונינו גאון אבינו גאון ז"ל דלא לישמע עד דכליא בדיקותיה פי הבודק צרי' פונה למצוה ולהיות אימת המצוה עליו וליתן דעתו עליה מפי יתחיל עד שיגמור דמצוה מן המוכרח דלא לשמע עד משלם בדיקותיה ומציינו מכל דבריו למדין כי השח בין ברכה לבדיקה חזר ומברך ואם התחיל לבדוק ושח אינו צרי' לחזור ולברך אבל מצוה מן המוכרח שלא יתעסק בדבר שיחה עד שתכלה בדיקותו וכן אנו עושין: רב האי ז"ל סי' פח ושאלתם אם צרי' לאחוז אדם בציציותיו או לא דבר זה לא על דבר חכמי' ותלמידי' הואנה דבר יהירות הוא וכי מאחר שהתבונן בציציותיו בשעת עטיפתו וברך עליהן לאחר מפאן למה אוחזן בידו אלא מעתה כשמגיע וקשרתם

צרי' נמי לאחוז בתפיליו וא"ת יאחוז פשמגיע וכתבתם צרי' לבוא לביתו ולהניח ידו על מקום מזונה הילכף העושה פן צרי' ללמדו ולהסביר לו שלא יעשה ואנן חזי לן התינח מזונה דליתיה גביה אלא ציציות אי מעיין בהו וממשמש בהו בעת ק"ש שיש שם מצנתו שפיר דמי ומה איכפת לן ואי אמרת דילמא טריד פיון דמצנתה היא לא טריד בהו אבל נדאי אי ידעי' דטריד במשמוש ידיו שפיר דמי לממנע יתיה שהרי אין לקרוץ ולא לרמוז ולא להורות באצבעותיו ותפלין אי ממשמש בהו תדיר שפיר דמי וחובה למעבד הכי דחייב אדם למשמש בתפיליו כל שעה קל וחומר מציץ: סי' פט וששאלתם אם יכול לחדש דבר בתפילתו כיצד מחדש הא מילתא משו' לא תוסיפו נגעו בה ובתפילת המוספי' דלא לימרו שני מוספי' הוו והאי חידוש פגון שיכול לומר כי זה המוסף הוא שהתפלל מעיקרא והשתא לכבוד צבור הוא שונה ואינו מוסיף ואית ליה למימר הכי יהי רצון מלפנייה ה' אלהינו שתשמע תפילתי שהתפללתי לפניך שתעלנו לארצנו ותטענו בגבולינו ונעשה לפני' את קרבנות חובותינו אלו דברי גאון ז"ל ברג'לוני אם יכול לחדש דבר בתפילתו שמתחדש מוסיף בכל דבר ודבר בכל ברכה וברכה מענינה חוץ מג' ראשונות וג' אחרונות לו ז"ל אפנה דשמואל כד הנה אתי בארחא עד תלתא יומי לא הנה מצלי ואשפחן לרבנותא ז"ל דפרישו הני מילי בדורות הראשונים דהוו מכונני טובא בצלותא אבל האידנא לא: סי' צ וששאלתם מאן ניהו שליח צבור ומאי ניהו היורד לפני התיבה חדא מילתא היא או תרתי מילי ניהו תרתי מילי ניהו שליח צבור לפרוש על שמע ולירד לפני התיבה כמשמעה וכי דקאמרינן בהקורא דשאני בין לפרוש על שמע ולירד לפני התיבה דתנן פותח פורש על שמע ומתרגם אבל לא קורא בתורה ולא עובר לפני התיבה ולא נושא את פפיו אלמא שאני בין פורש על שמע לירד לפני התיבה: לרבנינו האיי ז"ל סי' צא וששאלתם עיקר ברכה להדליק נר של שבת מנהגא או הלכתא ואי הלכתא היכא פתיבא בתלמוד ואי אית ליה לבעל הבית להדליק נרות הרבה על ראשונה מבר' או על אחרו' אי על הראשו' מברך היכי מדליק בתר דקבלה לשבתא ואי על האחרונה מבר' הויא לה ברכה לאתר מעשה.

והשיב נר של שבת הלכתא היא ואע"ג דלא אמרה בהדיא דאמר ליה רבה לאבבי שאני אומ' הדלקת נר בשבת חובה ותנן במתני' שלשה דברי צרי' אדם וגו' ותנן על ג' עבירות נשים מתות כו' וקי"ל פאבבי דאמר מאי דדבריהם בעי ברכה ולענין על הראשונה מבר' על האחרונה פולי האי דוקא ליכא בהאי מלתא ולא צריכא דא"כ ליכא לאדלוקי טפי מן חדא ומעשה בכל יום דמדליק כל מאי דבעי ועוד לטעמינן אישבייתה עם ברכה לית ליה לאדלוקי ואפי' חדא ומנהגא דמלתא הכי היא ועוד היום מדליקין במה דניחא להון ומתקני להו וטאפו משחא בשרגא או דטאפו בכי קלי משחא מברכין ולא לתר מדלו בשרגא אי צריכי וכד מטי עם חשכה בהדי דקא מתקני דיייהו ושבותין ולא דייק' בהאי דוקא דעובר לעשייתן ואע"ג דאי ברי' ברישא ולא מקביל עליה שביתה עד דמתקן לכולהו שרגי לא מחייב בשביתה עד דמתקן לכולהו שרגי והוי ברכה עובר לעשייתן ושפיר דמי: לו ז"ל סי' צב וששאלתם מותר השמן שבלילה הראשונה של חנוכה מדליק בליל השני וכן בכל לילה ולילה ובליל שמיני שורפו כולו לפי שהוקצה למצוה אסור ליהנות ממנו ולא מסתבר דהא קי"ל שיירי מצוה נזרקין ומה שנשאר מן השמן אחר שפלתה רגל מן השוק שיירי מצוה הן ורבנינו חננאל ז"ל מנין דצרי' הדלקת נר בשבת

שנא' ונדעת כי שלום אהלה ואין שלום אלא באור שנאמר וירא אלהים את האור כי טוב ואיכא למימר נמי דאשארא קא בעי שאם לא עשורו ולא ערבו אין שלום בבית שלא ימצאו מתוקן מה שירצו לאכול והכי נמי אם לא ערבו: לגאון ז"ל סי' צג ושאלתם שבת שחל להיות ערב הפסח שנהגו אצלכם לבער מלפני השבת שכרות חתנים משום ופרשתם מי שאינו נוהג מנהג זה יתחייב או לא כף ראינו שפלה לכה אתם עושים שבת אסור לבער בה חמץ אבל מבערין אותו מלפני השבת ומניחין דבר קצוב פשיעו' סעודה של שחרית שבת ואין מבשלין לאכול בשחרית של שבת לא מין חטים ולא מין שעורים קמח פדי שלא יהא צרי' להדיחו מן הקערות שפינו שאין צרי' לאכול בה למנחה אסור להדיחן אבל מבשל מין דגים ובצים שאין הקערה צריכה להדיחה ואסור להדיחה ולבער חמץ בשבת שפך שנינו י"ד שחל להיות בשבת מבערין את הכל מלפני השבת ואופה לו מצה מערב שבת וכל שאין עושה כן ומשקה את החמץ בי"ד שחל להיות בשבת עובר משום בל יראה ובל ימצא ועובר על מצות ביעור ועל דברי חכמים ותקנתו לבטלו בלבן שפינו שנגנס שבת ולא בער אסור לבער בשבת אבל מבטלו בלבן ואסור בהנאתו וכן הלכה וגאון ז"ל כתב י"ד שחל להיות בשבת כו' פי' ר' מאיר סבר מבערין את הכל מלפני השבת ולא לתר אופין מצה ואוכלי' וחכ"א עד ד' שעות אוכלין חמץ ומבערין אותו בזמנו ואופין במוצאי שבת ובהלכות היכא דמתרמי י"ד בשבת מבערין את הכל מלפני השבת ומשייר מזון שתי סעודות פדי לאכול עד ד' שעות וכ"פ מר רב אחא ז"ל מר' נטרונאי ז"ל אמר הלכה פתחמי' וכו' אליעזר במקום שיש תרומה שהרי אמר דבר אחד אבל מקום שאין תרומה שאי אפשר לבערה בשבת עבדי' כר' אליעזר בר' צדוק דאמר תרומה מלפני השבת אבל חולין בין כף ובין כף בזמנו ור' מתתיה ז"ל אמר הלכה פתחמי' ואין אופין את המצה אלא למוצאי שבת מפני מראית העין שאם אתם אופין מערב שבת אחרים מזולזלין במצוה ומקלין בה ושמא אוכלין ולאחר שמלא פריסו ממנה חזר ומברך עליו ואף על פי שמותר לאפות מערב שבת חזקו ונהדרו את המצוה ואפו את המצה במוצאי שבת בזמנו ויאכל בזמנו: ורבינו האי ז"ל אמר בלא ספק שהלכה פתחמי' שאין חייבין לבער עד זמן ביעור שהוא עד סוף שעה חמישית בשבת וגם למדנו הלכה למעשה דתניא אמר ר' אליעזר בר' צדוק כו' וכף מנהג שלנו בשיבה שמשייירין מזון שתי סעודות ומניחין להם מקום ונוהרין בהן ואם מבערין את הכל מלפני השבת שלא יארע אונס יפה הם עושים אלא שמותר לשייר ואם יש פורצים בדבר יפה לגדור בפניהם: והרב רבינו יצחק ו' גיא' ז"ל כתב באליסנה נהגו לבער את הכל מלפני השבת ולאפות מצה בערב שבת ולאכלה בשבת כר' מאיר וגדרו גדר הקדמונים בפני המקילין שלא יבואו לידי איסור ובמוצאי שבת אופין מצה פתקנה ומקיימין בה את המצוה: לגאון ז"ל ומאן דאית ליה חביתא דחמרא ופסידא ושקל חיטי וקלון על טפקאי ושדנן בגו ההיא חביתא לתקופה ליהוה חמרא שרי למשתי מיניה והאי חששא דלא אשתייר מינייהו מאן דלא איקלי שפיר חששא רחיקא היא: והרב ברגילוני ז"ל אמ' האי דכתב גאון בחיטי דקלנהו הוא דקא שרי שהאפוי והמבושל אינו בא לידי חמץ אבל אי שמי לישא בההיא חביתא דחמרא פדי לעמוד בפני הנקב או פיוצא בזה אסיר ההוא חמרא בפסח וכן נמי המורי'ס וכותח הבבלי וכיוצא בזה: סי' צד ושאלתם בצק חרש פי' בצק שלא החמיץ כל צרכו ונעשית פחרש שבעולם כמו חרש בבני אדם ואמרי' אם שם פיוצא בו פמה משערי' אותו

בְּדָרָךְ אַמ"ר אָבִהוּ אָמַר רִישׁ לְקִישׁ כְּדֵי שְׂיִהְיֶה אָדָם מְמַגְדֵּל נוֹנֵיָא לְטַבְרִיָא מִיֵּל וְכִי בְּעֵינָן שְׂיַעֲוֹר מִיֵּל לְבַצֵּק הַחֲרָשׁ אֲבָל לְגַבֵּל שְׂגַבֵּל הָעֵיפָסָה תַּחֲלָה עַד מְתֵי נִקְרָאת חֲמִיץ וְחֵיב עֲלֶיהָ כְּרַת כְּדֵי שְׂיִהְיֶה ד' מְלִין מְשַׁעַת גְּבִילָה עַד שְׁעַת אֲכִילְתָּהּ: לְתַפְלָה הִיָּה מְהֵלָה בְּדָרָךְ וְהַגִּיעַ זְמַן תַּפִּי אִם יוֹדַע שְׂיִישׁ לְפָנָיו עִיר אוֹ בֵּית הַמְדָרְשׁ אוֹ בֵּית הַפְּנִסָּת מְקוֹם הַמְתַּוְּקָן לְתַפְלָה בְּרַחוּק ד' מִיֵּלִין עַד שְׂמַגִּיעַ לְשֵׁם אֵל יְתַפְלֵל וְאִם מְרַוּחֵק יוֹתֵר מִד' מִיֵּלִין יְתַפְלֵל בְּמְקוֹמוֹ בְּדָרָךְ אַע"פ שְׂאִין דַּעְתּוֹ מִיְּנֻשְׁבַּת עֲלָיו לְנָטִיל יָדָיִם כְּגוֹן שְׂהִיָּה מְהֵלָה בְּדָרָךְ וְהַגִּיעַ זְמַן תַּפְלָה וְאִין שָׁם מִים לְיִטּוֹל יָדָיו לְהַתְּפַלֵּל אִם יוֹדַע שְׂיִישׁ לְפָנָיו מִים בְּרַחוּ' ד' מִיֵּלִין לֹא יְתַפְלֵל עַד שְׂמַגִּיעַ לְמְקוֹם הַמִּים וְיִטּוֹל יָדָיו וְיְתַפְלֵל וְאַע"פִּי שְׂעוֹבֵר זְמַן תַּפְלָה וְאִם מְקוֹם הַמִּים רַחוּק יוֹתֵר מִד' מִיֵּלִין יְתַפְלֵל לְאַלְתֵּר וְאֵל יִבְטֵל מִן הַתַּפְלָה וְאַע"פִּי שְׂלֹא נָטַל יָדָיו מִפְּנֵי שְׂאֲנוֹס הוּא וְאַמ"ר יוֹסִי בַר חֲנִינָא לֹא שָׁנוּ אֲלֵא לְפָנָיו שְׂשִׁיעוּרוֹ לְתַפְלָה וְלְנָטִילַת יָדָיִם ד' מִיֵּלִין שְׂתֵּהָא דַּעְתּוֹ מִיְּנֻשְׁבַּת עֲלָיו שְׂבַדְרָכּוֹ הוּא הוֹלָךְ וּבְמַלְאֲכָתּוֹ הוּא עוֹשֶׂה אֲבָל עֵבֵר מִן הַמִּים בְּהַשְׁכָּמָה קוֹדֵם זְמַן תַּפְלָה וְכִינּוּן שְׂמַגִּיעַ זְמַן תַּפְלָה חוֹשֵׁב חֲשָׁבוֹן דָּרָךְ וְיִישׁ לְפָנָיו חֲשָׁבוֹן ד' מִיֵּלִין לְמְקוֹם שְׂיִישׁ בּוֹ מִים וְלֹאֲחֲרָיו מִים שְׂעֵבֵר עֲלֵיהֶם אוֹ בֵּית הַפְּנִסָּת שְׂעֵבֵר עֲלָיו אִפִּי מִיֵּל א' אִין מְחֵיבִין אוֹתוֹ לְחַזֵּר מִהַטְעַם מִפְּנֵי שְׂקֻשָּׁה עֲלָיו שְׂנִבְטֵל אוֹתוֹ מְמַלְאֲכָתּוֹ וּמְצַוְרָךְ שְׂלוֹ אַמ"ר רַב אַחָא בַר יַעֲקֹב מְדַקָּא דִּינִיק ר' יוֹסִי בַר חֲנִינָא וְאָמַר לְאַחֲרָיו אִפִּי מִיֵּל אִינוּ חוֹזֵר ש"מ מִיֵּל הוּא דְאִינוּ חוֹזֵר הָא פְּחוֹת מְמִיל חוֹזֵר: סִי צִה וְשְׂאֲלַתֶּם לְיִשְׁחָ קָמַח מִן הַשּׁוּק בְּשַׁעַת הַדְּחָק מוֹתֵר דְּלֹא מְחַזְקִינָן אִיסוּרָא וְיֹצֵא בָּהּ יָדֵי חוֹבְתוֹ אֲבָל לְכַתְּחֵלָה לֹא מִשּׁוּם שְׂנְאָמַר וְשְׂמִרְתֶּם אֵת הַמַּצּוֹת מַצָּה הַמְשֻׁנְמֶרֶת לְשׁוּם מַצָּה בְּעֵינָן שְׂיַמּוֹר מְתַחֲלָה וְעַד סוּף: וְכ"ר' שֶׁר שְׁלוֹם ז"ל סִי צוֹ רַבְּנּוֹ שְׂרִירָא זצ"ל אַע"פִּי שְׂאֲמָרוּ חֲכָמִים ז"ל חֲלוּט שְׂחֲלָטוֹ בְּרוֹתְחִים וּמְגֻלְשִׁין עַל גַּב הַקָּמַח הִיא הַחֲלִיטָה וּמִים הַרוֹתְחִין רְתִיחָה עֲזָה הֵן הַמְּגֻלְשִׁין וְלָשׁוֹן גְּלוּשׁ הוּא מְלִיגַת שַׁעַר וְצָמֵר מִן הַטְּלָאִים וּמִן הַגְּדִיִּים אִין אָנוּ סוּמְכִי עַל זֹאת לַעֲשׂוֹת מַעֲשֶׂה שְׂאִין אָנוּיּוֹדְעִים אִיף יִשְׁתַּמֵּר שְׂלֹא יָבֵא לִידֵי חֲיָמוּץ וְלֹא שְׂמַעְנּוּ בְּשִׁתֵּי יְשִׁיבוֹת מִי שְׂהֵתִיר לַעֲשׂוֹת כֵּן אֲלֵא לְחוֹלָה וְלַחֲזָה בְּלַבַּד עַל פִּי בְּקִיאִי שְׂהֵם אוֹמְרִי כִּי יֵשׁ לוֹ רַפּוּאָה בְּזָה וְאִם לֹא הוּא בָּא לִידֵי סַפְּנָה אוֹ בְּזִמְן שְׂאוּמְרִי אִם מְבָרִין אוֹתוֹ מַצָּה מְסַתְּפֵן שְׂמַאֲכִילִי אוֹתוֹ מַצָּה בְּלִילָה הָרֵאשׁוֹן שְׂיַעֲוֹר מַצָּה וְאִין לוֹ פְּלוּם לְאַכְלוֹ אֲלֵא חֲלוּט בְּרוֹתְחִי מַאֲכִילִי אוֹתוֹ וְצָרִי שְׂיֵאֲפוּ מִיָּד וְאִין מוֹתִירִי מְמַנּוּ פְּלוּם: לְרַבִּי הַאִי ז"ל סִי צוֹ וְשְׂאֲלַתֶּם מַצָּה הַחֲלוּטָה בְּרוֹתְחִי וְדָאִי הוּנָא מַצָּה מְדַתְּנּוּ רַבְּנָן דְּבַרִּי שְׂאִין בָּאִים לִידֵי חֲיָמוּץ כְּגוֹן הָאֲפוּי הַמְּבוּשָׁל וְחֲלוּט שְׂחֲלָטוֹ בְּרוֹתְחִין חוֹלִים טְרַחוּ לְהַתִּיר לָהֶם מִי שְׂעוֹרִים שְׂמֶרְתִּיחִי רוֹתְחִי וּמְטִילִין שְׂעוֹרִים לְתוֹכָן בֵּין בְּהַמְעִיסָה בֵּין בְּהַחֲלִיטָה וְלֹא הַתִּירוּ לָהֶם גְּאוּנִים דְּאֲמְרִי לֹא יָדְעֵי הַחֲלִיטָה הַמְּוֹתֶרֶת הִיאָף הִיא מִיָּדֵי דְּהִנָּה אֲלִתִּיתָה וְלַעֲנֵן חוֹלָה הוֹרוּ הָרֵאשׁוֹנִי ז"ל כִּי כִּינּוּן שְׂהַכְּבִיד עֲלָיו חֲלָיו וְאִינוּ יְכוּל לְטַעֲנוּם פְּלוּם בְּפִסְחָ וּמְסוּפָן הוּא מוֹתֵר לַעֲשׂוֹת לוֹ מַה שְׂהוּא צָרִי עַל פִּי רוּפְאִים: סִי צַח וְשְׂאֲלַתֶּם מִיָּבְעֵי לִיָּה לְאִינִישׁ לְאַזְדְּהוּרִי בְּפִסְחָ בְּעִיסָה דְּלֹא לִישָׁה יְתָה כָּלֵל וְלֹא לְלוּשׁ אֲלֵא בְּמִים שְׂלָנוּ פִּי שְׂנֻשְׂאָבוּ מְאֲתָמוּל וְלָנוּ בְּלִילָה וְלִמְחָר יְלוּשׁ בָּהֶן וְהוּוּ מֵאֵן דְּאֲמָרוּ דְּהָא מִים שְׂלָנוּ לֹא בְּעֵינָן לְהוּ אֲלֵא לְתַרִּי יוֹמִי קַמְאִי דְּפִסְחָא וְאַנְן לֹא חֲזִי לָן הִכִּי וְלֹא הִכִּי ח"ו דְּהָא אֲמָרוּ בְּגַמ' אֲשֶׁה לֹא תְלוּשׁ אֲלֵא בְּמִים שְׂלָנוּ לֹא קַמְשִׁנִּי בֵּין יוֹמָא קַמָּא לְשָׂאֵר יוֹמִי אֲלֵא סְתָמָא קַמְאֵר אֲכּוּלְהוּ יוֹמִי דְּפִסְחָא וְעוֹד דְּטַעְמָא מֵאִי קַמְאֵר בְּעֵינָן מִים שְׂלָנוּ כִּי הִכִּי דְּלֹא לְחַמֵּיץ וְכִינּוּן דְּהִכִּי הוּא לֹא שְׂנִי לָן בְּאִיסוּר חֲמִיץ בֵּין יוֹמָא קַמָּא לְשָׂאֵר יוֹמִי הִילְכָף כְּוָלְהוּ יוֹמִי

בְּעִינֵינוּ מִיָּמֵינוּ שְׁלֵנוּ: סִי' צִט וְשִׁשָּׁאֲלֶתֶם שְׁאֲמַר לְכֶם פֶּהֶן מוֹרָה צָדֵק הִי' שִׁישׁ בְּעִינֵינוּ שְׁבַעַת יְמֵי פֶסַח עֲנִינוּ גְדוֹל וּבְמִים שְׁלֵנוּ כְּמוֹ כֹּן הַעֲנִינֵנוּ הָאֵלֶּה כְּבָר הַזֶּהֲרָתִי לְהַרְבֵּה מְקוֹמוֹת כִּי כְּבוֹד אֱלֹהִים הִסְתַּר דְּבָר וּכְבָר אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ בְּמִןפְּלֵא מְמָה אֵל תִּדְרוֹשׁ וּגו' וְאַתֶּם יוֹדְעֵי כִּי בְּאַרְבַּע פְּנוֹת נִכְנָס בְּלִבָּם לְהַחְזִיר הַתּוֹרָה לִינוֹשָׁנָה ש"ל וְשׁוֹלְחִים שְׁלוּחֵיהֶם מְפַל הָאֲרָצוֹת מִתִּימָן וּמִזְרַח וּמִצְפּוֹן וּמִמְּאָרְץ כּוֹשׁ וְאַשְׁכְּנָז וְצָרְפַת וְאַסְפֵּמְיָא וּמִקְצוֹי הָאֲרָצוֹת וְעוֹמְדֵי לְפָנֵינוּ בְּעִינֵנוּ שְׁאֲלוֹתֵיהֶם וְסִפִּיקוֹתֵיהֶם וְאִין לְנוּ פְּנָאֵי לְדְבָרִים הִלְלוּ וְיָמֵי הָעִיר אֲתֶכֶם בְּדְבָרִים הֵהֵם כִּי כְּבָר שְׁלַחְנוּ בְּאֶגְרוֹתֵינוּ לְיוֹשְׁבֵי קְלַבְרִיא וְיוֹשְׁבֵי פוֹל עַל הַעֲנִינֵנוּ הָאֵלֶּה כִּי אִין לְהֵם רְשׁוֹת לְשִׁאֹל וְלְנוּ אִין לְהַשִּׁיב כִּי הַקְּדָמוֹנִים ו"ל לֹא הָיוּ מוֹדִיעֵי לְשׁוֹם אָדָם זוֹלָתִי לְאַנְשִׁים יְדוּעִים וְהָיוּ יוֹדְעִים בְּהֵם סִימָנִים גִּיכָרִים בְּכִנְיָהֶם וּבְמִקְוֹמוֹת אַחֲרֵים וְאַתֶּם לְשִׁמְעָא אֲזִן אֲנָשִׁים מוֹזְרִים מְעִינֵינוּ וְגַם כִּי אֵינְכֶם מוֹזְרֵי בְּרַעֲיוֹנֵינוּ כִּי לְשִׁמְעָא אֲזִן שְׁמַעְנוּ אֲתֶכֶם וְרוֹב מַעְלַת חֲכָמְתְּכֶם וְגַם כִּי אִין רְאוּי לְהַשִּׁיבְכֶם רִיקָם וּלְמַעַן פֶּהֶן צָדֵק הַמְּעוֹרָר לְכֶם כִּי אִם אֵינּוּ יוֹדְעֵי שְׁאֲתֶם רְאוּיִים לְכָה מְרַחוּק יָבִיא לְחַמְכֶם אָמְרוּ אֵל הָאִישׁ אֲשֶׁר שְׁלַח אֲתֶכֶם אֵלֵינוּ שְׁבַעַת יְמֵי הַפֶּסַח הוּא אֲשֶׁר דְּבָר ה' שָׁאֵל נָא לִימֵים רַאשׁוֹנִים אֲשֶׁר הָיוּ לְפָנֶיךָ לְמֵן הַיּוֹם אֲשֶׁר בְּרָא אֱלֹהִים אָדָם עַל הָאֲרָץ וְהוּא פֶּהֶן לְאֵל עֲלִיוֹן וְיוֹדְעֵי נִסְתָּרוֹת וְתַעֲלוּמוֹת בְּרַמְזֵי הַחֲכָמוֹת וְכָל דְּבָר לֹא אָנֹס לוֹ הוּא יִגִּיד לְכֶם אֵת הַמְּרָאָה וְאַנּוּ אִין לְנוּ פְּנָאֵי מְפַל קְצוֹי הָאֲרָצוֹת לְהַגִּיד לְכֶם אֵת הַרְשׁוֹם בְּכַתְבֵּי אֲמַת וּלְעִינֵנוּ מִיָּמֵינוּ שְׁלֵנוּ בְּכָל שְׁבַעַת יְמֵי פֶסַח וְרוּשְׁלָם הַבְּנוּיָה פְּעִיר שְׁחַבְרָה לָהּ וְצָדֵק יְלִין בָּהּ וְעַל קוֹן הָאֵילָן מְלוּנָה וְהַמִּים נְגָרִים וְיוֹצְאִים וּפֶסַח ה' עַל הַפֶּתַח וּכְשֶׁהֵם לְנִים לֹא יִתֵּן הַמַּשְׁחִית לְבָא אֵל בְּתִיכֶם לְנִגְוָה זְכוֹר אֵלֶּה יַעֲקֹב פֶּהֶן צָדֵק מְקוֹרְאֵי אַחַד קְרָאנוּהָ בְּשֵׁם שְׁמַע וְאַתָּה דַע לָךְ ע"כ: לְגֵאוֹן ו"ל סִי' ק וְשִׁשָּׁאֲלֶתֶם אֲשֶׁה לֹא תִלוּשׁ אֵלָא בְּמִים שְׁלֵנוּ כִּינּוּ דְמַשׁוּם חֲמִץ הוּא שְׁהַמִּים הַגְּרוּפִים מְמַהֲרִין לְהַחְמִיץ אִין שְׁנוּי בֵּין לִילָה רַאשׁוֹנָה לְשִׁאֲרַי מוֹת הַפֶּסַח שְׁהָרֵי אִיסוּר חֲמִץ נוֹהֵג כָּל שְׁבַעַת רַבְּנוּ שְׁרִירָא ו"ל אָמַר כָּהּ שְׁמַעְנוּ מִפִּי רַאשׁוֹנֵי מְקוֹבֵל בִּידֵיהֶם שְׁאִין אוֹפִין בִּימֵי הַפֶּסַח הַמְּצָה בְּשִׁמּוֹן וּמִים כָּל עֵיקָר וְזֵהוּ מְנַהֵג חֲכָמִים כְּלָם אֲכָל לְקַטְף בְּשִׁמּוֹן מְקַטְפִין חוּץ מִלִּילָה הַרַאשׁוֹן בְּלַבַּד שְׁצָרִיךָ לְחֵם עוֹנֵי רַבִּינוּ חֲנִנְאֵל ו"ל אָמַר נִרְאִין הַדְּבָרִים דְּהָא רַב פֶּהֶן צָדֵק ו"ל כְּתַב לִילָה הַרַאשׁוֹן אִיסוּר בֵּין לְלוּשׁ בֵּין לְקַטְף בֵּינּוּ וְשִׁמּוֹן וְדָבַשׁ וְלֹא מִפְּנֵי חֲמִיץ שְׁכָבֵר אָמְרוּ מִי פִירוֹת אִין מְחַמִּיצִין דְּנִקְא כָּל חַד וְחַד לְחַוְדֵיהָ אֲבָל הֵיכָא דְמַעְרַב בְּהוּ מִיָּא וְלֹשׁ כ"ש דְּמַחְמִיץ וְהַלְכְּתָא כְּדְבָרֵי חֲכָמִים וְכֹן רַב שְׁמוּאֵל דְּאָמַר מְצָה שְׁנִילוּשָׁה בְּשִׁמּוֹן וְיִין וְדָבַשׁ אִפִּי' לֹא עָרַב לְתוֹכֶם מִים לִילָה הַרַאשׁוֹן אִיסוּרָה מְכָאן וְאֵילָךְ מוֹתֶרֶת אִפִּי' שְׁהֵתָה דק"ל מִי פִירוֹת אִין מְחַמִּיצִין עֵירַב לְתוֹכֶן מִים וְשְׁהֵתָה אִפִּילוּ בְּשִׁאֲרַי הַפֶּסַח אִיסוּרָה וְעַל כֵּן אַעפ"י שְׁאִין לְשִׁין בְּשִׁמּוֹן וּמִים מְקַטְפִין בְּשִׁמּוֹן וּמוֹתֶרֶת מְפַלֵּל שְׁהַלִּישָׁה שְׁאִסֵּר שְׁמֵן עַל יְדֵי מִים הוּא וּמָה שְׁאִסֵּר בְּלִישָׁה מִים וְשִׁמּוֹן הַתִּיר הַקִּיטוּף וְחֲכָמִים אוֹמְרִים בֵּין הַלִּישָׁה בֵּין הַקִּיטוּף שְׁמֵן עַל יְדֵי מִים אִיסוּר וְקִי"ל כְּחֲכָמִים וְהַלְכְּתָאִיוֹם רַאשׁוֹן אִיסוּרֵי לְלוּשׁ וּלְקַטְף בְּמִי פִירוֹת כָּל עֵיקָר בֵּין בְּפָנֵי עֲצָמָן בֵּין כְּשֶׁהֵם מְעוֹרְבִין בְּמִים דְּבַעֲיָנוּ לְחֵם עוֹנֵי לְמַצָּה מְכָאן וְאֵילָךְ בְּפָנֵי עֲצָמָן מוֹתֶרֶין עַל יְדֵי עֵירוּב אִיסוּרֵין בֵּין לְלוּשׁ בֵּין לְקַטְף וְאִם לֹשׁ אוֹ קַטְף יֵאָפֵה וְיֵאָכֵל מִיָּד כְּחֲכָמִים: סִי' קֵא רַב הִילָאֵי ו"ל כּוֹס שֶׁל קִדּוּשׁ שְׁלַפְנֵי בְּרַכַּת הַמְּזוּן כִּינּוּ שִׁישׁ לוֹ כּוֹסוֹ לְבָרָה עֲלִיוֹ בְּרַכַּת מְזוּן א"צ לְבָרָה אַחֲרָיו עַל הַגָּפֶן וְעַל פְּרֵי הַגָּפֶן אֲבָל כּוֹסוֹת אַחֲרוֹנִים שֶׁל בְּרַכַּת הַמְּזוּן צִרִי' לְבָרָה אַחֲרֵיהֶן.

רַבְּנוּ שְׁרִירָא ז"ל וְרַבְּנוּ הַאֲיִן ז"ל כָּתְבוּ אַרְבַּע כּוֹסוֹת הַלְלוּ כָּל אֶחָד וְאֶחָד טְעוֹן בְּרָכָה לְפָנָיו מִשׁוּם דְּבַתֵּר קִדְוָשָׁה אִתְּסַר לִיה לְמִשְׁתִּי עַד שְׁדוּרֵשׁ מֵאַרְמֵי אוֹבֵד אָבִי וְחוֹתָם בַּגְּאוּלָּה וּמֵאֵן דְּאָמַר הֵבוּ נִיבְרִיךְ בְּרַפְתָּ הַמְּזוֹן אִתְּסַר לִיה לְמִשְׁתִּי עַד דְּמַבְרַךְ וְכִינּוּן דְּבִיבְרַךְ בֵּין שְׁלִישֵׁי לְרַבִּיעֵי לֹא יִשְׁתָּה וְאִתְּסַר לִיה עַד דְּאָמַר הַלֵּל וּבְרַכְּ הַשִּׁיר אֲלֵא לְאַחֲרֵיהּ מֵאֵי מְחַיֵּיב עַל כָּל חַד וְחַד הָא יִתִּיב וְדַעֲתִיךְ אֲשָׁאֵר כּוֹסוֹת הַיְלִיפָךְ מְבַרַךְ בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה וְדִיו: סִי קַב וְשִׁשָּׁאֲלֶתֶם מִוֶּתֶר לְשִׁתּוֹת בֵּין אֵלּוּ אַרְבַּע כּוֹסוֹת בֵּין כּוֹס שֶׁל קִידּוּשׁ לְכוֹס שֶׁל הַגָּדָה וּבֵין כּוֹס הַגָּדָה לְכוֹס בְּרָכָה עַל מְזוּנּוֹ וְאַחַר מְזוּנּוֹ כַּמָּה שְׁיִרְצֶה יִשְׁתָּה בְּלֹא בְּרָכָה אֲבָל בֵּינּוּן שְׁבַרְךָ אֲסוּר לְשִׁתּוֹת אֲלֵא אוֹתוֹ כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה וְכוֹס שֶׁל הַלֵּל וְרַבְּנוּ יְהוֹסֵף ז"ל כָּתַב הַלְכָתָא הַלֵּל בְּלִילֵי פֶסַח אֵינּוּ צָרִיךְ בְּרָכָה לְפָנָיו וְכִךְ מְנַהֵג וּמַעֲשֶׂה וְרַב עֵמָרִם וְרַב צִמַח ז"ל כָּתְבוּ וְלִגְמֹר אֵת הַלֵּל בְּלִילֵי פֶסַחִים אֵין מְבַרְכִין וְלָמָּה מְפָנִי שְׁחוּלְקִין אוֹתוֹ בְּאַמְצַע וְהַנְּצָרָךְ לֹאמַר וְהַרְבִּיעֵי יִגְמֹר עָלָיו אֵת הַהַלֵּל כְּדִי שְׁלֵא יִדְלַג בַּר"ח וְהַקְשִׁיתֶם וְכִי יֵשׁ טְעוֹן בְּרָכָה לְאַחֲרָיו וְאֵין טְעוֹן בְּרָכָה לְפָנָיו יֵשׁ כִּינְצָא בְּהַ בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה שְׁבַק"ש וְדִאֲמוּר רַבְּנּוּ כָּל הַטְּעוֹן בְּרָכָה כּו' הָא אָמַר ר' יוֹחָנָן אֵין לְמַדִּין מִן הַכְּלָלוֹת אֲפִילוּ בְּמַקּוֹם שְׁנִיאָמַר בְּהוּ חוּץ.

וְרַבְּנוּ הַאֲיִן ז"ל דְּמַלְתָּא כְּדִקְאָמַר רַב צִמַח ז"ל שְׁאֵין מְבַרְכִין עָלָיו בְּלִילֵי פֶסַחִים לִגְמֹר וְאֵין אָנוּ אוֹמְרִים אוֹתוֹ בְּתוֹרַת קוּרִין אֲלֵא בְּתוֹרַת אוֹמַר שִׁירָה שְׁפָן שְׁנִינּוּ רַבּוֹן גְּמִלְיָאֵל כּו' וּבְסוּפָה לְפִי אָנוּ חַיִּיבִין לְהוֹדוֹ כּו' כִּךְ הִיא שְׁנוּיָה בְּמִשְׁנֵתָנוּ וְכֵן מְנַהֵג כָּל יִשְׂרָאֵל וְלְפִי אִם בָּא אָדָם לְבַרַךְ מִשְׁתַּקִּין אוֹתוֹ וְיָפָה אָמַר שֵׁישׁ טְעוֹן בְּרָכָה כְּזֶה לְאַחֲרָיו וְאֵין טְעוֹן לְפָנָיו ק"ש שְׁאֵין מְבַרְכִין אוֹתוֹ אַקְב"ו עַל ק"ש וְאֵעִפ"כּ אָנוּ מְבַרְכִין לְאַחֲרָיו אֲמַת וְיִצִיב זֶזוּ וְדֵאֵי בְּרָכָה לְאַחֲרֵיהּ שְׁהָרִי עַל כָּל פֶּרֶק וּפְרֶק אוֹמַר אֲמַת עַל חוֹתְמָה שְׁהִיא פְּרִשְׁתָּ צִיצִית אוֹמַר אֲמַת וְיִצִיב וְיָפָה אָמַר נְמִי שְׁאֵין לְמַדִּין מִן הַכְּלָלוֹת וְכִינּוּן דְּכוּלֵי עֲלָמָא כִּךְ הֵם עוֹשִׂים וְכִךְ יִרְשׁוּ יִשְׂרָאֵל מֵאַבּוֹתֵיהֶם אֵין לְמַדִּים מִן הַכְּלָלוֹת הַזֶּה לְדַחוֹת מַעֲשִׂיהֶם: סִי קַב וְשִׁשָּׁאֲלֶתֶם עַל עֲנִין נַר הַבְּדֵלָה הַמְּבַרַךְ פּוֹשֵׁט יָדָיו וְכָל הַיּוֹשְׁבִים פּוֹשְׁטִין יָדֵיהֶם וְנִאֲוֹתִין לְאוֹר הַנֵּר שְׁבַרְךָ עָלֶיהָ: סִי קַב וְשִׁשָּׁאֲלֶתֶם בְּרַפְתָּ אוֹר חוֹבָה הִיא וְיֵשׁ לְהַפִּיר בֵּין שְׁנֵי דְבָרִים שְׁהֵן נִיפְרִים וְנִהְגוּ רֵאשׁוֹן לְהַבִּיט בְּשִׁרְטוּטֵי יָדִים עַד שְׁיַפְכִיר בִּינֵיהֶן מְפָנִי שְׁהֵן מְצוּיּוֹת בְּכָל עֵת וְאֵין נִפְרִין בְּלִילָה אֲלֵא עַל יָדֵי הָאוֹר הַיְלִיפָךְ אֵינּוּ צָרִיךְ דְּבַר אַחַר לְבַקֵּשׁ לִידַע אִם יֵאוֹת לְאוֹרוֹ אִם לֹא שְׁפִינּוּן שְׁהַבִּיט בְּשִׁרְטוּטֵי כַּפָּיו כְּבַר נְאוֹת וְשְׁמַעְנוּ מִהַזְנֵגִי שְׁאוּמ' שֵׁישׁ בְּשִׁרְטוּטֵי פֶסַת הַיָּד סִימָן יָדוּעַ לְהַתְּבַרַךְ בּוֹ וְעוֹד מְנַהֵגִינוּ לְהַבִּיט בְּצַפְרָנִים וְאוּמ' מְפָנִי שְׁהֵן פְּרוֹת וְרַבּוֹת לְעוֹלָם הַיְלִיפָךְ מִי שְׁרָצָה לְצִאֵת חוֹבַת בְּרָכָה זֶזוּ שְׁיֵאוֹת לְאוֹר הַנֵּר כְּמוֹ שְׁנִהְגוּ הֵרֵאשׁוּנִים כְּדִי שְׁיִתְחַיֵּיב בְּבְרָכָה וְגַם ש"ץ הַנְּאוֹת לְנֵר מוֹצֵיא יָדֵי חוֹבָתוֹ וְעוֹד לוֹ לְרַב הַאֲיִן ז"ל כִּי לֹא מְתַרְמֵי כּוֹס כְּשִׁירָאָה אֲשׁ וְנִזְקַק לְאוֹרוֹ יְבַרַךְ מְאוּרֵי הָאֵשׁ וּבְלִיל ט' בָּאֵב שְׁחַל לְהִיּוֹת בְּמוֹצָאֵי שְׁבַת אֵין מְנַהֵגִינוּ בְּכִךְ שְׁמַקּוּמְנוּ מְקוֹם שְׁנִהְגוּ שְׁלֵא לְהַדְלִיק אֲבָל מְקוֹם שְׁמַדְלִיקִין מְבַרַךְ בּוֹרָא מְאוּרֵי הָאֵשׁ וְט' בָּאֵב שְׁחַל לְהִיּוֹת בְּשְׁבַת פֶּסַקוּ כּוֹלְהוּ רְשׁוּאָתָא דְּמַדְלִיק בְּלִיל שְׁנֵי בְּשְׁבַת כְּשִׁמְשָׁלִים תַּעֲנִית קוּדָם שְׁיִטְעוֹם אֲבָל לֹא עַל הָאוֹר וְלְהַבְּדִיל אֵי אֲפִשֵׁר אֵי לְמֵאֵן דְּקִסְבַּר לָהּ כּו' הַהוֹדָה בְּפִלַג בְּמִנְחָה אַחֲרוֹנָה בֵּינּוּ דְּאַבְדִּיל אִיחַיִּיב לִיה בְּעֵינָיו דְּהָא גַבִּי יוֹם הַכַּפּוּרִים אֲמַרִּינוּ לִיבְרַךְ עָלֶיהָ וְלִשְׁתַּיִּיה בֵּינּוּ דְּקַבִּי עָלֶיהָ אִתְּסַר לִיה וְאֵי לְמֵאֵן דְּסַבַּר לָהּ כְּרַבְּנּוּ בֵּינּוּ דְּלֹא זְמַן תְּפַלַּת עַרְבִית וְלֹא זְמַן הַבְּדֵלָה לֹא מְצִי מְבַדִּיל: סִי קַב וְשִׁשָּׁאֲלֶתֶם אִם לֹא גִזְדַּמְן לוֹ לְאַכּוֹל בְּלִיל שְׁבַת אוֹ שְׁאֵינּוּ

יכול לאכול אם יקד' הלילה אעפ"י שאין שם סעודה או ימתין עד למחר בסעודה מי אמרינו פיון דאין קדוש אלא במקום סעודה לא יקדש עד למחר אלא פיון דכתיב וקראת לשב' עונג במקו' עונג שם תהא קריאה ולא נימ' פיון דחייבי' אנו לקדש את השבת בכניסתו יקדש אעפ"י שאין שם סעודה אלא ודאי יקדש במקום סעודה וכן הלכה: סי' קו ופשאלתם אם אומר ויכלו פבר שנינו שאין ויכלו אלא על שלחן ערוף אבל אע"פ שאין שם סעודה ראוי לומר ויכלו ושפיר דמי משום שני מלאכים המלוין לו לאדם בשעה ששומעים עדות זו מפיו מניחים ידיהם על ראשו ואומרים וסר עונך וחסאתך תכפר: סי' קז ופשאלתם מראה לישראל להסתפר מגוי בייחוד אם אין ישראל רואה במראה של תספורת מותר מפני שלא יזיקנו הגוי ומ"מ אסור לישראל לראות במראה משום ולא ילבש גבר שמלת אשה ומה שהתירו לביתר לראות במראה דוקא מפני שהן זקוקין למלכות הא לאחרניי אסיר והא דפרק השואל דתנו אין רואין במראה בשבת פרשו בגמ' במראה של מתכת משום שלא ישאיר נימין בשבת דמשמע ה"מ באשה אבל באיש אפי' בחול נמי אסור ובירושלמי בפ' במה אשה משמע דאסיר בשבת מפני שפעמים אשה מוצאת נימא לבנה ותולשה פי' לפי שגורם זה לידי חיוב חטאת והאי אפי' בחול אסור מפני שאינו דרף כבוד: סי' קח ופשאלתם חולה שאין יכול להתפלל יקר' ק"ש ויתפלל אפי' מנישב ואם כבד עליו החולי הוא ומשמשיו פטורים דגמרינו לה מסופה דחול' ומשמשיו דין פ"ט מצטער הוא פטור משמשיו חייבין: סי' קט ופשאלתם ערב שבת שהיה מעונן והדליקו נר של שבת ואח"כ נרחה חמה אם פבו הנרות מותר להדליקו ומותר להוסיף בהן עד שקיעת החמה ואם לא פבו אינו צריך לכבותן ולהדליקו שהנרות אין אוסרים את השבת ואין מתירין וכן מותר לעשו' מלאכה אחרת עד שקיעת החמה: סי' קי ופשאלתם הא דאמור רבנן נטל ידיו לא יקדש בקדושה רבה איתמר או בכל קידוש איתמר ואם תמצא לומר בקדושה רבה איתמר טעמא מאי פה ראינו שבקדושה דבי שמשי וטעמא מאי הכי קאמרינו אמר רב ברוך אמר רב נטל ידיו לא יקדש על היין אלא על הפת מאי טעמא יין אין צריך נטילת ידים פדאמור רז"ל כל.

הנוטל ידיו לפירות הרי זה מגסי הרוח ופת הוא דטעונה נטילת ידים וכיון שנטל ידיו עקר דעתו מן היין ושם דעתו על הפת לפי' אם נטל ידיו לא יקד' על היין אלא על הפת וכן אמר רב אדא בר אבהו אמר רב אמר לו רב יצחק בר שמואל אפתי לא נח נפשיה דרב שפחתניהו לשמעתיה מידי בנטל ידיו ולא נטל תליא מלתא בין נטל בין לא נטל קדוש על היין ועל הפת רשות הוא וזמ' סגיאין הנה קאימנא קמיה דרב כו': סי' קיא ופשאלתם מתבעי ליה לאיניש למיקם בבי פנשתא עד דמקדש שליחא דצבורא ועד דאמר מקדש השבת לא ליתוב משום דמעלי לברוכי והרב ברג' לוני כתב אחר פן חזינו מימרא דא בתשובו' לרבנותא ולא מסיימי דא משום דמעלי לברוכי והני רבנן דכתבו הכי איפשר דהוי שחר מפני מצות טורח העמדה אי נמי איפשר דאית ביה קבלה ולא ידעי' מה: רב האי ז"ל סי' קיב ופשאלתם הני לחמניות שאופין הגוים הדגים בפת ועבר עליהן איסורא דבשולא מהו לשנות בהו לבתר ולמעבד להו ישראל בישולא אחרא הכי חזינו דמל' דא לא בעי למשאל דהא פיון דעבר עליהו איסורא אפי' טובל בכל מימות שבועולם ועבדי להו כל שנויין וכל בשולין דעלמא לא נפקי מאיסורא לעלמין ונדאי מענות לא יוכל לתקון: סי' קיג ופשאלתם בקדושה דבי שמשי בשתיקה או לשום על גבי

העין לא שמענו מי שמשים את כוס הקדוש בליל שבת על גבי עיניו אלא בשתייה ודאי: סי' קיד ונשאלתם על ענין קדוש והבדלה בב"ה בין דאיפא אורחים דאכלי תמן בין דליפא מקדשין ומבדילין בבית הפנסת דבעי' זכרהו על היין דילמא איפא איניש דלא שכיח ליה חמרא ונפיק בקדושה דבית הפנסת ואבדלתא ואע"ג דאמרין אין קדוש אלא במקום סעודה שעת הדחק שאני ונפיק בהווא קדושה אי שני רעותא למיפק ביה: סי' קטו ונשאלתם שיש מי שמברך ביום בורא פרי הגפן ומקדש השבת הוא דרך שטות ובורות ולא נפקי ידי חובתייהו ולא עוד אלא שחייבין מלקות בשביל לא תשא שמברכין ברכה שאינה צריכה וגם מפסיקין בין ברכה לשתייה: סי' קטז ונשאלתם מי שקדש לאנשי ביתו ובא אצל אנשים שיודעים לקדש אינו רשאי לקד' להם: ועוד לרב האי ז"ל כף היו הראשונים נוהגין לענגן קדוש היו מחזרין וטורחים הרבה להביא יין שראוי לברך בורא פרי הגפן והיה אצלם מצוה שראוי לחזר אחריה ואם אין להם היו מקדשין אריפתא בשבתות ובנימים טובים חוץ מלילי הפסח לפי ששנינו לא יפחתו לו מד' כוסות של יין ואפי' מן התמחוי והיו רואין לקדש על הפת יותר ממיני שר שמברכין עליהם שיהפך ואמרי רבנן קמאי ז"ל פ' גר חנופה וקדוש היום פרסומי גיסא עדיף דמיזבן לגר ולא לחמרא לקדוש דאיפשר לקדושי אריפתא: סי' קיז ונשאלתם בענין ד' כוסות של פסח דאם אינו מוצא יין בכמה פרסאות או שהיה בא בספינה ואין לו תקנה פל עיקר להביא יין ישרה ענבים או צמוקים במים ויעשה מהם ד' כוסות שפך אמרו חכמים יין צמוקים לא יביא ואם הביא פשר וכיון דלקרבן אם הביא פשר לקדוש ולהבדלה פשר לכתחלה במקו' שאי אפשר להביא יין דהא בלילי פסחים אין אומרי' הגדה על הפת ע"כ כף פתב הנגי"ד ז"ל וכו' פתב רב עמרם ז"ל: סי' קיח ורבנו האי ז"ל אמר בשעה שאין יין וצריכים לקדש על הפת מברכין על הפת תחלה ואחר כף על היום ודמי שהפ' גורמת לקדושה שתאמר ואין מקדשין על הפת אלא במקום שאין היין כלל: עוד לו ז"ל סי' קיט ונשאלתם הא דגרסי' בפ' ע"פ רב חנינא בר שלמיה ותלמידי דרב הוו יתבי בסעודתא והו' קאי עלייהו רב המנונא סבא אמרי ליה חזי אי נגה וקד' יומא גיפסוק וניקבעה לשבתא אמר להו לא צריכיתו שבתא הוא קבעא אנפשי' דהתם אמר רב פשם שהשבת קובעת למעשר כף קובעת לקדוש ילמדנו אדונינו אנה אמר רב שמועה זו והיא אף פירושה ואם שמצינו בתלמוד ארץ ישראל ביאור כמעט ולהתברר לנו ויש כמו זאת במקומו' אחרים באומר שמועה מפי חכם ואין אנו מוציאים אותה פגון הא דאמרי' בפ' גט פשוט מסייע ליה לחזקה דאמר חזקה מלאהו בקרובים פשר.

והשיב אל יקשה בעיניכם פי הרבה בלא מנין יש בתלמוד שמועות שנאמרו בתוך מעשים וגופה דשמעתי לא נאמרה בדוכתא אחריתי דזמנין דהדרין ואמרין גופא והו' ביה וזמנין דשבק לה וזמן שהוא דוכתא בלחוד גמרי' לה ולא צריכיתו לאשכוחה בדוכתא אחריתי ויותר על פן משניות וברייתות דאמרין ת"ר ותניא ולא ידעין היכא אמירן דלאו כולהו מכילתא מטין להון וקאמרי' איפשר מילתא ולא אהדר ליה ואהדר ליה במכילתא אחריתי והכא הא שמעתי דאמר' רב המנונא סבא הדא הוא דוכתא ולכף הונכר מעשה זה כדי שתאמר בו שמוע' זו ולמיקבעה בגמ' ואנו בנעורינו כף הגיע אלינו בעבור שהיא שמעתי באלו מציאות דאיסור ורב ספרא דאדפרי' מאי דתנן אלמנה מוכרת שלא בב"ד אמר ליה ר' אבא לרב ספרא ולא איתמר עלה אמר רב יוסף אמר רב נחמן אין צריכה

לב"ד מן מחין אבל צריכי' לב"ד הדיוטו' שמראין דברים הללו דאיתמרא עלה בנדוקתא ונדוקתא ליכא מידי והכא בלחוד היא דאיתמר עלה וכמה תמהנו מזאת עד שראינו רוב התלמידים פה הוא וישר בעינינו והא שמעתא דרב דאתאן עלה מיהא אנו למדנו כשם ששבת קובעת מוקצה למעשר פה קובעת שבת לקידוש ופי' הדבר הזה כי העת שספק חשכה ספק לא חשכה אין מעשרין את הנדאי וכל מה שהגיעה עונה זאת לא עשר הרי נקבע מוקצה כל השבת פולה ותנו מפנין תרומה ודאי אבל לא את הטבל ולא את מעשר ראשון שלא נטלה תרומתו ולא את מעשר שני והקדש שלא נפדו ואין אדם צרי' לקבוע בלבבו על אותה התבואה שהיא מוקצה אלא הגעת העולה שהיא בלבבו של אדם ספק קובעת אותה למוקצה ואין אדם צרי' לבדוק ולחקור פה מעת שרואה אדם ספק חשכה ספק לא חשכה הרי נקבעת שבת לקידוש ואין צרי' לחקור מן הגגות או מראשי דקלים ההגיע עת הקידוש במה שאמר לו לרב המנונא לבדוק להם כדי שיפסיקו לקידוש ויכינו את השלחן אלא מעת שבראית להם פי כפר נקבעה שבת והוקצה הטבל ונתחייבו להפסיק ומביאין את השלחן לקידוש ומה שמצאתם בתלמוד ארץ ישראל בענין שמועה זו אין אנו יודעים מה הוא אלא מה דגמירנא בפירושה הגדנו לכם וסיפא דשמעתא סבור מינה פי היכי דקבעא לקידוש קבעא להבדלה פי הלכה פסוקה היא כשם שמפסיקי' לקידוש פה מפסיקין להבדלה אמר להו רב עמרם הכי אמר רב לקידוש קובעת להבדלה אינה קובעת ולא אמרן אלא לאפסוקי אבל לאתחולי קבעא והכי מפרשי רבנן לאפסוקי דלא מסלקי' שולחן ולהפסיק מלטעום פלוג שאין אנו חייבין בשעה שספק חשכה ספק לא חשכה אבל להתחיל בסעודה אין מתחילין אלא בתר דנפיק יומא ומבדיל וכן אמרי' שאינה קובעת להפסיק ולא מחייב לאפסוקי ה"מ לאכילה אבל לשתייה מפסיק לשתייה גמי לא אמרן דמפסיק אלא חמרא ושכרא אבל מיאי לא מפסיק: והנגיד ז"ל אמר ולי אית מדרבנן דאמרי הא דאמור רבנן לענין אכילה דלא מפסיק היכא דאתחיל בשבת קודם ספק חשכה ספק לא חשכה אם לא אמר מן חשכה פורש מפה ומבדיל ואיכא לאקשוני היאך תאמר שאין מתחילין באכילה מספק חשכה וספק לא חשכה והא אנו תנו אם אין לו אלא פוס אחד מניחו עד לאחר המזון ומשלישן פלן לאחריו דאלמא אוכלין אפי' משחשכה אפילו במוצאי שבת דהא שבת יום גדול קרינן ליה ואפילו עד זמן הבדלה הוא יום גדול ולפי' אפי' משחשכה ופירוק קושני' בדאמרי התם אין לו שאני הכא גמי אין לו שאני: רב האי ז"ל סי' קד ושאלתם אם נכנס ש"ץ לבית הפנסת ומצא צבור שמתפללין כבר תפלה של לחש והוא צריך דעת שנקנס לעבור לפני התבה לאלתר אם יתחייב לאחר שיתפלל לצבור לחזור ולהתפלל או נאמר שיצא ידי חובתו בתפלת הצבור: והשיב פה היא תשובתכם אין צריך לחזור ולהתפלל בלחש מפני שכבר יצא ידי חובתו בתפלה שהתפלל לצבור אם נתפונן בה לאחרים מוציא לעצמו לא כ"ש ואם יש לומר המשמיע קולו בתפלתו הרי זה מקטני אמנה פינון שעל ידי הדחק עושה ומפני צורך צבור אין בזה משום קטני אמנה: סי' קכא ושאלתם הא דאמור רבנן בב"ק דבר זה משולש בכתובים כל עוף למינו ישפון וכן אדם לדומה לו ואינו בכתובים הכין הוא אלו דברי בן סירא הן וכתובים היו לפי שהוצרכו רבנן לכתוב מדבריו והם כתובים לראיות ולעניינים אבל לא בכתבי הקדש ועוד רגילין רז"ל שאומרי' טעם המקרא שלא בלשון הפתוב בדאמרינן מהיות טוב אל תקרא רע ומקשי' ומי כתי' פי האי גונא ומהדר' פי הוא

אל תמנע טוב מבעליו וכתוב הכא נמי הולך את חכמים יחכם רב האי ו"ל: סי' קכב
ושאלתם אין דורשין בעריות בשלשה ולא במעשה בראשית בשני' ולא בקרפכה ביחוי'
ובסופאי כל מי שלא חס על כבוד קנו ראוי לו שלא בא לעולם ור' ישמעאל אמר כמה
שיעורו של יוצרוני שהוא מכוסה מכל הבריות וכו' והתחיל בפרקיו מספר ופורש בכלל
ופרט וקרא שמות פאדם שקורא שמות לאיברי חבירו: ועוד אמר רבי ישמעאל כשבאתי
והרציתי הדברים לפני ר' עקיבא אמר לי כל מי שהוא יודע שיעורו של יוצרונו מוכרח
לו שהוא בן העולם הבא כו' עד ובלבד שיהא שונה אותה במשנתה בכל יום והתחיל
אומר קומתי פה וכה ודבר זה הוצרך פני לידע אם רבי ישמעאל שמע מרבו ורבו מרבו
הלכה למשה מסיני או לא וא' איפא למימר דמדעתו קאמר והתנן כל מי שלא חס על
כבוד קונו כו' יבאר לנו אדוננו באר היטב: רבנו שרירא זצ"ל ורבנו האי ו"ל השיבו
ואמרו אי איפשר לברר לכם דבר זה באר היטב אלא כללי בעלמא פי ח"ו שר' ישמעאל
אמר דברים הללו מדעתו ומאין באין דברים הללו מדעתו של אדם ועוד שיוצרונו מרומם
ומעולה ח"ו מהיות לו איברים ומדות פפשוטן מדה לאורף ורוחב בשיעור קטן או גדול
אבל השיעור והמדה היתה קבלה ידועה וחתומה על השגת בני אדם פי אין לומר במנפלא
ובמכוסה יותר פי אין דמות יצרונו לו אלא הם דברי חכמים שיש צפונייה' טעמים גדולים
גבוהים מכל הרי הדרים ונפלאים מאד והללו רמזים שלהם וסודותיהם ורזים וסתרים
שאי אפשר למסור לכל אדם אלא מי שיש לו מדות המסורות בידינו ואפ' ראשי פרקים
וכ"ש פרטיהם פי על דבר זה ועל שהוא למטה ממנו ממעשה מרפכה אמרו חכמים ו"ל
אמר רב חייא אין מורסין ראשי פרקים אלא לאב ב"ד והוא שלבו דואג בקרבו ובדברים
שלמטה מכל אלו אמר ר' אמי אין מוסרין סתרו תורה אלא ליועץ חכם חרשים ונבון
לחש ובלחש לוחשין בו וכללות נותנין לו והוא מבין בהם ומן השמים מראין אותו בסתרי
לבו דאמ' במדרש ונבון לחש זה המבין דבר מתוך דבר לחש זה שראוי למסור לו סתרי
תורה שניתנו בלחש ולכן היו מוסרין חכמים אחד לחברו הפרת פנים וסדרי שרטוטין
שמקצתן אמורין בזה ספר תולדות אדם ומקצתן בסדר פסוק שלאחריו זכר ונקבה בראם
לפי שאין מוסרין סתרים ורזים הללו אלא למי שראוי בו סימנין ראויין לכה: והגדנו
זאת לכם שחשובים אתם בלבנו אלא שאי אפשר לנו לפתן' בדברים הללו ואף לא על
פה אלא למי שראויין ואחר האסוף שנים שלשה שפלן ראויין לישב במקום שאין אדם
עובר שם אלא מבקשים אנו עליכם רחמים יהי רצון שכל מי שהוא ראוי מן השמים
יאירו את עיניו: סי' קכג ושאלתם על בת ישראל שנשאת לכהן ומת והניח בת ונשאת
הבת לישראל יש בבת פח לאחר שנשאת לישראל להאכיל אמה לתרומה אעפ"י שהיא
אינה אוכלת או לא תשובה אעפ"י שהבת אינה אוכלת מאכלת את האם וראינו ממה
שאמר המשנה ממזר פוסל ומאכיל כיצד בת ישראל שנשאת לכהן וילדה ממנו בת והלק'
הבת ונשאת לעבד או לנכרי וילדה הימנו בן הרי הבן זה ממזר היתה אם אמו בת ישראל
שנשאת לכהן תאכל בתרומה כו' הנה הבת שהיא בת פהן אם נשאת למי שהוא פסול לה
תפסל מן התרומה ואפ' אם לא ילדה וכ"ש אם ילדה ששניהם פסולין לכהונה ואפ"ה
אם האם שהיא בת ישראל לכהן שהיא אוכלת בתרומה בשביל הזרע ואעפ"י שהיא
פסול הרי נתברר שהיא אוכלת בתרומה בשביל זרע פסול: סי' קכד ושאלתם לענין
עירובי תבשילין פתיב למעלה ואכתוב פעם שנית עירובי תבשילין שאם חל יום טוב

להיות ע"ש צריף שיקדים מיום חמשי בשבת שהוא ערב י"ט ונוטל מעט בשר צלי ומבןשל ומברך בא"ש אקב"ו על מצות עירוב ואומר בהדין עירובא יהא שרי לן למיפא ולבשולי מיומא טבא לשבתא ויציניע אותו בשר ולא יאכל אותו עד ליל שבת ולא יהא הבשר פחות מפזית ואם יהיה דג שפיר דמי: סי' קכה עירובי חצרות אם יהיו שתי שכונות בקצר או יותר והם משתתפים במזנותם אין רשאים להוציא מן הבתים לקצר ולא מן הקצר לבתים עד שייערבו מערב שבת הילכף צרי' שיקחו מכל בית מעט קמח ויערבו אותו ולשין את הפל ועושין ריקי א' ומציניעי' אותו באחד מן הבתים ומברך אקב"ו על מצות עירוב ואומר נמי בהדין עירובא משתרי לן לטלטל מביתא לדרתא ומדרתא לביתא כו': סי' קכו ענין עירובי תחומין פגון שהיתה מילה או בית האכל או בית המשתה חוץ לתחום שבת נוטל ריקי אחד של לחם והולך בו ערב שבת או ערב י"ט בחוץ למדינה שהוא שרוי בה ויתרחק ממנה עד שלא ישתניי' בינו ובין המקום של מצוה אלא פחות מאלפים אמה ובלבד שלא ירחיק ממדינתו יותר מאלפים אמה ויניח שם העירוב ויאמר שבייתי בכאן שאבוא מחר בכאן ולענין הזכוי שאם רצה לעשות העירוב משל עצמו ולא יטול מאחר כלום נוטל שיעור העירוב ואם הוא שתופי מבואות צרי' שייטול בכדי שיגיע לא' מבני מבוי פגרוגרת אם היו פחות מי"ח ולמעלה יטול שתי סעודות שהם שני שלישי ליתרא של קמח במשקל בבלי ואופה אותם ואומר לאדם אחד זכי בהאי עירובא לכל בני מבוי כי היכי דנשתרי לכלהו לטלטולי בכל מבואה וכיון שנטל אותו אדם אחד זכה בו לכל בני המבוי ולאחר פן מצניעין אותו יפה וכל זמן שאותו עירוב מצוי מותר לטלטל בכל המבוי ומחצר לקצר ומזכה להם על ידי בנו ובתו הגדולי וע"י אשתו אבל לא ע"י בנו ובתו הקטנים מפני שיידן כידו וכל העירובין יתכן בהם זכוי ואם נתוסף אדם במבוי חוץ מאותם שהיו שם בשעת העירוב צרי' לזכות בשבילו או ליתול ממנו חלקו וצרי' נמי שיודיע לאנשי מבוי תחילה בשעת הזכוי ודוקא שהיתה אותה חצר בין שתי מבואות הוא שצריף להודיע לאותו ששוכן בה בשעת הזכוי אבל אם לא היה לו פתח אלא במבוי א' א"צ להודיע בעת הזכוי לפי שזכין לאדם שלא בפניו ובעירובי תבשילין נמי יזכה להם שלא מדעתם וכיון שהודיע אותם בי"ט שעירב בשבילם דיו וא"צ להודיעם בשעת הזכוי ודקס"ד דהא דאמר רב חסדא מדברי רבי הקדוש גלמוד חולב אדם עז לתוף הקזרה אבל לא לתוף הקערה דכשבת הוא דלאו הכי מלתא דהא ליפא מאן דשרי בשבת ודקא אמרת לא מצינו חולב מאבות מלאכות ולא מן תולדות אשתמע הא דגרסי' בפרק המצניע החולב והמגבן כו' ואמרי רב חמא בר גודיא אקלע לנהרדעא בעו מיניה חולב משו' מאי מחייב כו' ומההוא נמי דאבא שאול שמעת דחולב הוא חייב משום מפרק דאמר לענין יונק מפרק פלאחר יד הוא טעמא דיונק הוא דמפרק פלאחר יד הא חולב בידו מפרק גמור הוא ומתוף שמלאכת אנוכל נפש בי"ט בדברי' שאפשר לעשותו מערב י"ט שרית חולב נמי בתוף האנוכל ואע"ג דהוא מלאכה וחולב לתוף הקערה והיא מלאכת משקין לא הותרה בי"ט כ"ש המגבן דהיא מלאכת אסורה וחוץנו בפ"ל דילן פלשו' הנה מודה הנה רבי יאודה לתקמי' בזתים וענבים פיון דבני סחיטה נינהו יהיב דעתיה עלניהו והו' מוקצין ואסורי' ולא הכי הוא דאי משו' מוקצה הוא פירות גופניהו ליתסרו אלא היינו טעמא דהיוצא מהן אסור משו' דכי יהיב דעתה אמשקין דידהו אחשובי אחשבינהו ונפקי להו מתורת אנוכל לתורת משקין והו' להו נולד ואסירי וטעמא

דְּנוּלָד דְּאָסיר מִשׁוּם פִּירוֹת הַנוֹשְׁרִי שְׁמָא יַעֲלֶה וַיִּתְּלֹשׁ וּמִשׁוּם מִשְׁקִין שְׁזָבוּ גְזֵרָה שְׁמָא יִסְחֹטוּ וּשְׁאָר מִשְׁקִי דְלָא יְהִיב דְּעֵתִיָּה עֲלֵיָּהוּ בְּתוֹרַת אֹכְלֵי הֵם וְלֹא נוּלָד הֵם: סִי' קַחוּ וּשְׁשַׁאלְתֶּם הֵהוּא מַעֲשֵׂה דְרַבֵּי בְּנֵי בְּנֵי דְהוּא מְצִינֵי מְעֲרֵתָא מֵאֵי הוּא עֶבֶד וּמֵאֵי הוּא חֲזִי רַבֵּי בְּנֵי בְּנֵי הוּא עֶסֶיק בְּצִיּוֹן מְעֲרֵתָא פִּי הֵיכִי דְלִיפְרָסֵם מְקוּם טוֹמְאָה דְלִיבְדְלִי פְהֵי מִינָה וְהֵאֵי מַעֲשֵׂה דְאִתְּמַר בְּחִלּוּם רָאָה אוֹתוֹ וְלֹא בְּמִרְאִית הָעֵינַן: סִי' קַחוּ וּשְׁשַׁאלְתֶּם עַל הֵהוּא מַעֲשֵׂה דְרַבָּה בַר בַּר חַנָּא הֵיכָא דְנִשְׁקָא אַרְעָא וּרְקִיעָא מֵאֵי פִירוּשׁ כְּפֵה הוּא פִי מְלֻךְ אֲלֶפְסֵנְדְרִיָּא בְּנֵה מְקוּם בְּמִדְבָר וְעֵשֶׂה בּוֹ דְמוֹת רְקִיעַ וְגִלְגַל חוּזַר לְהִרְאוֹת בּוֹ חֲכָמְתוֹ וְרָאָה אוֹתוֹ רַבָּה בַר בַּר חַנָּה: סִי' קַחוּ וּשְׁשַׁאלְתֶּם מֵאֵי מוֹסִיפִי בְּשַׁבַּת וּא"צ לֹמַר בִּי"ט פִּי' מוֹסִיפִי עַל אֶהֱל עֲרָאִי כְּגוֹן שְׁהִבִּיא מַחְצֵלַת כְּרוּכָה מְעַרְבַּ שַׁבַּת וְנִתְּנָה כְּשֶׁהִיא כְּרוּכָה עַל הַקּוֹרוֹת וּפְרִישׁ מְמַנָּה טַפַּח בַּלְבַד וְהֵינִיח׃ הַשְׁאָר כְּרוּף מְמַנּוּ לְאֹוִיר בְּלִילָה וְלִמְחַר כְּשֶׁזוֹרַח עָלָיו הַשְׁמֶשׁ מְוֹתֵר לְמִשְׁוֹף שְׁאָר הַמַּחְצֵלַת לְסַכְּף עַל עֲצָמוֹ וְעַל בְּהֵמָתוֹ מְפָנִי חוֹם הַשְׁמֶשׁ הוֹאִיל וְהִיָּה מְמַנָּה טַפַּח פְּרוּשׁ מְעַרְבַּ שַׁבַּת שְׁהוּא שְׁיַעוּר אֶהֱל כְּשֶׁפּוֹרֶשׁ הַשְׁאָר אִינוּ עוֹשֵׂה אֶהֱל עֲרָאִי לְכַתְּחִילָה אֲלֵא מוֹסִיף עַל אֶהֱל עֲרָאִי הוּא וְשִׁפִּיר דְּמִי: סִי' קַחוּ וּשְׁשַׁאלְתֶּם עַל הֵאֵי קָרָא דְכַתִּיב לֹא תִתְּגוֹדְדוּ וְלֹא תִשְׁיִמוּ קִרְחָה וְגו' וְכַתּוּב בְּסִפְר׃ יִרְמִיָּה לֹא יִסְפְּדוּ לָהֶם וְלֹא יִתְּגוֹדְדוּ וְלֹא יִקְרַחוּ לָהֶם אֲלֵמָא הוּוּ עֶבְדֵי הֵיכִי קָשׁוּ קָרָאִי אֶהֱדִידִי אֲנִי לֹא חֲזִינֵן דְּקָשׁוּ קָרָאִי אֶהֱדִידִי אֲטוּ מִי קָאָמַר לְהוּ הַתְּגוֹדְדוּ וְשִׁימוּ קִרְחָה דְּקָשִׁינֵן קָרָאִי אֶהֱדִידִי אֲלֵא הֵיכִי קָאָמַר אוֹתָם דְּבָרֵי שְׁהִיִּיתָם עוֹבְדֵי עֲלִיכֶם צוּוּי וְעוֹשִׂים לְמַתִּיכֶם עֲכָשׁוּי אֲנִי מְבִיא עֲלִיכֶם פּוֹרְעָנוֹת דְּלֹא מְצִיתוּ לְמַעַבְדַּד לְהוּ וְאִין כָּאֵן קוֹשִׂיאַ כְּלָל אֲבָל וְדֵאֵי אֵי אֵיכָא לְאֶקְשׁוּיֵי מַהֵהוּא קָרָא אֶחְרִינָא אֵיכָא לְאֶקְשׁוּיֵי קִרְחֵי וְגִזֵּי עַל בְּנֵי תַעֲנוּנִיָּה וְגו' דְּהֵכָא כְּתִיב לֹא תִתְּגוֹדְדוּ וְכַתִּיב קִרְחֵי וְגִזֵּי וּפִירוּקָא דְּהֵא דְּאָסֵר רַחֲמָנָא גְדִידָה וְקִרְחָה עַל מַת הוּא דְּאָסֵר אֲבָל עַל חֵי לֹא אָסֵר וְהֵאֵי קִרְחֵי וְגִזֵּי עַל הַחַיִּים הוּוּ דְּכַתּוּב הַרְחִיבִי קִרְחָתִיָּה כְּפִישׁוּר כִּי גָלוּ מִמֶּנּוּ: וְעוֹד לוֹ ז"ל סִי' קַחוּ וּשְׁשַׁאלְתֶּם מִי שְׁנִשְׁבַּע שְׁלֹא לְשַׁתְּוֹת יֵינ וְיָדוּעַ אֲצִלְּנֵנוּ שְׁמִי שְׁאָמַר יֵינ הוּא שְׁל עֲנָבִים וְשִׁכָר הוּא שְׁל צְמוּקִים מְוֹתֵר לוֹ לְשַׁתְּוֹת הַשְׁכָּר אִם לֹא וְכֵן מִי שְׁנִשְׁבַּע שְׁלֹא יִשְׁתָּה שְׁכָר אִם מְוֹתֵר לוֹ לְשַׁתְּוֹת יֵינ אִם אֶחָד מֵהֵן נִכְנָס בְּכָלֵל אַחַר כְּלָלוֹ שְׁל דְּבָר אֲמָרוּ חֲכָמִים דְּבָר בְּרוּר הוּא בְּנִדְרִים הַלֵּף אַחַר לְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם וְלִפִּי מַה שְׁיָדוּעַ בְּכָל מְקוּם בְּדְבָרֵי יוֹשְׁבֵי שְׁהֵם נוֹשְׂאִים וְנוֹתְנִים מִתְּחִיבֵי בְּנִדְרֵיהֶם וּבְשִׁבוּעוֹתֵיהֶם וְכֵן אָמְרוּ רַז"ל הַנּוֹדֵר מִן הַחֶלֶב מְוֹתֵר בְּקוּם וּר' יוֹסִי אוֹסֵר וְכֵן הַלְכָה כַּר"י: סִי' קַחוּ וּשְׁשַׁאלְתֶּם תְּנָאֵי שְׁאָדָם מִתְּנָה עַל עֲצָמוֹ בְּשִׁטֵּר וְעֵשֶׂה תְּנָאֵי קוּדָם הַקְּנִין וְלֹא אַחַר הַקְּנִין הַתְּנָה בְּלֹא קְנִין וְלֹא בִּיטְלוּ הַקְּנִין שְׁהִיָּה מְקוּדָם כְּפֵה הוּא מִן הַדִּין כָּל תְּנָאֵי שְׁהִתְּנוּ קוּדָם הַקְּנִין וְעַל אוֹתוֹ תְּנָאֵי נִטְל הַקְּנִין הַתְּנָאֵי קְנִים וְלֹא אַחַר הַקְּנִין אִין שׁוּם תְּנָאֵי קְנִים דְּאָמַר רַבָּא אִין לֹא אַחַר קְנִין כְּלוּם וְכֵן אֲפִילוּ בְּשׁוּם דְּבָר בְּעוֹלָם אֲבָל אִם הַתְּנָו לֹא אַח"כ וְנִטְלוּ עַל אוֹתוֹ הַתְּנָאֵי קְנִין וְהַתְּנָו שְׁהַקְּנִין הִרְאִישׁוֹן בְּטַל הַקְּנִין הַשְּׁנִי קְנִים וְהִרְאִישׁוּ בְּטַל וְכַדְשִׁמוּאֵל דְּאָמַר שְׁמוּאֵל תְּנָאֵי דְּבָרֵי בְּטַל תְּנָאֵי קְנִין וְכָף הוּא הַהֲלָכָה: סִי' קַחוּ וּשְׁשַׁאלְתֶּם שְׁנַיִם שְׁבָאוּ לְדִין וְתַבַּע זֶה לְזֶה וְכַפֵּר הָא' וְהִרְאָה לוֹ כְּתַב יָדוֹ אִם הוּא קְנִים אוֹ לֹא כְּפֵה רֵאִינוּ כִּינּוּן שְׁמִרְאָה כְּתַב יָדוֹ אִינוּ יְכוּל לְכַפֵּר וְכָף הַלְכָה: סִי' קַחוּ וּשְׁשַׁאלְתֶּם עַל עֲנִין הַנּוֹדֵר מִן הַחֶלֶב אִם הוּא מְוֹתֵר בְּקוּם כְּפֵה הוּא דְּתַנּוּ הַנּוֹדֵר מִן הַחֶלֶב מְוֹתֵר בְּקוּם וּר' יוֹסִי אוֹסֵר מִן הַקּוּם אִם גָּדַר מְוֹתֵר בְּחֶלֶב ר' יוֹסִי אוֹמֵר הַנּוֹדֵר מִן הַגְּבִנָּה מְוֹתֵר בְּהַ בֵּין מְלוּחָה וּבֵין תְּפִלָּה וּרְמִינָה הַנּוֹדֵר מִן הַעֲדֻשִׁי מְוֹתֵר בְּחִשִּׁישִׁי וּר"י מְתִיר לֹא קוֹשִׂיאַ

מר פֶּאֶתְרִיָּה וּמֵר פֶּאֶתְרִיָּה בְּאֶתְרָא דְּרַבִּינָא קְרוּ לְחֻלְבָּא חֻלְבָּא וּלְקוּמָא קוּמָא בְּאֶתְרִיָּה דְּר' יוֹסִי קְאָרוּ לִיָּה קוּמָא דְּחֻלְבָּא לְפִיכָף אִם יָדוּעַ בְּדַבּוּר הַמְּקוֹ' שְׁפָל הָאוּמֵר זֵינן סְתָם הוּא שֶׁל עֲנָבִי' אֵין זֶה אֲסוּר אֱלָא בְּשֶׁל עֲנָבִים אֲבָל שְׁכָר אִם אָמַר אָדָם בְּלִשׁוֹ' הַקִּדָּשׁ הָרִי זֶה כּוֹלֵל כָּל הַמְּבַפְרִין וְאֵנוּ רוֹאִין שֶׁהֵינן בֵּין אַרְבָּעִים יוֹם בְּכֻלָּל שְׁכָר הֵנָּה: לו ו'ל סִי' קִלְיָה וְשִׁשְׁאֵלְתָם רְאוּבֵן נִשְׁבַּע שְׁלֵא יִתְפַּלֵּל בְּכִנְיֻסָּה פְּלוּנִי וְיֵישׁ לוֹ מְקוּם קְרוּב מִמְּנָה וְרָצָה לְסַתּוֹר אוֹתוֹ וּלְפַתּוֹחַ אוֹתוֹ לְכַנְסֵת מֵהוּ שִׁישֵׁב בְּאוֹתוֹ מְקוּם וְיִתְפַּלֵּל מִי אֲמַרִי' פִּינּוֹן שֶׁבִשְׁעַת שְׁבוּעָתוֹ לֹא הָיָה אוֹתוֹ מְקוּם בְּב"ה כֵּן מוֹתֵר לוֹ עֵתָה לְהִתְפַּלֵּל בּוֹ אוֹ דִלְמָא פִּינּוֹן שֶׁנִּפְתַּח לְאוֹתָהּ כְּנֻסָּתָה נַעֲשֶׂה כְּמוֹתָהּ וְאֲסוּר לוֹ לְהִתְפַּלֵּל בּוֹ כִּף רְאִינוּ כִּי בֵּה"כ כִּנְּבִית דְּעֻלְמָא דְּמִי וּבְבִית תַּנּוּן הַנּוֹדֵר מִן הַבֵּית אֵינוֹ אֲסוּר אֱלָא מִן הַמְּשַׁקּוֹף וּלְפָנִים וּמִקְשִׁי' וְלַחוּץ לֹא מְתִיב רַב מְרִי וְיִצְא הַפֶּה מִן הַבֵּית יְכוֹל יִלְדֵי לְבֵיתוֹ וְיִסְגִּיר ת"ל אֵל פֶּתַח הַבֵּית יְכוֹל יַעֲמוֹד תַּחַת הַמְּשַׁקּוֹף וְיִסְגִּיר ת"ל מִן הַבֵּית עַד כְּיִצְא מִן הַבֵּית פְּלוֹ כִּיִצְד עוֹמֵד בְּצַד הַמְּשַׁקּוֹף וּמִסְגִּיר מִנִּין שְׁאֵם עֲמַד תַּחַת הַמְּשַׁקּוֹף וְהִסְגִּיר אוֹ שֶׁהִלֵּךְ לְבֵיתוֹ וְהִסְגִּיר שֶׁסְגָרוּ מִןסְגָר ת"ל וְהִסְגִּיר אֵת הַבֵּית מִכָּל מְקוּם וּמִפְּרָקִי' שְׁאֵנִי הֵכָא דְאָמַר קְרָא מִן הַבֵּית עַד שִׁיִצְא מִן הַבֵּית פְּלוֹ הֵכָא נְמִי אֲסוּר לְהִתְפַּלֵּל בְּאוֹתוֹ בֵּית הַכְּנֻסָּת מִן הַמְּשַׁקּוֹף וּלְפָנִים וְאוֹתוֹ מְקוּם שֶׁהוּא לוֹ אִם עָרְבוּ בְּב"ה כֵּן נַעֲשֶׂה הַפְּקָר לְכָל הַצְּבוּר וְנִקְרָא בֵּית הַכְּנֻסָּת וּמִי שִׁישֵׁב שָׁם אוּמ' עָלָיו כִּי יֵשֵׁב בְּב"ה כֵּן הָרִי רְאוּבֵן זֶה אֲסוּר לְהִתְפַּלֵּל בּוֹ וּא"ת בְּשַׁעַת שְׁבוּעָתוֹ לֹא הָיָה אוֹתוֹ מְקוּם בְּב"ה כֵּן פְּאֶשֶׁר כְּתוּב בְּשִׁשְׁאֵלְתְּכֶם הָרִי פְּרָשׁוּ חֻכְמִי' כִּי הַנּוֹדֵר וְהַנִּשְׁבַּע אוֹסֵר אֵת עַצְמוֹ בְּדָבָר שֶׁהוּא מִתְחַדֵּשׁ וְדָבָר שְׁלֵא בָּא לְרִשׁוֹת הַנּוֹדֵר וְלֹאֲשֶׁר שֶׁנִּשְׁבַּע עָלָיו דִּתְנּוּן קוֹנָם פִּירוֹת הָאֵלוּ עָלֵי קוֹנָם הֵן לְפִי אֲסוּר בְּחִלּוּפֵי' וּבְגַדוּלֵיהֶן שְׁאֵנִי אוֹכֵל שְׁאֵנִי טוֹעֵם מוֹת' בְּחִלּוּפֵיהֶן וּבְגַדוּלֵיהֶן וְאֲמַרִי' עֲלֶה בְּעֵי רְמִי בֵּר חֲמָא קוֹנָם פִּירוֹת הָאֵלוּ עַל פְּלוֹ' מֵהוּ בְּחִלּוּפֵיהֶן מִי אֲמַרִי' גְּבִי דִידִיקָה הֵינּוּ טַעְמָא הוּאִיל וְאֵדָם אוֹסֵר פִּירוֹת חֲבֵרוֹ עָלָיו אָדָם אוֹסֵר דָּבָר שְׁלֵא בָּא לְעוֹלָם עָלָיו גְּבִי חֲבֵרוֹ הוּאִיל וְאֵין אָדָם אוֹסֵר פִּירוֹת עַל חֲבֵרוֹ אֵין אָדָם אוֹסֵר דָּבָר שְׁלֵא בָּא לְעוֹלָם עַל חֲבֵרוֹ אוֹ דִלְמָא מִשּׁוּם דְּחִלּוּפֵיהֶן כְּגַדוּלֵיהֶן דְּמוֹ לֹא שְׁנָא הוּא וְלֹא שְׁנָא חֲבֵרוֹ וְאֲסִיקֵנּוּ בְּתִשׁוּבָה לְכַתְּחִיל' לֹא וְאֵי עֶבֶר וְעֶבֶד עֶבֶד אֱלָא מִיָּהוּ מִבְּעֵיָא שְׁמַעִי' שְׁאֲדָם אוֹסֵר עַל עַצְמוֹ דָּבָר שְׁלֵא בָּא לְעוֹלָם אוֹ שְׁלֵא בָּא לְאוֹתָהּ רִשׁוֹת בְּקוֹנָם וְאֵי אִתָּה צְרִי' לוֹמֵר בְּשִׁבּוּעָה וְאֵי אִתִּית לוֹמֵר דֵּהָא שְׁבוּעָה דְּרְאוּבֵן לֹא דְמִיָּא לְקוֹנָם פִּירוֹת הִלְלוּ עָלֵי וְלֹא דְמִיָּא אֱלָא לְשִׁאֲנֵי אוֹכֵל שְׁאֵנִי טוֹעֵם דֵּהֲכִי קָאֵמַר לֹא מְצַלִּינָא הֵתָם תְּשׁוּבָה דֵּהָא שְׁמוֹתָר בְּגַדוּלֵיהֶן וּמֵאֵי דִלָּא הֵנָּה בְּשַׁעַת שְׁבוּעָה וְתַנּוּן בְּדָבָר שֶׁנִּרְעוּ כָּלָה אֲבָל בְּדָבָר שֶׁאֵין זָרְעוּ כָּלָה אֲפִילוֹ בְּגַדוּלֵי גְדוּלֵיהֶן אֲסוּרִי' דְּמִי לִיָּה מִי שְׁאֵמַר אֵינִי מִתְפַּלֵּל בְּב"ה כֵּן הֵנָּה שְׁכִינּוֹן שֶׁנִּתְפַּנּוֹן לְבֵית יָדוּעַ לוֹ בְּאוֹתָהּ שְׁעָה אִם הוֹסִיפוּ עָלָיו נִמְצָא בֵּית אַחַר אֲבָל אִם לֹא אָמַר בְּ"ה כֵּן הִזְהָאֱלָא ב"ה כ"נ פְּלוֹ' אִם הוֹסִיפוּ עָלָיו וְנִכְנַס הַמְּקוּם שֶׁהוֹסִיפוּ עָלָיו בְּכֻלָּהּ וְנִקְרָאת כְּוֹלָהּ אִ הָרִי בָּא אוֹתוֹ הַמְּקוּם בְּכֻלָּל הַשְּׁבוּעָה וּבִהְדָּא תַנּוּן הַמּוֹדֵר הַנָּאָה מִבְּנֵי עִירוֹ אִם בָּא וְיֵשֵׁב שָׁם י"ב חֲדָשׁ אֲסוּר בּוֹ לְפִי' הַנּוֹדֵר מִבֵּית הַכְּנֻסָּת וְנוֹסֵף עָלָיו בֵּית אַחַר הוֹסֵפָה מוֹחֲלָטָת אֲסוּר בּוֹ אֲבָל אִם נַעַשׂ הַמְּקוּם מְשׁוּנָּה אוֹתוֹ שֶׁהוֹסִיפוּ מִבֵּית הַכְּנֻסָּת וְאָמַר רוֹאִיו חֲדָר שֶׁל בֵּית הַכְּנֻסָּת אוֹ שָׁם לְנוֹי כָּל שֶׁהוּא אֵין הַצְּבוּר מִתְפַּלֵּלִין שָׁם אַעפ"י שֶׁנִּשְׁטַפֵּל שְׁמוֹ לְשֵׁם בֵּית הַכְּנֻסָּת מוֹתֵר בּוֹ: כָּאוֹתָהּ שֶׁשְׁנִינוּ הַנּוֹדֵר מִן הַתְּמָרִים מוֹתֵר בְּדַבְּשׁ תְּמָרִים מִן הַסְּתוּנּוֹנִיּוֹת מוֹתֵר בְּחוּמֵץ סְתוּנּוֹנִיּוֹת ר' יְהוּדָה אוֹמֵר כָּל שֶׁשָׁם תּוֹלְדוֹתוֹ קְרוּיָיָה וְנִדָּר הֵימָנוּ אֲסוּר בִּיִצְאָה הֵימָנוּ וְחֻכְמִים מִתִּירִין ע"כ ל"פ

אֵלָא שְׂיֹצֵא מִמֶּנּוּ נִקְרָא חוֹמֵץ סְתוּנִיּוֹת אוֹ דְּבִשׁ תְּמָרִים אָבֵל אִם נִקְרָא תְּמָרִים אוֹ סְתוּנִיּוֹת לֹא פְּלִיגִי שֶׁהוּא אָסוּר וְתַקְנַת רַאוּבוֹן זֶה שֶׁנִּשְׁבַּע שֶׁלֹּא יִקְדִישׁ אֶת הַמָּקוֹם הַזֶּה שְׁלוֹ וַיִּשְׁמְהוּ מִבֵּית הַכְּנֶסֶת אֵלָא יִפְתַּחְהוּ לְבֵית הַכְּנֶסֶת עַל מְנַת שֶׁהוּא שְׁלוֹ מוֹתֵר לְהַתְּפַלֵּל שָׁם וְאִם הִתְנָה פִּי אַחַר מוֹתוֹ יִהְיֶה הַקֹּדֶשׁ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת כִּלּוֹ שְׁפִיר דְּמִי: סִי' קִלוֹ רַב דּוּסָא זצ"ל מֵאֵן דְּאִשְׁתַּבַּע דְּלֹא אָכִיל פֶּת זְמַן קְצוּב מֵהוּ לְאַכּוֹל סְפּוּג וְכַעֲכִין פִּינּוֹן דְּקִי"ל דְּהִלְכְתָא כַר' יוֹחֲנָן דְּאָמַר בְּנִדְרֵי' הִלְךְ אַחַר לְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם וְאִין רִגְלֵי' בְּנֵי אָדָם לִקְרוֹא סְפּוּג וְכַעֲכִין פֶּת שָׂרוּ אוֹ דְלִמָּא פִּינּוֹן דְּקִי"ל דְּהִלְכְתָא כַר' יוֹחֲנָן דְּאָמַר אֶפְּקִילוּ הַדְּבִיק וּלְבִסּוּף הַרְתִּיתִּי חֲזִיב בַּחֲלָה וּמְבַרַךְ עֲלֵיו הַמוֹצֵיא וְסְפּוּג מַעֲשֵׂה אֵילָפֶס הוּא וְלֹא עוֹד אֵלָא הַרְתִּיתִּי וּלְבִסּוּף הַדְּבִיק הוּא וְכֹן עוֹשִׂי' אֶצְלֵנוּ שְׁמַרְתִּיתִּי שְׁמֹן בְּטַגּוֹן שֶׁל מֵינֵי מַתְכוֹת וְעוֹשִׂי' גְּרִיסוֹת מִן הַבָּצֵק וּמִטְגָּנֵי אוֹתָן כִּשְׁהוּא עַל הָאֵשׁ וְהִשְׁמֵן רוֹתַח וְעוֹד מַעֲשֵׂה דְרַב הוּנָא דְאָכַל תְּרִיסֵר רִיפְתִּי עַד כָּל שְׁאַחֲרִים קוֹבְעֵי סְעוּדָה עֲלֵיו חֲזִיב לְבַרְךָ וּמַמְעֵשֶׂה דְרַב יֶצְחָק עֲסִיק לִיהַ לְבַרְיָה עַד הֵתָם דְּקָבְעֵי עֵילְוֵיָהּוּ דִּילְפִי' דְּכִינוּ דְּקָבַע אֵינִישׁ סְעוּדָתָהּ עַל כַּעֲכִין מְבַרַךְ עֲלֵיָהּוּ הַמוֹצֵיא וְשִׁלְשׁ בְּרַכּוֹת.

הֵנִי סְפּוּג וְכַעֲפִי' אֲסִירִי עַל הַנִּשְׁבַּע עַל הַפֶּת וְעוֹד שְׁרִי לִיהַ לְמִיכַל דִּיִּיסָא וְאֵע"ג דְּאִיקְרִיא נִהְמָא דְאָמַר ר' זְעִירָא הֵנִי בְּבִלְאֵי טַפְשָׁאֵי דְאָכְלֵי נִהְמָא בְּנִהְמָא אוֹ לֹא וְנִהַ הַנִּשְׁבַּע אוֹ אַחַר דְּמֵאֵי דְסָלִיק אֲדַעְתִּיהַ נִהְנַת כְּפֻנְתִּיהַ בְּעֵידוֹן שְׁבוּעָה עַל הַפֶּת הָאֶפּוֹי הַיְדוּעַ בְּתַנּוּר וּבְכַפּוּרְנֵי בְּלַחוּד סְמִיךְ עַל כְּפֻנְתוֹ וְשְׁרִי לִיהַ לְמִיכַל מֵאֵי דְלִיתִיהַ אֶפּוֹי בְּתַנּוּר וּבְכַפּוּרְנֵי אוֹ לֹא.

הַכִּין חֲזִי' דְסוּפְגָנֵי וְכַעֲכִין נִהְמָא אִיקְרוֹן וְסוּפְגָנֵי דְתַחֲזִילַת עֵיסָה וְסוּף עֵיסָה לֹא יִדְעֵי הֵיכִי אֵינּוֹן וְאֵנּוֹן אֲתַדְמִיא לָן כִּי הָא מִלְתָּא מְשִׁיעוּר שְׁתִּין שְׁנִין דְאִשְׁתַּבַּעְנָא בְּשַׁעַת קְנִיטַת דַּעַת כִּי הָא שְׁבוּעָה וְכָל סְבִי וְרַבּוֹנוּתָא דִּיהוּא זְמַן שְׁרוּ לָנָא פֶּת הַצְנוּמָה בְּקִדְרָה דְלֹא אִשְׁתַּיִיר בָּהּ פִּירוּרֵי' וְאֶפִּי' פְּחוֹת מְכַזִּית וְלִית בָּהּ תוֹרִיתָא דְלַחְמָא כָּל עֵיקַר אֵלָא דִּיהוּא לֵה כַּעֲזִין שְׁרוּף וְלֹא שְׁרוּ לָנָא לְמִיכְלָה בְּתוֹרַת אָכִילָה וְלַעֲיִסָה אֵלָא לְמִישְׁרָפָה מִישְׁרָף כַּעֲזִין שְׁתִּיהַ וְהַכִּין עֲבִידְנָא בְּאַסְמַכְתָּא דְכּוֹלְהוֹן וְאֵע"ג דִּיהוּא פֶּת מִתַּחֲזִילָה פִּינּוֹן דְנִפְקָא לֵה מִתְנַאֵר לְחָם וְאִימְחִיא לֵה וְהוּא לֵה כַּעֲזִין מִיחָא לֹא מִיְקְרִיא נִהְמָא כָּל עֵיקַר וְכִי דִתְנֹן הַנּוֹדֵר מִן הַתְּמָרִים מוֹתֵר בְּדִבְשׁ תְּמָרִים וְאֵי מַעֲרִיב בֵּיהַ בְּשָׂרָא דְקִיקָא אוֹ דְנוֹבְשָׂא טְפִי נְפִיק מִתּוֹרַת לְחָם וְהוּי כַּעֲזִין חֲבִיצָא אוֹ דִיִּיסָא וְדִיִּיסָא גּוּפִיָה הוּי הֵיטֵר גְּמוּר לְמֵאֵן דְאִשְׁתַּבַּע דְלֹא אָכִיל לְחָמָא וְהָא דְאָמַר ר' זִירָא דְאָכְלֵי נִהְמָה בְּנִהְמָה לְשׁוֹן הִבְאִי נִיהוּ וְלֹא כְּמִתְכּוֹנְתוֹ אָבֵל מַה דְכַתְּבָתוֹן אִם אָמַר הַנִּשְׁבַּע שֶׁלֹּא הִיְתָה כְּפֻנְתוֹ אֵלָא עַל הַפֶּת הָאֶפּוֹיָהּ בְּתַנּוּר וּבְכַפּוּרְנֵי בְּלַבַּד אוֹ אָמַר שֶׁהוּן הַסּוּפְגָנִים וְהַדְּוִבְשָׁנִים וְהַכַּעֲפִי וְהַאֲסַקְרִיט' וְכִיִּיצָא בְּהוּן בְּדַעַת ב"א בְּאוֹתָהּ שְׁעָה וְהִיְתִי סְבוּר שְׂאִינָן בְּכִלְלֵי שְׁבוּעָתִי וְכֹף הִיְתָה כְּפֻנְתִּי שְׂאִינֵי נִאָסֵר אֵלָא בְּאֶפּוֹי בְּתַנּוּר וּבְכַפּוּרְנֵי בְּלַבַּד הֵרִי הַקּוֹלֵר תְּלוּי בְּצַנְאוֹרוֹ וְאֵינּוֹ צִרִי' לְהַשְׁאֵל דְאֶפִּי' בְּשׁוּבַעַת מְרָמָה בְּאוּמ' שְׁנַתְּכּוֹנְתִּי בְּמָה שְׂאִינּוֹ לְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם בְּשִׁיחְתָּן פְּזֹאת תְּנֹן נִדְרֵי בְּחָרָם וְאָמַר לֹא נִדְרֵי אֵלָא בְּחָרְמוֹ שֶׁל יָם נִדְרֵי בְּקִרְבָּן וְאָמַר לֹא נִדְרֵי אֵלָא בְּקִרְבָּנוֹת הֵרִי עֲצָמֵי קִרְבָּן וְאָמַר לֹא נִדְרֵי אֵלָא בְּעֲצָם שֶׁהִנְחִיתִי חֲתִי לְהִיּוֹת נוֹדֵר בּוֹ קוֹנָם אִשְׁתִּי נִהְיִי' לִי וְאָמַר לֹא נִדְרֵי אֵלָא מֵאִשְׁתִּי רֵאשׁוֹנָה שְׁגַרְשִׁיתִי כְּפֻלָּם אֵינּוֹ נִשְׁאָלִין וְאִם נִשְׁאָלִין עוֹנְשִׁין אוֹתָן וּמַחְמִי' עֲלֵיהֶם דְּבַרִּי ר' מ' וְחַכ"א פּוֹתְחִי' לְהֶם פֶּתַח מִמָּקוֹם אַחַר וּמִלְמַדִּי' אוֹתָן שֶׁלֹּא יְהוּ עוֹשִׂי' כֹּן וְאָמַרִי' עֲלֵהּ מֵאֵי קָאָמַר אָמַר רַב יְהוּדָה הֵכִי קָאָמַר כְּפֻלָּן אֵינּוֹ צִרִיכִי' שְׂאֵלָה בַד"א בְּתַלְמִיד חֲכָם אָבֵל ע"ה שְׂבָא לְשִׁאוֹל עוֹנְשִׁי' אוֹתוֹ וּמַחְמִי' עֲלֵיו וְכִי

הא מלתא דמיפרשא בשאלתך קילא מן הכין טובא וכגון האי אם נשאל מתירי' לו דלאו מרמה עבד אלא הכין הנות דעתיה דהוא לשון בני אדם: סי' קלז רב שרירא גאון ז"ל: וזה תורף השאלה והתשובה ונשאלתם הא דאמרי' במסכת נדרים הלכה נזקקין לאלהי ישראל ופותחין בחרטה וקשיא לן הא דאמר רב אסי אין נזקקי' לאלהי ישראל חוץ מקונם אשתי נהנות לי שגנבה את פסי ושהפה את בני כו' ומיהו נזקקי' לאלהי ישראל.

הכין חזינו דגברא אגברא לא מרמי דרב אסי ורב נחמן פליגי ובשמעתא ודאי הלכתא פרב נחמן דפותחין בחרטה וכי הכי דמפרש ולא מפעיא דמתני' כגון ר' מאיר אומר יש דברי' שהן פנוולד ואין פנוולד נחכמים מודים לו ועוד אמר ר' מאיר פותחין לאדם מן הפתוב בתורה וכגון פותחין לאדם בכתובת אשתו ומעשה דר' עקיבא וכגון פותחי' לאדם בשבתותובי"ט ופותחין לאדם בכבוד עצמו ובכבוד בניו אלא אפי' דגמ' כר' שמעון בר' וכר' ישמעאל בר' יוסי וכדביתיהו דאלון כולהון בכי הא פותחי' לאיחרוטי על נדריהו ושבועותי' אלא מיהו עיקר מלתא פדרב אסי ניהו ועל הכין הוא בנינא דענין זקיקה דמזדקקין לשבועה להפר דמשוינו לה כגון שבועת שגגות דתנן שבועת שגגות מותרות ונדרי שגגות מותרי' כגון קונם אשתי נהנית לי שגנבה את פסי ושהפה את בני ונודע שלא גנבה דהא כי אשתבע אסתבר ליה דגנבה את פיסו והפת את בנו ולא הות מלתא הכי וכיון דאלו הנה ידע שלא גנבה ולא הפתה לא הנה משתבע הרי זה מותר ולא מחייב בשבועתו דהנייא לה שבועת שגגות והכי קאמר רב אסי דנדאי אמר בפיו דמשו' הכי אשתבע אי גמי דמוכחא מלתא הנה ליה כתולה נדרו בדבר אחר וכי ההו' דתנן קונ' שאיני נושא את פלוני פעורה ונהרי היא נאה שחורה ונהרי היא לבנה קצרה ונהרי היא ארוכה לא מפני שהיתה פעורה ונעשית נאה שחור ונעשית לבנה קצרה ונעשית ארוכה אלא שהגדר טעות וכדתנן קונם בצל שאיני טועם שהבצל רע ללב אמר לו והלא בצל כופרי יפה ללב קסברי רבנן דלא מפעיא בהדא מלתא דמוכחא דהנות בדעתיה בעידן נדרו ושבועתו חלוף מאי דאית' בנדאי אלא אפי' אית מדעם אחרונה דלא הנה בדעתיה בעת הגדר או השבועה אי הנה דכיר לה או הנה ידיע בה בעת שבועתו לא הנה משתבע פאילין מילין דמנין ואית לן למפתח ליה בכי האי ואדכורי מילי דאי הניין בדעתיה לא משתבע ואפי' בחלה ישראל מזדקקין' לה ומתירין את שבועתו פד משפחי' ליה פתחא דחרטה וחשבינו מאן דאנשי מדעם דאי הנה דכיר ליה לא אשתבע מאן דאשתבע בשביל מלתא דאיזמניא ליה ונהות בדעתיה ולא הנות פדאיזמי ליה והלכתא פאילין מילי אבל רב אסי ס"ל דאי ודאי משתבע אדעתא דמלתא דאיזמניא ליה עת שבועתו ואשתכח דלא הנה הכי נשאלון לו ומתירין את שבועתו ולא הנה צרי' למפתח ליה פתחא אבל לא דכור מלתא דלא הנה בדעתיה דאלו הנה דכיר לה לא משתבע לית לן בה והכי אמר רב יוסף האי שמעתא בהאי לישנא אמר אמר' רב יאודה אסי אין מכם מתיר אלא ד' נדרים הללו פסבר אין פותחין בחרטה וסבר דמאן דהוא משתבע באלהי ישראל לא מזקקין ליה היכא דנדאי אמר בפומיה הני מילי דאתלי לשבועתיה בהן כגון אשתי נהנית לי כדאמרי' שהוא דאתא לקמיה דרב אסי אמר ליה במאי נדרת אמר ליה באלהי ישראל אמר ליה אי נדרת במאי לא מזדקקין' אלהי ישראל מזדקקין' לך וזהו פי' אין נזקקי' לאלהי ישראל ורבנן אמרי היכ' נדאי דאדכיר נפשי' דאדעת' אשתבע ולא אשתכחת כגון אשתי נהנית לי לא צרי' שאלה דא"ר יהודה אמר רב אסי ד' נדרים הללו צריכי' שאלה לחכם פי

אמרייתם קמיה דשמואל אמר לי תנא תני ד' נדרים התיירו חכמים ואת אמרת שאלה וכי אצטריכין שאלה לחכם לגלויי דעתיה ומאי דלא אדכריה בפניה: ואנן השתא אי עבדינן קרוב לרב אסי דמר רב יהודאי זצ"ל סליק ממתבתא אנדוקוי לשבועו' ולא הנה מנדקיק ומאן דבתריה הוו אמרי לית בן למעבד מה דלא עבד מר רב יהודאי אלא כי הא כי מתרמיא מילתא דאית בה תקנתא או מצוה כגון עשיית שלום בין איש לאשתו וכגון שלמא דצבורא דכנשתא ובדומין לזה במילי דמוכחן ובירין קרוב לכדרב אסי אבל פתחי כי ההוא דאתא לקמיה דרב וכו' ש ברבי וכו' ישמעאל בר"י וכדביתהו דאב"י וכההוא דאתא לקמיה דר"א וכינצא בה לא עבדי: לרבין' האיי ו"ל סי' קלח וישאלתם אם יעמוד אדם וידור על דבר שיעשה או שלא יעשה אעפ"י שרבים שמעו ממנו וכל אחד ואחד שם לבו אל טעם הדבר אעפ"כ יש לנודר לישאל ויש לחכם לפתוח לו פתח וכשאומר לו אם נדר על דעת כן והוא אומר לאו מתירי' אותו מיד ואין חוששי' למה שישמו הרבים אל דעתם בשבועתו לפי שהנודר תלוי בדעתו ולא בדעת אחרים אבל אם נדר על דעת רבים כגון שאמר לרבים על דעתכם אני נודר שאעשה כן או שלא אעשה אין לו דרך להשאל על נדרו לפי שאין הדבר תלוי בדעתו אלא בדעת אחרים: ועוד לו ו"ל סימן קלט וישאלתם על רבים שקבלו על עצמם שיעשו תענית או שיתקנו תקונים ואח"כ נודע להם כי הטוב והישר לשנות את הדבר בנדאי ובבירור שיש להם לשנות כל שכן שאם רצו לפחות ולהוסיף שאין בכך פלוג' ואם התרימו על שום דבר רשאיין הם להתיר החרם אלא שראוי להיות השנוי שגראה לכם בדעתם כי הוא הטוב והישר: ועוד לו ו"ל סימן קמ וישאלתם מי שנשבע להתענות ביום פורים כן אנו רואין והענין הוא כן שאין במשטה פורים לדחות שבועת שם שמים ולעשותה כמצוה שהיא מושבע עליה מהר סיני ואפשר שיעשה סעודה בליילה ויוצא בה ידי חובתו וכו' הור' רב שר שלום ו"ל: סימן קמא וישאלתם הנשבע בעשרת הדברות כפול לירד בו ירד אחריו ישראל אם בשביל ישראל הוא אסור מעשה ברבן גמליאל וזקנים שהיו באים בספינה ועשה בו גוי כפול לירד בו וירדו בו זקנים וקתני בברייתא גוי שלקט עשבים להאכיל בהמתו מאכיל לאחריו ישראל ואם בשביל כו' בד"א שאין מפירו אבל מפירו אסו' דחיישי' דכיון דידע ליה ואיתיה בהדיה דילמא מאית ומייתי בשביל ישראל פללא דמלתא דאי ידע ישראל דגוי לצרכיה דנפשי' הוא דאיייתינהו שרו ליה למשתי מנהון ואף על גב דאיייתינהו מרשות הרבים ואמרי' עלה אמר מר בד"א שאין מפירו אבל מפירו אסור הא רבן גמלי' דמפירו הנה אמר אב"י שלא בפניו הנה רבא אמר אפי' תימא בפניו נר לאחד נר למאה דמותבינן תוב ואמרינן מותבי לישאל דמפירו למאי דקא מתריץ רבא דוקא דידע ליה ואית ליה אחנה בהדיה אי נמי דצריף ליה במדעם אי נמי כיוצא בהן דכי הליו מילי דאית למימריה ומייתי בשביל ישראל אבל סתמא אע"ג דמפירו לא אית למיחש ליה וישפיר דמי: סימן קמז וישאלתם הא דאמר ר' יצחק מוליכו ד' אמות הלכה כן ועבדינן הכי ומיהו צריף לישב כל פחות מד' אמות אבל בעמידה אין בכך פלוג' ואסר לעשות כן ואם עושה כן הרי זה מחלל שבת שהרי מעביר ד' אמות ברשות הרבים בעמידה אעפ"י שהולף ועומד הליכה אחת היא וצריף לישב כל פחות מד' אמות ואפ"י בשדה או בכרמלית שאין בה סקילה ואם העביר בתוכן ולא יש בכל פחות מד' אמות חייב מלקות מדרבנן דקאמרינן אבל ים ובקעה כו' ובסופא קאמרי' ואין נושאין ונותנין בתוכו ואם

נָשָׂא וְנָתַן פָּטוּר אֲבָל אֶסוּר מְדַרְבָּנָן וְחַיִּיב מִלְּקוּת מְדַרְבָּנָן דְּקֵאָמְרִי פִל פְּטוּרֵי דְשַׁבַּת פְּטוּ
אֲבָל אֶסוּר: סִימָן קמח וְשִׁשְׁאֵלְתָם אָמַר ר' יוֹסִי יֵהָא חֲלָקֵי עִם אוֹכְלֵי שְׁלֵשׁ סְעוּדוֹת בְּשַׁבַּת
וְהוֹאִיל וְשִׁלֵּשׁ סְעוּדוֹת מִצְוָה רַבָּה הִיא מִכָּל הַגְּנֵי אַנְפֵי דְפִרְשִׁינָן צְרִיף אֵינִישׁ לְמִזְהָר בְּהוּ
וְלֹא לִיפְשַׁע מְלַמְעַבְדִּינְהוּ מִיְהוּ אֶצְטְרָכִי לְפָרוּשֵׁי דְנִהְגִי בְּהוּ עֲלֵמָא בְּתַרֵי אַנְפֵי אִיפָא מֵאן
דְנִהֵיג לְמַעַבְדִּינְהוּ זֶה אַחַר זֶה כְּגוֹן שְׁנַיִשׁ לְאָדָם שְׁנַיִ תַּבְּשִׁילִין אוֹ כְּפִנְהָ מֵאֵי דְאִית לִיהּ
וּמְקַרְבֵי תְּפָא וּמְשׁוֹ יְדִינְהוּ וּמְקַדָּשׁ עַל הַכּוֹס בּוֹרָא פְּרִי הַגָּפֶן בְּקוּל וְהִינּוּ קְדוּשָׁא רַבָּה
וְשָׂרֵי הַמוֹצֵיא אַתְרֵתִי רִיפְתִי כְּדִפְרִישִׁית דְּנִקְטֵת תְּרֵתִי וּבְצַע חֲדָא וְאָכִיל מֵאֵי דְבַעֵי וּמְשִׁי
יְדִיָּהּ וּפּוֹרֵשׁ מִפָּהּ וּמְבַרְךְ בְּרַפְת הַמְזוֹן וְהִדַּר מְשִׁי יְדִיָּהּ וְלֹא נִהוּג כַּל"ע לְקְדוּשֵׁי בּוֹרָא פְּרִי
הַגָּפֶן עַל הַכּוֹס כְּדִקְדַּמְיָתָא אֵלָא מְשִׁי יְדִינְהוּ וּבְצַע אַתְרֵתִי רִיפְתָא כָּל עֵינָן דְּאָכִיל בְּשַׁבְתָּא
וְאִפִּי מִכְּמָה זְמַנֵי וּמִיָּתִי מִן מֵאָכֵל דְּאִית לִיהּ וְאָכִיל מֵאֵי דְבַעֵי וְהִדַּר בְּרִיף בְּרַפְת הַמְזוֹן
וּמְסַלְקֵי תְּפָא: וְאִית דְּנִהוּג לְמַעַבְדִּינְהוּ כָּל חֲדָא בְּאַנְפֵי עֲצָמָה חֲדָא בְּלִילָהּ וְחֲדָא בְּצַפְרָא
וְחֲדָא בְּמִנְחָה וְהִינּוּ עֵיקָר ג' סְעוּדוֹת וּבִהְכִי נִפְיָק אֵינִשׁ יְדֵי חוּבָה דְהִיכִי אֵינִפְשֵׁר לְהִנֵּי
דְנִהֵיג לְמַעַבְד׃ לְתַרְתֵי דִּיּוֹמָא בְּחֲדָא תְּפָא אֶפְשֵׁר יְתִיב וְנִדְעַתִּיהּ לְמִיכָל וְתְּפָא וְתַבְּשִׁילֵי
קַמְיָהּ וּמְפָסִי סְעוּדָתִי וּמְבַרְךְ בְּרַכּוֹת שְׁאִין צְרִיכוֹת לוֹ וְקָרוֹב לְהִיּוֹת עוֹבֵר מִשׁוּם שְׁם
שְׁמַיִם לְבִטְלָהּ: וְעוֹד מֵהֵיא מִתְּנִי דְפִרְק כָּל כְּתָבֵי הַקְּדָשׁ דְּאֶדְכְּרוּ בְּהַ רַבָּנָן מִצְוֹת ג'
סְעוּדוֹת שְׁמַעַת מִיָּנָה דְהִכִי הוּא סֵדֵר ג' סְעוּדוֹת דְּקַתְנֵי מִצִּילִין מְזוֹן ג' סְעוּדוֹת הֲרָאוּ
לְאָדָם לְבַהֲמָה לְבַהֲמָה כִּי צַד נִפְלָה דְלִיקָה בְּלִילֵי שַׁבַּת מִצִּילִין מְזוֹן ג' סְעוּדוֹת
שַׁחֲרִית מִצִּילִין מְזוֹן שְׁתֵי סְעוּדוֹת לְמִנְחָה מִצִּילִין מְזוֹן סְעוּדָה אַחַת כְּלוּמַר שְׁעַדְיִין יֵשׁ לוֹ
לְאָכּוֹל וְלִהְשָׁלִים בְּהַ מִצְוֹת עוֹנֵג שַׁבַּת ב'ג' סְעוּדוֹת וְלוּלֵי זֶה לֹא הָיוּ מִתִּירִין לוֹ חֲכָמִים
לְהַצִּיל מִן הַדְּלִיקָה וְלֹא הִתִּירוּ אֵלָא לְשִׁיעוּר מִצְוֹת עוֹנֵג שַׁבַּת וְלֹא לְאָכִילָתוֹ: וּמֵאֵי דְאֶדְכְּרוּ
רַבָּנָן בְּהַדְּחַף כְּלִים דְלֹא שָׁרוּ לְהַדִּיחַ אֵלָא מֵהַ שְׁצָרִיף לְאָכּוֹל בּוֹ בְּשַׁבַּת לְפִי זְמַן סְעוּדוֹתֵי
וְלֹא קֵאָמְרִי הֵתָם מִשׁוּם עוֹנֵג שַׁבַּת בְּלַחוּד דְאֵי מִשׁוֹ עוֹנֵג שַׁבַּת בְּלַחוּד לֹא הָיוּ מְדַכְּרֵי
אֵלָא עַרְבִית שַׁחֲרִית וּמִנְחָה כְּדִקְתְּנֵי בְּהַצְלַת מְזוֹן אֵלָא הִכִי קַתְנֵי ת"ר קַעְרוֹת שְׁאָכֵל בְּהוּ
עַרְבִית מְדִיחָן לְאָכּוֹל בְּהוּ שַׁחֲרִית שַׁחֲרִית מְדִיחָן לְאָכּוֹל בְּהוּ בְּצַהֲרִים דְכִינּוּ דְזְמַן אָכִילָהּ
הִיא וְאִיפָא אֵינִשֵׁי דְמִתְעַנְגִי וּבְעוּ לְמִיכָל בְּצַהֲרִים שָׁרוּ לְהַדִּיחַ כְּלֵי אָכִילָהּ דְצוֹרְךְ שַׁבַּת
הוּא בְּצַהֲרִים מְדִיחָן לְאָכּוֹל בְּהוּ בְּמִנְחָה מִן הַמִּנְחָה וְלִמְעַלָּה שׁוֹב אֵינוּ מְדִיחַ דְלֹא אֹרַח
אַרְעָא לְמִיכָל תּוֹב וְלֹא צוֹרְךְ הִיא וְהוּא לִיהּ מְכִין לְחוּל אֲבָל כְּלֵי שְׁתִּיָּה מְדִיחַ כָּל הַיּוֹם
שְׁאִין קְבַע לְשַׁתִּיָּה.

וְהִנֵּי דְנִהוּג לְמַעַבְד׃ תְּרֵתִי סְעוּדָתָא דִּימָמָא עַל חֲדָא תְּפָא אָמְרֵי לָךְ וְדֵאֵי מִצְוָה מִן הַמְּנוּבָחָר
לְמַעַבְד׃ בְּשַׁחֲרִית וּבְמִנְחָה מִיְהוּ שְׁאָר עֲמָא דְלֹא שְׂכִיחַ לְהוּ וְלֹא אֶפְשֵׁר לְהוּ לְתַקּוּנֵי מֵאָכֵל
לְתַרֵי זְמַנֵי לְשַׁחֲרִית וְלִמְנָחָה כִּי הִיכִי דְלֹא לְפִשְׁעוּ בְּמִצְוֹת ג' סְעוּדוֹת שְׁרִינָן לְהוּ מִשׁוּם
כְּבוֹד שַׁבַּת לְהַפְסִיק אָכִילָתָן וּלְבַרְךְ בְּרַכּוֹת עַל הַמְזוֹן בְּאַמְצ' וְאַף ע"ג דְּדַעַתִּיָּהּ לְמִיכָל
טְפִי דְהִנֵּי בְּרַכּוֹת לֹא לְבִטְלָהּ אֵינוֹן אֵלָא לְקִיּוּמֵי ג' סְעוּדוֹת שְׁצִינּוּן הַמְּקוּם מְבָרְכִי לְהוּ
וְכַדְאִשְׁכַּחֲנִין דְשָׁרוּ רַבָּנָן בְּעַרְבַּ שַׁבַּת אִם הִנֵּה אוֹכֵל וְשׁוֹתֵה וְקַדָּשׁ עֲלֵיו הַיּוֹם שְׁפּוֹרֵשׁ מִפָּהּ
וּמְקַדָּשׁ וְאַח"כ שְׂרֵי הַמוֹצֵיא וּגְמַר לְסְעוּדָתִיָּהּ וּמְבַרְךְ בְּרַפְת הַמְזוֹן וְהִנֵּי אֶקְרִי לָךְ לֹא דְמֵי
הֵתָם אַע"ג דְשָׁרוּ רַבָּנָן לְפָרוּשׁ מִפְּהוּלְקַדָּשׁ וְלַחְזוֹר לְהַמוֹצֵיא לֹא שָׁרוּ לְבַרְךְ בְּרַפְת הַמְזוֹן
אֵלָא אִם כֵּן גְּמָרוּ סְעוּדָתִיָּהּ אֲבָל הִכָּא דְלֹא גְּמָרוּ סְעוּדָתִיָּהּ וְתְּפָא קַמְיָי אֵינִישׁ וְתַבְּשִׁילֵי
הִיכִי שְׂרֵי לְהַפְסִיק וּלְבַרְךְ וְלַחְזוֹר וּלְבַרְךְ אֵי מִשׁוּם ג' סְעוּדוֹת אֶפְשֵׁר לְקִיּוּמֵינְהוּ בְּמִנְחָה

וכ"ש דעיקר המצנה במנחה הילכף לא אפשר תרתי דיממא למנהוי אלא חדא בשחרית וחדא במנחה והכי מסתברא לן וזהו יסוד מצנה ומיהו נהוי עלמא למעבדינהו אחד' תפא שלא פהלקה וממאי דגרסינן גבי י"ד שחל להיות בשבת מבערין את הכל מלפני השבת ומשיירין מזון שתי סעודות כדי לאכול עד ד' שעות דמשמע מינה דסעודה שלישית במנח' היא ע"כ הרב פר'ג' לוני ז"ל: לרבנו האי ז"ל סימן קמט ושאלתם הא דאמור רבנן לא יאחו אדם תפלין בראשו וס"ת בזרועו זה ס"ת שאמרו כגון שכתוב בו מן אנכי ה' אלהיך עד וכל אשר לרעה שהן תרני"ג אותיות פנגד תרני"ג מצות שבתורה: ועוד לו ז"ל סימן קנ ושאלתם בעל קרי בין באונס בין שלא באונס ט' קבין ונותנים טעם הראשוני על שלא באונס מפני שלא יהיו בני ישראל משמשין מטותיהן פתרגולין בעל קרי מותר להניח תפלין במקושי בסופה נימא קסבר ר' יוסי בעל קרי אסור להניח תפלין ומירץ אבני הקא בילדים ונשותיהם עמהם שמה יבואו לידי הרגל עבירה דדבר ברור הוא שאסור לשמש מטתו היינו שתפלין שבראשו פדגרסי' בית שיש בו תפלין אסור לשמש בו את המטה עד שיניחם כלי בתוך כלי וכ"ש כשהן בראשו: ועוד לו ז"ל סימן קנא ושאלתם הא דאמר רב יהודה אל ישאל אדם צרכיו לא בשלש כו' והוקשה לכם זכרנו לחיים ששואלין בשלש ראשונות ובספר חיים בשלש אחרונות כה מנהג בשתי שיבות ששואלין במגן זכרנו לחיים ובהודאה וכתוב לחיים ובשמים שלום בספר חיים מר"ה עד י"ה ולא קשיא אדרב יהודה שפשאמר ר' יהודה בצרכי יחיד קאמר כגון יחיד שיש לו לבקש דבר הצרי' לו וכמו שאמרו חכמים נחום המדי אמר שואל אדם צרכיו בשומע תפלה הנה לו חולה בתוך ביתו אומרה בברכת חולים הנה צריה לפרנסה אומרה בברכת השנים ושומר רב יהודה אל ישאל אדם צרכיו כגון זה קאמר.

וראיה לדבר שלא אמר אין שואלין אלא אל ישאל אדם כגון יחיד אבל צבור כגון זכרנו לחיים שכל ישראל צריכים להם שואלים ולא קשיא אדרב יהודה וכ"ש בין ר"ה לי"ה שכל העולם גדון בו וצריכים הכל לשאול כל צרכיהם ושעה צריכה ולכך היא דצרכי רבים היא ולא קשיא: סימן קנב ושאלתם זמרא במנא פי' שם סוגי' דזמרא שאינו בלשון הקדש בין דמנא בין דפומא מנא לן דאסור וכן חזן המנגן בלשון ישמעאל דכתיב אל תשמח ישראל וגו' ואסיקנא אפי' במשטה אסור: סימן קנג ושאלתם ענין התפלין כפר אמרו חכמים אמר עולא כל הקורא ק"ש בלא תפלין כאלו מעיד עדות שקר בעצמו ואמר רב חייא בר אבא אמר רבי יוחנן הרוצה לקבל עליו מלכות שמים שלימה יפנה ויטול ידיו ויניח תפלין ויקרא ק"ש ויתפלל וזו היא מלכות שמים שלימה מפלל דהקור' בלא תפלין דמלכותו חסרה ועוד שנו חכמים כל שאינו מניח תפלין בכל יום עובר בשמונה עשה.

ועוד שנו איזהו עם הארץ ר' הושע אומר כל שאינו מניח תפלין מפני שהוקשה כל התורה פלה לתפלין דכתיב למען תהיה תורת ה' בפיך וכל שמניח תפלין כאלו כל התורה פלה בפיו מפני שקיב' עליו מלכות שמים שלימה.

ועוד אמר מר ביאת הארץ דכתב רחמנא למה לי דכתיב והיה פי יביאה ה' אל הארץ הפנעני וגו' וכתוב בפרשה והיה לאות על ידכה ולטוטפות בין עיניך אמר הקב"ה עשה מצוה שבשבילה תכנס לארץ ובשבילה תנזה לחיי הע"ה: ואם בא אדם לומר תפלין

צָרִיכִין גּוֹף נָקִי פְּאַלִישֶׁע בַּעַל כְּנָפִים פֶּה פֶּרְשׁוֹ חו"ל בְּמַה דְּבָרִים אַמּוּרִים בְּשַׁעַת הַשְּׂמֵד
שְׂגוּזָרִים כָּל הַמַּנִּיחַ תְּפִלִּין יִנְקְרוּ אֶת מוֹחוֹ אַמְרוּ חֲכָמִים כָּל הַיּוֹדֵעַ עֲצָמוֹ שֶׁהוּא צָדִיק
גָּמוֹר פְּאַלִישֶׁע בַּעַל כְּנָפִים שֶׁעָשׂוֹ לוֹ גַם בְּשַׁעַת הַשְּׂמֵד וּמִס' עֲצָמוֹ לְמִיתָה יִנִּיחַ תְּפִלִּין וְאִם
לֹא אֵל יָבִיא עֲצָמוֹ לְיַדִּי סִפְנָה שָׂאֵם אֶתָּה אוֹמֵר כֵּן ס"ת גְּדוּל וּמְקוֹדֵשׁ שֵׁישׁ בּוֹ כִּמְה
פֶּרְשִׁיּוֹת וְהוּא שְׁלֵם וְאֶתָּה כּוֹתֵב בּוֹ וְקוֹרֵא בּוֹ בְּכָל זְמַן וְק"ו תְּפִלִּין מִפְּאֵן אֶתָּה לְמַד שְׁלֵא
שָׂאֲנוּ חֲכָמִים תְּפִלִּין צָרִיכִין גּוֹף נָקִי אֲלֵא בְּשַׁעַת הַשְּׂמֵד וְלֹא בְּזְמַן אַחֵר: וְעוֹד שָׂנוּ חֲכָמִים
תִּינוּק הַיּוֹדֵעַ לְשִׁמּוֹר תְּפִלְיוֹ אָבִיו לּוֹקֵחַ לוֹ תְּפִלִּין כְּדֵי לְחַנְּכוֹ בְּמִצּוֹת וְכ"ש כֵּן י"ג שְׁנָה
שֶׁהוּא חֵיב בְּמִצּוֹת תְּפִלִּין וְכָל הַפּוֹשֵׁעַ בְּמִצּוֹת תְּפִלִּין דְּנִין אוֹתוֹ בְּגַהֲנִים י"ב חֲדָשׁ וּמֵאֵן
נִינְהוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל בְּגוּפָן אָמַר ר"ש ן' לְקִישׁ קְרַקְפָּתָא דְלֹא מִנַּח תְּפִלִּין.

וְעוֹד שָׂנוּ חֲכָמִים לְיוֹם הַדִּין עִם עוֹנוֹת בְּכַרְמָאֲזַנִּים בַּעֲוֹן שֶׁפִּשַׁע וְלֹא הֵנִיחַ תְּפִלִּין הִיא
מְכַרְעַת וְאִם הִיָּה זֶהִיר בְּמִצּוֹת תְּפִלִּין כִּפֵּי שֶׁל זְכוּיֹת מְכַרְעַת וְהָכִי אֵיתָא בִּירוּשְׁלָמִי שָׂאִין
לֵה גְדוּל בְּכָל מִצּוֹת שֶׁבַתְּוֹרָה כְּמִצּוֹת תְּפִלִּין שֶׁהִנְקִשָּׁה כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה לְתְּפִלִּין בֵּין תּוֹרָה
שֶׁבְכָתֵב וּבֵין תּוֹרָה שְׁבַע"פ שְׁנֵא' לְמַעַן תִּהְיֶה תּוֹרַת ה' בְּפִיָּה.

לְשֵׁר שְׁלוֹם קִלְפֵי שֶׁל תְּפִלְיָא וְרִצּוֹעוֹתֵיהֶן צָרִיכִין עֵבֹד לְשִׁמּוֹן וְצָרִיכֹת עוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה
מִי שָׂאִין לוֹ תְּפִלָּה שֶׁל רֹאשׁ יִנִּיחַ שֶׁל יָד וְכֵן מִי שָׂאִין לוֹ שֶׁל יָד יִנִּיחַ שֶׁל רֹאשׁ וַיְבַרְךָ עַל
כָּל אַחַת מֵהֶן וּמִי שֵׁישׁ לוֹ שְׁתֵּי תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ וְאִין לוֹ תְּפִלָּה שֶׁל יָד שׁוֹלַח עוֹר עַל אַחַת
מֵהֶן וַיּוֹצֵא בָּהּ יָדֵי חוּבְתוֹ וְהֵנִי מִלֵּי בְּסֻדָּתָא דְלֹא הֵנִיחֵן בְּרֹאשׁוֹ אֲבָל בְּעִתִּיקָתָא דְהֵנִיחֵן
בְּרֹאשׁוֹ לֹא דְאִמְרִי תְּפִלָּה שֶׁל רֹאשׁ אִין עוֹשִׂי אוֹתָהּ שֶׁל יָד לְפִי שָׂאִין מוֹרִידֵי מְקוֹדֵשׁ
חִמּוּרָה לְקַדְוִשָּׁה קִלְפֵי אִי נָמִי הִכָּא דְאִתְּנִי עֲלֵיהֶן מַעֲיָקְרָא דְדַעֲתִיָּה לְעִשׂוֹתָן שֶׁל יָד שְׂרִי
וְזִמְן הִנַּחַת תְּפִלְיָא כָּל זְמַן שְׁלֵא שְׁקַעָה חֲמָה וְאִפִּי בֵּין הַשְּׂמִשׁוֹת נָמִי זְמַן הִנַּחַה הוּא וּמִנְהַג
שְׁתֵּי יְשִׁיבוֹת שְׁחוֹלְצֵי לְאַחַר כִּימֵי הַשְּׂמִים עַל הָאֶרֶץ שֶׁל עֲרַבִּית וְתְּפִלָּה שֶׁל יָד צָרִיכָה
שֶׁתְּהֵא בְּגוּבָה שֶׁבְּזָרוּעַ כְּנֶגֶד הַלֵּב וְתְּפִלָּה שֶׁל רֹאשׁ מְקוּם שֶׁמוֹחוֹ שֶׁל תִּינוּק רּוֹפֵס.

וְהַמַּנִּיחַ תְּפִלִּין תְּדִיר אֶפְּיָלוֹ לְאַרְבַּעַ וְחֲמֵשׁ שָׁנִים אִין צָרִיכוֹ בְּדִיקָה שֶׁפִּינוֹן שֶׁתְּדִיר בְּהֵן
לְהִנִּיחֵן אוֹיֵר שׁוֹלֵט בְּהֵן וְאִין מִתְעַפְּשׁוֹת מִבְּפָנִים וְאִם אִין מַנִּיחֵן אֲלֵא לְפָרְקֵי בְּנֻדָּא
צָרִיכֹת בְּדִיקָה וְכֹה שְׁמַעְנוּ מִחֲכָמֵי וְזִקְנִים שֶׁשְּׁמַעוּ מִרְבוֹתָם שְׁנֵי פַעְמֵי' בְּכָל שְׁבַע שָׁנִים
שֶׁהֵן שְׁבוּעָה: רַב עֲמֵרָם ז"ל וְהַעוֹשֶׂה תְּפִלָּה עֲגוּלָה סִפְנָה הִיא אָמַר רַב פֶּפְאֵ דְעֵבִידָא
כְּאִמְגוּזָא שֶׁפִּינוֹן שֶׁמְגוּלְגָלַת כְּאִמְגוּזָא בְּשַׁעַת שֶׁנִּפְּלַ עַל פִּנּוֹן בְּרַחוּם וְחַנוּן נִדְבֵק רֹאשׁוֹ בְּקַרְקַע
וּמִצְעָרַת אוֹתוֹ וְאִתִּי לְיַדִּי סִפְנָה רְצוּעוֹת שְׁחוֹרוֹת הַלְכָה לְמִשְׁנֵי דוּק' מִבְּחוּץ אֲבָל
מִבְּפָנִים אֶפְּיָלוֹ יְרוֹקוֹת אוֹ לְבָנוֹת כְּשֵׁרוֹת אֲבָל אֲדוּמוֹת לֹא יַעֲשֶׂה מִפְּנֵי גְּנָאֵי וְדָבָר אַחֵר
גְּנָאֵי שְׂדוּמָה לְתַכְשִׁיטֵי נָשִׁים וְדָבָר אַחֵר שְׂמָא נְרָאִית בְּרֹאשׁ כְּצָרְעַת: תִּינוּרָא דְתְּפִלִּין
שֶׁלִּקְחָא עֵילְאָה דְתְּפִלָּה דְזָרוּעַ שְׁלֵא תֵאֵמַר בְּטוֹטְפַת שֶׁל רֹאשׁ שָׂאִין לָהּ אֲלֵא שְׁלֵקְחָא אַחַת
אֲלֵא צָרִיכָה שֶׁלִּקְחָא אַחֲרַת כְּדֵי שֶׁיְהִיָּה שְׁתֵּי וְעַרְבַּ זֶה עַל גַּב זֶה כְּגִשְׁרַר עַל הַנְּהָר דְגִשְׁרַר
בְּלִשׁוֹן אֲרַמִּית תִּינוּרָא שְׁמוֹ פִּירוֹ' מַעֲבַרְתָּא דְתְּפִלְיָא זֶה מַעֲבַרְתָּא שֶׁל תְּפִלְיָא שְׁמִכְנִיסֵי' בָּהּ
אֶת הַרְצוּעָה בֵּין שֶׁל רֹאשׁ בֵּין שֶׁל יָד.

נְרַתַּק זֶה כִּיס שֶׁל תְּפִלְיָא שְׁכָל כְּלֵי שְׁמַנִּיחֵי' בּוֹ חֲפֵץ נְרַתַּק שְׁמוֹ כְּדְאִמְרֵי' מוֹצִיא חֲמָה
מִנְרַתַּקָּה קְצוּצָה תְּפִלְיָא עֲצָמָה: רַב צְמַח גְּאוֹן ז"ל שֶׁיַּעוֹר רְצוּעָה שֶׁל יָד עַד רֹאשִׁי אֲצַבְעוֹת
וְאִי זֶה הִיא אֲצַבְעַת שְׁשָׂמָה אִמָּה כְּשֶׁהִיא כְּפּוֹפָה עַל פִּיסַת הַיָּד מִנִּיחַ תְּפִלָּה שֶׁל יָד בְּמְקוּם

שְׁאֵמְרוּ חֻכְמֵי עַל יְדֵכֶה זֹה קִיבְּנֹרֶת וְקוֹשֶׁר אֶת הַרְצוּעָה בֵּין קֶשֶׁר שֶׁל יָד לְתַפְּיֵלָה שֶׁל יָד וּמִשְׁלֵשְׁלָה וְצָרִיכָה שֶׁתְּהֵא מִשְׁוֹלְשֵׁלֶת עַד אֲצָבַע שֶׁל אִמָּה כְּשֶׁהִיא כְּפּוֹפָה עַל פִּיסַת הַיָּד.

וּמֵאֵן דְּמֵהֶפֶךְ רְצוּעָה אוֹ שֶׁל יָד אוֹ שֶׁל רֹאשׁ מִיִּחְיִיב לְמִיתֵב בְּתַעֲנִיתָא מִשׁוּם דִּהוּ"ל כְּפּוֹשֵׁעַ שֶׁהֵיךְ לוֹ לְתַקְנָה בְּשַׁעַת הַנְּחֻמָּה שֶׁהַמְצָנָה צָרִי' אָדָם לְכוּיֵן דַּעֲתוֹ לַעֲשׂוֹתָהּ וְכ"ש תַּפְּיֵלָה דְדַבְּרֵי קְדוּשָׁה הֵן וְכִינּוֹן שֶׁלֹּא עֲשָׂאֵן כְּמַצְוֹתֵן צָרִי' תַּעֲנִית: רַב יוֹסֵף גָּאוֹן זצ"ל סִימֵן קִנְד רְצוּעָה שֶׁל תַּפְּיֵלָה שֶׁנִּפְסְקָה מֵהוּ לְתַפְּרָה וּבְמָה תּוֹפְרָה אָמור רַבְּנָן דְּרְצוּעָה לִיכָא תַּפְּיֵרָה בְּגוּה אֲלֵא מִסְלָקָה וּמַגְנִיזָה: רַב שְׁשֵׁנָא גָּאוֹן ז"ל סִי' קִנְה בְּתַשְׁעָה בְּאָב גּוֹפוֹ מִן תַּר לְהַנִּיחַ תַּפְּיֵלָה דְהָא כְּבָר אָמְרִי' אֲבָל מִן תַּר לְהַנִּיחַ תַּפְּיֵלָה וְמָה אֲבָל דַּאֲבָלוֹת חֲדָתָא וְלָבוּ מְרִיר עַל מַתוֹ חֲיִיב לְהַנִּיחַ תַּפְּיֵלָה תַּשְׁעָה בְּאָב דַּאֲבָלוֹת עֲתִיקָא הִיא וּדְשִׁנּוֹן בְּהַ מִכְּמָה שְׁנֵי עַל אַחַת כְּמָה וְכִמָּה שֶׁחֲיִיב לְהַנִּיחַ תַּפְּיֵלָה וְכִי הִלְכָה לְמַעֲשֵׂה בְּשִׁתִּי יְשִׁיבוֹת מְנִיחֵי תַּפְּיֵלָה בַּט"ב: סִימֵן קִנּוֹ סוּמָא פְּטוּר מִן הַתַּפְּיֵלָה וְיֵן הַצִּיצִית דְּכֹתִיב וְרָאִיתֶם אוֹתוֹ פָּרַט לְסוּמָא: סִימֵן קִנּוֹ וְלַעֲנֵן מְזוּזָה רַב הִקְלָאֵי ז"ל כָּל פְּתַח שֶׁיֵּשׁ לוֹ פְּצִימִין חֲיִיב בְּמְזוּזָה חוּץ מִבֵּית הַכֶּסֶף מִפְּנֵי הַטְּנֻפָּת וְחוּץ מִבֵּית שְׁאִין בּוֹ ד' אַמּוֹת עַל ד' אַמּוֹת שְׁאִין רְאוּי לְדִירָה וְאֲפִילוֹ לֹוּל פְּתוּחַ בֵּין בֵּית לַעֲלִיָּה חֲיִיב בְּמְזוּזָה וְהִלְכְּתָא מְזוּזָה מְצוּה לְהַנִּיחָהּ בְּתַחֲלַת שְׁלִישׁ הָעֲלִיּוֹן בְּפֶתַח הַסְּמוּךְ לְרִשׁוֹת הַרְבִּים וּמַצְוֹתָהּ מִיִּמִין הַפְּתַח בְּכַנִּיסָה דָאמ' בֵּיתָהּ דְרָף בִּיאָתָהּ בְּיִמִין וְהַשׁוֹכֵר בֵּית מְגוּי פִּינּוֹן שְׁעִיקָר בֵּית שֶׁל גּוּי הוּא וּמְזוּזָה חוֹבֶת הַדָּר הִיא אֲסוּר לְיִשְׂרָאֵל לְהַנִּיחַ אֶת הַמְזוּזָה בְּבֵית שֶׁל גּוּי אֲלֵא יִטְלָנָה עִמּוֹ וְיוֹצֵא שִׁישְׁרָאֵל מְזוּזָרִי' וְאִין הַגּוּי מְזוּזָר עַל מְזוּזָה שֶׁכֶּף שְׁנִינּוֹ לַעֲנֵן צִיצִית אִין אָדָם רִשְׁאֵי לְמַכְנֹר טְלִית מְצוּנִינִי צַח לְגוּי עַד שִׁתִּיר צִיצִיּוֹתֶיהָ וְכ"ש מְזוּזָה שֶׁהִיא קְדוּשָׁה חֲמוּרָה וּמְזוּזָה שְׁנַמְצָאֵת בֵּין הַסְּפָרִים מְצוּה לְחַזֵּר וּלְקַבְּעָה בְּבֵית אַחַר וְלֹא לְהוֹצִיאָהּ מִקְדוּשָׁתָהּ כְּמוֹ שֶׁפִּירְשְׁנוּ בְּרְצוּעוֹת תַּפְּיֵלָה וּבְמַפּוֹת שְׁלֵקֶם וְיִשְׂרָאֵל שֶׁמְכַר חֲצָרוֹ לְגוּי וְעָקְרָהּ מְזוּזוֹ' שֶׁהִיוּ בְּחֲצָרוֹ יִטְלֵם וְיִקְבְּעֵם בְּבֵי הַדָּר בּוֹ וְא"צ לְחַדְשׁוֹת'.

רַב עַמ' ז"ל וְהִלְכְּתָא מְזוּזָה בְּחֻלּוֹ שֶׁל פְּתַח בְּטַפַּח הַחִיצוֹ' הַסְּמוּךְ לְרִשׁוֹ הַרְבִּים וְהִלְכְּתָא עֲשָׂאָה כְּמִי' נֶגֶר פְּסוּלָה שֶׁמְנַהֵג שֶׁל מְזוּזָה לְזוֹקְפָה וְלַהֲעַמִּידָה כְּסֶפֶר אִם הִטִּילָה וְעֲשָׂאָה כְּמִי' נֶגֶר פְּסוּלָה בִּי הַרְזִיקִי וְדָאֵי חֲיִיב בְּשִׁתִּי מְזוּזוֹת פִּירוּשׁ הַכַּר צִיר מְקוּם שְׁנוֹקְבִין בְּסִיפּוֹן לְהַכְנִיס בּוֹ צִיר הָעֲלִיּוֹ' שֶׁל דָּלֶת וְהִלְכְּתָא מְזוּזָה שֶׁהַעֲמִיקָה טַפַּח פְּסוּלָה וְכֵן שֶׁטְלָה עָלֶיהָ מְלָבִין פְּסוּלָה וְצָרִיף מְזוּזָ' אַחֲרֵת וּג' זִינִין שֶׁל ז' אוֹתִיּוֹת כִּי אָמַר רַבָּא שְׁבַע אוֹתִיּוֹת טְעוּנוֹת שֶׁלֹּשׁ זִינִין בֵּין בַּס"ת וּבֵין בְּתַפְּיֵלִין וּבֵין בְּמְזוּזוֹת וּבֵין בְּכָל כְּתָבִי הַקֹּדֶשׁ כָּל מְקוּם שֶׁאֵתָהּ מַגִּיעַ אוֹת אַחַת מֵאלוֹ שְׁבַע עֲשֵׂה לְהֵן ג' זִינִין וְהָאוֹתִיּוֹת הֵן שְׁעֵטְנֹו גִין לְמָה כְּדִי שִׁירָא' בְּעוֹלָם בַּג' זִינִין לַג' רִיחֻתִּיו וְהִלְכְּתָא פְּרִשְׁיּוֹת שֶׁל מְזוּזָה סְתוּמוֹת דָּאמַר ר' חֲלָבוֹ חֲזִינָא לִיָּה לְרַב הוֹנָא פְּרִיף לֵה מְאָחַד כְּלָפִי שְׁמַע וְעוֹשֵׂה פְּרִשְׁיּוֹתֶיהָ סְתוּמוֹת וְכִי מְנַהֵג בְּשִׁתִּי יְשִׁיבוֹ' וְהִלְכְּתָא כַּר' יוֹחֲנָן דָּאמַר מְזוּזָה שֶׁכְּתָבָהּ שְׁתִּים וְשֶׁלֹּשׁ וְאַחַת כְּשֶׁרָה וּבְלָבַד שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂנָה כְּקוּפָה וּבְלָבַד שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂנָה כְּזָנָב: לְרַב נְטְרוּנָאֵי גָּאוֹן זצ"ל מְזוּזוֹת רַבִּים נִבְדָּקוֹת פְּעַמִּים בְּיֹוֹבֵל וּמְזוּזוֹת יְחִיד פ"א בְּשָׁבוּעַ וְהִלְכְּתָא הִיא מְזוּזוֹת יְחִיד מְזוּזוֹת בֵּית שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מְזוּזוֹת רַבִּים מְזוּזוֹת שְׁעַר הַמְּדִינָה גְדוּלָה וּבּוֹדֵקִי' אוֹתָהּ שְׁמָא נְטִשְׁטִשׁ הַכְּתָב אוֹ נִמְחַק אוֹ נִמְוֶק הַקְּלָף כְּשֶׁם שְׁבוּדֵקִי' אֶת הַתַּפְּיֵלָה וְהִלְכְּתָא בֵּית שֶׁיֵּשׁ לוֹ ב' וּג' פְּתָחִים צָרִי' מְזוּזָה בְּכָל פְּתַח וְפֶתַח וְאֵעִפִּי' שְׁרָגִיל בֵּא' מֵהֶם יֵתֵר מִפְּנֵלָם וְאֹצֵר שְׁפִתוֹחַ לְבֵית צָרִי' מְזוּזָה בֵּין בְּאוֹתוֹ פְּתַח בֵּין בְּכָל פְּתַח שֶׁיֵּשׁ לוֹ דְּתַנְיָא בְּהִדְיָא א' שְׁעָרֵי בְּתִים

ואַחַד שְׁעָרֵי חֲצָרוֹת וְאַחַד שְׁעָרֵי מְדִינֹת וְאֵל שְׁעָרֵי עֵינֵירוֹת וְרַפְתִּי וְלוֹלִינִי וּמִתְבָּן וְאוֹצְרוֹת
זֵין וְאוֹצְרוֹת שְׁמֹן כָּלֶם חֲזִיבִי בְּמִזְוֹנָה: רַב פְּהֵן צֶדֶק ז"ל וּמִזְוֹנָה נִכְתְּבַת עַל דּוּכְסוֹסְטוֹס
בְּמָקוֹם שֶׁעַר וְאֵף עַל הַקְּלָף וְעֵיקָר בְּמָקוֹם בְּשֹׁר וּמֵאן דְּקִבַּע מִזְוֹנָה מִיחֲזִיב לְבְרוּכֵי אַקב"ו
לְקַבְּוֹעַ מִזְוֹנָה וּמִזְוֹנָה נוֹהֶגֶת בְּאַנְשֵׁי וּבְנָשִׁים בְּגְדוּלִי וּבְקִטְנֵי בֵּית חֲדָשׁ שְׁגָמְרוּ חֲזִיב
בְּמִזְוֹנָה: לְעֵנָן צִיצִית רַב הֵילָאֵי ז"ל סִימָן קִנְחָה וְהֵלְכְתָא אָסוּר לְטוֹת צִיצִית מְצָמֵר שְׁנַעֲשֵׂה
בּוּ מְלֹאכָה וְטוֹוִין אוֹתוֹ לְשִׁמּוֹן וְשִׁנְיָנוּ גְדִילִי תַעֲשֶׂה לָּהּ תַעֲשֶׂה וְלֹא מִן הָעֲשׂוּי הֵילְכָה אֵין
עוֹשִׂי צִיצִית אֶלָּא מְצָמֵר נָקִי שְׁלֹא נַעֲשֶׂה בּוּ מְלֹאכָה: שׁוֹר שְׁלוֹם ז"ל סִי קִנְט וְשִׁשְׁאַלְתֶּם
גְּזֵרַת שְׁלֵשׁ יִקְרַע סְדִינּוֹ וְיִתְפָּרְצוּ בְּתוֹף שְׁלֵשׁ וְהַתּוֹרָה אָמְרָה תַעֲשֶׂה וְלֹא מִן הָעֲשׂוּי וְהַצְרָף
לְכֶם בְּמָקוֹם צִיצִית אוֹ לְגַבֵּי כְּלָאִים בְּלֹא סִפְקָא שֶׁהוּא בְּמָקוֹם צִיצִית וְלְעֵנָן צִיצִית הוּא
דְּקָאֵמֵר וְהַתּוֹרָה אָמְרָה תַעֲשֶׂה וְלֹא מִן הָעֲשׂוּי תַעֲשֶׂה בְּצִיצִית הוּא דְּכַתִּיב גְדִילִי תַעֲשֶׂה
לָּהּ בְּכָלֵאִים לֹא כְּתִיב הֵילְכָה בְּצִיצִית הוּא דְּמִתְקַיָּמָא וְלִתְפֹּר בְּקִרְנֵי סְדִינּוֹ מְטֻלִית שְׁל
צָמֵר גְּפָנִים כְּדִי שְׁיִטּוֹל לוֹ צִיצִית אָסוּר עַד שְׁיֵהוּ צִידֵי סְדִין שְׁל צָמֵר אַרוּגִים עִם סְדִין
בְּאַרְיָגָה אֶבֶל לְהִבִּיא מְטֻלַת מִבְּחוּץ וְלִתְפָּרָה בְּסְדִין אָסוּר וְאֵין עוֹשִׂין כֵּן.

וְטֻלִית כָּל זְמַן שְׁמִתְכַּפְּסָה בָּהּ צִירִי לְבָרָף וְאַפִּילוּ כְּמָה פְּעָמִים בְּיוֹם וְכֵן הֵלְכָה וְאֵי אֵינִישׁ
צְנִיעָה הוּא דְּלֹא שְׂאֵדִי לְגַלְמִיָּה כְּוִלִי יוֹמָא כִּי אֵימַת דְּשִׂאֲדִי לִיה וְהַדָּר מְכַסֵּי לִיה צִירִי
לְבְרוּכֵי וְהַפּוֹחַת לֹא יִפְחוֹת מְשַׁבַּע וְהַמוֹסִיף לֹא יוֹסִיף עַל שְׁלֵשׁ עֶשְׂרֵה כֶּף פִּי כְּשֶׁהִיָּה
תְּכַלֵּת בֵּיד יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁהִיוּ מְטִילִי צִיצִית לְבָגְד כֶּף הָיוּ עוֹשִׂי לְאוֹתוֹ שְׁלִישׁ גְדִיל חֲוִלֵּיאַ
אַחַת שְׁל צִיצִית לְבָנָה וְחֲוִלֵּיאַ אַחַת שְׁל תְּכַלֵּת וְכַמָּה שְׁיַעוֹרָה כְּדְּקָאֵמֵרִי אָמֵר רַב הוֹנָא
בְּרִי יְהוּדָה אָמֵר רַב שֵׁשֶׁת אָמֵר רַב יְרֵמְיָה בְּרִי אָבָא אָמֵר רַב תְּכַלֵּת שְׁכַרְפָּה רִבְבָה כְּשֶׁרָה
וְאַפִּי לֹא כְּרָף בָּהּ חֲוִלֵּיאַ אַחַת כְּשֶׁרָה וְכַמָּה שְׁיַעוֹר חֲוִלֵּיאַ תְּנִיא ר' אוֹמֵר כְּדִי שְׁיִכְרֹף
וְיִשְׁנָה וְיִשְׁלֵשׁ וְהֵינּוּ חֲוִלִּיּוֹת דְּקָאֵמֵרִי תְּנִיא הַפּוֹחַת לֹא יִפְחוֹת מְשַׁבַּע וְהַמוֹסִיף לֹא יוֹסִיף
עַל שְׁלֵשׁ עֶשְׂרֵה וּבְאַיִזָּה צַד סוֹדֵרֵן כְּשֶׁהוּא מִתְחִיל מִתְחִיל בְּלִבָּן וְכְשֶׁהוּא מְסִיִּים מְסִיִּים
בְּלִבָּן וְכֶף הִיָּה גוֹדֵל א' קֶשֶׁר הַתְּחִתוֹן חֲוִלֵּיאַ שְׁל לְבָן וְעֲלִיָּה חֲוִלֵּיאַ שְׁל תְּכַלֵּת וְעֲלִיָּה שְׁל
לְבָן וְקוֹשֶׁר קֶשֶׁר הָעֲלִיוֹן וְאֵם רְצָה לְהוֹסִיף חֲלִיּוֹת עַד י"ג מוֹסִיף כְּסִדֵּר הִיָּה וּגְבוּל שְׁל
צִיצִית מְקֶשֶׁר גּוֹדֵל עַד שְׁלֵשׁ אֶצְבָּעוֹת דָּאֵמֵר רַב פְּפָא הֵלְכְתָא אַרְבַּעַה חוֹטִין וְצִירֵי לִיתְנָן
בְּתוֹף ג' אֶצְבָּעוֹת שְׁל קֶרֶן וּמְשׁוֹנְלִשֶׁת אַרְבַּע שְׁיֵהָא אַרְכוּ שְׁל צִיצִית כְּשֶׁהֵן כְּפּוֹלוֹת אַרְבַּע
אֶצְבָּעוֹת וְאַמְרִינּוּ אָמֵר ר' יַעֲקֹב אָמֵר רַבִּי יוֹחָנָן וְצִירֵי שְׁיִרְחִיק מְלֹא קֶשֶׁר גּוֹדֵל מִן הַקֶּרֶן
טֻלִית שְׁנִקְרָעָה חוּץ לְשֵׁלֵשׁ יִתְפֹּר כֵּינּוּ דְּאֵית בָּהּ שְׁלֵשׁ עַל שְׁלֵשׁ עֲלִיָּה תּוֹרַת בְּגָד תּוֹף
שְׁלֵשׁ לֹא יִתְפֹּר כֵּינּוּ דְּלִי עֲלִיָּה תּוֹרַת בְּגָד כְּמָה דְּלִיתָא דְּמִי וְאַפִּי תְּפּוֹר: לְרַבְּנּוּ הָאֵין ז"ל
סִי קִס וְשִׁשְׁאַלְתֶּם לְעֵנָן גְּדָה אָסוּר לַעֲשׂוֹת לָּהּ חֲוֹפָה וּלְבָרָף עֲלִיָּה שְׁבַע בְּרִכּוֹת הוֹאִיל
וְאֵין לָּהּ יִיחודוֹכָה רְאוּי בְּזִמְן שְׁרוּצִים לְבָרָף בְּרַפְתִּי נְשׂוֹאִין מְשִׂאִילִין אוֹתָהּ אִם כְּשֶׁרָה
הִיא לְבָרָף עֲלִיָּה אִם אוֹמֵרַת כְּשֶׁרָה מְבָרְכִין וְאִם לֹא אֵין מְבָרְכִין וְכֶף הוּא הַמְנַהֵג וְטוֹב
וְיָפָה וְכָבֵר כְּתַבְּנוּ בְּפִי כְּתוּבוֹת: לְרַבְּנּוּ שְׁרִירָא ז"ל סִי קִסָּא וְשִׁשְׁאַלְתֶּם חֲלָה גְדוּלָּה
שְׁנוֹתְנִין אוֹתָהּ לִכְהֵן מְוִתֵּר לְקָרוֹת לָּהּ שֵׁם בִּי"ט שְׁל פְּסַח קוֹדֵם אֶפְיָתָה שְׁלֹא אָסְרוּ לְקָרוֹת
בִּי"ט שְׁל פְּסַח שֵׁם אֶלָּא לְחֲלָה שְׁל אֵשׁ שְׂאֵם קָרָא לָּהּ שֵׁם אֵין יְכוּל לְשַׁרְפָּה דְּקִי"ל אֵין
שׁוֹרְפִי קְדָשִׁים בִּי"ט וְאִם אָפָה אוֹתָהּ אַחַר שְׁקָרָא לָּהּ שֵׁם הָרִי אָפָה מַה שְׂאָסוּר לְאַכְלוּ
בִּי"ט דָּאָסוּר לַעֲשׂוֹת בּוּ אֶלָּא אֲנֹכֶל נֶפֶשׁ בְּלִבָּד אֶבֶל חֲלָה גְדוּלָּה כֵּינּוּ שְׁכַפְּהֵן טְמֵא אוֹכֵל
אוֹתָהּ הָרִי הִיא כְּשֶׁרָה לְאַפּוֹתָהּ בִּי"ט וְכְשֶׁהוּא קוֹרָא עֲלִיָּה שֵׁם בִּי"ט אֵינוּ עוֹבֵר עַל כָּל

מְלֹאכָה לֹא יַעֲשֶׂה בָּהֶם אֲבָל חֻלָּה שֶׁל אִשׁ בִּיאָה לֹא תִקְרָא לָהּ שֵׁם עַד שֶׁתֵּאֶפֶּה וּבִשְׁאָר אֲרָצוֹת לְכַתְחִילָה כִּי רְאוּי לַעֲשׂוֹת וְכִי הַמְנַהֵג אֲבָל אִם טַעַה וְקָרָא לָהּ שֵׁם מִן־תֵּר לְאַפּוֹתָהּ בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ כֶּהֵן קִטָּן שֶׁהָרִי הִיא רְאוּיָה לוֹ כְּדֹשְׁמוֹאֵל דָּאָמַר אֵין תְּרוּמַת ח"ל אֲסוּרָה אֲלֵא בְּמִי שֶׁטָּוְמָאָה יוֹצֵאָה עָלָיו מִגּוּפוֹ וְאִם לֹא קָרָא לָהּ שֵׁם לֹא יִפְרִישׁ מֵרֵאשִׁית הָעֵיסָה סֵתֵם וַיֵּאֶפֶה אוֹתָהּ לְפִי שֶׁאֵין הָעֵיסָה רְאוּיָה לְכַי אֲלֵא אוֹפֵה אֶת כָּלָה וּמִצָּרֶף אֶת הַלְחָם בְּסֵל אֶחָד וּמוֹצֵיא כֶּכֶר א' מִן הַסֵּל מְעַשְׂרִים וְאַרְבַּע כֶּפָרוֹת וְקוֹרָא עָלֶיהָ שֵׁם וְכֵן הַלְכָה: לְרַבֵּינוּ יוֹסֵף גָּאוֹן סִי' קִסָּב וְשִׁשְׁאֲלָתֵם וְהִלְכְתָּא אוֹפֵי חֻלָּה שֶׁל אִשׁ בְּפִסְחָא וְכֵן בְּשָׂאָר יָמִים טוֹבִים וְאֵין שׁוֹרְפֵי אוֹתָהּ דְּאֵין שׁוֹרְפֵי קְדָשִׁים בִּי"ט אֲבָל מְנִיחֵי אוֹתָהּ לְאַחַר י"ט וְשׁוֹרְפֵי אוֹתָהּ וְלַעֲנִין בְּרִכָּה אֵין מְבָרְכִי אֲלֵא עַל חֻלָּה שֶׁל אִשׁ וְשֶׁל כֶּהֵן וְאֵין קוֹנִין חֻלָּה מִכֶּהֵן כָּלָל לְפִי שֶׁקְדוּשַׁת הַגּוֹף הִיא וְאֵין יוֹצֵאָה לְחוּלֵי אֲבָל כָּל הַמְפָרִישׁ חֻלָּה מְחֻזָּר עַל כֶּהֵן וְנוֹתְנָה לוֹ וְזֶה מְעַשֶׂה וּמְנַהֵג: לְרַב גֵּוֹרְנָאֵי ז"ל סִי' קִסָּג וְשִׁשְׁאֲלָתֵם לַעֲנִין הַפְּרִשְׁתָּ חֻלָּה מִן הָעֵיסָה אִם צָרִי לְשַׁעַר א' מִכ"ד אוֹ לֹא כִּי רְאוּנוּ שֶׁלֹּא הִצְרִיכוּנוּ חֲכָמִים לְשַׁעַר אֲלֵא אִפִּי לֹשׁ סָאָה כָּלָה בְּעִרְיָבָה אַחַת אֵין עָלָיו לְהַפְרִישׁ אֲלֵא חֻלָּה אַחַת כְּדַכְתִּיב רֵאשִׁית עֲרִיסוֹתֵיכֶם חֻלָּה גו' וּמֵרֵאשִׁית עֲרִיסוֹתֵיכֶם וְזֶה שֶׁחִיָּבּוּ חֲכָמִים אֶחָד מִכ"ד מִתְחַלֵּת חִיּוּבָה שֶׁל עֵיסָה וְכִמָּה שִׁיעוּרָה מ"ג בִּיצִים וְחוֹמֶשׁ בִּיצָה קִמַּח.

וְכִי אָנוּ נוֹהֲגִין בְּזִמְנָא הַזֶּה בְּחֻלָּה רֵאשׁוּנָה שֶׁהִיא לְאוּרָא אָנוּ עוֹשִׂין בָּהּ כְּמוֹ שֶׁהָיוּ עוֹשִׂין בְּמִקְדָּשׁ בְּאוֹתָהּ חֻלָּה שֶׁלֹּא הִיָּתָה רְאוּיָה לְאַכִּילָה דְּקִי"ל הַלְכָה כַּר"א דְּאָמַר לֹא תִקְרָא לָהּ שֵׁם עַד שֶׁתֵּאֶפֶּה שֶׁאִם בָּא לְהַפְרִישָׁהּ וְלְהַנִּיחָהּ אֶתְיָא לִידֵי חִימוּץ וְעוֹבֵר מִשּׁוּם בַּל יִרְאֶה וּבַל יִמָּצֵא וְאִם בָּא לְהַשְׁלִיכָהּ לְאוּרָא אֵין שׁוֹרְפֵי קְדָשִׁים בִּי"ט וְאִם בָּא לְקָרוֹת לָהּ שֵׁם וְלְאוֹפֵה עוֹבֵר מִשּׁוּם לֹא תַעֲשֶׂה מְלֹאכָה דְּקָא עֲבִיד מִיַּדֵי דְּלָאוּ צוֹרֵף אֲכִילָה הוּא הִילְכָף קוֹרָא לָהּ שֵׁם אַחַר אֲפִיָּה וּמְנִיחַ לָהּ עַד חֲלוּ שֶׁל מוֹעֵד וּשְׁרִיף לָהּ וְכֵן הִלְכְתָּא: לוֹ ז"ל סִי' קִסָּד וְשִׁשְׁאֲלָתֵם נִדָּה שֶׁטְּבִילָה בֵּינָם עָלְתָה לָהּ טְבִילָה אוֹ לֹא כִּי רְאוּנוּ שֶׁנִּדָּה דְּאוֹרֵיָתָא עוֹלָה לָהּ טְבִילָה בֵּינָם מְפִי שֶׁהֵימָּה כְּמִקְוֵה וּמִקְוֵה בָּהּ טוֹבְלִין כָּל חֲיָיִבֵי טְבִילָה נִדָּה וְיִוֹלְדָת וּמִצְוֹרְעֵי וְטִמְאֵי בְּנִבְלָה וּבְשָׂרִץ וּבְעֵלֵי קִרְיִין חוּץ מִזֵּב שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְרַחֵץ בְּשָׂרוֹ בְּמַיִם חַיִּים וְטָהַר וְעִכְשָׁיו כָּל גְּדוֹת שֶׁבִּישְׂרָאֵל סָפְקָא זְבוֹת הֵן וְאֵין עוֹלָה לָהּ טְבִילָה בְּמִקְוֵה אֲלֵא צָרִיכוֹת מֵימֵי חַיִּים שֶׁכִּי שְׁנִינּוּ כָּל הַיָּמִים כְּמִקְוֵה שֶׁנֶּאֱמַר וּלְמִקְוֵה הַמַּיִם קָרָא יָמִים ר' יְהוּדָה אוֹמֵר יֵם הַגְּדוֹל כְּמִקְוֵה וְלֹא נֶאֱמַר יָמִים אֲלֵא שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מֵינֵי יָמִים הַרְבֵּה ר' יוֹסֵי אוֹמֵר כָּל הַיָּמִים מְטַהְרֵי בְּזוֹחֲלִין וּפְסוּלֵי לְזָבִים וְלְמִצְוֹרְעִים וְלִקְדָּשׁ כֶּהֵן מִי חֲטָאת וְכָל גְּדוֹת סָפְקָא זְבוֹת הֵן וְהַלְכָה כְּרַב דְּאָמַר זָבָה שֶׁהִפְסִיקָה טְהָרָה בַּג' שֶׁלָּהּ סוּפְרָת לְמַנְיֵן שֶׁבָּעָה וְה"ה לְגִדָּה וְסָפְקָא זָבָה הִיא: סִי' קִסָּה וְשִׁשְׁאֲלָתֵם הֵיא דְּאָמַר רַבֵּנוּ בּוֹעֵל בְּעִילַת מִצְוֵה וּפּוֹרֵשׁ צָרִיכָה שֶׁבָּעַת נְקִיִּים וְטְבִילָה כְּעִיקָר זָבָה אוֹ לֹא תִינָקֶת חֲשׂוֹ לָהּ חֲכָמִים שֶׁמָּא עִם טוֹרַח דָּם בְּתוֹלִים אֵי אֲפֻשֶׁר לְבֹא דָם בְּתוֹלִים בְּלֹא צְחֻצוּחֵי זִיבָה וְכִינּוֹן דְּמִשּׁוּם הָכִי הוּא לֹא שְׁנָא דְּאֵתָא וְעוֹדָה בְּבֵית אֲבִיָּה וְנִיסַת וּל"ש צָרִיכָה שֶׁבָּעָה נְקִיִּים וְטְבִילָה כְּעִיקָר זָבָה: וְהִלְכְתָּא עוֹבְרָת וּמְנִיקָה שְׂרָאוּ דָם הָרִי הֵן כְּשָׂאָר כָּל גְּדוֹת וְזְבוֹת בֵּין לְשֶׁבָּעָה נְקִיִּים בֵּין לְטְבִילָה וְהֵיא דְּתַנּוּ ר"א אוֹמֵר ד' נָשִׁים דִּינּוּ שְׁעֵתָא אֵלוֹ הֵן בְּתוֹלָה מְעוֹבְרָת וּמְנִיקָה וְזִקְנָה וְהַלְכָה הִיא לַעֲנִין מִגַּע דְּקְדָשִׁים וּתְרוּמָה דְּהִיכָא דְּנוֹסַת בְּשַׁעָה רֵאשׁוּנָה דְּלִילָה וְנִגְעָה כָּל הַיּוֹם כְּלוֹ שֶׁלְפָנֵי וְסִתָּה בְּתְרוּמָה וּבְקְדָשִׁים שְׁתִּים עֲשָׂרָה שְׁעוֹת קוֹדֵם וְסִתָּן מִטְּמָאוֹת אוֹתוֹ כַּמ"ש רז"ל בְּבַעֲלִיתָן דְּכַתִּיב וְהִזְהַרְתֶּם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִטְּמָאוֹתֵיכֶם וְלֹא יָמוּתוּ בְּטוֹמְאוֹתֵיכֶם

בְּטַמְאָם אֶת מִשְׁכַּנֵּי גֹר' אֲזַנְהֶרָה גְדוּלָה לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל שִׁיפְרָשׁוּ מִנְשׂוֹתֵיהֶם סְמוּדָה לְוֹסְתָן וְכַמָּה עוֹנָה הִילַכְף לְעִנְיָן מַגְעָהוּא דְשִׁנְיָן הֶלֶיִן ד' נְשִׁים מִשְׁאָר נְשִׁים אֲבָל לְעִנְיָן ז"ל כְּפֹלֶן שְׁוֹת הֵן רַב פְּלִטוּי ו"ל: ס' קסו וְשִׁשְׁאֲלֹתָם הָא דְאָמַר רַב וְשִׁמּוּאֵל הִלְכָה בּוֹעֵל בְּעִילַת מִצְוָה וּפְוֹרֵשׁ אִפִּי בְּתִינּוּקַת שְׁלֵא הִגִּיעַ זְמַנָּה וּכ"ש כְּשֶׁהִגִּיעַ זְמַנָּה לְרֵאוֹת וְכֵן מְנַהֵג בְּשִׁתִּי יְשִׁיבוֹת וּבְכָל מְקוֹמוֹת יִשְׂרָאֵל שְׁאִפִּי קִטְנָה בַת עֶשֶׂר שָׁנִים וְנִשְׂאָת בּוֹעֵל בְּעִילַת מִצְוָה וּפְוֹרֵשׁ רַב הִילְאִי ו"ל: ס' קסז וְשִׁשְׁאֲלֹתָם יְכוּלָה אִשָּׁה לְטַבֵּל בְּאֲמַת הַמַּיִם שְׁאִין שָׁם מ' סָאָה מְכוּנְסִי אוֹ דִילְמָא כִּינּוֹן דְרַדּוּפִין מִיָּמִיו אַעֲפ"י שְׁאִין שָׁם מ' סָאָה מְכוּנְסִין כְּפֹד שָׁנֵי חֲכָמִים בַּמ' סָאָה הוּא טוֹבֵל בַּמ' חֲסַר קְוֹרְטוֹב א' אִינָה טוֹבֵל הָיָו מִיָּם רַדּוּפִין וְאִשָּׁה יְכוּלָה לְטַבֵּל בְּהֵן כְּדָג זֶה שֶׁהוּא בְּמַיִם יָמִים חוֹפִי מְלַמְעָלָה וְהֵם עוֹלִי עָלֶיהָ בְּזִמְנָן שְׁמַקִּימָה אֶת עֲצָמָה כְּדָג עוֹלָה לָהּ טְבִילָה בִּי מְכוּנְסִי בִּין רַדּוּפִי בְּזִמְנָן שִׁישׁ בְּאֲמַת הַמַּיִם אַרְבַּעִים סָאָה: לְרַבִּינוּ הָאִיִּי ו"ל ס' קסח וְשִׁשְׁאֲלֹתָם הַנּוֹשֵׁ' אִשָּׁה בְּתוּלָה כּו' הִלְכָתָהּ הַנּוֹשֵׂא אִשָּׁה בְּתוּלָה כְּשֶׁהוּא בּוֹעֵל בְּעִיל' הִרְאִישׁוּנָה שֶׁהִיא מִצְוָה פּוֹרֵשׁ מִמֶּנָּה וְאִסּוּר לְבַעוֹל בְּעִילָה שְׁנִיָּיה עַד שֶׁתְּסַפֵּר שְׁבַעַה נְקִיִּים וְתִטְבֹּל בְּמַיִם חַיִּים מִפְּנֵי שְׁדָם בְּתוּלִים גּוֹרֵם לְדָם נִדָּה שִׁיֵּצֵא עִמּוֹ וְכִשְׁהִיא נִבְעֵלַת בְּעִילָה רֵאוּנוֹ' אוֹחֲזָת אוֹתָהּ רַעְדָה וְחִלְחָלָה וּבְזִמְנָן שֶׁהָאִשָּׁה מִתְחַלְחֶלֶת הִיא פּוֹרֶשֶׁת נִדָּה וְכַעֲנִין מַה שְׁכָתוּב בְּאַסְתֵּר וְתַתְּחַלְחַל הַמֶּלֶכָה מֵאֵד אָמַר רַב מְלַמֵּד שְׁפָרְסָה נִדָּה: רַבִּי שְׁרִירָא ו"ל ס' קסט וְשִׁשְׁאֲלֹתָם עַל הַנִּדָּה שְׁאִינָה יְכוּלָה לְטַבֵּל מִפְּנֵי צָנָה וּמִפְּנֵי סַפְנָה וְשֶׁהַמַּיִם רְחוּקִים וְשְׁאִינְכֶם יְכוּלִים לְעֻזּוֹב אֶת הַמְּקוֹם וְלִילָף אֶל מְקוֹם אַחֵר לֹא מְצִינוּ תְּקִנָּה לְנִדָּה כֹּל עֵינְקָר לְבַעֲלָהּ אֲלֵא בְּטְבִילָה אֲבָל לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּבֵית וְלִהְיוֹת עוֹשֶׂה כֹּל מְלֵאכָה וְהִיא נּוֹגַעַת בְּכָל וְהַכֹּל נּוֹגְעִי בָּהּ וְלִהְתַּפְּלֵל וְלִנְהַוֵּג בְּכָל טְהוֹרוֹת בְּעִלְמָא כִּינּוֹן שְׁרַחֲצָה אַעֲפ"י שְׁלֵא טְבִילָה תַעֲשֶׂה כֹּל כְּפֹד אֲבָל לְבַעֲלָהּ הַזֶּהָרִי שְׁלֵא יָבֵא עָלֶיהָ עַד שֶׁתְּטַבֵּל: ס' קע וְשִׁשְׁאֲלֹתָם נִדָּה מְבָרְכָת בְּרַפְת הַמְּזוּן וּמִתְפַּלְלָת אוֹ פְטוּרָה הִיא מְחַמַּת אוֹנְסָה כְּחוּלָה אוֹ דִילְמָא מְבָרְכָת וּמִתְפַּלְלָת בְּשִׁאָר לְשׁוֹנוֹת אוֹ דִילְמָא כִּינּוֹן דְתַפִּילָה בְּכָל לְשׁו' לֹא שָׁנָא כְּפֹד רֵאוּנוֹ שֶׁהַנִּדָּה מִתְפַּלְלָת וּמְבָרְכָת בְּנִדְתָהּ כְּמִנְהַגָּה וְאִינָה חוֹשֶׁשֶׁת לְדַבֵּר נְהִי דְאִסּוּרָה לְבִיתָה כְּלוּם נְפֻטְרָת מִן הַמִּצְוֹת הָא אָמַר רַבִּינָא נִדָּה קוֹצָה לֹא חִלְתָה כִּינּוֹן דְחִיָּיְבַת לְהַפְרִישׁ אֶפְשָׁר לְהַפְרִישׁ בְּלֹא בְרָכָה מַה לִּי בְרַפְת מִצְוֹת וּמַה לִּי תַפִּילָה וְעוֹד בַּעַל קָרִי וּמִשְׁמַשׁ מִטָּתוֹ שְׁכָתוּבוּ בָּהֶם וְטַמְאוּ עַד הָעָרֵב הֵכִי נְמִי דְלֹא מְצִלוּ וְלֹא מְבָרְכִי בְּרַפְת הַמְּזוּן וּבְרַפְת פִּירוֹת זָבִין וּמְצוֹרְעִי הֵלֵא מִתְפַּלְלִי וְכִי אוֹכְלִי הֵלֵא מְבָרְכִי וְכִי אֶפְשָׁר לוֹמַר כֹּן שְׁאִין מִתְפַּלְלִי וְלֹא מְבָרְכִי אֲלֵא מִתְפַּלְלִי וּמְבָרְכִין וְאִין בְּכָד כְּלוּם וְכֵן נִדָּה כְּמוֹתָן: וְאִי קִשְׂיָא לְכוּ הָא דְתַנְיָא טַבֵּל וְעָלָה בְּעִלְיָתוֹ אוֹמַר אַקְב"ו עַל הַטְּבִילָה אֲלֵמָא קוֹדֵם טְבִילָה לֹא מְבָרַךְ וְנִיל' מִינָּה לְנִדָּה וְכֹל הַטְּמֵאִים דְלֹא מְצִלוּ וְלֹא מְבָרְכִין בְּרַפְת הַמְּזוּן לֹא הֵכִי הוּא וְלֹא קִשְׂיָא הֵתָם כִּינּוֹן דְאֶפְשָׁר לְאֲלַתֵּר דְטְבִיל מְבָרַךְ אֲבָל לְעִנְיָן תְּפִלָּה וּבְרַפְת הַמְּזוּן אִי אֶפְשָׁר כֹּל יוֹמֵי דְטוֹנְמָאָה לְמִיטְבֵּל לְפִיכָד מְבָרְכָת וּמִתְפַּלְלָת וּמְבָרְכ' לְהַפְרִישׁת חִלָּה: וְנִדָּה כֹּל זְמַן שֶׁהִיא טוֹבֵלַת בְּמַיִם חַיִּים לְטַהַר כְּדִי שְׁתַּהַא מְוֹתֶרֶת לְבַעֲלָהּ צְרִיכָה לְבַרַךְ מִפְּנֵי שְׁחוּבָה עַל אִשָּׁה לְטַבֵּל בְּמַיִם חַיִּים אֲבָל אֲנָשִׁים אִין עָלֵיהֶם חוּבָה עַד זְמַן וְנִרְקָתִי עָלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וְטַהֲרֶתֶם: ס' קעא וְשִׁשְׁאֲלֹתָם הִלְכָתָהּ הִיתָה לְמִידָה לְהִיּוֹת רוּאָה יוֹם עֶשְׂרִים וְשִׁנְיָתָה לְיוֹם שְׁלִשִׁים זֶה נִזְהָ אִסּוּרִין וְהַכִּין גְּמָרָא הִגִּיעַ יוֹם עֶשְׂרִים וְלֹא רָאָתָה מְוֹתֶרֶת לְשִׁמְשׁ עַד יוֹם שְׁלִשִׁים וְחוֹשֶׁשֶׁת לְיוֹם שְׁלִשִׁים הִגִּיעַ יוֹם עֶשְׂרִים וְנִרְאָתָה הַוֹתֶר יוֹם שֶׁל שְׁלִשִׁי וְנִאָסֵר יוֹם עֶשְׂרִים שְׁאֵנְרַח בָּא בְּזִמְנוֹ: הִיכָא דְסְכִיר נְהָרָא

וְלֹא הָיָה בֵּינָהּ פִּירְצֵי דְשִׁפְכֵי מֵיָא לְהַדְדֵי לֹא סִלְקָא לָהּ לְאַיְתָתָא טְבִילָה בְּגוּיָהּ וְהִיכָא דְלֵא
נְפִישֵׁי מֵיָא לְמִימָרָא בְּהָ אֵינְתָא פְּוֹלָה קוּמְתָא מִיְנְגְדָרָא כְּבִינִיתָא וְשִׁפִּיר דְמִי: לְרַבְּנוּ הַאֲיִן
ז"ל ס' עָקֵב וְשִׁשְׁאֲלָתֶם אִשָּׁה הַמְקִשָּׁה לְיֶלֶד וְרָאֲתֶם דָּם בְּקִשּׁוּיָהּ נְדָה הָיָא פִּירוּשׁ י"א
יוֹם שְׁבִין נְדָה לְנְדָה הַלְכָה לְמִשְׁחָה מְסִינֵי יְהִי גִינְהוּ תְּלִתָא דְנֻבָּה וְשִׁבְעַת יְמֵי נְקִיִּים וְאִי
חֲזִינָא יוֹמָא דְחַד סָר הֶדְרָא אֶל גְּדוּתָהּ.

אֲנָשִׁי מְזַרְחָה נְדָה מְשַׁתְּמֶשֶׁת בְּכָל צְרָכֵי הַבַּיִת חוּץ מִשְׁנֵי דְבָרֵי אֵינְהּ מוֹנְגַת לוֹ אֵת הַכּוֹס
וְלֹא מִצְעַת לוֹ אֵת הַמְּטָה: וּבְנֵי אֲרִיץ יִשְׂרָאֵל אֵינְהּ נוֹגַעַת בְּדָבָר לַח וְלֹא בְּכָלִים שְׁבִיבִית
וּמְדוּחָק הַתִּירוּ שְׁתַּגִּיק אֵת בְּנָהּ: ס' קַעַג וְשִׁשְׁאֲלָתֶם לִיְדָה צְרִיכָה שְׁבָעָה נְקִיָּי רְצוּפִים אוֹ
אִפִּי מְפִנְזִרִין ת"ש דת"ר וְשִׁלְשִׁים יוֹם וְשִׁלְשֵׁת יְמֵים יְכוּל אִפִּי יְהִי מְפִנְזִרִין ת"ל יוֹם מָה
יוֹם כְּלוֹ רְצוּף אֶף שְׁלִשִׁים וְשִׁלְשָׁה רְצוּפִין וְהִילְכֶּה שְׁבָעָה נְקִיִּים וְדֹאִירְצוּפִין וְאִם הַפְּסִיק
טוֹמְאָה בִּינְיָהּ הָרִי הִיא טְמֵאָה הַיּוֹשֶׁבֶת עַל דָּם טוֹהַר אֲסוּרָה לְשִׁמְשׁ כְּגוֹן שְׁהִיתָה
מְשַׁמֶּשֶׁת עִם בַּעֲלָהּ בל"ג יְמֵים שֶׁל זָכָר אוֹ בְּשִׁשִׁים וְשִׁשִׁים יְמֵים שֶׁל נְקֵבָה כִּינּוּ שְׁשִׁלְמוּ
יְמֵי טְהָרָה וּפְסִיק קִין יְמֵי טְהָרָה שְׁאֲמָרָה תוֹרָה אַעפ"י שְׁאִין רוּאָה דָּם כָּל עֵיקָר אֵל יִשְׁמֵשׁ
עִמָּה מֵאֵי טַעֲמָא שְׁכִינּוּ שְׁהוֹחֲזוּק מְעִין מְשׁוּפָּע וְכֵּן חִינְשֵׁי שְׁמָא רוּאָה עִמּוּ בְּמִטָּה בְּאוֹתָהּ
לִילָה וְנַעֲשִׂית נְדָה גְּמוּרָה וְעָשׂוּ חֲכָמִים בְּהָ הַרְחָקָה יִתְרָה לְפָרוּשׁ מְמַנָּה אוֹתָהּ לִילָה שֶׁל
שְׁלִשִׁים וְשִׁלְשָׁה לְזָכָר וְשֶׁל שִׁשִׁים וְשִׁשָּׁה לְנְקֵבָה: סִימָן קַעַד וְשִׁשְׁאֲלָתֶם הָרוּאָה קְרִי בְּיוֹם
הַכְּפוּרִי חֲיִיב לְטַבּוֹל דת"ר הָרוּאָה קְרִי בִּי"ה יוֹרֵד וְטוֹבֵל וּמִבְּעָרֵב יִשְׁפָּשֵׁף וְכֵן בְּשִׂאָר
יְמוֹת הַשָּׁנָה יְטַבּוֹל מִשׁוּׁ נְקִיּוֹת אֲבָל כֶּה רְאִינוּ בִּי"ה אֵין אֲבָל יֵשׁ לוֹמַר בְּשִׂאָר יְמֵים בְּזִמְן
שְׁהִיָּה מְחַנְּנָה דְכָתִיב וְהָיָה מְחַנְּנֶה קְדוֹשׁ וְכָתִיב וַיֵּצֵא אֵל מִחוּץ לַמְּחֻנָּה וְלֹא יָבֵא אֶל תוֹךְ
הַמְּחֻנָּה אֲבָל בְּזִמְן הַזֶּה שֶׁהַכֹּל טְמֵאִים בְּטוֹמְאָה חֲמוּרָה וְהִיא טוֹמְאָת מֵת שְׁהָרִי אֵין פְּרָה
אֲדוּמָה מָה הַנָּאָה יֵשׁ לְבַעַל קְרִי בְּטְבִילָה וְהָרִי כְּכָר טְמֵא טוֹמְאָה חֲמוּרָא שְׁאֵי אֲפִשֶׁר שְׁלֵא
נִגַּע בְּעֶצֶם הַמֵּת אוֹ בְּקֶבֶר אוֹ שְׁנַכְנַס לְאֹהֶל הַמֵּת אוֹ שְׁנַגַּע בְּקִטְנוּתוֹ בְּמֵת אַעפ"י שְׁעָבְרוּ
עָלָיו מָאָה שָׁנָה וְטִיבֵל בְּכָל מִימוֹת שְׁבַע עוֹלָם לֹא עָלְתָה לוֹ אֵלָא בְּאַפְרָה הַפְּרָה הִילְכֶּה אֵין
צְרִיכִין בַּעֲלֵי קְרִיִין טְבִילָה אֵלָא רְחִיצָה וְיָפָה וּמְעוֹלָה לְנִקּוּת עֶצְמוֹן לְבַד וְכֵן הַמְשַׁמֵּשׁ מִטָּתוֹ
כֶּה כְּבַעַל קְרִי מְפַנֵּי שְׁהֵם שְׁוִין: ס' קַעַה וְשִׁשְׁאֲלָתֶם הַטּוֹבֵל לְכַבּוֹד שְׁבַת וּלְכַבּוֹד י"ט
צְרִיף לְבָרָה אוֹ לֹא כֶּה שְׁנֵי חֲכָמִים מִיּוֹם שְׁחָרֵב ב"ה אֵין טוֹמְאָה וְטְהָרָה וְאֵין עָלִינוּ חוּבָה
לְטַבּוֹל לֹא בְּעָרֵב שְׁבַת וְלֹא בְּעָרֵב י"ט שְׁאִין עָלִינוּ טְבִילָה מִן הַתּוֹרָה אֵלָא לְבִיאַת מְקַדָּשׁ
אֲבָל עֲכָשְׁוֵי דְאֵין מְקַדָּשׁ קִיִּים אֵין עָלִינוּ טְבִילָה וְכִינּוּ שְׁאִין עָלִינוּ חוּבָה לְטַבּוֹל אִם טְבֵל
אֲסוּר לְבָרָה אֲבָל נְדָה שְׁהִיא מְחַנְּנִיבַת כְּשִׁטְטְבֵלָה בְּמֵים חִיִּים לְטְהָרָה לְבַעֲלָהּ צְרִיכָה לְבָרָה
אֲבָל אֲנָשִׁים שְׁאִין עָלִיהֶם חוּבָה בְּזִמְן הַזֶּה לֹא עַד שְׁיִתְקַיְּיִם וְנִרְקָתֵי עָלֵיכֶם מִים טְהוּרִים
וְטְהַרְתֶּם רַב גְּטְרוֹנָאֵי ז"ל וְהַמְשַׁמֵּשׁ מִטָּתוֹ אַעפ"י שְׁהוּא כְּבַעַל קְרִי בַּעַל קְרִי כְּתִיב בּוֹ וְרַחֵץ
אֵת כָּל בְּשָׂרוֹ וְצָרִיף כָּל גּוֹפּוֹ וְאִפִּי חֲפִיפָה בְּעֵי אֲבָל מְשַׁמֵּשׁ מִטָּתוֹ כִּינּוּ שְׁכַתֵּב וְרַחֵצוּ בְּמֵים
וְלֹא כְּתִיב אֵת כָּל בְּשָׂרוֹ צְרִיף מֵאֲבַנְטוֹ וְלִמְטָה וְשִׁשְׁשׁוּף יָפָה וְאֵין צְרִיף לְרַחֵץ כָּל גּוֹפּוֹ:
ס' קַעַו וְשִׁשְׁאֲלָתֶם אִם יְכוּל אָדָם לְהַנִּיחַ תְּפִלִּין לְאַחַר שְׁשִׁימֵשׁ מִטָּתוֹ אוֹ לֹא כֶּה רְאִינוּ
שְׁאֵם יְכוּל לְשַׁמּוֹר עֶצְמוֹ שְׁלֵא יִתְלַכְלַךְ בְּטוֹמְאָה וְיִודַע לְכַנּוֹן מְקוֹם טוֹמְאָה רוֹחֵץ מְקוֹם
טוֹמְאָה וְדִין וְנִיחַ תְּפִלִּין וְאִם אֵינוּ יְכוּל לְכַנּוֹן מְקוֹם נְגִיעַת טוֹמְאָה אוֹ יְטַבּוֹל וְנִיחַ תְּפִלִּין
אוֹ יְבַטֵּל מִן הַתְּפִלִּין אוֹתוֹ הַיּוֹם.

אנשי מזרח אינן טובלין לא מקרי ולא מתשמי' משחרב בית המקדש אין המגוגעין מטמאין ובזמן הזה אם ח"ו יהא תלמיד או חכם מצורע אין דוחין אותו לא מבית הפנסת ולא מבית המדרש דליכא השתא והיה מחניף קדוש: סי' קעז ונשאלתם הלכתא כהן דעבר ונסי' גרושה כל בני דהווי ליה בגנן ובנתא חללין אינון ופסולין לכהונה לעולם אבל ישראל שנשא חללה בתו פשרה לכהונה והאי חלל זכר אע"ג דנסיב בת ישראל כל בנותיה פסולות לכהונה ובגין הכי נמי ומיבעי לאפרושי' ואפרושי' עליהו דליפרישו כהנים מנהון ולא ליפקלון בהון וכהן פושע הנה דרחמנא קדושה ליה ולזרעיה ואיהו קא מחיל זרעיה ומיתבעי לשמותיה עד דפריש מינה ואלקויגיה ניראו אחרים וינסרו ואי הנה חיישין דאזיל לדוכת' אחריתי ופריס ידיה הנה קיצין ליה ריש אצבעתיה לקבעין ביה מומא דלא ליפרוס ידיה ודוקא דלא הדר ביה ועומד: שליח צבור צריף להקרות לפהגים ופעמים שיגע החזן אומר לאחר שיודע וקורא עם הפהגים ושותק החזן ורנוח ואין בכף כלום וכף אנו עושין בישיבה וכהן שאינו עולה לברך העם אינו מתברך ואם אומרים לו ואינו מברך ראוי לנדותו משום ושמך את שמי על בני ישראל ואינו רוצה: סי' קעח דין עשרה מילי דחסידותא דהנה נהיג בהו רב ובתריה לא יכילו פולהון שמעיה לאחזוקי בהון וכל חד וחד מנהון אחזיקו בחדא מנהון: חד דלא הנה מסגי ארבע אמות בקומה זקופה ונהיג רב יאודה אחריו.

שנית דלא הנה מסגי ארבע אמות בגלוי הראש ונהוג רב הונא אחריו. שלישיית דקנים שלש סעודו' כל ימיו בשבת ונהג ר"נ אחריו.

רביעית נחמשיית שלא הנה מביט לצדדין ואפי' לפניו דאמר שימי כו' אלמא עד דשמע קליה לא ידע ונהגו רב יוסף ורב ששת אחריו ולא יכלו לעמוד בה עד שסימו את עיניהם. ששית פד הנה עייל לבי מדרשא הנה מקיף ולא הנה פסע ועייל קמי רבנן דלא מטרח צבור' ונהגו רבי זירא ואפי' אחריו.

שביעית דלא הנה אכיל מסעונדת הרשות משום חלב ודם וגיד הנשה. שמינית דכל דקפיד עליה אזל איהו לגביה ומפייס ליה ונהג רב זוטרא בריה דרב נחמן אחריו.

תשיעית שהנה רגיל תדיר בתפלין ונהג רב שש' אחריו. עשירית שהנה קולו ערב והנה רגיל לירד לפני התובה ולהיות מתורגמן לרבו ולכל מי שצרי' ולקיים מה שנאמר כפד את ה' מהונף ונהג ר' חייא בר אבא אחריו דקאמרינן רב חייא בר אבא בר אבתיה דבר קפרא הנה והנה קולו ערב כשפורש על שמע ויורד לפני התובה אמר אהניגיה לבוראף ממה דאהניף הדד"כ כפד את ה' מהונף: סי' קעט ונשאלתם מי שנחשד בעבירה ואין עליו עדים במעשה אלא בספירה שמספרין וקודם לזה יצא עליו עדות שפרוץ הנה מה דין יש עליו כף ראינו שיש עליו מלקות דאמר רב מלקין על לא טובה השמועה שנאמר אל בני כי לא טובה השמועה וה"מ שנחשד בפנויה וקודם זה לא עשה תשובה על מה שעשה אבל נחשד באשת איש אין מלקין אותו שלא יצא לעז על בניה שהם ממזרים וכן הלכתא.

ושאמרתם עד שיראו כמכחול בשפופרת הנ"מ לענין קטלא אבל לאוסרא לא בעינן כמכחו' בשפופרת אלא כדאמר שמואל ובמנאפים עד שיראו להם מנאפים רב נטרונאי ז"ל ע"כ: רב שרירא ז"ל סי' קפ ונשאלתם כהן דנסיב גרושה ושמתי תיה תרין תלתא

זמני ולא שְׁבָקָה וְאָמַר לֹא נִיחָא לִי לְמַהְוֵי פְהוּן מְשַׁמְתִּינוּ לִיהַ לְעוֹלָם עַד דְּפָרִישׁ מִינָהּ וּמְגַרְשׁ לָהּ וְאֵע"ג דְּאָמַר לֹא נִיחָא לִי לְמַהְוֵי פְהוּן לֹא מְשַׁגְחִינוּ בֵּיהּ דְּאִמְרִינוּ מִנֵּין שְׂאֵם לֹא רָצָה ת"ל וְקִדְשָׁתוּ בְּעַל פְּרָחוּ וְכָל כָּל דְּאָמַר בְּעֵינוּ לְמַעַבְדַּ עֲבִירָה לֹא שְׁבָקִי לִיהַ וּכ"ש פְּהוּן דְּרַחֲמָנָא קִדְשִׁיהּ וְאִיהוּ קָא מַחִיל זַרְעִיהּ לִישְׁתַּמַּת תְּדִיר דְּכָל דְּאִיתִיהּ בְּהִדָּה בְּעֲבִירָה קָאִי וְלִיכְרָזוּ עַל בְּנֵיהּ דְּחַלְלֵי אִינוּן וּבְנִיתִיהּ פְּסִילָן לְאִינְסוּבֵי לְפִהֲנִים דְּתַנּוּ בַת חַלְלָא זְכָר פְּסוּלָה מִן הַכְּהֻנָּה לְעוֹלָם: ס' קפא פְּהוּן שְׁמַטְמָא לְמַת יְלָקָה אַרְבַּעִי וְהִלְכְתָא פְּהוּן מְטַמָּא לְאַחֲוֹתוּ אַרוּסָה וְאִין מְטַמָּא לְאַחֲוֹתוּ נְשׂוּאָה.

וּמִלְקוֹת דְּאוּרִייתָא אַע"ג דְּלֹא נְהִיגָא מִפְּת מְרָדוֹת נְהִיגָא מִלְקוֹת תּוֹרָה אַרְבַּעִים חֲסֵר אַחַת מִפְּת מְרָדוֹת אִינוּן פִּן אֱלָא חוּבְטִין אוֹתוּ עַד שְׁיִקְבֵּל אוּ עַד שְׁתַּצָּא נְפִשׁוּ וּבִמָּה הוּא חוּבְטוּ וּמִפְּהוּ בְּאַפְסָר פְּפוּל לְשָׁנִים וְאִין צְרִיכִין חֲשׁוֹנוֹן אֱלָא שׂוּדָא דְדִינֵינוּ: ס' קפב וְשְׁשַׁאֲלָתֶם אָדָם שְׁעֵבֵר עֲבִירָה וְנִיכָר בְּשִׁבְתָּ אוּ בִי"ט וּמִתְנַרְאִין לְמוֹצָאֵי שִׁבְתָּ שְׂמָא יִבְרַח וְיִתְלָה עֲצָמוֹ בְּיַד גּוֹי מַהוּ לְהַכְנִיסוּ לְבֵית הַסֵּהַר אוּ לְהִלְקוֹתוּ בְּשִׁבְתָּ אוּ בִי"ט וְנָדָי יִכְנִיסוּהוּ לְבֵית הַסֵּהַר וְאֵל יִלְקוּ אוֹתוּ בְּשִׁבְתָּ אוּ בִי"ט מְפִנֵי חֲלִיל וְיֵישׁ דְּבָרִים בְּמִלְקוֹת שְׁיֵישׁ בְּהֵם חֲלִיל וְאֵל תְּחַוֶּשׁוּ לְהַכְנִיסוּ לְבֵית הַסֵּהַר שְׂלֹא יִהְיֶה צְנוּאָר הַדִּינֵינוּ תַּחַת צְנוּאָרוֹ וּמִתְרַ: ס' קפג וְשְׁשַׁאֲלָתֶם גֵּרָם כְּבוֹי בִי"ט אָסוּר אוּ מִוֹתֵר כְּפֹר רְאִינוּ שְׂאָסוּר דְּעוֹלָא אִיקְל' לְבִי רַב יְהוּדָה אָמַר לִיהַ לְשַׁמְעִיהּ קוּ זְקִיף בֵּיהּ בְּשַׁרְגָא וְהֵתֵם לֹא מְפָסְקָא דִי"ט הֵוָה וְאוֹתִיב לִיהַ ר' אַבָּא לְעוֹלָא הַנּוֹתוּן שְׁמֹן בְּנֵר חֲזִיב מְשׁוּם מְבַעֵיר וְהַמְסַתְּפֵק מְמַנּוּ חֲזִיב מְשׁוּם מְכַבֵּה פִּינוּן דְּנוּטֵל מְשַׁמְנָה הֵוָה לִיהַ גֵּרָם לְכַבּוֹי וְלַעֲנִין כְּבוֹי שִׁבְתָּ וִי"ט שְׁוִין וְאֵת אֲמַרְתָּ לְשַׁמְעֵהּ קוּ זְקִיף בְּשַׁרְגָא דְקָא גֵרָמָת לִיהַ כְּבוֹי וְאָמַר לִיהַ לֹא אֲדַעְתָּאִי: וְהִלְכְתָהּ כְּמֵאן דְּאָמַר שְׁנֵי יָמִים שֶׁל גְּלִיּוֹת שְׁתֵּי קִדְוִשׁוֹת הֵן דְּאָמַר רַבָּא הִלְכָהּ פְּאַרְבַּעַה זְקַנִי וְאַלִּיבָא דְרַבִּי אֶלְעָזָר דְּאָמַר שְׁתֵּי קִדְוִשׁוֹת הֵן וְהָיָה בֵּר טְבִיָּא דְאִיתְּצִיד בְּיוֹם טוֹב רֵאשׁוֹן וְאִישְׁתַּחֲוִית בְּיוֹם טוֹב שְׁנֵי: ס' קפד וְשְׁשַׁאֲלָתֶם כִּי נִיתְּצִיד בִי"ט רֵאשׁוֹן וְאִישְׁתַּחֲוִית בִי"ט שְׁנֵי מִי שְׁרִי לְמִשְׁחָטִיהּ וְכֵן דְּגִים שְׂצָדוּם גוֹיִם בִי"ט א' מִוֹתֵר לְאַכְלָן בִי"ט שְׁנֵי וְכֵן פִּירוֹת שְׁתִּלְשׁוּם גוֹיִם בְּיוֹם טוֹב רֵאשׁוֹן מִוֹתֵר לְאַכְלָן בְּיוֹם טוֹב שְׁנֵי אוּ לֹא.

כְּפֹר רְאִינוּ שְׁכָלָן בֵּין בֵּר טְבִיָּא וּבֵין דְּגִים שְׂצָדוּם בִי"ט רֵאשׁוֹן וּבֵין פִּירוֹת שְׁתִּלְשׁוּם גוֹיִם בִי"ט רֵאשׁוֹן וְכֵן בִּיצָה שְׁנוּלָדָה בִי"ט רֵאשׁוֹן כְּלָן מִוֹתֵרִין לִי"ט שְׁנֵי פִּינוּן שְׁשַׁקְעָה חֲמָה שֶׁל י"ט רֵאשׁוֹן וְנִכְנַס י"ט ב' שׁוּהָה בְּכַדִּי עֲשִׂיתָן וּמִיָּד מִוֹתֵרִין וְדוֹקָא בְּשַׁאָר יָמִים טוֹבִים אֲבָל בִּר"ה אָסוּרִין מְפִנֵי שְׁקִדְוִשָּׁה אַחַת הֵן וּמְפִנֵי מַה נִּשְׁתַּנָּה ר"ה מִכָּל יָמִים טוֹבִים מְפִנֵי שְׁהַדְּבָר תְּלוּי בְּקִידּוּשׁ חֲדָשׁ וּבְרֵאשׁוֹנָה הֵיוּ מְקַדְּשִׁין עַל הִרְאִיָּה וְשָׁנוּ חֲכָמִים פְּעַם אַחַת נִשְׁתַּהוּ הָעֲדִים לְבּוֹא לְהַעֲיִד עַל הַיָּרֵחַ וְנִתְקַלְקְלוּ הַלּוּיִם בְּשִׁיר שְׂלֹא יִדְעוּ אֵם שִׁיר שֶׁל חוּל יֵאמְרוּ אוּ שִׁיר שֶׁל ר"ח הִתְקִינוּ שְׂלֹא יִהְיוּ מְקַבְּלוֹן אֱלָא עַד הַמְּנַחֵה וְאֵם בָּאוּ עֲדִים מִן הַמְּנַחֵה וְלִמְעֵלָה מֵאִי וְלִמְעֵלָה עַד עָרוּב הַשְּׁמֶשׁ נוֹהֲגִין אוֹתוּ קִדְשׁ וְלִמְחַר קִדְשׁ שְׁכַבְרָא בָּאוּ וְאָמְרוּ רְאִינוּהוּ מְבַעֲרָב וְכִינוּן שְׁעֵבֵר זְמַן מוּסָף וְלֹא הִקְרִיבוּ בּוּ בְּיוֹם מוּסָף נוֹהֲגִין אַף לְמַחַר קִדְשׁ וּמְקִרִיבִין בּוּ מוּסָף לְפִי שְׁנֵי יָמִים טוֹבִים שֶׁל ר"ה קִדְוִשָּׁה אַחַת הֵן וְאִפ' בְּזְמַן הַמְּקַדְּשׁ נוֹהֲגִין שְׁנֵי יָמִים שֶׁל ר"ה לְפִי אִין קוֹרִין אוֹתָם שְׁנֵי יָמִים טוֹבִים שֶׁל גְּלִיּוֹת וּמִזֶּה הַטַּעַם הֵוָה חֲמוּרָה וּמְשׁוֹנָה ר"ה מִכָּל יָמִים טוֹבִים וְלְפִי בֵּר טְבִיָּא וְדָגִים וּפִירוֹת וּבִיצָה שֶׁל י"ט רֵאשׁוֹן מִוֹתֵרִין בְּשְׁנֵי כְּמוֹ שְׂאִמְרָנוּ לְמַעְלָה דְּאִמְרִינוּ אָמַר רַב פְּפָא הִלְכְתָא גּוֹי שְׁהִבִּיא דוֹרוֹן לִישְׂרָאֵל אֵם יֵשׁ מֵאוֹתוּ הַמִּין בְּמַחְזְבָר כְּגוֹן תְּמָרִים וְעֲנָבִים בְּאֵלוּל וְתִשְׁרִי

והביאם לו ב"ט הראשון של גליות לערב פִּינן שִׁיצָא י"ט ראשון וקדש היום ונגנס י"ט שני שוהה בכדי שִׁיפְנֵס לַפָּרֶם וַיִּבְצֹר וּלְאַלְתֵּר מוֹת' לְאַכּוֹל מֵהֶן וְכֵן בִּיצָה וּמָה טַעַם שְׁפָף אָנוּ אוֹמְרִים אִם תְּמוֹל י"ט ראשון ונדאי הוא ט"ו בַּתְּשָׁרֵי הַיּוֹם חוֹל הוּא וּמִן־תְּרִין וְכֵן בִּיצָה וְאִם הַיּוֹם ט"ו בַּתְּשָׁרֵי הוּא הִלְלוּ מְחֹל נִתְלָשׁוּ וְכֵן בִּיצָה וְכֵן עִירוּבֵי תְּבִשְׁלִין דְּאָמַר רַבָּא מְנִיחַ אָדָם עִירוּבֵי תְּבִשְׁי' מִי"ט לְחֻבְרוֹ מְנִיחַ בִּי"ט רֵאשׁוֹן וּמִתְנָה וְאוֹמַר אִם הַיּוֹם וְנָדַי י"ט הוּא לְמַחֵר שֶׁהוּא ע"ש חוֹל וְכִבֵּר מִן־תֵּר לְאַפּוֹת בַּע"ש שֶׁהוּא חוֹל לְאַכּוֹל בְּשַׁבַּת וְאִם לְמַחֵר שֶׁהוּא ע"ש י"ט וְנָדַי הוּא מְחֹל אֲנִי מְנִיחַ עִירוּבֵי תְּבִשְׁוֹלִין וְחִמְיָשִׁי בְּשַׁבַּת זֶה עֲדִינָן חוֹל הוּא וְדוֹקָא פִּי קֹאמַר רַבָּא בְּשָׁנֵי יָמִים טוֹבִים שֶׁל גְּלִיּוֹת אָבֵל בְּשָׁנֵי יָמִים טוֹבִים שֶׁל ר"ה לֹא אָמַר וְתוֹב קֹאמְרִינָן שָׁנֵי י"ט שֶׁל גְּלִיּוֹת רַב אָמַר נוֹלְדָה בְּזָה מִן־תְּרַת בְּזָה וּר"א אָמַר נוֹלְדָה בְּזָה אֲסוּרָה בְּזָה אָבֵל שַׁבַּת וִי"ט אוֹ י"ט וְשַׁבַּת רַב אָמַר נוֹלְדָה בְּזָה אֲסוּרָה בְּזָה וְרַבִּי יוֹחֲנָן אָמַר נוֹלְדָה בְּזָה מִן־תְּרַת בְּזָה וּשְׁנֵי יָמֵי שֶׁל ר"ה רַב וּשְׁמוּאֵל דְּאָמְרֵי תַרְנֻיָּהוּ נוֹלְדָה בְּזָה אֲסוּרָה בְּזָה וּפְיָרוֹת פְּנִתְיָהוּ וְכִף הִלְכָה דְּאָמַר רַבָּא הִלְכְתָא פְּנוּתָהּ דְּרַב בְּהַנִּי תֵּלֵת בֵּין לְקוֹלָא בֵּין לְחוֹמְר' לְבַד מִן מַת שֶׁהִקְלוּ בּוֹ חֲכָמִים דְּאָמַר רַבָּא מַת בִּי"ט רֵאשׁוֹן יִתְעַסְקוּ בּוֹ עִמְמִין בִּי"ט שְׁנֵי יִתְעַסְקוּ בּוֹ יִשְׂרָאֵלִים אֲפִי' בְּשָׁנֵי יָמִים שֶׁל ר"ה וְאֵע"ג דְּקִדְוֶשָׁה אַחַת הֵן מָה שֶׁא"כ כְּבִיצָה וְכֵן הִלְכָה וְאִין לְזוּז מְמַנָּה: וְאִי קִשְׂיָא לְרַבְּנֵי בְּשִׁכְרָא כְּכָר מְפֹרָשׁ טַעְמוֹ שֶׁל דְּבַר שֶׁהֵן אִינָן בְּנֵי תוֹרָה וְאַתָּם בְּרַחֲמֵי שְׁמַיִם בְּנֵי תוֹרָה וְחֲכָמִים בַּתוֹרָה אַתָּם ח"ו לְפָשׁוּט לְכֶם כְּבִנֵי בְּשִׁכְרָא שֶׁשְׁלַחוּ לוֹ לְלוֹי אֲלֹא אַתָּם חֲשׁוּבִים לְפָנֵינוּ פְּמוֹתֵינוּ: רַב גִּטְרָאִי ז"ל סִי' קִפָּה וְשִׁשָּׁאֲלֶתֶם פֶּל מִיָּנִי תְּבִלִי' שֶׁל קִדְרָה גְּדוּכִין כְּדִרְפֵּן בִּי"ט וְא"צ לְשִׁנּוֹת לְבַד מִמִּלְחָא וּמִוִּרְיָקָא וְכֵן הִלְכָה וְהִלְכְתָא חֲלוּק שֶׁתְּפָרוּ גוֹי אוֹ בְּגָד שֶׁצָּבְעוּ גוֹי לְיִשְׂרָאֵל אֲסוּר לִיטְלוֹ מִן הַגּוֹי בִּי"ט אָבֵל וְנָדַי אִם שִׁיגָר לוֹ גוֹי דוֹרוֹן לְיִשְׂרָאֵל פְּלִים שֶׁנִּגְמְרָה מְלֹאכְתָּן מְעַרְבֵי י"ט אֲפִי' בִּי"ט מִן־תֵּר לְקַבְּלָן מְמַנּוּ שְׂאִין זֶה חֲמוּר יוֹתֵר מִדְּגִים וּפְיָרוֹת בְּנֵי יוֹמָן וְכ"ש פְּלִים תְּפוּרִי' שְׂאִי־סוּרָן קַל: סִי' קִפּוֹ וְשִׁשָּׁאֲלֶתֶם בִּי"ט צְרִיכִי' אָנוּ לְבָצוּעַ עַל שְׁתֵּי כְּפָרוֹת אוֹ לֹא הוּוּ יוֹדְעֵי' שְׂצָרִיכִים אָנוּ לְבָצוּעַ עַל שְׁתֵּי כְּפָרוֹת בִּי"ט כְּדָרָךְ שְׂאָנוּ בּוֹצְעֵי' בְּשַׁבַּת מָה טַעַם לְפִי שֶׁבְּשַׁבַּת עֲצָמָה לֹא נִתְחַיְּבוּ יִשְׂרָאֵל לְבָצוּעַ עַל שְׁתֵּי כְּפָרוֹת אֲלֹא מִשּׁוּם מִן וּבִי"ט נָמִי פִּינָן שֶׁלֹּא יִרְדּ מִן פְּשַׁבַּת חֲיִיבִי' אָנוּ לְבָצוּעַ עַל שְׁתֵּי כְּפָרוֹת פְּשַׁבַּת דְּתַנְיָא שֶׁשְׁתֵּי יָמִים תִּלְקָטוּהוּ ר"י אוֹמַר לְמַדְנּוּ שֶׁלֹּא הִיָּה יוֹרֵד מִן בְּשַׁבַּת בִּי"ט מְנִינָן ת"ל שַׁבַּת לֹא יִהְיֶה בִּי"ט מְנִינָן ת"ל שַׁבַּת לֹא יִהְיֶה בּוֹ: אֲנָשִׁי מְזַרְחָ שׁוֹקְלִי' בְּשָׂר בִּי"ט וּבְנֵי א"י אֲפִי' לְתַלּוֹת בְּכַף מֵאֲזַנִּים לְשׁוּמְרָה מִן הַעֲכָפְרִים אֲסִיר אִין מִשְׁגִּיחִי' בְּכַף מֵאֲזַנִּים פֶּל עִיקָר: סִי' קִפּוֹ וְשִׁשָּׁאֲלֶתֶם יְכוֹל אָדָם לִירֵד לְבוּר בִּי"ט לְהוֹצִיא דְּלִי אוֹ לֹא כִף שָׁנוּ חֲכָמִים אִךְ אֲשֶׁר יֵאָכֵל לְכָל נֶפֶשׁ הָאִי נָמִי צְנוּרָךְ נֶפֶשׁ הוּא וְאָנוּ שׁוֹאֲבִים מִיָּם מִתְחוּם שַׁבַּת אֲפִי' בְּסוּף אֲלֵפִים אֲמָה: וְשִׁשָּׁאֲלֶתֶם דְּאִית בִּינֵינוּ תְּלַמִּידִים וְהֵם שׁוֹעֲלִי' קִטְנִים דְּלִית בְּהוּ וְחוֹלְקִים וְאוֹמְרֵי' עַל הַגְּאוּנִים עֲמוּדֵי עוֹלָם מְנִינָן לְהֵם דְּבַר זֶה וּמוֹצִיאִים סְפָרֵיהֶם וְהֵם לֹא יְבִינוּ פּוֹעֵל ה' וּמַעֲשֵׂה יָדָיו וְלֹא הִשְׁיִגּוּ אֲפִי' דְּבַר קִטְנוֹן מִמָּה שֶׁהִשְׁיִג תְּלַמִּיד תְּלַמִּידֵיהֶם שֶׁל קִטְנוֹן שְׁבָגְאוּנִים.

כְּדֹאֲשַׁפְחוּן לְחַד מִן הַגְּאוּנֵי' בְּתֵר דְּנַח נֶפֶשִׁיָּה אֲשַׁפְחוּן בִּיהַ זְכוּר גְּבָרָא הֵהוּא לְטָב פֶּל הַנְּיִי דְּרַבְּנָן קִדְמָאֵי דָא עִם דָּא וְשִׁית סְדְרֵי מְשָׁנָה דְּאֵתְגַנְיָז מִיּוֹמֵי דְּהִלְלַל וְשִׁמְאֵי וְכַמְּהָ עֲגִינֵי' דְּלִית לוֹן שִׁיעוּרָא דְּאֲפִי' בְּמִתִּיבְתָא דְּרַקִּיעָא יְסִדְרוֹן הִלְכָה פְּמוֹתוֹ.

והיה באים שועלים אשר לא ראו מאורות וחושבי' לאמר סרה על ה' ועל נחלתו מי שהגה בתליסר נפי כל התלמוד ועמד על כל מה דנהה מימות יהושע בן נון איש מפי איש הלכה למשה מסיני ואומר תועה על תלמיד קטן שבקטני הגאונים פי כולם דברי אלהים חיים ואפי' במדרשו של משה רבן הנביאים לא ידחו אותם ממקומם וחקמתם ופולפוליהם הוא הדבר אשר צוה ה' אל משה ואעפ"י שאומרי' הכי הוא ואין מביאי' ראיה באיזה מקום הוא אין לחוש על דבר קטון או גדול וכל החולק על שום דבר מפל דברייהם פחולק על ה' ועל תורתו: סי' קפח וששאלתם תמאה של גוים אסור או מותר פיון דקים להו לרבנן דחלב טהור עומד טמא אינו עומד מותר אלא שאין הדעת מקבלת ומי שיפה דעתו ואכל מותר: רב פהן צדק ז"ל סי' קפט ודבש דבורים שעושי' ממנו שכר אם בשאר ימות השנה מותר לשמות ממנו ואין בו משום בישולי גוים שפך אמרו חכמים ואלו מותר' באכילה חלב שחלבו גוי וישראל רואהו והדבש ואמרי' האי דבש למאי ליחוש ליה אי משו' גיעולי גוים נאכל כמו שהוא בחי הוא ואין בו משו' גיעולי גוים ואי משום דמערכי ביה אסרוחי מוסרח ונותן טעם לפגם הוא הילכך מותר לכתחילה: סי' קצ והיא דאיערבה ביצה טרפה בהדי בצים אחרות אפי' באלף פלן אסורות: סי' קצא ביצה דאבשיל בהדי בשרא אסיר למיכל בחלבא דאמרי' בלעא לה מן בשרא: לרבי' יעקב ז"ל סי' קצב על ג' סעודות שאם היה אוכל פירות או מידי אחריןא עולה לו לסעודה ג' כדאמרי' גבי סוכה י"ד סעודות חייב אדם לאכול בסוכה אם השלים במיני תרמיא יצא: לרבי' שמשון ז"ל סי' קצג שאם בא אדם אחד בסעודה אצל חבריו ונטל מעל השלחן חתיכה של דג או של בשר עוף וטבל בפלפלין או בשןמן שצרי' נטילת ידים כדאמרי' בערבי פסחים כל שטיבולו במשקי' צרי' נטילת ידים ודוקא בדבר שדרפו לטבל אבל בדבר שאין דרפו לטבל לא מדקאמרי' כל שטיבולו במשקי' ולא אמר כל שטובלין משמעו דבר שרגילי' לטבל דתני רב אושעיא כל דבר שיש בו לכלוף משקה צרי' נטילת ידים: לרבי' יעקב ז"ל סי' קצד קטן וחומש בידו לא רצה לעשות צניף לעשרה אעפ"י שבמקום הרב רבי' שמשון ז"ל היו נוהגי' כן הוא לא רצה לעשות כן והיה אומר פי לא מצינו בשום מקום שעושה צניף ע"י חומש רק לעיבור שנה מצינו ספר להשלמת עשרה כפר קי רבי אליעזר דאמר התם בג' מעבירי' את השנה ר"א אומר בעשרה ואם נתמעטו מביאי' ספר תורה ועושי' עגולה ואין מזפירים שם פלל קטן שיהא אויזו ס"ת בידו ולהצטרף בין שניהן לעשרה אלא משמעו דלענין מלתא דהתם מועיל ס"ת בלא קטן: לגאון ז"ל עשרה פעמי' הנה מזפיר כ"ג את השם ביוה"כ ג' בודוי ראשון של פ"ר וג' בודוי שני וג' בשעיר המשלח ואחד בגורלות והנה מזפיר בפ"י שם בן כ"ב אותיות והנה מסדר בקבלה לראש הישיבה וכנגדם היו אומר וידויים עשרה ביו"ה כ"ג ביוצר וג' במוסף וג' במנחה וא' בנעילה וי"א שמוסיפי' ג' של תפלת ערבית בליל יו"ה כ"ג והם י"ג ודויים כנגד י"ג מדות שבפרש' ויעבור לבעל הלכות פסוקות: סי' קצה מלך או שלטון או בעל מכס שמשגר בקהל להחרים בשביל צרכיו ונחפציו להעניש או ליקח ממון יהודי ואי אפשר שלא להחרים משום אונסא כל חרם שמתרימי' אינו פלום ואין לחוש עליו וכן ישראל שהניח ממון אצל חברו והלשינו עליו וצנה המלך להחרי' והנאמן אינו רוצה לגלות אלא לירשיו לשלם תבוא עליו ברכה וקללת חנם לא תבוא ואין לחוס על ההוא שמתא וחרם ואיבעי לן לאחזוקי ליה טיבותא ולברוכי ליה דקאי בהימנותיה דקא מרחם

על יורשין ובהאי גברא פתיב עיניו בנאמני ארץ: לרבניו האי ז"ל סי' קצו וישאלתם בענין נטילת ידים הא דתנו רבנן כל המצות כולן מברך עליהן עובר לעשייתן חוץ מן הטבילה מי שהיו ידיו מטונפות או מלונכלכות ובקש לרחוץ ידיו ולאכול אימתי מברך על נטילת ידים קודם שירחץ ככל המצות או לאחר שירחץ פי ראינו מקצת חכמים מדמים אותה לטבילה ואומרים אפי' דהוי גברא דחזי וטהור פינו שידיו מטונפות או מלונכלכות מוטב לו שירחץ ידיו ויהא בנקיות ויברך ממה שהיה בלכלוכו ומקצת חכמים אומרים לא תהא אלא מקודם ככל המצות שהברכה עובר לעשייתן פה אנו רואים פי עיקר הרחיצה היא בשעה שמנגב ידיו מן הרחיצה דהא תנינן דכתיב פכה יאכלו בני ישראל את לחמם טמא שאסוי למשמש בפת וידיו אינן נגובות לח מים קרינן ליה וקרא לון טמא אעפ"י שהן רחוצות ואינן נגובות אלמא בנגיבה תליא וחווינן בין רחיצה לנגיבה מברך ונהו ליה עובר עשייה וכן אבי הבן דאמרן צרי' לברך אקב"ו להכניסו כו' ואע"פ שנתעכב ולא בירך אלא קודם פריעה שפיר דמי דתנינן מל ולא פרע פאלו לא מל אלמא בפריעה תליא הכי נמי כל זמן שידיו לחות אין הנקיות שלם ולפיכך מברך קודם נגיבה ויש מן הראשונים שאמרו שכל לכלוף וטנוף אין מעכב את התפלה אף נטילת ידים אינו מעכב ומברך עם נטילת ידים: הרב ר' משה בר נחמן סי' קצו בטרם נטילתם יברכו ברכתם כמו שאומרי טעות הוא והכי מוכיח בספר המאור בפסחים ונהרב ר' משה ז"ל הורה פן בברכות אלא הגיה בעוד נטילתם יברכו ברכתם: לו ז"ל סי' קצח ולמדנו נוצה מצנאר של עוף אני הוא המתיר בראיות גמורות ומתיר אני במקומי וידעתי שהרב אסר: לו ז"ל סי' קצט לאכול פירות חוץ לסנפה ידעתי שכל המחברים התירו ואני אוסר בראיה נכונה מן השמועה הנזכרת במסכת יומא וכו' נראה דעת רבי ז"ל ואתה דע לה: לגאון ז"ל סי' ר' וישאלתם מי שנשבע שלא יכנס אצל אחיו וחלה או שמת אם מותר להכנס אצלו או לקבורו פה אנו רואי' כל זמן שאחיו חי לא יכנס אצלו ואפילו לבקרו אבל אם מת אין זה נכנס אצלו ומותר הוא ליכנס לקבורו: לו ז"ל סי' רא למה לא נכתב שמו של הקב"ה במגלת אסתר פי' מפני שפרסיים העתיקו המגלה ולא רצה הקב"ה שיהיה שמו מונח בין פרסיים ד"א פתוב במסכת ראש השנה היו רגילי' לכתוב את השם באגרות חובות וכו' פותבי' בשנת כף וכו' ליוחנן פהו אל עליון ואמרו חכמים למחר זה פורע את חובו ונמצא השטר מוטל באשפה עמדו ובטלום ואותו יום עשאוהו י"ט הכי נמי פינו דמגלת אסתר נקראת אגרת כדי שלא יהא חלוק בינה לשאר אגרות לא רצו לכתוב בה שם הקב"ה: רב סעדיה ז"ל סי' רב כל אהד ואהד טובל בערב יום הפפורים ובעליותו מלטבול מברך על הטבילה.

והרב ר' יצחק בן גיא ז"ל טבילה זו פינו שאינה מתקנו' חכמים הראשונים לא בת ברכה היא לא מחייב לברכה קודם טבילה פי' שהיא דאמרי' כל המצות כולן מברך עליהן עובר לעשייתן חוץ מן הטבילה ואוקמוה רשואתא בטבילת גר דאפתי גברא לא חזי אבל שאר חייבי טבילות מעיקרא מברכי ואזלי הילכף טובל אדם פמנהג חכמים ואינו מברך דאין מברכין על המנהג מדאמרינן לענין ערבה חביט וכלא בריך קסבר מנהג נביאים היא אלמא המנהג אין מברכי עליו ומתפללי' ח"י ברכות פדרך שמתפלל כל השנה ומתנודה לאחר תפילתו אבל חטאנו אתה יודע ע"ח על חטאי' אלהי עד שלא נוצרתי הרב ר' משה ב"ן ז"ל: סי' רג אין אדם נידון בר"ה אלא על דברי העולם הנה כגון שאמר בתקיעתא

דַּרְבַּי אֵיזוֹ לַחֲרַב אֵיזוֹ לְשָׁלוֹם וְכָל מָה שֶׁאָמַר בְּגִיּוֹתָם אֵינּוּ אֶלָּא לְיוֹם הַדִּין שֶׁהוּא יוֹם הַמִּיתָה: לְרַבֵּינוּ הָאֵי זצ"ל סי' רד גְּרָסִינָן בְּמַגְלָה מַגְלַת אֶסְתֵּר צָרִיכָה שְׁרֵטוּט פְּאַמְתָּה שֶׁל תּוֹרָה מֵאֵן אֶמְתָּה שֶׁל תּוֹרָה אֶלְעָזָר וּמִנְשֵׁה נְשִׂיאֵי וְעֵדָה פִּי מִנְשֵׁה וְאֶלְעָזָר נְשִׂיאִים וְעֵדָה הֵינּוּ דְבָרֵי בְּנוֹ צֶלְפָחֵד דְּכִתִּי בְּהֵן וְתַקְרָבֵנּוּ בְּנוֹ צֶלְפָחֵד וּגוֹ' וְתַעֲמִדְנָה לְפָנַי מִנְשֵׁה וְלְפָנַי אֶלְעָזָר הַפֶּהן וְאֶעֱפִי שֶׁהֵם דְּבָרֵי נְשִׂים צָרִיכֵי שְׁרֵטוּט כִּי מַגְלַת אֶסְתֵּר אֶעֱפִי שֶׁהֵם דְּבָרֵי נְשִׂים כְּגוֹן וְשִׁתִּי וְאֶסְתֵּר צָרִיכֵי שְׁרֵטוּט: שֶׁר שְׁלוֹם ז"ל סי' רה בְּנֵי אָדָם שֶׁנִּכְנָסוּ לְבֵית הַכְּנֶסֶת לְאַחַר שֶׁאָמַר ש"צ בְּרָכוּ אִם עֲדִינָן לֹא פָּרָשׁוּ עַל שְׁמַע יַחְזוֹר וַיֹּאמֶר לָהֶם בְּרָכוּ וַיִּפְרְסוּ הֵם עַל שְׁמַע לְאַחַר בְּרָכוּ דְמִתְחַלְלָה שְׁבַח וְאַח"כַּ תְּפִלָּה אֲבָל אִם קָרְאוּ קְרִיַת שְׁמַע אֵל יֹאמֶר לָהֶם בְּרָכוּ כָּל דְּהָא הִתְחַלַּת תְּפִלָּה מִיּוֹצֵר אִוֵּר הוּא וְצָרִיף אָדָם לְבָרַף לְקוֹנֵוּ קוֹדֵם שֶׁיִּתְפַּלֵּל וְע"כ אִסוּר לְבָרַף לְחַבְרֵוּ קוֹדֵם שֶׁיִּתְפַּלֵּל וְלְקוֹנֵוּ צָרִיף לְבָרַף קוֹדֵם תְּפִלָּה וְלְבָנֵי אָדָם אַחַר תְּפִלָּה: רַבֵּי שְׁרִירָא ז"ל סי' רו הַנּוֹפֵל עַל פָּנָיו צָרִיף שִׁטָּה עַל צַד שְׂמָאל וְיִגְבִּיָה צַד יְמִין וְהִכִּין חֻזְיָנוּ לְרַבְּנָן דְּעַבְדֵי וְתוֹלִי פְּנִיָהם לְמַעַלָּה מִן הַקְּרָקַע הַמִּתְפַּלֵּל קוֹדֵם שֶׁיִּרְאֶה ג' כְּכַבִּים אֵין תְּפִלָּתוֹ תְּפִלָּה לְפִי שֶׁלֹּא קָרָא ק"ש בְּעוֹנָתָה: רַב נִטְרוֹנָאֵי ז"ל סי' רז וְשֶׁשְׂאֵלְתֶם כֶּהֵן שֶׁנִּשְׁתַּמְד וְחֻזֵּר בּוֹ אִם עוֹלָה לְדוֹכֵן וְלִקְרוֹת בְּתוֹרָה אוֹ לֹא כִּי רָאִינוּ שֶׁאִם חֻזֵּר בּוֹ דִּיּוֹ לְהִיּוֹת כְּשֶׁאֵר יִשְׂרָאֵל אוֹ כִּכְהֵן בְּעַל מוֹם אֲבָל לְעֵלוֹת לְדוֹכֵן וְלִקְרוֹת תְּחִילָה בְּתוֹרָה כִּי עַבְדוֹ לִיָּה רַבְּנָן הִדָּא מַעַלָּה כִּי אֵיתִיָּה בְּקִדּוּשְׁתָּיָא כְּדַכְתִּיב וְקִדְשָׁתוֹ לְכָל דְּבָר שֶׁבְּקִדּוּשָׁה לְקְרוֹת רֵאשׁוֹן וְלְבָרַף רֵאשׁוֹן פִּינָן דְּבַעֵי לְבָרוּכֵי אַק"ב בְּקִדּוּשָׁתוֹ שֶׁל אֶהְרֹן וְצוּנָיו לְבָרַף אֵת עֵמוּ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה זֶה כְּבָר יֵצֵא מִן הַכָּל וְחָלַל קִדּוּשָׁתוֹ שֶׁל אֶהְרֹן וְאִם קוֹרָא בְּתוֹרָה תְּחִילָה יֵשׁ חִילוּל לְתוֹרָה בְּכִיף וְעוֹד אֶמְרִי כִּהֲנִים שֶׁשִׁמְשׁוּ בְּבֵית חוֹנָאֵי אֵל יִשְׁמְשׁוּ בְּמִקְדָּשׁ בִּירוּשָׁלַם וְאַצ"ל מִי שֶׁנִּשְׁתַּמְד וְשִׁמְשׁוּ לְפָנַי ע"ז שֶׁאִסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּקִדּוּשָׁה שֶׁנִּשְׁתַּמְד אִיף לֹא יַעֲלוּ כִּהֲנֵי הַכְּמוֹת אֵל מִזְבַּח ה' בִּירוּשָׁלַם אֲבָל לְאַכּוֹל חֵלָה בְּזִמ"ה אוֹכֵל מִיָּדֵי דְהִנּוּה אֶפְהֲנִים בְּעַלֵּי מוֹמִין שֶׁפְּסוּלֵי לְעַבּוּדָה וְאוֹכֵלֵי מִתְּנוֹת כֶּהֱוָה: סי' רז וְשֶׁשְׂאֵלְתֶם חֲצֵרוֹת הַסְּמוּכוֹת וְרַה"ר עוֹבְרַת בֵּינֵיהֶן מֵהוּ שֶׁיַּעֲשׂוּ אוֹ לְחֵי אוֹ קוֹרָה מְכָאן וְלְחֵי וְקוֹרָה מְכָאן וְיִטְלְטְלוּ בְּתוֹכָן וְאַת"ל פִּינָן דַּר"הֵר הִיא אֵין עוֹשִׂי מְבוֹי מְפֻלָּשׁ אִם רְצוּ בְּנֵי מְבוֹי לְסוֹתְמוֹ סוֹתְמֵי אוֹתוֹ מֵאֵי.

הַכִּי אֶתְחַזִּי לְנָא מְלִתָּא דַּר"הֵר לֹא מִיַּעֲרָבָא דְתַנְיָא יִתֵּר עַל כֵּן אַמ"ר יְהוּדָה מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁנֵי בָתִּים בְּשְׁנֵי צִדֵּי רַה"ר עוֹשֶׂה לְחֵי מְכָאן וְלְחֵי מְכָאן אוֹ קוֹרָה מְכָאן וְקוֹרָה מְכָאן וְנוֹשֵׂא נְבוֹתָן בְּאַמְצַע אֶמְרוּ לוֹ אֵין מְעַרְבֵי רַה"ר בְּכִיף וְהַלְכְתָּא כְּרַבְּנָן אֲבָל מְבוֹאוֹ הַמְּפֻלָּשִׁים לְרִשׁוֹת הַרְבִּים עוֹשֶׂה דָּלַת מְכָאן וְלְחֵי וְקוֹרָה מְכָאן.

וּמְבוֹי לְעַנְיָן עִירוֹב אִם מַגְבִּיָּהוּ יוֹתֵר מִעֲשָׂרִים אִמָּה הַפְּלִיג וְאֵינוּ רָאוּי לְעַרְבֵי בּוֹ עַד שֶׁמְמַעִיט בּוֹ אוֹ שֶׁעוֹשֶׂה לוֹ צוּרַת פְּתַח: סי' רח וְשֶׁשְׂאֵלְתֶם וְהָא דְאַמְרֵי אֲנָשֵׁי חֲצַר שֶׁשְׂכַח אֶחָד מֵהֶם וְלֹא עִירַב בֵּיתוֹ אִסוּר לְהַכְּנִיס וְלְהוֹצִיא לוֹ וְלָהֵן וְשֶׁלָּהֵן מוֹתֵר לָהֵן וְלָהֵן וְאֶעֱפִי שֶׁבִּיטֵל רִשׁוֹתוֹ לָהֵם וְכִי מְנַהֵג בְּשִׁתִּי יְשִׁיבוֹת מְעַרְבֵי פַעַם א' בְּפִסְחָא וּמְשִׁמְרֵי אוֹתוֹ כְּמָה שְׁנִים וַיֵּשׁ שֶׁמְבַקֵּשׁ וּמְעַרְבֵי מְפִסַּח לְפִסְחָא כֹּל הֵיכִי דְמְעַרְבֵי שְׁפִיר דְמִי פֶת שֶׁל עִירוֹבֵי תְּבַשְׂלִין כִּי נְפִיק י"ט שְׁרֵי לִיָּה לְמַבְצַע עֲלֵיָּה בִּי שְׁמִשִּׁי וְלִיכְלִיָּה בְּשִׁבְתָּא כַּדַּר אִמֵּי וְר' אִסִּי.

שר שלום ז"ל: סי' רט והלקתא מדינות ועיירות שאין בהן ששים רבוא ואפ"י יש בהן ששים רבוא ויש עליהם חומה ודלתותיהן ננעלות בלילה אין נעשות רה"ר ואין חייבים עליהן פרת וסקילה מ"ט דב"ע' פדגלי מדבר שלא היה עליהם גדר אבל יש עליהן גדר אפ"י היתה פירוש שלם שהיו בה אלה אלפים אין נעשית כרה"ר דאמר רבה בר רב הונא אמ"ר יוחנן אלמלא ירושלים דלתותיה ננעלות בלילה חייבי עליה משום רשות הרבים אלא הרי היא ככרמלית ואם מגופפת אותה עיר ואין בה פרוצות רחבות יתר מעשר אמות ומניחי עירובן בבית א' הרי היא כרה"י גמורה ומותר לטלטל בה לצורך השבת וכל פרוצה שהיא מעשר אמות מותרת ומפני שהיא כפתח יתר מכאן אסורה ואם יש בה יתר מעשר אמות ואפ"י עירבו אסור לטלטל וכן הלכה: סי' רי ושאלתם עיר שפולה ישראל וגוי אחד דר ביניהם ועירבו פולם וגפפו את העיר פולה חוץ מאותו גוי רשות אותו גוי אוסר על כל העיר פולה ואפ"י בשבילי העיר דאמור רבנן אין עירוב מועיל במקום גוי ואין ביטול רשות מועיל במקום גוי עד שישפיר רשותו שוב שנו חכמי' מפני שאמרו ישראל נוטל רשות ומבטל רשות ובגוי עד שישפיר דבר זה שאמרו על כל העיר אוסר גוי אחד מחצרו של גוי לחצרו של ישראל לא כ"ש שאסור עד שישפיר לו רשותו מבעוד יום אבל נדאי מלא גוי מים מבורו וישראל יושב בחצרו של גוי מותר לשותות לכתחילה ואין חושש לדבר: סי' ריא ושאלתם עיירות שיש בהן ישראל ומלמדים ובעלי תורה ובוצרי' כרמים ודורכי' גתות בחולו של מועד.

כך אמרו חכמים אמר אביי נקיטנן הלכות מועד פהלכות שבת יש מהן פטור אבל אסור ויש מהן פטור לגמרי כיצד כל מלאכה שאם אין עושה נפסדת מותר לעשותה ושאינ נפסדת אסור לעשותה ואם פינון מלאכתו לעשותה לכתחילה במועד אפ"י מלאכה נפסדת אסור דקאמרי' רבי ינאי הנה ליה ההוא פרדסא מטא למיקטפיה בחולא דמועדא קטפיה עבד על חז תרין לשנה שהינה כולי עלמא לפרדסיהון לחולא דמועדא פיון דחזא ר' ינאי דגרם להון לאחריני לשהויי לכתחילה אפקריה רבי ינאי לפרדסיה ההיא שמה ותנו מכניס אדם פירותיו מפני הגנבים ושולה פשתנו מן המשרה בשביל שלא יאבדו ובלבד שלא יכוין את מלאכתו למועד וכלן אם פינונו מלאכתן במועד יאבדו לפי הללו בוצרי' ודורכי' אם נדאי מגיעי' כרמים בחולו של מועד שאם אינם בוצרי' ודורכי' נפסדי' מותר ובהיתר הן בוצרי' ודורכי' דקאמרי' פרקמטיא האבד מותר ואם מכוננים מחויבי' ב"ד להפסיד אותן מהן דקתני יאבדו דמאבדינן להו מיניה בעל פרוחיה דקאמ' בעא מיניה ר' ירמיה מר' זירא פינון מלאכתו במועד נמת מהו לקנוס בנו אחריו ופשט ליה השדה שנתקנצה תזרע על מוצאי שביעי' נטיבה או נדירה לא תזרע למוצאי שביעית ואמר ר' יוסי בר חנינא נקיטי' הטיבהו נמת בנו זורעה אלמא לדידיה קנסייה רבנן לברייה לא קנסי רבנן לדיליה מיהא קנסי' ליה בי דינא וכן הלכה.

שר שלום: רב נטרונאי ז"ל סי' ריג ושאלתם להביא פלים מבית האומן לצורך המועד וליתן בגד לצבוע או לחייט בחולו של מועד לצורך המועד ולשלום אנשי ביתו אסור דקאמרי' אמר רב פפא בדיק לן רבא כו' והא דתנו ואלו כותבין במועד קדושי נשים זהו שטר אירוסי' אבל שטר כתובה שטר חוב הוא ואין כותבי' אותו במועד וזהו ששנינו אין כותבי' שטרי אירוסי' ונישואי' אלא מדעת שניהם: סי' ריד ושאלתם מהו ליתן סוס או

פָּרַד או חֲמוֹר בִּימֵי הַחֵג לְמִי שִׁירְעָה אוֹתָם כָּל יְמֵי הַחֵג וְהוּא רוֹכֵב עָלָיו וְהוּא עוֹשֶׂה בּוֹ כָּל צְרָכָיו.

כִּינּוּן שֶׁלֹא בִשְׂכִירוֹ נֹתְנָן וְאִינוּ מִשְׁאִיל אוֹתָן לַעֲשׂוֹת בֵּהֶן מְלָאכָה אֲלֵא לַרְעוּתָן וּלְשִׁמְרָן אִם עוֹשֶׂה בֵּהֶן מְלָאכָה וְאִם רוֹעֵה אוֹתָן וְיֹדֵעַ בֵּהֶן יִמְחָה בָּהֶם: סִי' רטו וְשִׁשְׁאֲלֶתֶם הַחֲיִיטִי וְהַרְצֵעֲנִי שֶׁהֵם עֲנִיִּים וּמִתְפָּרְנִסִי בְּעֵמֶל יְדֵיהֶם יֵשׁ לָהֶם שִׁיעֲשׂוּ מְלָאכְתֶּם בְּחֹלּוֹ שֶׁל מוֹעֵד אוֹ לֹא וְכֵן אוֹתָם שִׁמְלֵאכְתֶּם תְּמִיד בְּפִרְהֶסְיָא: כָּף רֵאִינוּ שְׂאֵם צְרִיכִי לְהַתְפָּרְנֵס בְּאוֹתָן יְמֵי חֹלּוֹ שֶׁל מוֹעֵד מֵאוֹתָהּ מְלָאכָה שְׁעוֹשִׂי מוֹתֵר לָהֶם לַעֲשׂוֹ בְּצִנְעָא וְאִם לֹא יִתְנוּ לָהֶם מְלָאכָה אֲלֵא כְּשֵׁרוּאִים אוֹתָם בְּפִרְהֶסְיָא וְאִינֵם יְכוּלִי לְהַסְגֵר אִפִּי בְּפִרְהֶסְיָא נְמִי מוֹתֵר מִפְּנֵי כְּשִׁטּוֹרְחִי לְצוֹנְרָף הַמוֹעֵד הֵם עוֹשִׂים וְאִפִּי בְּמַחְנֹפֵר לְקַרְקַע שֶׁהוּא חֲמוֹר אִם אִין לוֹ מָה יֵאכֵל מוֹתֵר דְקַתְנִי אִם אִין לוֹ מָה יֵאכֵל קוֹצֵר וּמְעַמֵר וְדֵשׁ זִזְרָה וּבוֹרֵר וְטוֹחֵן וּבִלְבַד שֶׁלֹא יְדוֹשׁ בְּפִירוֹת וְתוֹב קְאָמְרִי אוֹרִי לִיָּה רַב לְרַב חֲנֻנְאֵל וְכֵן אוֹרִי לִיָּה רַבָּה לְרַב חֲנֻנְאֵל הַלְכְתָא מוֹכֵר וְכוֹתֵב כְּדִרְכּוֹ כְּדִי פִרְנָסְתוֹ מִכָּאן לְמִדְנוּ שֶׁהַחֲיִיטִי וְהַרְצֵעֲנִי וְהַכּוֹבָסִים כִּינּוּן שֶׁצְרִיכִין מוֹתֵר לַעֲשׂוֹת מְלָאכְתֶּם בְּחֹלּוֹ שֶׁל מוֹעֵד מִפְּנֵי שֶׁהֵם צְרִיכִים וְהַלְכָה כְּסִתְמָה מִשְׁנֵה דִתְנָן מוֹכְרֵי פִירוֹת וְכִלִּים מוֹכְרֵי בְּצִנְעָא לְצוֹנְרָף הַמוֹעֵד הַצִּיִּידִי וְהַרְשׁוֹשׁוֹת וְהַגְרוֹסוֹת עוֹשִׂים בְּצִנְעָא לְצוֹנְרָף הַמוֹעֵד: סִי' רטז וְשִׁשְׁאֲלֶתֶם בְּכָל אִיסוּרֵי דַחַשׁ"מ גְּבָרָא קְנָסִי אוֹ מְמוֹנָא קְנָסִי אִי נְמִי גְּבָרָא קְנָסִינוּן בְּמַלְקוֹת קְנָסִי לִיָּה אוֹ בְּשִׁמְתָא קְנָסִי לִיָּה כָּף רֵאִינוּ כִּינּוּן שֶׁשְׁנֵינוּ וְכִלְמֵם שֶׁכִּינּוּנוּ מְלָאכְתֶּם בְּמוֹעֵד יֵאבְדוּ וּמִשְׁנֵה זֹה הַלְכָה הִיא כְּנוֹתָה עֵבְדֵינִי הַיְלָכָף כָּל מְלָאכָה שֶׁנִּתְפָּנוֹן לַעֲשׂוֹתָהּ בְּמוֹעֵד בְּדָהָא הִנֵּה לִיָּה מְמוֹנָא קְנָסִי וְכָל מְקוֹם שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לְקַנֵּס כְּגוֹ חֲיִיטֵי אוֹ אוֹרְגֵי אוֹ סוֹפְרֵי שֶׁהֵם עוֹשִׂים מְלָאכָה לְאַחֲרֵים יִשְׂרָאֵל שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לְקַנֵּס לְמִמּוֹן שֶׁל אַחֲרֵינוּ יִשְׂרָאֵל קוֹנָסִי אוֹתָם בְּעֵצְמָם מִשְׁמֵתִי לִיָּה וּמַלְקִי לִיָּה עַד דְמַקְבִּיל עָלֵיהֶּ דִּינָא וְשָׁרִינוּ לְהוֹ שְׁמֵתִיָּהוּ וְהַלְכְתָא כִּינּוּן מְלָאכְתוֹ בְּמוֹעֵד וּמֵת אִין קוֹנָסִי בְּנוֹ אַחֲרֵיו דְאָמְרִי הַטִּיבָה נֵמֵת בְּנוֹ זֹרְעָה אֶלְמָא לְדִילִיָּה קְנָסוּ רַבְּנֵי לְבָרִיָּה לֹא קְנָסוּ רַבְּנֵי וְהַלְכְתָא כְּדִשְׁלַח לִיָּה רַב יְצַחֵק בַּר יַעֲקֹב מִשְׁמִיָּה דַר"ו כְּלִי פִשְׁתָּן מוֹתֵר לְכַבֵּס בְּחֹלּוֹ שֶׁל מוֹעֵד: סִי' ריז וְשִׁשְׁאֲלֶתֶם הֵא דִתְנָן וְאֵלוֹ כּוֹתְבִי בְּמוֹעֵד אַגְרוֹת שֶׁל רְשׁוֹת מֵאֵן גִּיהִי כָּף פִּירֵשׁ רַב מֵר צְדוּק אֲדוֹנָנוּ זַק"ל אַגְרוֹת שֶׁל רְשׁוֹת כְּתָב שְׁכוֹתֵב רִישׁ גְּלוּתָא לְשׁוֹפֵט וְנוֹתֵן לוֹ רְשׁוֹת לִילָף וּלְלַמֵּד אֶת יִשְׂרָאֵל אִיסוּ' וְהִתֵּר וְלְהוֹרוֹת לָהֶם דְבָרֵי תוֹרָה שְׁמוּ בְּלִשׁוֹן אֲרָמִי פִתְקָא דְדִינּוֹתָא: סִי' ריח וְשִׁשְׁאֲלֶתֶם הֵא דִתְנָן אִין נוֹשְׂאִי נְשִׁים בְּמוֹעֵד בְּפִסְחָא דְלֹא כְּתִיב בֵּיהֶּ שְׂמַחָה כָּלֵל מוֹתֵר לִישְׂאָ אִשָּׁה בְּמוֹעֵד שֶׁל פִּסְחָא אוֹ דְלֵמָא לֹא שְׂנָא פִּסְחָא וְלֹא שְׂנָא חַג.

כָּף אָנוּ לוֹמְדֵי מִרְבוּתֵי שְׂאִין נוֹשְׂאִין נְשִׁים בְּכָל הַמוֹעֲדִים כָּלֵם וּבְכָל י"ט וּבְכָל חֹלּוֹ שֶׁל מוֹעֵד וְלֹא חֲלָקוּ חֲכָמֵי בֵּין פִּסְחָא לְחַג סְכוּת וְכָף הוּא הַמְנַהֵג בְּשִׁתֵּי יְשִׁיבוֹת וְלֹא שְׁמַעְנוּ שִׁישׁ בִּישְׂרָאֵל שְׁנוֹשְׂאִי אִשָּׁה בְּפִסְחָא וְלֹא בַח"ה מִשְׁל פִּסְחָא וְיָמֵי שְׁעוֹשָׂה כֵּן בֵּית דִּין מַלְקִין אוֹתוֹ כ"ש בְּשִׂאָר מוֹעֲדֵי: סִי' ריט וְשִׁשְׁאֲלֶתֶם הֵיכָא דְאִין מְסַפִּידִי בְּרֵאשׁ חֲדָשׁ מֵהוּ לוֹמֵר צְדוּק הַדִּין לֹא שְׂאֲלֶתֶם אִם לְפָנֵי הַמְטָה וְאִם לְאַחֵר הַמְטָה אוֹ לְאַחֵר שְׁנַקְבֵר וּתְנָן נְשִׁים בְּמוֹעֵד מְעַנּוֹת אֲבָל לֹא מְטַפְחוֹת ר' יִשְׁמַעֵאל אוֹמ' הַסְמוּ' לְמַטָּה מְטַפְחוֹת בְּרֵאשִׁי חֲדָשִׁים בְּחֻנּוּפָה וּבְפִירוֹת מְעַנּוֹת וּמְטַפְחוֹת וּבְזָה וּבְזָה לֹא מְקוֹנְנוֹת וְדוֹקָא לְפָנֵי הַמֵּת דְקַתְנִי נְקַבֵּר הַמֵּת לֹא מְעַנּוֹת וְלֹא מְקוֹנְנוֹת וְלֹא מְטַפְחוֹת וְלֹא מְעַנּוֹת וְלֹא מְטַפְחוֹת כ"ש שְׂאִין מְקוֹנְנוֹת אִיזָה הוּא עֵינּוּי כְּנֹלְן עוֹנוֹת כְּאִסְתָּ מְקוֹנְנוֹת אַחַת מְדַבְּרֵת וְאַחֲרוֹת עוֹנוֹת אַחֲרֵיהֶּ.

הילכה צדוק הדין אם עונים פלם כא' מותר ואם א' מדבר ואחרי' עונים אסור וכן הלכתא: סי' רף ושאלתם במנחה בשבת מותר להתעסק בתלמוד פה הוא המנהג בבית רבינו שבבבל שאחר תפלת מנחה בשבת שונים אבות וקנין תורה ועוד רגילי' כל ישראל שתפלת מנחה מקדימי' אות' ותפלת ערבית מאחרי' אותה ואמרי' בין תפלה לתפלה נשב ונדום מ"מ ואין מתעסקי' בתורה וטפי עדיף וזה שאין עוסקים מפני כבודו של משה רבינו שנפטר באותו זמן בשבת ועוד לקיי' נשיא שמת נועלי' בתי מדרשות ובטלי' וכ"ש שיש לנו לזכור תמיד לענין כבודו של משה ואשכחן בירושלמי ר' יאשיה אמר פתיב זכרו תורת משה עבדי מאי שנא הקא דכתיב תורת משה אלא מה זכירת תורה לעולם וצרי' שתהא חדשה בלב בכל יום אף משה שקבלה ונתנה צרי' להיות בו זכירה לעולם דלא לימא איניש אבלות ישנה היא וא"צ אלא צרי' זכירה בו לעולם זכירה חדשה ועו' אשכחן תמן א"ר זירא והכתי' ויתמו ימי בכי אבל ימי בכי תמו אבל זכירתו לא תם ההוא שעה שנסתל' מן העולם קם ר' פרחיה על רגלוי' ואמר דידי עדיפ' ויתמו ימי בכי אבל משה ימי בכי אבל תמו והני ימי החול דקא שריא בהו בכי ואבל אבל שבת לא תם דלית בשבת בכי ואבל ולזכירתו בתי מדרשות בטלין: לרב מתתאי גאון ז"ל סי' רכא ושאלתם מהו לחלוב בשבת פרות וכיוצא בהן מפני שמסתפנות ובניהן מסתפניו ואין יונקים ושפאו רבנן ואמרו לכם הות' לחלוב פשמשנה בכלי לאיפה אותם רבנן שפאו ואמרו לכם שמותר לחלוב בשבת שלא כהלכה ושלא פשויה ושלא פהוגן אמרו ולא יפה עשו שהורו לכם דבר שלא עמדו על איסורו ועל היתרו מפני שהחולב בשבת בשוגג חייב חטאת במזיד חיי' סקילה ואפי' החולב בי"ט לוקה ארבעים דאמרינן חולב חייב משום מפרק מחבץ חייב משום בורר מגבן חייב משו' בונה וכיון דחולב חייב משום מפרק נעשית חליבה תולדה דמפרק ומפרק זה הוא הדש טעמא לפי שהדש מפרק חטה ממלבושה והחולב מפרק חלב מן הדד ודש אחד מאבות מלאכות ארבעים חסר אחת ותולדותיהו וכיוצא בהן לא שנא אב חטאת ולא שנה תולדה חטא' לא שנא אב סקילה ולא שנא תולדה סקילה והחולב בשבת פדש תבואה בשבת ואסו' אבל משום ספנת בהמה אומר לגוי חלוב חלב לעצמה מבעוד יום ומותר לו בכף וכן הורה הרב ר' צמח ז"ל אף שלא אמר שאומר לגוי כלום בתשובות שלו: רב שריא ז"ל סי' רכב אנשי מזרח בוצעין על שתי פפרות בשבת משום לחם משנה אנשי א"י אין בוצעין אלא על אחת שלא להכניס פבוד ע"ש בשבת והלק' רונחת היא בכל מקום שאין בוצעין בשבת ובנימים טובים אלא על שתי פפרות ובגליל פסח על אחת וחצי והן כמו שתי פפרות משום לחם עוניי שהיא החצית וביום אסור דקי"ל שהוא לחם עוניי בזמן אכילת הפסח ופסח אינו נאכל אלא בלילה וכתוב תאכל עליו מצות לחם עוניי על הפסח לחם עוניי והוא בלילה שאני ביום דלא צריף פסח ולא צריף לחם עוניי: אנשי מזרח טוענין פספים בכל מקום בשבת ובני ארץ ישראל אפי' ליגע בו אסור למה שפך המלכות משתמשת בו והלכת' שומטין מנעל מעל גבי האמם בשבת: סי' רכג ושאלתם נשים מותרין לצאת בשבת בנזמי האונן אבל אינה יוצאה בטבע' שיש עליה חותם ואיש בטבעת שיש עליה חותם תכשיט הוא לו ומותר לצאת בה בשבת אלא משום גזרה דרבא אסור ואם יצאו אין עליהם מלקות דאורייתא אלא מכת מרדו' מדרבנן ולחצר מותר לצאת בהן בשבת בין איש פשיש עליה חותם בין אישה פשישין עליה חותם משום דלאו מדאוריית' הוא דאסירי

אֵלָא מְשׁוּם גְזֵרָה בְּעֵלְמָא הִיא וְכִי גְזֵר רַבָּא בַר"ה וּבְכַרְמְלִית הוּא דְקָא גְזֵר: סִי רַכֵּד וְשִׁשְׁאַלְתֶּם מְקַדְשֵׁינָן וּמְבַרְכֵינָן חֲתָן וְכֵלָה בְּשַׁעַת הַכְּנָסַת פְּלָה בְּשַׁבַּת אוּ לֹא לֹא בִּירְרַת' שְׂאֵלָה זֹו יָפָה יָפָה אִם לְקַדְשׁ בְּשַׁבַּת וּלְבָרָה עַל הָעֲרִיּוֹת הַנּוֹצֵרָה לְכֶם אָסוּר לְקַדְשׁ בְּשַׁבַּת וְאִם קַדְשׁוֹ מִבְּעוֹד יוֹם מִעֶרְבֵי שַׁבַּת וְהַנּוֹצֵרָה לְכֶם לְהַכְנִיס פְּלָה לְחֻנְפָּה בְּשַׁבַּת וּלְבַעוֹל כְּבָר אָמְרוּ חֲכָמִים מְוֹתֵר לְבַעוֹל לְכַתְחִילָה בְּשַׁבַּת וְאִם לְבָרָה שְׁבַע בְּרַכּוֹת בְּשַׁבַּת הַנּוֹצֵרָה לְכֶם מְוֹתֵר לְבָרָה שְׁבַע בְּרַכּוֹת בְּשַׁבַּת וְהַחֲתָן פְּטוּר לִילָה הָרֵאשׁוֹן וּב' אִם לֹא עֲשֵׂה מַעֲשֵׂה: רַב נַחֲשׁוֹן ז"ל וְאָסוּר לְהַרְגֵי פְנֵה בְּשַׁבַּת סִי רַבָּה וְשִׁשְׁאַלְתֶּם הַמוֹצָא פְּרַעוֹשׁ בְּתוֹף חֲתָן בְּשַׁבַּת וְאִין רוֹאֵה אוֹתוֹ מֵהוּ לְהַרְגוֹ אִם כְּשֶׁתְּכַנִּיס יָדֵי רַאָה אוֹתוֹ שֶׁהוּא פְּרַעוֹשׁ אָסוּר לְהַרְגוֹ וְאִם לֹא רַאָהוּ וְהַפִּירוּ וְלֹא נִתְכַּנְּוּ אַעפ"י שֶׁהַפִּיר לֹאחַר שֶׁהַרְגוּ אִין עָלְיוּ פְלוּם הוֹאִיל וְלֹא נִתְכַּנְּוּ וְקִיָּמָא לֹן דְּבָר שְׂאִין מִתְכַּנְּוּ מְוֹתֵר: סִי רַכּוּ וְשִׁשְׁאַלְתֶּם מִי שְׁמַצְטַעַר וְאִינוּ יְכוּל לְהַשְׁלִים שְׁלֹשׁ סְעוּדוֹת כְּשֶׁהוּא אוֹכֵל כֶּף הוּא כֹּל מִי שְׂאִינוּ יְכוּל לְאַכּוֹל כְּפִיצָה וּמַצְטַעַר מִמֶּנָּה פְטוּר שְׁלֹא תִקְנוּ חֲכָמִים שְׁלֹשׁ סְעוּדוֹת בְּשַׁבַּת אֵלָא לְעוֹנֵג שַׁבַּת וּלְכַבְדוֹ וְכִינֹן שְׁמַצְטַעַר אִין לוֹ עוֹנֵג וּפְטוּר: רַב הַאִי ז"ל סִי רַכּוּ וְשִׁשְׁאַלְתֶּם לְעוֹנֵג בֵּית הַכֶּסֶּא הַמוֹצֵיא שֵׁם קוֹרוֹת גְּגוּ עַל רְשׁוֹת הַרְבִּים אוּ עַל פְּרָמְלִי וְעוֹשֵׂה בֵּית הַכֶּסֶּא מְאוּתָן קוֹרוֹת לְאַרְץ בְּלֹא מְחִיצוֹת אִם אִין חִלּוּנוֹת וְלֹא מְזַחֵלָה אֵלָא שׁוֹפֵף הוּא מֵה שׁוֹפֵף אוּ שְׁמַשְׁלִיף מֵה שֶׁהוּא מְשַׁלֵּף מְרְשׁוֹת הַיְחִיד לְכַרְמְלִית וְכ"ש לְרְשׁוֹת הַרְבִּים אָסוּר: רַב שְׁרִירָא ז"ל סִי רַכּוּ וְשִׁשְׁאַלְתֶּם מְקוֹם שְׂיֵשׁ לְהֵם חֲבִיּוֹת מְלֹאוֹת יַיִן וְקַנְקָנִים וַיֵּשׁ בְּהוֹן נֶקֶב קֶטַן שְׁמוֹצֵיאִין צָרְכָן מְאוּתוֹ נֶקֶב וְסוֹתְמִין אוֹתוֹ בְּמַעַט פִּשְׁתָּן וְדוּחַק הַפִּשְׁתָּן בְּאוֹתוֹ הַנֶּקֶב בְּשִׁפּוּד שֶׁל בְּרִזָּל אוּ שֶׁל עֵץ יֵשׁ לְאָדָם רְשׁוֹתֵהוּצֵיא יַיִן מְאוּתוֹ נֶקֶב וַיִּסְתְּמוּ בְּאוֹתוֹ פִּשְׁתָּן בְּשַׁבַּת אוּ לֹא כֶּף רַאִינוּ שְׁאָסוּר לְדַחֵק אֶת הַפִּשְׁתָּן בְּתוֹף הַנֶּקֶב בִּיד וְכ"ש בְּשִׁפּוּד דְּאָמְרִינוּ אָמַר רַב שִׁמְיָ בַר אֲשִׁי אָמַר רַב הַאִי מְסוּבְרֵיא דְנִזְנֵאֲתָא אָסוּר לְהַדוּקִיָּה בְּיוֹמָא טְבָא וְאִין לוֹ תִקְנָה וְכֵן אָמַר רַב הַאִי גְאוֹן ז"ל: רַב מִתְתֵּיָה ז"ל סִי רַכּוּ וְשִׁשְׁאַלְתֶּם בְּשַׁבַּת מֵהוּ שְׂיֵאמַר אָדָם לְעַבְדוֹ לְקוּט לְנוּ תְאָנִים וְעַנְבֵי לְהַבִּיא בַעַר' שְׂרִי אוּ לֹא כֶּף רַאִינוּ שְׁאָסוּר לְאָדָם לוֹמַר לְעַבְדוֹ כֶּף שְׁעַבְדוֹ חֲזִיב לְשַׁמֹּר שַׁבַּת כְּמוֹתוֹ וְכֵן לֹא יַעֲשֵׂה שׁוּם מְלֹאכָה דְהָא כְּתִיב לְמַעַן יִגּוֹחַ עַבְדְּךָ וְאִמְתְּךָ כְּמוֹךָ וְכְתִיב לֹא תַעֲשֵׂה כָּל מְלֹאכָה אִתָּה וּבְנֶךָ וּבַתְּךָ וְעַבְדְּךָ וְאִמְתְּךָ וְעַבְדוֹ חֲזִיב לְשַׁמֹּר שַׁבַּת כְּמוֹתוֹ וְכֵן בִּי"ט: סִי רַל וְשִׁשְׁאַלְתֶּם אָנוּ בְּמִקְוָמֵנוּ עוֹשִׁין תּוֹלַעַת הַמְּשִׁי וְנִהְגוּ קְדַמוּנֵינוּ שְׁמַאֲכִילִין אֶת הַתּוֹלַעַת בִּי"ט וְאִין מְאֲכִילִין אוֹתָן בְּשַׁבַּת וְלֹא יַדְעָא טַעְמָם בְּדָבָר זֶה אִם יֵשׁ הַפְּרֵשׁ בֵּין הַתּוֹלַעַת לְשָׂאֵר בְּהֵמוֹת יִלְמְדֵנוּ רַבְנוּ אִין אָנוּ רוֹאִין הַפְּרֵשׁ בִּינֵיהֶם וּמְוֹתֵר לְהַאֲכִיל אֶת הַתּוֹלַעַת בְּשַׁבַּת שְׁמִזּוֹנוֹתָן עָלֶיהָ וְאִין יְכוּלָה לְשׁוּט וְכִי תִנּוּ אִין נוֹתְנִין מִים לְפָנֵי דְבוֹרִים הָא אָמְרֵנוּ אָמַר רַב אֲשִׁי מִתְנִי' נְמִי דִּיקָא דְקַתְנִי אִין נוֹתְנִין מִים לְפָנֵי דְבוֹרִים וְלְפָנֵי יוֹנִים שְׁבִשׁוּבָה אָבֵל נוֹתְנִין לְפָנֵי אֲנוּזִין וְתַרְגּוּלִין וּבְפָנֵי יוֹנִים תַּרְדִּיסִיּוֹת מְאִי טַעְמָא לְאוּ מְשׁוּם דְהִנֵּי מְזוֹנוֹתֵיהֶן עָלֶיהָ וְהִנֵּי אִין מְזוֹנוֹתֵיהֶן עָלֶיהָ לֹא הִנֵּי אִיפְשָׁר בְּהַשְׁטָה וְהִנֵּי בְהַשְׁטָה: לְרַב הַאִי ז"ל סִי רַלָא וְשִׁשְׁאַלְתֶּם אֲנָשִׁי הַרְבֵּה פְהִנֵּי רַאִינוּ שְׁחֲזָרוּ בְתִשׁוּבָה מְאֵחַר שֶׁלְקַחוּ נִשִׁי גְרוּשׁוֹ וְחִלְלוּת וְאִלְמָנוּ וְהִתְרוּ בְהוֹן וְלֹא חֲזָרוּ אִין לְכֶם לְשִׂאוֹל דְּבָר זֶה כִּי פְמָה הֵם הַמְּחַנְיָבִי מִיָּתָה בִּידֵי אָדָם מְאֵחַר שֶׁהִתְרוּ בְהוֹן וְעַבְרוּ עַבְרָה וְשִׁלְמוּ תַאֲוֹת' וּמִיד הַתְּנַחְמוּ וְכֶף דְרַכ' שֶׁל עוֹבְרֵי עַבְרָה שְׁמִיד מִתְנַחְמִי לֹא יֵאמְרוּ ב"ד כִּינֹן שֶׁהַתְּנַחֵם אִין לְדוֹן עָלְיוֹ אֶת הַדִּין אָבֵל יֵשׁ לְכֶם לְדַעַת כִּי הַמְּקוֹ' יִתְבָּרַךְ נָתַן מְקוֹנְשָׁתוֹ לְאַהֲרֹן הַפִּהוּן שֶׁהִנֵּה בְּחִיר ה' וְשָׂאֵר הַפְּהִנֵי

מאותה הקדושה נוטלין ומקבצין זה מזה ואין נוטל שום פהו קדושה מלמעלה כמו שנטל אהרן הפהו אבל מקדושת אהרן נוטלו זה מזה וקבלו זה מזה ולפי מברכין הפהני' לאחר פן אשר קדשנו בקדושתו של אהרן והואיל והפהו מתקדש בקדושה שאינה מעצמו והוא חלל קדושת אהרן ואינה מעצמו שנקדש מלמעלה לפי מעשיו הישרי' לפי אין מברך ראשון ולא כל אות' הדברי' הצריכין למי שמקבל קדושת אהרן והואיל והוא דחה ואתם התרו בו ולא רצה דיין לו להיות פשאר פל העם החונרי' בתשובה דקי"ל קדושת אהרן חמורה משאר קדושות: סי' רלב ושישאלתם מותר לכרוך שענה על גבי פתילה של פשתן להדליק בה בשבת פה ראינו שאסור לעשות פן דקאמרינו ולא בזפת ולא בשענה ותאני עלה ע"כ פסול פתילות מכאן ואילך פסול שמני' ואמרינו פשיטא שענה איצטריכא ליה מהו דתימא לפתילה נמי לא קמ"ל דלפתילה שריא שענה להדליק בה אבל מקו' שמון לא: סי' רלג ושישאלתם לענין גר חנופה גר חנופה מצותה משתשקע חמה ועד שתכלה רגל מן השוק מי שטעה או נאנס ולא הדליק בעונה ועדיין לא פסקה רגל מן השוק מדליק אותה וכן אם הוצרך לה לאחר שכלתה רגל מן השוק מכניסה ומשתמש לאורה ומות' ולמאן דאמר עד דפסקה רגלא דתרמודאי להחמיר על המדלי' ומהו תרמודאי בני אדם עניים העושים מלאכה בשדה או בפעולה או שומרי פירות ומתאחרין לאחר כל בני אדם עד שחשכה ויש עצים במקומנו להסקה ולהתחמם בהם ושמן תרמדי כמו שהגין ואטדין וכיון שאין להם דמים ליקח עצי' מן השוק מלקטין אחר מלאכתן מאותן תרמדי ומתאחרין אחר כל בני אדם: סי' רלד ושישאלתם הרבה בני אדם הדורים בחצר אחד חייב כל אחד ואחד בגר חנופה או משתתפין כולם בגר אחד.

שורת הדין אם משתתפין כולם בשמן יוצאין כולם בגר אחד אבל מי שרצה לחבב ולהדר את המצות כל אחד ואחד מדליק גר לעצמו דת"ר מצות חנופה גר איש וביתו והמהדרין גר לכל אחד ואחד: רבינו האי ז"ל סי' רלה ושישאלתם אבוקה של שענה לא חזי לנא מעולם מאן דאדליק בשענה בבי שמשי וכל רבנותא דחזינגון הוו אסרינן: רב גטרונאי ז"ל סי' רלו הלכתא גר שלא הדליקו בה באותה שבת מותר לטלטלה בין גר בין מגורה שלא שהיא פמוט ואין צריך להניח עליו פכר ובלא פכר מותר לטלטלה לכתחלה דאמר שמואל שרגא דמשחא שרי לטלטלה בשבתא דנפתא אסור דה"ל מוקצה מחמת מיאוס ורבה ורב יוסף דאמרי תרנויהו אפי' דנפטא נמי שרי לטלטלה והלכתא פרה ורב יוסף אבל גר ומגורה שהדליקו בה באותה שבת אסור לטלטלה ואפי' פבתה ואפי' נפלה מן המגורה אסור לטלטלה לאותה מגורה ואסור להניח עליה פכר ולטלטלה בין לצורך גופה ובין לצורך מקומה שלא אמרו פכר או תינוק אלא למת בלבד דקי"ל בכולה שבת הלכה כר' שמעון לבר ממנוקצה מחמת איסור ומאי ניהו גר שהדליקו בו באותה שבת דאין הלכה כר' שמעון דמקיל: רב צמח גאון ז"ל סי' רלז והא דתנו מטלטלין גר חדש אבל לא ישן אף ע"ג דסתמא רב יהודה היא דאסר במנוקצה מחמת מיאוס דהלין גרות לא שהדליקו בהן בשבת כלל אלא גר חדש שלא הדליקו בה כל עיקר גר ישן שהדליקו בה בחול וא"כ למה אוסר ר' יהודה לטלטלה בשבת מפני שמלוכלכת בנפט ונמאסת וקא מפרישינו בברייתא מטלטלין גר חדש אבל לא ישן דברי ר' יהודה רבי מאיר אומר כל הגרות מטלטלין חוץ מגר שהדליקו בו באותה שבת והלכה כמותו דה"ל מנוקצה מחמת איסורו ר' שמעון אומר כל הגרות מטלטלין חוץ מן הגר הדולק בשבת פכה מותר

לטלטלו ואין הלכה כמותו: לו ז"ל סי' רלח ולענין מנוחה בי"ט פדתנו שלשה דברים רבן גמליאל מחמיר כב"ש ואמרינן מאי טעמייהו דב"ש אמר ר' יצחק בר בינא הקא במנוחה של חליות עסקינן משום דמחזו פבונה וב"ה מאי טעמייהו לפי שאין בנגן בכלים ואין סתירה בכלים ואמרינן אמר ר' זירא פמוט שהדליקו בו באותה שבת לדברי הפל אסור לטלטלו לא הדליקו עליו בשבת דברי הפל מות' לטלטלה והא דר' זירא לאו דחליות אבל דחליות בין מנוחה גדולה בין מנוחה קטנה אע"ג דלא הדליקו בה באותה שבת אסור לטלטלה וקני מנוחה שהחזירו בשבת חייב חטאת מפני שהוא בונה וכן הלכה: רב נטרונאי ז"ל סי' רלט ופשאלתם מנהג שלנו גרות של בית הפנסת נותנין מים בעששית ושמן צף על פני המים ודולק שמן והולך עד שמגיע למים וכונה בנר של שבת מהו לעשו' פן יש בו משו' גרם כפוי או לא כף ראינו שאין בו משום גרם כפוי ומותר לעשות פן וכל העם עושין כף וזה שנותן מים תחיה מפני שמקום פתילה זכוכית הוא ואינו שואב ואין לו הנאה להטיל את השמן בקרקעיתה של עששית אלא נותן מים עד שמגיע לפתילה ואח"כ נותן את השמן לפי כשהוא דולק דולק שמן פלו ומים אין גורמין לו כפוי שאינו כבה עד שיכלה השמן ואין נעשה כפוי אלא באותה ששנינו נותנין כלי תחת הנר לקב' ניצוצות בשבת ואין צריך לומר מערב שבת ולא יתן לתוכן מים מערב שבת ואין צריך לומר בשבת דהתם נדאי כי שאדי להו מייא אדעתא לכבות קא שאדי להו כי האי גוונ' וכל פיוצא בו הוא דהוי גרם כפוי: לרבנו האי ז"ל סי' רמ ופשאלתם לענין צמר גפן מותר להדליק בו בשבת או אסור ויוצא מן הפרי הוא או יוצא מן העץ.

הכין חזינו שמותר להדליק בו שאין מן מיני העץ הוא שאין לה פיסול פתילות אלא מה שמנו חכמים לא בלקש ולא בחוס כו' ונהרי ידוע שהרבה מדליקין בצמר גפן ואין לה מי שמדליק בפתילת המדבר ובירוק' שעל פני המים אפי' אחד מאלף איפשו אליו הנה צמר גפן אסור הווי שבקין ליה ואמרינן פתילת המדבר ובירוקה שעל פני המים ויתר על זאת שלא מצינו אדם בשתי ישיבות מעולם שגמנע ממנו ואין בו איסור פל עיקר ונהרי קנבוס שהוא קשה מצמר גפן אינו אלא פרי האדמה ומותר להדליק בו: סי' רמא ופשאלתם אשה תכחול עיניה בשבת או תנהוג איסורא כחיש טובא תנהג' עליכון בהא מילתא חכמים שפמותכם מסתפק לכם בדבר הברור הנה אשה אינה מחוייבת בשבת פאיש בשלמא לענין תכשיט יש חילוק בין תכשיט איש לתכשיט אשה אלא מלאכה יש לחלק בין אשה לאיש לא כף פתיב אתה ובנה ועוד לאו גמרא דרבנן היא בהדיא דאמרינן וכן הגודלת וכן הכוחלת וכן הפוקסת ואמרי' גודלת וכוחלת ופוקסת' משום מאי מחייב כוחלת משום כוחלת גודלת ופוקסת משום בונה: רב משה גאון ז"ל סי' רמב מטר היורד בשבת ובי"ט מותר לשתו' מהם ולרחוץ בהם אעפ"י שלא היו עבים מבפערב וכן הלכה: סי' רמג ימי ניסן וימי תשרי אין נופלין על פניהם וכף הוא המנהג בשתי ישיבות וכן בבית חתן אין נופלין על פניהם: רב פהו צדק ז"ל סי' רמד מי שלא בירך ביום ראשון על ספירת העומר יחזור ויברך פל הימים שלא יפשע במצות במזיד: רב נטרונאי ז"ל סי' רמה מאור עינים מותר לירד לפני התיבה ולפרש על שמע ולתרגם אבל אינו קורא פרשת התורה מפני שאין העם יוצאים ידי חובתן ששומעים בתורה מבצל פה ואנו צריכי' לשמוע מפי הקורא בכתב ולא בעל פה ולפי' הפל צריכי' לשתוק פן ישמע השומע מפי הקורא על פה ואנו צריכין בכתב וליכא ולא יצא ידי חובתו ותנינן אסור לאדם לומר

אפי' פסוק אחד חוץ מן הכתב ואפי' תיבה ואפי' אות אחת ולפי' הפל שותקים והקורא בתורה יקרא מן הכתב ויצאו ידי חובתו ועל כן מאור עינים אעפ"י שיודע הפירוש ע"פ אסור לשמוע מפיו בבית הכנסת ואין יוצאים ידי חובה שלא שמעו מן הכתב: רב צמח ז"ל סי' רמו ונשאלתם ע"ז של נוצרים שנפל ומכרו נוצרים את עציה ואת אבניה אסור לישאל לקחת אותם ולהננות מהם אעפ"י ששינה אותם ועשאן חדשות אבל אם שינו אותם נוצרים מותר לישאל להננות בהם ולבנות ביתו שאין זה חמור מע"ז עצמה כי מבטל לה גוי בטלה וכי מבטל לה ישראל לא בטלה: סי' רמז ונשאלתם גבינת הגוים אסירה ודאי משום חומרי דע"ז ומשום הרחקה דבר טמא ואפי' באותם מקומות שמגבנין בעשב אסור וכבר נמנו וגמרו על גבינת הגוים שהוא אסור כלל: סי' רמח ונשאלתם יין נסוף שנפל לתוך הקדר' אפי' בכל שהוא אסור בהנאה שפך שנינו ואלו אסורין ואיסורין בכל שהוא יין נסוף וע"ז ועורות לבובין ושור הנסקל ועגלה ערופה וצפרי מצורע וגיד ופטר חמור ובשר בחלב וחולין שנשחטו בעזרה כלם אסורין ואיסורין בכל שהוא הילכף קדרה שנפלה בה יין נסוף ואפי' כל שהוא אסורה בהנאה ואין לה תקנה להיטות כל עיקר: שר שלום ז"ל סי' רמט ונשאלתם ענבים מבוקעות שמוכרין הגוים בשוק מותר לישאל לקחת מהם דאחזוקי איסורא לא מחזקינן דא"כ נאסרין כל פירות על ישראל אבל היכא דנפל עליהו יין נסוף אם שלמים ידיח במים ומותרות ואם מבוקעות אסורות אבל ענבים הנמכרו בשוק אעפ"י שמנטפות פיון דלאכילה מוכנות ולא לגת אין בהם משום הכשר משקה ומותרות וכן הלכה: סי' רנ ונשאלתם גת של אבן שזפתה גוי מנגב' והיא טהורה ושל חרס אעפ"י שקילף את הזפת אסורה ואי זו היא גת של חרס עושים פטום גדו' שנושא אלף ליטרין או יתר או חסר ומניחין אותו בבית או במקום דאין מיטלטל ובוצרין ענבים בכרם ומביאין את היין ומטילין באותו פטום ומושכין ממנו כל השנה כלה מפני שדורכין הענבים בו ונותני' בקנקנים ופעמ' שדורכים אותם בכרם ומביאים היין ומטילין באותו פטום אי נמי פטום קטן שיכול אדם אחד לדרוך בו יין וכמו זה גת של חרס: סי' רנא והלכתא יין נסוף כל שהוא אסור בהנאה ואינו בטל לא אחד במאה ולא אפי' אחד באלף שאסור הוא ואוסר בכל שהוא ואין צרי' לומר בשתייה ומטמא טומאה חמורה בכזית: סי' רנב ונשאלתם המפקיד יינו אצל גוי אסור בשתייה ומותר בהנאה ומנ' גוי שהגיע לכלל איסור ויודע בטיב ע"ז ומשמשיה פיון שנוגע ביין ומשכשך אסור אפי' בהנאה משום חומרי דע"ז ומגע גוי שלא בכוננתו אסור בשתייה ומותר בהנאה וגוי שאין יודע בטיב ע"ז ונגע ביין אסור בשתייה ומותר בהנאה ואפי' קטן בן יומו אמר רב נחמן אמר שמואל הלוקח עבדים מן השוק אף עפ"י שמלו וטבלו עושין יין נסוף עד שישתפח שם ע"ז מפיהם והלכתא יינו של ישראל בכפרים הדרים בהם ואעפ"י שהוא ברשותו של גוי אם המפתח וחותרם בידי ישראל מותר אותו יין בשתייה ואין לחלק בין כפר שיש בו ישראל לכפר שאין בו ישראל בזמן שהוא יינו של ישראל כשפת' וחותרם בידו אבל בזמן שהוא יינו של גוי וישנו ברשות של ישראל צריף לשמרו ולהחמיר עליו ביותר ולמה שאם נמצא גוי אצלו אין נתפס עליו כגנב שיכול לומר בשלי אני עומד דאמר רבא אם נתפס עליו כגנב חמרא שרי ואי לאו אסיר: רב שריא ז"ל רבנו האי ז"ל סי' רנג ובמקום שנוהגין שפותמים את פי הפד של יין בעץ שמתקני' אותו פשיעור פי הפד ומדקי ליה ושופכים עליו זפת וזופתין את כל פי הפד וקושרי' גייר על ההוא

זפת וחותרמין עליו אנו רואים וכך הוא שאם אין בני אדם יכולי להסיר את העץ מעל פי הפד מבלישבירת החותם הרי זה בחזקת חותם בתוך חותם ודוסיקיא שיש בתוכה נאד של יין אם היתה צרורה ופיה למטה הני חותם בתוך חותם פיה למעלה לא הני חותם בתוך חותם ואי פניף פנמיה וצייר הני חותם בתוך חותם ולא אמרו בכולן שני חותמות אלא דוקא שלא יהא החותם על המגופה אלא יהא שם פלי אחר לכסוי לבד והחותם ביניהם ובכה יהיה הפלי חותם בתוך חותם שהוא למעלה.

והא דאמור רבנן קנקנים של גוים לאחר י"ב חדש מותרים ודאי בשל חרס הן דקאמרי אמר רב אסי אמר רבי יוחנן קנקנים של גוים שהחזירו לכבשן האש כיון שנתרה זיפתן מותרים אמר רב אסי לא תימא עד דנתרא אלא אפי' רפאי מירפאי בעלמא וגת שניא מן קנקנים וכ"ש שדרף ביה נאמרי תאני רב זביד בדבי רבי אושעיא הלוקח קנקנים מן הגוים גוי נותן לתוכן ציר ומורקיס ואינו חושש בעא מיניה ר' יהודה נשיאה מרבי אמי החזירו לכבשן ונתלבנו מהו אמר ליה ציר צורף אור מבעיא וכן הלכה ודאי אותם קנקני אינם אלא של חרס וכן הלכה.

רב יוסף גאון ז"ל: סי' רנד הלוקח עבדים מן הגוים שפלו ולא טבלו וכן בני השפחות שפלו ולא טבלו גדולים עושין יין נסוף קטנים אין עושי' יין נסוף ואלו הם גדולים שיודעים בטיב ע"ז ומשמשיה קטני שאין יודעים בטיב ע"ז ולא הלכה הכי וקי"ל כמ"ד גוי תינוק בן יומו עושה יין נסוף לענין שתיה אסור ובהנאה מותר ובני השפחות שלקחו מן הגוין עם אמותיהן צריכין טבילה.

הלוקח יין מישראל שאינו מומחה כמו ממי שאינו מדקדק במצות דקי"ל שאינו חושש לדקדק על המצנה פלל זה ודאי אין עושה שמירה ליון ולא ידקד' על שמירתו מתחילה ועד סוף כהלכה אותו היין אסור בשתייה ואפי' בהנאה: מר שר שלום ז"ל סי' רנה שפחה גויה שיודעת ע"ז של גוים והטבילה אדונה בעל פרוחה כיון שאי' מזכרת שם ע"ז ואין נודרת בשם ע"ז הרי היא כעבד פשר ואין עושה יי"ג ואופה ומבשלת ואוכלי' מבישולה ושותי' מידה ואין בכה פלום.

וא"ת מפני שהטבילה בעל פרוחה אין טבילת בעל פרוחה פוסלת אלא ביפת תואר דגויה היא ולא שייכא במצות דעד דמקבלה עול מצות לא שרי לה להטבילה אבל עבד דבגו עבדותיה נמי שייך במצות כגון שבת ומילה ונדה ופסח ושאר מצו' א"צ לקבל ולענין מיחש דלמא לא מבטלה ע"ז שלה לרצונה אלא בעל פרוחה לא חיישינן ולא צריכין עד דמבטל לה ברצו' דאשכח' דאפי' גוי גדול מבטל ע"ז בעל פרוחה דאמר רבה בר בר חנה פעם אחת הייתי מהלך אחר ר' אלעזר הקפר בר' מצא טבעת ועליה צורת דרקון מצא גוי קטן לא אמר לו פלום מצא גוי גדול אמר לו בטלה לא ביטלה סטרו וביטלה וכ"ש הדא שפחה דאיכא אימת אדוניה עליה דיכול לאבטולה ולבטל ע"ז שלה בין לרצונה בין שלא לרצונה ומאי איכא למיחש דדילמא אהדרא ופלחה בינה לבין עצמה וחזרת לסנרב כיון דמפרש שאין מזכרת שם ע"ז ואין נודרת בשם ע"ז אין חוששי' לדבר ונהרי היא שפחה פשרה לכל דבריה: סי' רנו וששאלתם על הולכת היין ממקום למקום ביז גוי מותר לשלח יין ביז גוי בב' חותמו' ואין בכה פלום דאמ"ר אלעזר הפל משתמר חותם בתוך חותם חוץ מן היין ור' יוחנן אמר אפי' יין והלכה כר"י הילכה יין משתמר בשני

חֹתְמוֹת בֵּין לְשֵׁלַח בֵּינָד גּוֹי בֵּין לְהַפְקִיד אֲצֵלוֹ בְּבֵיתוֹ בֵּין בְּקִנְיָנִים בֵּין בְּנֹדוֹת וּמִן מוֹתֵר וְעִיקָר כְּשֶׁהוּא עוֹשֶׂה כְּמוֹ שְׂאֵמְרוֹ חֲכָמִי' אֲגָאָא אֶפְוָא דְחֻבִּיתָא שְׂרָקָא וְחֻבִּיתָא הָוִי חוֹתֵם בְּתוֹף חוֹתֵם דִּיקוּלָא מִיְהִדֵּק הָוִי חוֹתֵם בְּתוֹף חוֹתֵם זִיקָא עֲנָף צִיר לִדְי אֶסוּר אֶסוּר לְשֵׁלַח בֵּינָד גּוֹי אוֹ לְהַפְקִיד אֲצֵלוֹ וּמְקוֹם שְׁנֵהֲגוּ שְׁעוֹשֵׂי' נֶקֶב בְּמַגּוּפַת חֻבִּית שְׂיִצָא מִמְּנֹו הֶבֶל שֶׁל יֵין וְיִכְנִיס לוֹ אוֹיֵר וַיְהִי רְחוֹ נוֹדֵף וְחוֹשְׁשֵׁי' אֲנֹו שְׂמָא מְרוּיַח גּוֹי בְּאוֹתוֹ נֶקֶב וּמְכַנִּיס קְנָה קֶטָן וּמוֹצִיאִי' יֵין בּוֹ אֶסוּר לְהַפְקִידוֹ אֲצֵל גּוֹי וּלְשֵׁלַח עִמּוֹ וּמְקוֹם שְׂאִי' עוֹשֵׂי' כֵּן מוֹתֵר לְהַפְקִיד וּלְשֵׁלַח בֵּינָד גּוֹי לְכַתְחֻלָּה בְּלֹא שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל וְאִינוֹ חוֹשֵׁשׁ וְאוֹתוֹ נֶקֶב קוֹרִי' אוֹתוֹ בְּלִשׁוֹ אֶרְמִי שִׁיב"א: ס' רֵנוּ וְשִׁשְׂאֵלְתֵם נוֹדוֹת חֲדָשׁוֹת גּוֹי רוֹבְכֵן וְעוֹבְדֵן וְנוֹתֵן לְתוֹכֵן יֵין וְיִשְׂרָאֵל עוֹמֵד עַל גְּבִיּוֹ וְאִינוֹ חוֹשֵׁשׁ לְתַת לְתוֹכֵן יֵין וְיִשְׂרָאֵל עוֹמֵד עַל גְּבִיּוֹ מִכָּאן וְלִהְבֵּא וְהָוִי יֵין דְקָא שְׂדִי גּוֹי לְתוֹף נוֹדוֹת חֲדָשׁוֹת כֵּינֵן דְלַעְבְּדֵן הוּא דְמִי כְּזוֹרֵק מִים בְּטִיט וּמִש"ה מוֹתֵר דְכֻלְהוּ נוֹדוֹת צְרִיכִי' לְעִיבּוּד בְּתַחֲלָה בְּתֵר רָבֵב אוֹ בְּיֵין אוֹ בְּחוֹמָץ וְהָיִי יֵין דְהִשְׂתָּא לְאִיבּוּד אֲזִיל דְשׁוֹפְכוֹ לְאַרְץ דְלֹא חֲזִי לְשִׁתְיָה דְאִית בֵּיהּ רָבֵב וְזָפַת: ס' רֵנַח וְשִׁשְׂאֵלְתֵם יֵין מְבוֹשֵׁל בֵּין שְׁעוֹמֵד עַל רְבֵעַ בֵּין שְׂאִי' חֶסֶר אֶלָּא רְבֵעַ אִי נְמִי פְחוֹת מְרַבֵּעַ בֵּין שְׂמִשְׁפָּר בֵּין שְׂאִינוֹ מְשַׁפֵּר כְּלוּ נִשְׁתַּנֵּה לְגְרִיעוּתָא וְאִין מְבָרְכִי' עֲלֵיו וְאִין מְקַדְשֵׁי' עֲלֵיו וּמְבָרְכִי' עֲלֵיו שְׁהַפֵּל לְפִיכָהּ אִין בּוֹ מְשׁוּם גְלוּי וְאִין בּוֹ מְשׁוּם מַגַּע גּוֹי דְאָמַר רָבָא יֵין מְבוֹשֵׁל אִין בּוֹ מְשׁוּם גְלוּי וְאִין בּוֹ מְשׁוּם מַגַּע גּוֹי וְאִין בּוֹ מְשׁוּם יֵי"נ וְרָבָא מְלַתָּא פְּסִיקְתָּא קְאָמַר מְבוֹשֵׁל סְתָמָא לֹא שְׂנָא נְצַטְמַק וְלֹא שְׂנָא לֹא נְצַטְמַק ל"ש חֶסֶר רְבֵעַ וּל"ש נְגַמַר עַל רְבֵעַ וְכֵן הִלְכָה: ס' רֵנוֹט וְשִׁשְׂאֵלְתֵם גּוֹי נְקִיט זִיקָא וְיִשְׂרָאֵל אֲזִיל אֶבְתְּרִיהּ חֶסֶר אֶסוּר דְאֶפְשֵׁר לִיהּ לְקִרְוֵי לְפִנְמִיָּה דְזִיקָא לְפִנְמִיָּה וְשִׁתִּי וְלֹא יְדִיעַ מְלִיא שְׂרִי דְלֹא אֶפְשֵׁר לִיהּ לְמִשְׁתַּיָּא מִיְנִיָּה גּוֹי נְקִיט כּוּבָא וְיִשְׂרָאֵל אֲזִיל אֶבְתְּרִיהּ מְלִיא אֶסִיר דְכֵינֵן דְמִלָּא נְגַעַה יְדִיהּ דְגוֹי בְּחֻמְרָא וְאֶסִיר חֶסֶר שְׂרִי דְלֹא מְקַרְבָּא יְדִיהּ לְמַנְגַּע בְּחֻמְרָא וְהִלְכְתָּא כְּרַב אֲשִׁי דְאָמַר אִין דְרָף נִסְוּף בְּכָה: ס' רֵס וְשִׁשְׂאֵלְתֵם עַל חוֹמָץ הַגּוֹיִם כָּל חוֹמָץ הַגּוֹיִם אֶסוּר מְפָנִי שֶׁהוּא כִי"נ וְכֵן הִלְכָה.

מֵר רַב שְׂשֵׁנָא ז"ל: ס' רֵסָא וְקִנְיָנִים שֶׁל גּוֹיִם שֶׁהֵיָה בָהֶם יֵין גּוֹיִם אֶסוּר לְכַר יִשְׂרָאֵל לִיתֵן בָּהֶם יֵין כָּל י"ב חֲדָשׁ לְאַחַר י"ב חֲדָשׁ מוֹתֵרִי' וְאִם רָצָה יִשְׂרָאֵל לְטַהֲרֵן לְאַלְתֵר מְמִלְאָן מִים וּמְעָרֵן מַעַת לַעַת אֶחָד קִנְיָנִים שְׁלֵנוּ וְאֶחָד קִנְיָנִים שְׁלֵהֶם וְכִדְרָף שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּקִנְיָנִים כֶּף עוֹשֶׂה בְּבוֹרוֹת שְׁלֵהֶם מְלִיִין וּמוֹתֵרִי' לְאַחַר שְׁלֵשָׁה יָמִים: ס' רֵסב וְשִׁשְׂאֵלְתֵם יִשְׂרָאֵל שְׂמִכֵר יֵין לְגוֹי וְהוֹלִיכּוֹ לְבֵיתוֹ וְהִתְזִירוּ וְאָמַר לוֹ טוֹל יֵינָךְ שְׁלֹא מְדַדְתָּ לִי אֲמַת אוֹ דְשׁוּם עֵינָהּ בְּשִׁתְיָה וְדָאִי אֶסוּר שְׁנַעְשֵׂה מַגַּע גּוֹי אֲבָל לְחוּ' שְׂמָא הֶחְלִיפוּ הַגּוֹי בְּיֵינוּ וְשִׁיָּהָא אֶסוּר בְּהִנָּאָה לֹא דְהוּ"ל סְפַק סְפִיקָא וְכָל כֶּף אִין חוֹשְׁשֵׁי' וּמוֹתֵר בְּהִנָּאָה: רַב נְטִרוּנָאִי ז"ל ס' רֵסג וְשִׁשְׂאֵלְתֵם מֵאֵן דְשַׁחֲיֵט בֵּר יוֹנָה וּמְטוּי לָהּ בְּנוֹרָא לֹא בְעִי' לְמִיקְרַעֲיָהּ וּמִמְלַחְיָה דְכַד בְעִי' קְרִיעָה וּמְלִיחָה לְקַדְרָה וּבִישׁוּל אֲבָל לְצִלִי כֵינֵן דְמַנְחָה לִיהּ לְבֵית שְׁחִיטָה לְתַחַת לֹא צְרִי' לֹא קְרִיעָה וְלֹא מְלִיחָה דְלֹא עֲדִיף עוֹף טְפִי מְכַבְּדָא דְהָא כְּבָדָא לְצִלִי דְמוֹתֵר לְכַתְחֻלָּה וְכ"ש עוֹף דְלֹא נְפִישׁ דְמִיָּה כְּכַבְּדָא דְלְצִלִי לֹא צְרִי' לֹא קְרִיעָה וְלֹא מְלִיחָה כָּל עִיקָר שְׁלֹא מְצִינוּ צְלִי שְׂצָרִי' מְלִיחָה כָּלֵל וּמְלִיחָה אֶסִירָה לְקַדְרָה כָּל עִיקָר אֲבָל בְּצִלִי בְּצַפּוּד אוֹ עַל הַגְּחָלִי' אֶמְרִי רַבְּנֵן אִי פּוּמָה לְעֵיל אֶסוּרָה וְאִי פּוּמָה לְתַחַת שְׂרִיאָ אֲבָל לְקַדְרָה לֹא שְׂנָא פּוּמָה לְעֵיל אוֹ לְתַחַת אֶסוּרָה: ס' רֵסד וְשִׁשְׂאֵלְתֵם יֵי"נ אֶסוּר וְאֶסוּר בְּכָל שֶׁהוּא וְשִׁלָּא בְּמִינוֹ בִּנ"ט גַּת שֶׁל אֶבֶן שְׁזָפְתָה גּוֹי מְנַגְּבָה וְהִיא טְהוֹרָה אָמַר רַב דּוֹקָא

זפתה אבל דרף בה לא סגי ליה בניגוב אלא קינוף בעינא ת"ר פעם אחת חשש רבי במעיו ואמר כלום יש אדם שיודע בין תפוחים של גוים אסור או מותר אמר לפניו ר' ישמעאל בר' יוסי פ"א חשש אבא במעיו והביאו לו בין תפוחים של גוים של שבעים שנה ושנה ונתרפה אף הוא בדק ומצא גוי אחד שהיה לו שלש מאות גרבי בין של תפוחים של שבעים שנה ונתרפה אמר ברוך המקום שמסר עולמו לשומרים.

ההיא חביתא דשיכרא דנפל בגוה עכברא אסריה רב לההוא שיכרא אפי' בטעמא משום דמאיס. וישאאלתם חבית שיש בתוכה משקי' בין בין שמן בין פל משקי' ונפל לתוכו שרץ או עכבר שיעורו אחד מאלף והחבית והמשקי' מותר' פחות מאלף החבית והמשקי' אסורי' ואם בקש לטהר את הכלי מכניסו לתוך הכבשן עד שיהא כבתחילה: סי' רסה וישאאלתם הלוקח פלי תשמיש מן הגוים את שדרכו להטביל יטביל להגעיל יגעיל ללבן באור ילבן השפוד והאסקלה מלבנן באור והספי' שפה והיא טהורה וכן הלוקח פלי תשמיש מן הגוים דברי' שלא נשתמש בהן כל עיקר מטבילין והן טהורי' דברי' שנשתמש בהן על ידי צונן פגון כוסות וקיתוניות וצלוחיות מדיחן ומטבילין והם טהורים דברים שנשתמש בהם על ידי חמין כגו' יורות וקומקומוסין ומחמי חמין מגעילין ומטבילין והם טהורי' דברים שנשתמש בהן על ידי האור כגו' שפודי' ואסקלאות מלבנן ומטבילין והם טהורי' וכולן שנשתמש בהן עד שלא יטביל עד שלא יגעיל עד שלא ילבן כולן אסורי' והני מילי בכלי מתכות אבל מאני דפחרא חדשים לא צריכי טבילה ישנים לא פלטי דכתי' וכלי חרש אשר תבשל בו ישבר אמר רב אשי הני פלי זכוכית הואיל וכי נשברו יש להן תקנה פכלי מתכות דאמו ובעו טבילה וכן מאני דקונאי' והספי' שפה והיא טהורה אמר רב נועצה עשרה פעמים בקרקע אמר רבא ובמקום קשה אמר רב פהנא ובספי' יפה שאין בה פגימות נדאי קערות דתשמישיהו בכלי שני הוא כי נטיל מדודה ושדי עילוני'הו שפיר דמי ואע"ג דמפליט להו צרי' לאטבולינהו בארבעים סאה ונהדר שרי לאשתמושי בהו ישראל: רב ששנא גאון סי' רסו וישאאלתם ותשעה באב גופו מותר להניח תפילי' והא פבר אמרי' אבל מותר להניח תפילי' ומה אבל דאבלות חדתא ולבו מריר על מתו חייב להניח תפילי' תשעה באב דאבלות עתיקא היא ודשנן בה האי דנא פמה שני עאכ"ו שחייב להניח תפילי' וכן הלכה למעשה בשתי' שישבות מניחי' תפילי' בתשעה באב ואסור להניח תפילי' בחש"מ: לר' שמעון קנירא ז"ל סימן רסז סומא פטור מן התפילי' ומן הציצית דכתיב וראיתם אותו פרט לסומא: רבי' האי ז"ל סי' רסח חייבי' ב"ד לגזור גזרה שלא יהא אדם עושה מלאכה בחש"מ אלא על פיהם שלא מסרם הכתוב אלא לתקמים לומר לך איזה יום אסור ואיזה יום מותר אי זו מלאכה אסורה ואי זו מלאכה מותרת.

וילדעת מי עושה מלאכה או מי אינו עושה מפני שב"ד מצווין להזהיר לעם דכתיב והזהרת אתהם את החוקים וגו' והודעת להם את הדרף ילכו בה ואת המעשה אשר יעשו כי ענין העם תלוי על צנאריהם.

ויזוהרו שלא יתפשו בחטאתם: סי' רסט וישאאלתם על ענין חולה או חיה בפסח: אסור לבשל לחולה או לחיה בפסח תבשיל של קמח על גבי רותחין אלא אם יאמרו בקיאים שאם יאכלו מצה יבואו לידי ספנת נפשות ואעפ"י שאמרו חקמים חלוט שחלטו ברותחין

אינו בא לידי חימוץ ומגלשין על גבי קמח הוא החליטה והרותחין רתיחה עזה הם המגלשין ולשון גילוש הוא מליגת שער וצמר מן הטלאים ואין אנו סומכין על זאת לעשות מעשה שאין אנו יודעים איך ישתמר שלא יבוא לידי חימוץ ולא שמענו בב' ישיבות מי שהתיר לעשות כן אלא כשהתירו עפ"י רופא בקי או עפ"י בקיאים שאומרי' שאין לו רפואה אלא בזה ואם אין אוכל אותו מסתפן זהו מותר וצריך שיאכל מיד ואין משגיגין ממנו פלוג: רבי' שרירא ז"ל סי' רע ונשאלתם הא דתנו ואלו עוברין בפסח כותח הבבלי כו' למדנו מזו ההלכה שפל שהוא מין דגן חגיבין אנו לבערו ויש במקומינו אנשים שעושין מוריגס מקמח חטים ושעורים ומלח כל השנה וכשמגיע זמן הפסח מצניעין אותו בבית מן החצר וטחין פתח הבית בטיט ולאחר הפסח מוציאים אותו ומוכרין אותו לישראל ומיחו בהם תלמידי חכמים ולא קבלו' והם אומרים שתלמידי חכמים הורו לעשות כן ואית להו טעמא מהא דאמר רב חמץ בזמנו בין במינו בין שלא במינו אסור שלא בזמנו במינו אסור שלא בזמנו במינו אסור ונאמר רב חמץ בזמנו בין במינו בין שלא במינו אין אסור ותו אית מאן דדמיה לכיפת שאור שיחדה לשיבה כדן הורו או לא.

תשובה חס ושלום דאיכא בישראל מאן דשרי לאצנועי חמץ בפסח בין בעיניה בין על ידי תערוכת דמשנתנו שלמה היא זה הכלל כל שהוא מין דגן הרי זה עובר בפסח ואע"ג דעירובו באזהרה ופסק רבא הלכה בהא שמעמא משתכחא אפי' חמץ בעיניה דגוים והכי עיקר הלכה חמץ של נכרי שעבר עליו הפסח מותר בהנאה.

ושל ישראל אסור בהנאה שנאמר לא יראה לה. ורמינו עלה הא דתניא חמץ בין לפני זמנו בין לאחר זמנו עובר עליו בלאו תוך זמנו בלאו וכרת והאי דתניא חמץ של נכרי מותר בהנאה משום דבעי למתנא ושל ישראל אסור ולאו הלכה כרב אלא משום דפסק רבא הלכתא חמץ בזמנו בין במינו בין שלא במינו אסור במשהו פרת לאחר זמנו בין במינו בין שלא במינו מותר כו' שמעון והא מילתא דמשתכחא בחמץ דגוים דאלו חמץ דישאל אסור בהנאה וקנסא הוא הואיל ועבר עליו בבל יראה ובל ימצ' ומשתכחא דרבא דחמץ בעיניה דגוים דשרו לאחר זמנו וליכא התם קנסא וראיה לדבר גמי דהכי סיפא דשמעמא ואזד' רבא לטעמיה דאמר רבא כי הוינו בי רב נחמן כי הו' נפקי הני שבעה יומי דפסחא כו' ובני חילא גוים אינון ואת"ל גמי דמאי דאיתיה בתערוכת דישאל גמי שרי לאחר זמנו הני מילי היכא דעבר והטמינו ועבר עליה באזהרה אבל לא לאצנועיה למשכחה פתחילה.

ועוד להני מוריגס בורים דאמרו דהדין מוריגס דעביד מן קמח ומים ומלח מין שלא במינו הוא ואתלו למימר דמים מין היתר וקמח מין אסור עיסא גופה דמתחמצא בשאור ושאור גופי' לאו קמח ומים ניהו וקמח באפי נפשיה אי שקה כמה דשקה מי הוה מחמיץ עד דנפיל ביה מייא והכין הוי מין שלא במינו.

ועוד הני מוריגס בורים למאי אצטריכי' להני מילי משונות הא פסיקא הלכתא דבין במינו בין שלא במינו מותר מאי אספת בהני טעמי דשנא דקמח מין אסור ומים מין היתר לשרו נאצנועי כל מיני חמץ נאפי' נהמא וכעפי ולטוח בפניהם ודקא מדמו ליה לכיפת שאור הא גמי קשה מן הראשונה דכיפת שאור פינו דיתדה לשיבה וטח בפניה והויא כגון אבנא

דִּיתְבִּי עֲלֶיהָ בְּטִיל לִיהָ דְגֵן מִיָּנָה לְגַמְרֵי וְנִפְקָא לִיהָ מִתּוֹרַת אֲנָכְל וְכַעֲפָרָא בְּעֵלְמָא חֲשִׁיבָא וְעִיקָר דְּהָא מַלְתָּ!

מִתְנִי' בְּצַק שְׂבִסְדִּיקֵי עֲרִיבָה אִם יֵשׁ פְּנִיַת בְּמָקוֹם אֶחָד חֲזִיב לְבַעַר וְאִם לֹא בְּטִל בְּמִיעוּוֹ כּוּ' וְאָמְרִי עֲלֶיהָ חַד לִישְׁנָא אַרְיִשָׁא אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׂמוּאֵל לֹא שְׁנוּ אִם יֵשׁ פְּנִיַת בְּמָקוֹם אֶחָד חֲזִיב לְבַעַר אֲלֵא בְּמָקוֹם שְׂאִין עֲשׂוּי לְחִזְק פְּגוֹן דְּאִית בְּעֲרִיבָה דְּוִכְתָּא פְּגוֹן גְּנֻמָּא וְאִדְבִּיק בָּהּ בְּצַק הֵהוּא דְגֵן לֹא בְּטִיל לִיהָ וְלֹא הֵנָּה לִיהָ פְּעֲרִיבָה אֲבָל מְקוֹם שְׂעֲשׂוּי לְחִזְק פְּגוֹן שְׂנַבְקָעָה עֲרִיבָה וְדַבְּקָה וְאַצְטְרִי' לְחִזְקָה בְּאוֹתוֹ שְׂאוּר הָנִי פְּגוֹן מְסַמֵּר וּבְטִלְיָה מִתּוֹרַת דְּגֵן וְרוּצָה בְּקִיּוּמוֹ שְׂלֵא תִּמוּט הָעֲרִיבָה וְתַבְּקַע מְכַלְל דְּפַחוֹת מְפִיזִת אִפִּי' בְּמָקוֹם שְׂאִינוּ עֲשׂוּי לְחִזְק אִינוּ חֲזִיב לְבַעַר וְאָמְרִי' לִישְׁנָא אַחְרִינָא אִסְיָא אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׂמוּאֵל לֹא שְׂאֵנוּ וְאִם לֹא בְּטִל בְּמִיעוּטוֹ אֲלֵא בְּמָקוֹם שְׂעֲשׂוּי לְחִזְק דְּבִטְלִיָּה וְשׁוּנְיָה פְּמִין מְסַמֵּר וְאִיתִיָּה גְּמִי פַחוֹת מְפִיזִת מְכַלְל דְּכִזְיַת אִפִּי' בְּמָקוֹם שְׂעֲשׂוּי לְחִזְק חֲזִיב לְבַעַר וּמְיִיתִי' בְּרִייתָא דְּתַנְיָא פְּלִישְׁנָא קָמָא וּבְרִייתָא בְּתַרָּא וּמְקָשִׁי' לְהוּ אַהֲדַדִּי.

וּפְרָקִי' תְּרֵי פְּרוּקֵי וְלֹאֲקַמְתָּא חֲדָא דְּאָמַר רַב הוּנָא סְמִי קוּלְתָּא מְקַמֵּי חֲמִירְתָּא אֲלֵמָא עֲבָדִי' פְּחוּמְרָא דְּהוּא לִישְׁנָא בְּתַרָּא וְלֹא קָם הַדִּין פְּרִירִיקָא דְּקָאֲמַר לִיהָ רַב יוֹסֵף תְּנָאִי שְׂקִלְתָּ לָּהּ מְעֵלְמָא פְּלוּמַר הָנִי בְּרִייתָא סְתָם וְתַנְיָא סְתִימִי דְּפְלִיגִי אַהֲדַדִּי וְדָאִי לִית לָּהּ הִלְכָה כְּמָאן וְאַצְטְרִינָא לְמִסְמִי קוּלְתָּא מְקַמֵּי חֲמִירְתָּא אֲלֵא אָמַר רַב יוֹסֵף הָאִי תְּנָא הוּא דְּתַנְיָא פַת שְׂעִיפְשָׁה חֲזִיב לְבַעַר מְפִנִי שְׂיָכוּל לְשַׁחֲקָה וְלְחַמְעָה בָּהּ כְּמָה עֵיפּוֹת אַחֲרוֹת אִמ"ר שְׂמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר כּוּ' וְגַלִּי רַב יוֹסֵף טַעְמָא מְדַקְאֲמַר ר' שְׂמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר כִּפְתַּת שְׂאוּר שְׂיַחְדָּה לִישִׁיבָה בְּטִלָּה מְכַלְל דְּתַנְיָא קָמָא קָאֲמַר לֹא בְּטִלָּה אֲלֵמָא פְּל פְּנִיַת אַע"ג דְּלֹא בְּטִיל לִיהָ לֹא בְּטִילִי וְהֵנָּה לִיהָ ת"ק פְּלִישְׁנָא קָמָא דְּרַב יְהוּדָה אָמַר שְׂמוּאֵל דְּאָפִי' הִיכָא דְּעֲשׂוּי לְחִזְק וּמְשׁוּי כְּמַסְמֵר אִיתִיָּה פְּנִיַת לֹא בְּטִיל דְּהָא כִּפְתַּת שְׂאוּר דִּישְׁנָה לִישִׁיבָה וּמְשׁוּי כְּאֲבָנָא לֹא בְּטִלָּה וּר' שְׂמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר פְּלִישְׁנָא קָמָא דְּרַב יְהוּדָה אָמַר שְׂמוּאֵל דְּקָאֲמַר בְּמָקוֹ' שְׂעֲשׂוּי לְחִזְק פְּנִיַת וְיִתֵּר מְפִיזִת בְּטִיל מְשׁוּם דְּשׁוּנְיָה כְּמַסְמֵר פְּגוֹן כִּפְתַּת שְׂאוּר שְׂיַחְדָּה לִישִׁיבָה לְבִטְלָה וְאִתְּרִי לִיהָ אֲבִי לְרַב יוֹסֵף וְאָמַר לִיהָ וְדָאִי שְׁנִית לָּהּ פְּנִיַת אַכְפִּיזִת דְּכִזְיַת הָעֲשׂוּי לְחִזְק לְת"ק לֹא בְּטִלָּה וְלְרִשְׁבִּי' אֲבִי בְּטִלָּה דְּהִנְיָא חֲדָא בְּרִייתָא ת"ק בְּהָא מִקְלָתָא וְחֲדָא בְּרִייתָא רִשְׁבִּי' אֲפַחוֹת מְפִיזִת אַפְּחוֹת מְפִיזִת דְּקָשִׁיָּא מֵאִי אִיכָא לְמִימַר דְּהָא לְלִישְׁנָא קָמָא אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׂמוּאֵל דְּקָאֲמַר בְּרַבְּנָן בְּלִישְׁנָא בְּתַרָּא דְּאָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַב אִין הִלְכָה פְּרִשְׁבִּי' אֲוִי וְדָאִי טַח אֶת פְּנִי דְּהֵהוּא פְּנִיַת בְּטִיט גְּלִי אֲדַעְתִּיָּה דְּבִטְלִיָּה וְאִינוּ עוֹבֵר דְּלַעֲנֵן כִּפְתַּת שְׂאוּר אָמַר רַב אִם טַח פְּנִיָּה בְּטִיט בְּטִלָּה וּלְפּוּם הַכִּין אָמְרִי בְּשַׁחֲסִיטַת חֲוֹלִי' בְּהַעוֹר אָמַר אֲבִי תְּרֵי כִּפְתַּת שְׂאוּר שְׂיַחְדָּה לִישִׁיבָה בְּטִלָּה וְהָנִי דְּקָא מְצַנְעִי לִיהָ לְמוֹרִיָּס וְטַחֲזִין בְּפִנֵי הַבַּיִת מִי קָא מְבִטְלִי לִיהָ מְלִמְהָנִי אֲנָכְל דְּלִהּוּי כְּכִפְתַּת שְׂאוּר שְׂטַח בְּפִנֵיָּה וְדָאִי אִי עֲרָבוּ בִּיהָ טִינָא אוּ מֵאִי דְּדָמִי לִיהָ וְיַחְדוּהִי לְמַעַבְד מִיָּנָה דִּין אִין לְמַדְעָם אֲנָכְל הֵנָּה כְּכִפְתַּת שְׂאוּר שְׂטַח בְּפִנֵיָּה וְיַחְדָּה לִישִׁיבָה דְּבִטְלָנָה וְשׁוּנְיָה פְּטִינָא פִּד בְּטִלָּה לְכִפְתַּת שְׂאוּר וְכַד בְּטִלְיָה לְבָצַק שְׂבִסְדִּיקֵי עֲרִיבָה שְׂעֲשׂוּי לְחִזְקוֹ שׁוּנְיָה כְּמַסְמֵר אֲבָל הָנִי דְּנִטְרִי מְנַטְרִי לִיהָ לְזַבּוּנִי בְּתַר פְּסַח הָאִי טִיחַ דְּקָא טִיחִי' עֲלִיהוֹן כְּתִיב כִּי טַח מְרָאוֹת עֵינֵיהֶם וּמָה תִּפְּל אִינוּן דְּאִימַר בְּהוֹן יַעַן וּבִנְעַן הִטְעוּ לְאִמַר שְׁלוֹם גּו' וּבְסוּף כְּתִיב וְהִנֵּה נִפְּל הַקִּיר גּו' וְאִי סְלִקָּא דְּעֵתְהוֹן דְּכִינוּן דְּטַח בְּפִנֵי הַבַּיִת הו"ל בְּעוֹר א"כ לְמָה לִי לְמִיתְנָא רַבִּי יְהוּדָה אָמַר אִין בְּעוֹר חֲמִץ אֲלֵא שְׂרִיפָה

כו' ולא הדה בעינה הטמנה דתנא יכול יטמין ת"ל לא ימצא ומי הוי דטחו בפני הבית טפי מן חמץ שנפל עליו מפולת הרי הוא כמבוער ואמרי עלה אמ"ר חסדא וצרי שיבטל.

ואינו דעתיהון לזבוגיה בתר פסחא הילקף אכריזו בהא מילתא דאיסורא הוא דלא לעבדון הכי ומאן דעביד הכי בתר התראה שמתנהו ופירשו מיניה ובדקו אבתר מאן דעביד הכי דאנחנא וכל' רשואתא דמן קדמנא רגילי' לשדורי שמועי ושלוחי ולאבדוקי על מאן דמצנע מידעם ואתון לא תעבדון: סי' רעב רב יהודאי גאון ז"ל וישאלתם מזה של פותי מותרת בפסח והלקתא פל איסורין שבתורה בנותן טעם כר' יוחנן ורשב"ל חוץ מטבל ויי"נ וחמץ במשהו בזמנו אסור: סי' רעג וישאלתם פת בפסח מותר לאפות בפורני גדולה או קטנה שהיא של ישראל ואין שם מעשה כלל אבל ישראל אפ"י בה פל השנה חמץ מותר לאפות בה או לא כף ראינו שזו פורני ותנור של חרס שאפ"י בו חמץ כל השנה כלה מותר לאפות בהן מזה בפסח וטפקא שהיא של חרס והיא ניסקת מלמטה ועל גבה אין שם גחלים כלל ואין שלהבת עולה על גבה והפת אופן מלמעלה ואפ"י בה חמץ אסור לאפות בה מזה בפסח כדרכה בר אהילאי דאמר האי בוכיא היסקו מבחוץ הוא ואסור: רב נטרונאי ז"ל סי' רעד ולעשות מלאכה בערבי פסחים הלכה כר' מאיר דאמר מקום שנהגו לעשות מלאכה בערבי פסחי' עד חצ' עושי' ומקו' שנהגו שלא לעשו' אין עושי': סי' רעה וישאלתם מאי שנא ערב פסח משאר י"ט סוף סוף ערבי י"ט מי שרי לגמרי התם גמי קאמרי' מאי אינא ערבי פסחים אפ"י שבתות וי"ט גמי דתנאי העושה מלאכה בערבי שבתות ובערבי י"ט אינו רואה סי' ברכה ומשגינן התם סי' ברכה דלא חזי הא שמותי לא משמתינן ליה.

אי גמי התם מן המנחה ולמעלה הכא גבי ערבי פסחי' מחצות היום ומאי שנא הכא גבי ערבי פסחים דמשמתינן פיון דאיהו זמן דקרבו המקום לעבודתו בהג זה צרי' לטרוח עצמו אחריו וליקח הפסח ולבקרו ולימנות עם שכניו ועם קרוביו צריף הוא להתקרב כמו כן אליו ועל כן גזרו ביה רבנן ואסרוהו בעשיית מלאכה כדי שלא יסיח דעתו למלאכתו ויבטל לעשות הפסח כחוקיו וכמשפטי לפי' אם עשה משמתינן ליה וכן נשים פיוצא בהם שצריכות לטרוח במצה במצותה ובשאר ערבי שבתות וערבי י"ט דקאמרי' אינו רואה סי' ברכה לעולם לא שנא אנשים ולא שנא נשים מן המנח' ולמעל' אבל קודם למנח' אין שם איסור' כלל ומותר לגמרי: סי' רעו וישאלתם מים שרחץ מהן אין שותי' מה' ודאי כף הוא מפני שהם קשי' לשכחה וכן מים ששתה מהם אל ירחץ ידיו בהם מפני שמזלזל בברכה ששתה ועל דבר אחד אין מברכי' שתי ברכות ולא יבוא באותם המים ששתה ויברך עליהם ויברך על גטילת ידים ועוד דקשה לרוח רעה: סי' רעז וישאלתם עטרה שעוסק בספר תורה ודאי אסור להניחה בראש אדם ולא בראש חתן שכף שנו חכמים מעלי' בקדש ולא מורידי': סי' רעח וישאלתם למה אין מקדשי' ואין פוגסין בין פסח לעצרת אם מחמת איסור' או לאו הו' יודעי' שלא משום איסור הוא אלא משום מנהג אבלות שכף אמרו חכמי' שנים עשר אלפים זוגים תלמידים היו לו לר' עקיבא וכלם מתו בין פסח לעצרת על שלא נהגו זה בזה ותני' עלה וכלם מתו מיתה משונה באספרה ומאות' שעה ואילף נהגו ראשונים בימים אלו שלא לכנס בהן ומי שקפץ וכנס אין אנו קונסי' אותו לא עונש ולא מלקות אבל אם בא לשאול לכתחילה אין מורי' לו לכנס ולענין קדושין מי שרצה לקדש בין פסח לעצרת מקדש לפי שאין עיקר שמחה אלא בחופה: סי'

רעט וַשִּׁשְׂאֲלֶתֶם בְּלֵיל פֶּסַח עַל אֲכִילַת מִצֵּה מִבְּרַךְ בְּרִישָׁא אוּ הַמוֹצֵיא לָחֶם לִית בְּרַכָּה דְקַדִּימָא לַהַמוֹצֵיא לָחֶם חוּץ קְדוּשׁ הַיַּיִן דְּאוֹרְחָא דְמַלְתָּא לְבְרוּכִיהָ לְקַב"ה דְּאִפִּיק לָחֶם מִן הָאָרֶץ וְהָדָר לְבְרוּכִי עַל מִצֵּה דְעֵבֵד מִינָה הִילְפָה מִבְּרַךְ הַמוֹצֵיא לָחֶם וּבְצַע וְהָדָר מִבְּרַךְ לְאֶחָד מִצֵּה וְקַדִּימָא לֵן בְּרַכָּה זוֹ עַל אֲכִילַת מִצֵּה: ס' רַפּ וַשִּׁשְׂאֲלֶתֶם כָּל יוֹרוֹת קְדָרוֹת שְׁל מַתְכוֹת שְׂצָרִיף לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּהֵן בְּפֶסַח מְדִיחָן תַּחֲזִילָה וּמַגְעִילָן בְּרוּתְחִין כְּמוֹ שְׂאֲמְרוּ חֲכָמִים וְשׁוֹטְפָן בְּצוּנָן וּמְפַלְטָן מִחֲמַץ תַּחֲזִילָה וְאַח"כּ מְרַתִּיחַ בְּהֵן מִים רוּתְחִין בְּלֹא שְׂיַעוֹר לְפִי שְׂצָרִיף בֵּין חֲצִינָן בֵּין שְׁלִישֵׁן וּבֵין מְלֹאִין וּמְבִיא יוֹרוֹת קְטַנּוֹת וְסַפִּינִי וְעֵץ פְּאָרוֹר שְׂצָרִיכִי לְהַגְעִילָן בְּרִיתְחוֹת בְּכָלִי רֵאשׁוֹן וּמְכַנִּיס אֶחָד אֶחָד לְתוֹף הַיּוֹרָה הַגְּדוּלָה וּמַעְלָהוּ וְשׁוֹטְפוֹ בְּצוּנָן לְאַלְתֵּר וְעִיקָר שְׂיַהֵא אַחַר שְׂמֵרְתִּיחַ אֶת הַיּוֹרָה שְׁלֹא יְנוּחוּ הַמִּים מִן הַרְתִּיחָה שְׂאֵם יְנוּחוּ הַמִּים מִן הַרְתִּיחָה יֵאָסְרוּ לְהַגְעִיל בְּהֵם כְּלוּם וְאַח"כּ מְמַלֵּא: אֶת הַיּוֹרָה גְּדוּלָה וְסוֹבֵב אֶת שְׂפִתֶיהָ בְּטִיט וּמַגְעִילָה כְּמִשְׁפֵּט הַרֵאשׁוֹן וְשׁוֹטְפָה בְּצוּנָן וּא"צ לְכָלִי רֵאשׁוֹן אֶלֶּא יוֹרָה וְסַפִּינִי וְעֵץ פְּאָרוֹר וְיוֹרָה קְטַנָּה נְמִי אִם מְרַתִּיחַ בְּהֵ מִים בְּכַנִּי עֲצָמָה כְּדִרְךָ שְׂעוּשָׁה בְּיוֹרָה גְּדוּלָה וְשׁוֹטְפָה בְּצוּנָן שְׁפִיר דְּמִי מֵאִי טַעְמָא דְאַמְרִי כְּבוֹלְעוּ כְּךָ פּוֹלְטוּ אֶבֶל הַסַּפִּינִי וְעֵץ פְּאָרוֹר צָרִיף לְהַגְעִילָן בְּרוּתְחִי בְּכָלִי רֵאשׁוֹן אֶבֶל שְׂאָר כְּלִים שְׂשִׁימוּשָׁן בְּכָלִי שְׁנֵי מַגְעִילָן בְּכָלִי שְׁנֵי וְשְׁפִיר דְּמִי כְּבוֹלְעוּ כְּךָ פּוֹלְטוּ: ס' רַפּא וַשִּׁשְׂאֲלֶתֶם מֵהוּ לְאַפּוֹת פֶּת בְּפִנְיָ.

כְּךָ רֵאִינוּ פִּנְיָ שְׁלָכֶם אִין אָנוּ יוֹדְעִי כִּיצַד אוֹפִין בְּהֵן וְאַתֶּם יוֹדְעִי מֵה שְׂשִׁנוּ חֲכָמִים ג' וְשִׁים עֲסֻקוֹת בְּבִצָק אַחַת לְשָׁה וְאַחַת עוֹרְכַת וְאַחַת אוֹפָה אִם פִּנְיָ שְׁלָכֶם אֶפְשָׁר לְאַפּוֹת בְּהֵ פֶסֶדֶר הַזֶּה מוֹתֵר וְאִי הוּאִי שְׁהוּת בֵּין כְּפָר לְכַפָּר אִפִּי כָּל דְּהוּא אָסוֹר דְּבַעִי כְּדִאֲמוֹר רַבְּנָן כָּל זְמַן שְׂעִסִיקוֹת בְּבִצָק אִינוּ בָּא לִידֵי חִימוּץ: רַב יְהוּדָאִי ז"ל ס' רַפּב הֵנִי מְאִנִּי דְקוּנְיָא לְעֵנָן פֶּסַח חֲמֵץ בְּפֶסַח וּלְעֵנָן בִּישׁוּלֵי גוֹיִם דְּתַשְׁמִישָׁן בְּחֲמֵץ הַלְכָתָא כְּפִרְיֵמֶר דְּבִין חוֹנְרָא בֵּין אֹנְפָּא בֵּין יְרוּקָא בֵּין אִית בְּהוּ קְרִטוּפְנִי בֵּין לִית בְּהוּ קְרִטוּפְנִי אָסִיר אֶלְמָא כְּכָלִי חֶרֶס דְּמוֹ אֶבֶל לְעֵנָן י"ג דְּתַשְׁמִישָׁיו בְּצוּנָן הוּא הַלְכָתָא כְּרַב זַבִּיד דְּחִינְוֵרָא וְאֹנְפָּא שְׂרִי יְרוּקָא אָסִיר מְשׁוּם דְּמַצְרַף וְאִי אִית בְּהֵ קְרִטוּפְנִי כְּלָהוּ אָסִיר: ס' רַפּג וּלְעֵנָן הֵנִי בּוֹרְמִי עֵתִיקְתָּא דְּזַבְנִי לְהוּ מַגּוּיִם אִי נְמִי הִיכָא דְּאִיבְשִׁיל בְּהוּ מִיִּדֵי דְּאִיסוּרָא מְשָׁמָא דְּרַבְּנָן קְדַמָּאִי אֲמְרוּ דְּכְכָלִי חֶרֶס דְּמִינָן וּלְעֵנָן חֲמֵץ וּבִישׁוּלֵי גוֹיִם לִית לְהוּ תַקְנָתָא אֶלֶּא דְּשִׁדִּי לִיהַ לְקִידְרָא בְּתַנּוּרָא וְשָׁגֵר עֲלָה דְּהֵנָּה לִיהַ כְּכַבְשָׁן וְקִי"ל גְּבִי כְּלִי חֶרֶס שֵׁאֵע"ג דְּאֲמַר רַחֲמֵנִי שְׂבֵר הֵנִי מִיִּלִּי גְּבִי חֲטָאת דְּאִין כְּבִשְׁנוֹת בִּירוּשָׁלַם אֶבֶל בְּעֶלְמָא אִי מֵהָדָר לִיהַ לְכַבְשָׁן וּמוֹקִיד עֲלֵיהַ נוּרָא פְּלִיט אִיסוּרִיָּה וּמְשָׁמָא דְּמַר רַב יְהוּדָאִי אֲמַרִי דְּלֹא דְּמוֹ לְכָלִי חֶרֶס אֶלֶּא כְּכָלִי מַתְכוֹת דְּמוֹ וְסָגִי לִיהַ בְּפִלִיטָה: רַב כְּהֵן צְדֵק ז"ל ס' רַפּד וְהַלְכָתָא אִין לְשִׁין וְאִין מְקַטְפִּי אֶת הָעֵיֶסָה בְּפֶסַח בְּיַיִן וְשָׁמֶן וְדָבֵשׁ וְהֵנִי מִיִּלִּי בְּלִילָה הַרֵאשׁוֹן מְשׁוּם מִצֵּה עֲשִׂירָה דְּבַעִי לָחֶם עוֹנִי וְלִיכָא אֶבֶל בְּשָׂאֵר יְמוֹת שְׁל פֶּסַח מוֹתֵר דְּקִי"ל מִי פִּירוֹת אִין מִחֲמִיצִי: ס' רַפּה וְחֻטִּים שְׂבָאוּ בְּסַפִּינּוֹת לְאֶחָד מֵהֶם בְּפֶסַח בֵּין שְׂמֻנְטְלוֹת בְּסַפִּינָה בְּלֹא שְׁקִים וּבֵין הַנְּתוּנוֹת בְּשְׁקִים בּוֹדְקִי אוֹתָן אִם לַחוֹת אוּ אִם נִשְׁתַּנוּ מְרֵאִיָּהֶן אוּ שְׁהוּ מְשׁוּנוֹת עֲלִינוּ מִתַּחַתוֹנוֹת בְּיָדוּעַ שְׁהַגִּיעוּ אֲלֵיהֶם מִים וְאָסוֹר לְאֶחָד מֵהֶם בְּפֶסַח מְפִנִי שְׂהַחֲמִיצוּ וְכִינוֹן שְׂהַחֲמִיצוּ עוֹבֵר עֲלֵיהֶם בְּבֵל יִרְאָה וּבֵל יִמְצָא וְחִיב לְבַעֲרֵם קוּדָם שֵׁשׁ שְׁעוֹת שְׁל י"ד בְּנִיסָן וְאָסוֹר לוֹ לְשִׁהוֹתָן עֲמוֹ כִּיצַד תַּקְנָתוֹ יְמַכְרֵם לְיִשְׂרָאֵל קָבָא קָבָא כִּי הִיכִי דְּכִלְיָאֵן קָמִי פִּיסְחָא וְזַמַּן מְכִירְתָן עַד חֲמֵשׁ שְׁעוֹת שְׁל י"ד בְּנִיסָן אֶבֶל אִם נְכַסּוּ שֵׁשׁ שְׁעוֹת וְלֹא מְכָרְוּ אָסוֹר לְמְכָרְוּ וְאָסוֹר לְהִנְנוֹת מֵהֶם וְיִצְאוּ מְרֵשׁוֹתוֹ וְאִי לוֹ תַקְנָה עַד שְׁיֻטְל

לתוך האור או לתוך המים או שיתנם במתנה לנכרי אבל אם נדאי אינן לחות ולא נשתנו מראה התפתונו' מן העליון' וקשות הן ושוות תחתונות כעליונות מותר לאכול מהם בפסח ואי' חוששי' לספק איסור ואי' אומר'י כיון שפאו בספינות שפאו נכנסו בהם המים והיתר גמור הוא מ"ט אהזוקי איסורא לא מתקני': סי' רפו וארבע פוסות של פסח מותר לשתות בין פוס קידוש לכוס הגדה ובין פוס הגדה לכוס ברפת המזון ואחר מזונו כמה שירצה בלא ברכה אבל כיון שבירך אסור לשתות אלא אותו פוס של ברכה וכוס רביעי של הלל ואם רוצה לשתות פוס אחר אחר ארבע פוסות חוזר ואוחז פוס חמישי ואומר עליו הלל הגדול וחוזר וחותם ביהללוף ה' אלהינו וגו' ואינה הלל הגדול מהודו הודו עד על נהרות בבל וכו' אנו נוהגין: סי' רפו ושאלתם מי שמבקש לקדש בפסח בפתים הרבה כיצד יעשה מקדש בבית ראובן קידוש היום ונוטלי' ידיהם ומברכי' על גטילת ידים ומביאין מה שמבקשי' מן שאר ירקות חוץ מחזרת ומברכי' בורא פרי האדמה ומטבילי' בחרוסת ואוכלי' אוחזי' פוס אחר ואומר מה נשתנה עבדים היינו והגדה כולה והלל עד חלמיש למעינו מים ואומר אשר גאלנו וגאל וגו' ומברכי' בורא פרי הגפן ושותי' מפני שארבע פוסות הללו צריכי' על כל אחד ואחד בורא פרי הגפן לפי שכל אחד ואחד מצוה בפני עצמו הוא.

ועוד שכל מי ששתה יין וברך ברפת המזון או שעמד להתפלל או שנכנס לבית הפסח בשאר ימות השנה וחזר לשתות יין צרי' לברך בורא פרי הגפן שכל המפסיק סעודתו בדבר שאין רשאי לאכול ולשתות באותו מעמד וחזר לאכול ולשתות חייב לברך כבתחילה אף כאן כיון שאמר הגדה ואין יכול לשתות בתוך ההלל הניא הפסקה וחייב לברך על פוס שני וכן על פוס ג' וכן על פוס רביעי ומן הטעמים הללו למדנו שחייב לברך על כל פוס וכוס בורי פרי הגפן בפני עצמו ואחר ששותי' פוס שני חוזרי' ונוטלי' לידים פעם שנית ומברכי' על גטילת ידים מפני שידים עסקניות הן לפיכך צרי' ליתול ידים ב' פעמים אחת בטיבול ראשון וא' בטיבול שני והוא למזון ואוחזי' מצה שלימה נחצי שהיא הפרוסה ומניח פרוסה בתוך שלימה ומברך המוציא עליהן ואחר לוקח אחת מהן שירצה ומברך על אכילת מצה דהא אנו חייבי' לבצוע על שתי כפרות בי"ט וכיון די"ט איהו בוצע על שתיהן ואע"פ שפרוסה אחת מהן היינו משום לחם עני ושתי כפרות קרו להו וכן אנו תנו משמרה ופלא תרתי משמרות הניין אורף הקא נמי שלימה ופרוסה שתי כפרות הניין ובוצע עליהן המוציא שהרי אמרו חכמים לא הנה יורד מן להם לישראל בי"ט וכיון שלא הנה יורד נעשה י"ט כשב' וחייב לבצוע על שתי כפרות.

ואיכא מרבנותא דאמרי דכיון דשתיהן מחוייבות לברכת המוציא היא תצא אחת מהן לברכה אחר' לברך עליה אכילת מצה דהא חזינו דעל נהמ' לא מברכין תרי ולא אתחייב בתרתי ברכאן אלא אוחז שתי כפרו' שלימות ופרוסה מאותן פרוסות שהיא דאגביהה ואמר מצה זו וכיון דאגביהה לשם מצה עלה מברך ברפת מצה דהא זמנה לברכת מצה ואמר מצה זו ולא אחרת ועל אותן שתי כפרות שלימות מברך המוציא ועל אותה הפרוסה על אכילת מצה שהיא דאגביהה לכו' ואוכלי' ההוא עליונה מאותן שתיים שלמות לשם מוציא והפרוסה לשם מצה ואחרת מניח לה לכרוף עם החזרת בלא ברכה וכורף אותה עם המרור דהא ברכ' אינ' צריכה כיון שמונחת היתה בברכת המוציא ואנו רגילי' פלישנא קמא משום לחם עוני דהרבה עבדי הכי ואיכא מאן דעביד פלישנא אחרנא.

וחזינו לרשונותא דשאלו קמייהו ואמרי על איזה מהן בוצע על הפרוסה או על השלימה ואמרו צרי לבצוע על פרוסה שהיא בתוך השלימה דאמר רב פפא הפל מודים בפסח שפניח פרוסה בתוך השלימה ובצוע מ"ט לחם עוני פתיב אלמא דצרי לבצוע על שתיהן וא"צ לחם עוני אלא לילה הראשון בלבד והכי אמר רבינו שבבבל וכו' נהיגנא קמיה ונהו מנהג אכילת ירקות ששאלתם מלפנינו ועד פאן אפשר לקדש אפי' בעשרה בתים זה אחר זה כסדר הזה וכן אינו מברך ברפת המזון שאם בירך נאסר לטעום אלא המתין הוא וחוזר לבית ראובן ואומר הלל יהללוהו וחזתם וכיון שמגיע בבית אחרון מברך ברפת המזון על הסדר במה דברים אמורים בשיודעים אותם בעלי בתים לברך ברפת המזון אבל אם אין למדים ברפת המזון אסור לקדש אלא בבית אחד ואם מקדש בשני בתים היו יודעים שמוציא שם שמים לבטלה ועובר אין מפטירי: רב נטרונאי ז"ל סי' רפח וששאלתם אשה לא תלוש אלא במים שלנו כיון דמשום חמץ הוא שהמים הגרופין ממקרי להחמיץ אין שנוי בין לילה הראשון לשאר ימות הפסח שהרי איסור חמץ נוהג כל שבועה וכו' אמ"ר נחשון: רב נטרונאי ז"ל סי' רפט וששאלתם מי פירות אין מחמיצי כף ראינו דהא דאמור רבנן מי פירות אין מחמיצי הלכה היא שאם לש את העיסה בשמן או בדבש ולא הטיל בה מים כל עיקר א"צ שיעור ולא שיעור מפני שאין מחמי' אבל אם הטיל מים בשמן או בדבש או ביין ולש בהן את העיסה כמי שלש אותה במים לבדן דומה וצרי הכצק שיעור וצרי שיעור וצרי שלש נשים להתעסק בה וכן הלכה: רב שרירא ורב האי ז"ל סי' רצ שלש נשים עסקות בכצק כו' פי' ג' נשים עוסקות בג' בצקים כיצד מתחלת הראשונה ולשה כשהיא גומרת את לישתה ותתחיל לקטף התחילה שנייה ללוש כשגומרת השנייה את לישתה והא' את קיטופה תתחיל שלשית ללוש והשנייה לקטף והראשונה להסיק נמצאו שלשתן באותה שעה זו לשה וזו מקטפת וזו מסקת לאפות ואם תתחיל אחרת ללוש מותר ועל פיהן אמרו תאנא לשה היא מקטפת כו' וגם על פי כן נאמר בתלמוד א"י גמרה זו לישתה וגמרה זו קיטופה וגמרה זו היסקה הראשונה שוהה כדי היסקה והשנייה כדי היסקה ואפית חברתה והשלישית כדי שני היסקים ואפיה אחת וכל זה בזמן שהכצק פשיעור ופי' תפח מלאפחח מעין ופירוש תלטוש תזרוק מים זריקה חזא ועקשיו חייבי' כל ישראל להרחיק מפל אלה שהן דברי רבן גמליאל: רב כהן צדק ז"ל סי' רצא פלטר גוי מהו להדביק עיסה בפסח הכין חזינו כיון שמסיק ישראל והדביק גוי מותר שפך אמרו חכמים אינו אסור עד שיהא תחלתו וסופו ביז גוי ולענין פת אמרו שגר גוי ואפה ישראל שרי שגר ישראל ואפה גוי שרי כו' ואי משום שיעור מצה אם ישראל משמרי' עד כדי שיתנו לידו בצק והוא מדביקה בתנור לאלתר מותר אבל בליילה הראשון אינו יוצא י"ח אלא במצה משומרת ביז ישראל לשום מצה כדכתיב ושמרתם את המצות ואמרו אמר רב הונא בצקות של גוים אדם ממלא כריסו מהם ובלבד שיאכל כזית מצה באחרונה כו' מפני שהיו ישראל עמם וידעו שלא החמיץ לפי' מותר לאכול מהם: רבינו האי ז"ל סי' רצב מאן דאית ליה חביתא דמשחא ונפל בה פשיעור ביצה דנהמא או פחות או יתר אסיר למיכל מההוא משחא בפסחא ולבתר פסחא שרי דאמר רבא הלכתא חמץ בזמנו בין במינו בין שלא במינו אסור ודייקי רבנן מדלא יהיב שיעורא למילתיה למימרא דבמשהו כרב ושלא בזמנו בין במינו ובין שלא במינו מותר: ומאן דאית ליה חביתא דחמרא ופסיד ושקל חזיטי וקלנון על טפקא ושדנון בגו' ההיא חביתא

לתקונייה ליהוה סמרא שרי למשתייא מינייה והאי חששא דילמא אשתייר מינייהו מאי דלא איקלי שפיר חששא רחיקא הוא: שר שלום ז"ל סי' רצג מותר לאדם ליקח קמח מן השוק בפסח והגי מילי בשעת הדחק משום דאיחזיקי איסורא לא מחזקי' ויוצא בו ידי חובתו אבל לכתחילה ושמרתם את המצות פתיב בעי' שמירה מתחילה ועד סוף: רב מתתיה ז"ל סי' רצד וישאלתם נזמן הפסח להיות אחד בשבת מהו לאפות את המצה מערב שבת ולהצניעה עד מוצאי שבת והיה לו חמץ מהו שיאכל בשבת ומהו שיאכל אדם מצה בערב הפסח או להאכיל לאנשי ביתו שרי או אסור: כף שנו חכמים י"ד שקל להיות בשבת מבערין את הכל מלפני השבת דברי רבי מאיר וחכמי' אומרים בזמנו ורבי אלעזר ברבי צדוק אומר תרומה מלפני השבת וחולין בזמנו רבי מאיר סבר מבערין חמץ מערב שבת ואלתר אופין מצה וחכמים אומרים בערב שבת ובשבת עד ד' שעות אוכלין חמץ ומבערין אותו בזמנו ומאכילין אותו לבהמה ולחיה ולעופות ואופין את המצה בזמנה במוצאי שבת ורבי אלעזר בר' צדוק סבר תרומה שאי אפשר לבערה בשבת מבערין אותה מלפני השבת אבל חולין שאפשר להאכילו בשבת לבהמה ולחיה ולעופות מבערין בשבת והלקתא כרבי אלעזר ברבי צדוק ותניא אמר רבי אלעזר ברבי צדוק פעם אחת שבת אבא כו' וביערנו את החמץ ולמה לא ביערו את החמץ מערב שבת ואפו ואכלו מצה בשבת כרי להדר את המצה שאם אופין שמה אוכלין ולאחר שמילא כריסו ממנו חזר ומברך עליו הילכף אל תאפו את המצה אלא למוצאי שבת מפני מראי' העיין שאם אתם אופין מערב שבת אחרים מזולתין במצה ומקולין בה ואעפ"י שמוותר לאפות מצה מערב שבת חזרו והדרו את המצה ואפו במ"ש בזמנו: רב יוסף ז"ל סי' רצה וישאלתם מי שיש לו אורח' הרבה ואין לו מי שיאפה לו כל הפת מהו שיביא אופה גוי ויאפה פת שלו ויעמוד ישראל על ראשו ויסיק לו את התנור וישראל אינו זו מעל ראשו וישראל הוא לש כל העיסה פלה פשיעור חכמים מותר או אסור: כף ראינו בפסח אסור דילמא פשע ישראל ולא סיים בלישה שפיר הא סיים בלישה לא נאי פשע הא גוי לאו בר חיובא הוא ואתי לדי חמץ אבל בשאר ימות השנה כי קאי ישראל עליה שפיר דמי אבל הדביק עיסה ומסיק ישראל ואינו זו ממנו מותר והגי מילי דלא פשע: סי' רצו התוקע בראש השנה בזמן שהציבור יושבין ומברך קודם תקיעה הוא התוקע על סדר ברכות פשהו עומדין ואין צריך ברכה ואם נאנס הראשון ולא יכול לתקוע התשע על הברכות ובא אחר לתקן' התשע כיון שבינה הראשון אין השני צריך לברך לפי שאינו מברך אקב"ו לתקוע אלא לשמוע בקול וכיון ששמע את הברכה שבינה הראשון מיושב כפר יצא הוא וכל העם ידי ברכה ואין צריך לחזור ולברך ואם לא היה מצוי שם בתחלה כשברך הראשון ובא לתקוע מברך בלחש ולא בקול רם שכבר שמעו הציבור הברכה מפי הראשון ויצאו ידי חובתה: לרבנו האי ז"ל סי' רצז וישאלתם בתפלת ר"ה כמה אינן ויבכו ויבכו תקווא דא דפרישו רבנו קדמאי והיינו בתקיעתא דרב דאתא רב וחיידש לון.

ויבכו ויבכו ויבכו ואתקינו תלתא ולא יתיר ומאן דאמר יתיר טעות ויש להחזירו וליסרו דהא תקווא דא תקוון חכמה איהו רמז לשם מיוחד ואע"ג דלא אינשיטא הלקתא והא ההוא סבא דא"י דאמר תלתא אלין רמז לכבוד ומאן גינהו הכי אפשיטא לן נאנן אית לן בהו טעמא.

חד ובכך יתגדל שמך ה' אלהינו רמז לה' הגדולה. תרי ובכך תן פחדה ה' אלהינו רמז והגבורה.

תלתא ובכך תן כבוד רמז לכבוד בתש' ע"ש והתפארת מפאן ולהלא אין שם ובכך אלא אומר ואז צדיקים יראו וישמחו כשהכבוד יחזור על תקונו כימי קדם והגי תלתא אית בהו מלין טמירין דאתמסרו לחכימין ואתון לחזנין אנהירו לון דלא למימר יתיר ולא אתחזי לון: סי' רצח וישאלתם ביום הכפורים מי שמבקש לקנח במים אם אסטניס הוא ואין דרכו בכל השנה כולה להתנישב בדעתו עד שמקנח במים וכ"ש ביוה"כ שצריך לקנח ולטהר את עצמו ביותר קנח אבל כל אדם לא שפך אמרו חכמים אמ"ר אלעזר אסור אדם שיושיט אפי' אצבע קטנה במים בט' באב פדרף שאסור ביוה"כ: והרואה קרי ביוה"כ חייב לטבול וכן בשאר ימות השנה יטבול משום נקיות ומשום קידוש השם בפני גוים: סי' רצט מר רב ששנא גאון ז"ל וישאלתם האי שאנו רגילים לשחוט ערב יוה"כ תרנגולים ואין אנו יודעים מנהג זה למה אי משום תמורה מ"ש תרנגול מבהמה וחסיה הא נדאי קושיא היא וי"ל שיש בה שני טעמים אחד שתרגול מצוי בביתו של אדם מבהמה וחסיה ועוד יש במקומנו עשירים שעושים תמורה אילים ועיקר מבעלי קרנים דמות אילו של יצחק אבינו לפי לא דבר קבוע הוא.

ועוד שמענו מחכמים ראשונים שאעפ"י שיש מי שעושה תמורה בבהמה שדמיה יקרים. תרנגול מוכתר לפי ששמו גבר פדאמרי' מאי קריאת הגבר אמר רב קרא גברא דבי רב שילא אמרי קרא תרנגולא ותניא פותיה דר' שילא היוצא קודם קריאת הגבר דמו בראשו וכיון ששמו גבר תמורת גבר בלבד וטפי מהגי ומעלי.

וכך צריך אוחז שליח תרנגול ומניח ידו על ראש התרנגול ונוטלו מניחו על ראש מתכפר ואומר זה תחת זה וזה חילוף זה זה מחול על זה ומחזירו עליו פעם אחרת ואמרי' יושבי חשף וצלמנת כו' ויוציאה מחשף וצלמנת כו' אוילים מדרף פשעם כו' כל אוקל תמעב נפשם וגו' ויצעקו אל ה' בצר להם וגו' ישלח דברו וירפאם יודו לה' חסדו וגו' ויחננו ויאמר פדעהו וגו' נפש תחת נפש.

ועושה פסדר הזה ז' פעמים ואח"כ מניח ידו על ראש תרנגול ואומר זה יצא למיתה תחת זה ומניח ידו על ראש מתכפר ואומר תכנס אתה פלוני בן פ' לחיים ולא תמות ועושה פסדר הזה ג' פעמים ומניח מתכפר ידו על ראש תרנגול תבנית סמיכה וסומך ידו עליו ושוחטו לאלתר תבנית חכף לסמיכה שחיתה: סי' ש' וישאלתם ערב יו"ה כ טובלין ואין מברכין על טבילה זו דהא מנהג הוא ואין מברכי' על המנהג ומתפלל ח"י ברכות פדרף שהתפלל כל השנה ומתודה לאחר תפלתו אבל חטאנו אתה יודע כו': סי' שא וישאלתם לענין רחיצה כף ראינו שכל רחיצה שאסרו חכמים באבל כולם של חמין הם ואבל שחל שלישי שלו להיות ערב יוה"כ אסור בטבילה מפני שאי' אבלות שלו פוקעת אלא בשקיעת החמה וכיון ששקעה חמה חל יוה"כ ואסור ברחיצה ואפילו בצונן וטבילת יום הכפורים רשות היא ולא שחייבי' ישראל בטבילה זו אלא נקיות בעלמא: סי' שב וישאלתם יום הכפורי' שאסור בסיכה מהו לסוף מבערב כף ראינו א"צ לומר סיכה דקיל איסורה אפילו ענויין שעונשן קשה ויש בה פרת אין איסורי' אלא עד שיכנס יום הכפורים עצמו הילכף חמשה ענויין אלו אם עשאן מבעוד יום של תשיעי כולן מותרי'

ובלבד שיעשה כמו שאמרו חכמים כל מקום שנאמר שבות מוסיפי מחול על הקדש: רב
שיריא ז"ל סי' שג וששאלתם מקום שאין שם אלא לולב אחד לצאת בו נוטלו חזן
הפנסת בידו בשעת ההלל ומברך עליו ונותנו לזקנים במתנה על מנת להחזיר וכן כל
אחד ואחד עד שיצאו כולן ידי חובה ותנו רבנן אין אדם יוצא ידי חובתו ב"ט הראשון
של חג בלולבו של חברו אא"כ נותנו לו במתנה ומלמדי אותו לומר כל מי שיגיע לידו
לולבי זה הרי הוא לו במתנה: שר שלום ז"ל סי' שד וששאלתם הנוטל לולב פיון שמברך
על נטילת לולב לאתרו מגביהו מוליך ומביא מעלה ומוריד וכן באנא ה' הושיעה נא
ובשני מקומות צריך לנענעו אחת בשעה שמברך ואחת בשעת ההלל: סי' ש"ה וששאלתם
לולב שיש בו שלשה הדסים כמו שאמרו חכמים תלתא תלתא בקינא אם רצה להוסיף
עליו כמה הדסים ולעשות אגודה אחת גדולה מן הדס שאינו עבות הרשות בידו וכשר
הוא ואין פוסלין אותו אותם הדסים שאינם עבות מאי טעמא פיון שעשה שלשה פתקון
יצא ידי חובתו ואותו יתירי תוספת הן ולא פוסלי את הכשרים ואף הן אינו פסולי
לגמרי שהרי כמה חכמי אמרי הן הן עבות דאמרי רב פהנא אמר תרין וחד רב אחא
ברי דרבא מהדר אתרי וחד הואיל ונפק מן מןפיה דרב פהנא אלא הלכה כר' יהודה ואי
ירבה ממנו כל מה שירצה אינו פוסלי את ג' ג' בקינא וכו' מנהג בשתי ישיבות: סי' שו
וששאלתם לולבא גופיה שדרו שהוא מקלי עליו שבלולב שהן משני צידי מקלי הוצי
שמן ודבוקי' אותן הוציין מן השדרה זה בצד זה מעיקרו של לולב ועד ראשו לולבא
דסליק בחד הוצא יש הוצא אחד בעיקרו ועולה אותו חד הוצא מעיקרו ועד ראש שדרו
וכיון שנשפתה מכל לולבין בעל מום הוא ופסול ולא זה בלבד פסול אלא אפילו עולה
בכמה הוציין ואינו בצדדה אלא יש רינח גדול בין הוצא להוצא ואין ראשו של הוצא זה
מגיע לעיקרו של הוצא של מעלה הימנו בעל מום הוא אותו הוצא ופסול ניטלה התנימת
תנימת אותו הוצא העליון שבראש לולב שאין הוצא למעלה הימנו והוא פשני הוציין
דבוקי' זה בזה ונקראי' תנימת דקאמרי' בעי רב פפא נחלק התנימת מהו נפרד אחד מחברו
אותו הוצא העליון שבכולן לולב שדומה לשנים הוצי' מהו: סי' שז וששאלתם מה הפרש
בין יסוד גביאים למנהג גביאים יסוד גביאים יש בו חיזוק על מנהג גביאים פי ביסודם
אותו שמוהו יסוד לבנות עליו המצוה דוגמה מה שכתוב ידי זרנבל יסודו את הבית הנה
אבל מנהג גביאים אינו כן כי אפשר שהנהיגו העם לעשות כן מפני תיקון ואם תאמר
ערבה יסוד גביאים הוא ופרשתם שהיא מצוה למה לא נברך עליה כשהיא בעצמה נשוב
ונאמר פי לא כל המצות אנו חייבי' לברך עליה' יש מהם שחייב לברך ויש מהם שאינו
חייב לברך וערבה יסוד גביאים שישדוהו לכל ישראל לעשות כן רב שיריא ז"ל: סי'
שח וששאלתם רב שמואל נ' חפני ז"ל אמר רבי אמי ערבה צריכה שיעור ואינה ניטלת
אלא בפני עצמה ואין אדם יוצא ידי חובתו בערבה שבלולב והקשו ואמרו פיון דאמר
מר אינה ניטלת אלא בפני עצמה פשיטא דאין אדם יוצא י"ח בערבה שבלולב ופירקו
ואמרו מהו דתימא הני מקלי היכ' דלא אגבהיה וחדר אגבהיה אבל אגבהיה וחדר אגבהיה
אימא ליפוק בה קמ"ל ופירשו שאלו אמר אינה ניטל' אלא בפני עצמה ולא אמר אין אדם
יוצא י"ח בערבה שבלולב היינו אמרים שאין אדם יוצא ידי חובתו בערבה שבלולב
בשלא הגביהה את הלולב אלא פעם אחת אבל אם הגביהו וחדר והגביהו יש לומר שיצא
ידי חובתו במצות ערבה כאלו הגביהה בפני עצמה שהגביהה הראשונה תהנה ללולב

והגבֵּהָה שְׁנִית תִּהְיֶה לְעֶרְבָה בְּפָנַי עֲצָמָה וְכִיּוֹן שְׁאֲמָרוּ אֵין אָדָם יוֹצֵא י"ח בְּעֶרְבָה שְׁפִלוּב וְהַשְׁמִיעֵנוּ שְׁאֲפִי הַגְּבִיָּה אֶת הַלּוּב כַּמָּה פְּעָמִי לֹא יָצָא י"ח בְּעֶרְבִי שְׁפִלוּב וְאֵלוּ הֵן דְּבָרֵי ר' אֲמִי אָבֵל אָמַר רַב חֲסֵדָא אָמַר ר' יִצְחָק אָדָם יוֹצֵא יָדֵי חוּבְתוֹ בְּעֶרְבָה שְׁפִלוּב וְהִלְכָה לְמַעֲשֵׂה אָנוּ נוֹטְלִי בִישִׁיבָה עֶרְבָה בְּפָנַי עֲצָמָה בְּיוֹם שְׁבִיעֵי שָׁל עֶרְבָה אַחַר נְטִילַת לוּב: רַב נְטֵרוֹנַאי ז"ל סִי שֵׁט וְשִׁשָּׁאֲלֶתֶם הָאֵיזְדָּא מְחִיבֵי לְמַעֲבַד סְנִפָּה בְּבִתֵי כְּנִסְיוֹת וּבְבִתֵי מְדֻרְשׁוֹת אוֹ לֹא.

תְּשׁוּבָה כֶּף חֲזוּנָה דְלֹא מְחִיבֵי יִשְׂרָאֵל לְמַעֲבַד סְנִפָּה אֲלֵא בְּבִיתָהּ בְּדִירְתָהּ הֵיכָא דְאָכִיל וּשְׁתִי וְגַאֲנֵי תְּמוּרַת דִּירְתוֹ שָׁל כָּל הַשָּׁנָה כְּוֹלָה אָבֵל בְּתֵי כְּנִסְיוֹת וּבְתֵי מְדֻרְשׁוֹת אֵין מְיֻחָדִי אֲלֵא לִישִׁיבָה לְתַפְלָה וּלְתוֹרָה אָבֵל אִם עוֹשִׂין בְּשִׁבִיל עוֹבְרֵי דְרָכִים שְׁאֲוֹכְלִי שָׁם וַיִּשְׁנִים שָׁם יָפָה הֵם עוֹשִׂים אָבֵל בְּנֵי הָעִיר לְסַמּוּךְ עַל סְנִפָּה שָׁל בֵּית הַכְּנִסָּה לְצִאת בָּהּ יָדֵי חוּבְתָן אֵין יוֹצֵאֵי אֲלֵא בְּסְנִפָּה שָׁל כָּל או"א בְּבִיתוֹ לְפִיכָה כְּשֶׁעוֹשִׂים סְנִפָּה בְּבִית הַכְּנִסָּה או"צ לְבָרַךְ עָלֶיהָ שְׁלֵא לְעֲצָמָן עוֹשִׂין אֲלֵא לְעוֹבְרֵי דְרָכִים.

וּלְעֲנִין נְטִיל' לוּב כֶּף רְאִינוּ אִם שְׁלֵא בְּעַת תְּפִלָּה נוֹטְלוֹ מְבַר' עָלָיו וּמְנַעֲנְעוֹ וּמְחִזְזוֹ לְמִקּוּמוֹ וְאִם בְּעַת תְּפִלָּה הוּא נוֹטְלוֹ מְבַר' עָלָיו וּמְנַעֲנְעוֹ בְּהוֹדוֹ לֵה' תְּחִיל' נְסוּף וּבִאֲנָא ה' הוֹשִׁיעָה נָא בְּלִבְד כְּדְבָרֵי בֵּית הַלֵּל וְכֵן הִלְכָה: סִי שֵׁי וְשִׁשָּׁאֲלֶתֶם הַיּוֹם שָׁל אֲתֵרוֹג בְּאִיזָה מְקוּ' הוּא חֲנוּטְמוֹ זֶה הוּא חֲנוּדוֹ שֶׁהוּא רֹאשׁוֹ שָׁל אֲתֵרוֹג הֵיכָא דְעֵלְתָהּ בּוֹ חֲנוּזִית אֲפִילוּ כָּל דְּהוּא הֵנָּה לֵיהָ כְּמִנְיָן וּפְסוּל וְהֵיכָא דְנִיטְלָה פְּטָמְתוֹ בְּיוֹם רֹאשׁוֹן פְּסוּלָה מְכָאן וְאֵילָן כְּשֶׁרָה: סִי שֵׁי אֲשִׁיבָה לְפָרוֹס סְדִין עַל הַסְּנִפָּה מְפָנֵי הַחֲמָה כֶּף רְאִינוּ שְׁאֲסוּר לְעֵשׂוֹת כֵּן דְּתַנְיָא בְּהֵדָּא פְּרַס עָלֶיהָ סְדִין מְפָנֵי הַחֲמָה אוֹ תַחְתֵּיהָ מְפָנֵי פְּסוּלָה וְכֵן הִלְכָה וְהִלְכָתָא כַּמ"ד חֲתָן וְשׁוֹשְׁבֵינֵין וְכָל בְּנֵי חֲנוּפָה פְּטוּרֵי מִן הַסְּנִפָּה כָּל שְׁבָעָה: סִי שֵׁיב וְשִׁשָּׁאֲלֶתֶם שְׁיַעוֹר הַדָּס וְעֶרְבָה שְׁלֵשָׁה טְפָחִים וְשְׁלֵשָׁה חֲנוּמְשֵׁי טְפַח וְהִלְכָה כַּר' טְרַפּוֹן דְּאָמַר בְּאֵמָה בַּת חֲמִשָּׁה טְפָחִים וְלוּב חֲמִשָּׁה טְפָחִים חֲסַר חֲנוּמְשֵׁי טְפַח לְבַר מְחוּצָיָה וְקו"ל כַּר' יִשְׁמַעְאֵל דְּאָמַר שְׁלֵשָׁה הַדָּסִים וּשְׁתֵּי עֶרְבוֹת וְלוּב אֶחָד וְאֲתֵרוֹג אֶחָד וְאֲפִילוּ שְׁנַיִם קְטוּמִין וְאֶחָד שְׁאִינוּ קְטוּם וְעַכְשָׁיו נִהְיָו בְּמִקּוּמֵינוּ בְּמַתִּיבָתָא כְּמַהְדוּרוֹת שְׁלֵא לְפָחוֹת מְשִׁשִׁים וְשִׁמְנָה מְנִין לוּב בְּאֲגוּדָה וַיֵּשׁ מִי שְׁעוֹשֵׂה שְׁבָעִים כְּנֶגֶד ע' פְּרֵי הַחֵג וַיֵּשׁ מִי שְׁעוֹשֵׂה ס"ט מְנִין הַדָּס: סִי שֵׁיג וְשִׁשָּׁאֲלֶתֶם הָא דְאָמַר רַבְּנָן לוּב הַגְּזוֹ' וְהֵיבֵשׁ פְּסוּל הֵיכָא דְלֹא שְׁכִיחַ דְּשִׁפִּיר מִיְּנִיָּה סְמְכִי אֲדַר' הַהוּדָה וּמְבָרְכִי עָלֶיהָ אוֹ דְלָמָּא עֲבָדִי כְּמַתְנֵי וְחֲכָמִים בְּכַמּוֹשִׁין וְאֲסִרִּין לֵיהָ לִיבֵשׁ וְאֲפִילוּ הֵיכָא דְלֹא אֵיבָא דְשִׁפִּיר מִיְּנִיָּה הִלְכָה מֵאֵי כֶּף הָרֵאוּנוּ מִן הַשְּׁמִים שְׁהִלְכָה כְּחֲכָמִים דְּמַתְנֵי לוּב גְּזוּל וְהֵיבֵשׁ פְּסוּל וְכֵן אֲתֵרוֹג וְכֵן הַדָּס וְכֵן עֶרְבָה יְבִשִׁין פְּסוּלֵי בֵּין בְּיוֹם טוֹב רֹאשׁוֹן בֵּין בְּיוֹם טוֹב שְׁנֵי וְכַמּוֹשִׁין כְּשֶׁרִים דְּקִאֲמָרֵי וְכֹלָם כְּמוֹשִׁין כְּשֶׁרִים יְבִשִׁים פְּסוּלִים אָבֵל נְדָא בְּמִקּוּם שְׁאֲפִשֵׁר לְהִבִּיא אוֹתָן כְּשֶׁהֵן הַדּוּרִים וְאֲפִילוּ בְּכַמָּה פְּרָסָאוֹת הַיְדוּר מְצוּהָ עֲדִיף אָבֵל אִם אֵין יְכוּלִין לְהִבִּיא אוֹתָן כָּל עֵיקָר מִיְּלִבְטָל יוֹצֵאֵין בְּיָבֵשׁ דְּתַנְיָא אָמַר ר' הַהוּדָה מַעֲשֵׂה בְּבִנֵי כְּרַפִּין שְׁהִיו מוֹרִישִׁין אֶת לוּלְבֵיהֶן לְבְנֵיהֶם וְלֹא אָמְרוּ לוֹ חֲכָמִים מִשֵּׁם רְאִיָּה אֵין שְׁעַת הַדְּחַק רְאִיָּה: סִי שֵׁיז וְשִׁשָּׁאֲלֶתֶם נִהְיָו בְּנֵי מְקוּמָנוּ בְּיוֹם תְּשִׁיעֵי סְפָק שְׁמִינֵי לְחַג לְהִבִּיא מוֹגְמָרָאוּ וּבְשָׁמִים לְבִית הַכְּנִסָּה וּלְעֵשׂוֹן לְפָנֵי סֶפֶר תּוֹרָה דְּבַר זֶה מוֹתֵר אוֹ אֲסוּר כֶּף רְאִינוּ שְׁאֲסוּר לְפִי שְׁכָל י"ט ב' הוּא י"ט לְכָל דְּבַר כְּרֹאשׁוֹן אַעֲפ"י שְׁהִיָּה סְפָק אֵין בּוֹ גְּוֹלָא אֲלֵא לְעֲנִין מֵת שְׁמַתְעַסְקִין בּוֹ בְּלִבְד אָבֵל כְּכָל דְּבַר אֵין שְׁנוּי וּבִי"ט שְׁנֵי זֶה שֶׁהוּא אַחֲרוֹן רְגִילִין אֲצִלְנוּ שְׁמַרְקִדִין

אֶפְיָלוּ כַּמָּה זְמַנִּים בְּשַׁעַה שְׁאוּמְרִים קְלוּסִין לְתוֹרָה אֲלָא שְׂזוּ מִשׁוּם שְׁבוּת הוּא וְנִהְגוּ בַּהּ
הַיְתֵר בְּיוֹם זֶה בְּלַבַּד לְכַבוֹד הַתּוֹרָה אֲבָל לְגַמְרֵי דְבָרֵי הַפֶּל אֶסּוּר: סִי שְׁטוּ וְשִׁשְׁאַלְתֶּם
לְבָרַךְ לִישֵׁב בְּסוּפָה אַף עַל פִּי שְׁמִשְׁנֹכְנִס לַה צְרִיךְ לְבָרַךְ בִּינוֹן שְׂאִין לַה קְבִיעָה אֲלָא
בִּישִׁיבָה בְּסַעוּדָה וַיֵּשׁ קִידוּשׁ וְכוּס וְסַעוּ לְפָנָיו סוּדְרָן עַל הַפּוּס דְּאִיתְמַר רַב אִמֵּר סוּפָה
וְאַח"כּ זְמַן וְרַבָּה בַּר בַּר חֲנָא אָמַר זְמַן וְאַח"כּ סוּפָה וְהִלְכְתָּא סוּפָה וְאַחַר כֶּף זְמַן וְזְמַן עַל
כּוּס שֶׁל קִידוּשׁ הַיּוֹם הוּא סוּדְרָה: סִי שְׁטוּ וְשִׁשְׁאַלְתֶּם הָא דְתַנּוּן הִרְחִיק אֶת הַסִּיפּוּף מִן
הַדְּפָנוֹת שְׁלִשָּׁה טְפָחִים פְּסוּלָה וְלֹא כֶּף הִיא שְׁמַעְתָּא דֵּא"כּ קִשְׂיָא גוּד אֶסִּיק מְחִיצָאָתָא
הַשְּׂתָא הֵיכָא דְגְבוּהָ סוּפָה עֲשֶׂר אַמּוֹת וְחֻדָּא דוֹפֵן מְדַפְנוּתִיהָ אִין גְּבוּהָ אֲלָא עֲשֶׂרָה
טְפָחִים רוּאִים אוֹתָהּ כְּאֵלוֹ הִיא דְבוּקָה מִן הַסְּכָף וְאִמְרֵי גוּד אֶסִּיק מְחִיצָאָתָה אֲלָא הִיא
הִרְחִיק אֶת הַסִּיפּוּף מִן הַדוֹפֵן בְּשׁוּיָן לְדוֹפֵן כְּגוֹן שְׁהִיָּה גְּגָה שֶׁל סוּפָה אַרְבַּע אַמּוֹת חֹסֵר
שְׁלִשָּׁה טְפָחִים דְּוּמְיָא דְסְכָף פֶּסוּל דְּאִוִיר פּוּסֵל בְּמִיעוּט שְׁלִשָּׁה טְפָחִים סְכָף פְּסוּל פּוּסֵל
בְּאַרְבַּע' כְּגוֹן בְּגָדִים אוֹכְלִים אוֹ נְסָרִים שְׂיֵשׁ בְּהֵם רֹחֵב אַרְבַּעַה טְפָחִים פּוּסֵל בְּאַרְבַּעַה:
סִי שִׂיז וְשִׁשְׁאַלְתֶּם הִלְכְתָּא סִיפְכָה בְּעַפְצֵי פִשְׁתָּן פְּסוּלָה בְּהַנְצִי פִשְׁתָּן כְּשֶׁרָה וּפִי' עַפְצֵי
פִשְׁתָּן פִּשְׁתָּן שְׁנַגְמָרָה מְלֹאכְתּוֹ וְעֲשֹׂאוֹ כְּמִין קְלִיעָה לְפִי' פְּסוּלָה דְנַעֲשֶׂה כְּמִי שְׁסִיפְכָה
בְּכָלִים וּבְדָבָר הַמְקַבֵּל טוֹמְאָה הַנְצִי פִשְׁתָּן פִּשְׁתָּן עֲקוּר שְׁעִדִּין לֹא שְׂרָאוּ בְּמִשְׁרָה שְׁדוּמָ'
לְקַשֵּׁין שְׁבַעוּלָם: רַב יוֹסֵף גָּאוֹן ז"ל סִימֵן שִׁיחַ וְהִלְכְתָּא סוּפָה צְרִיכָא שְׁתֵּי דְפָנוֹת כְּהִלְכְתָּן
וְשְׁלִישִׁית אִפִּי טְפַח וְצְרִיכָא צוּרַת פֶּתַח וְאִי מְפִישׁ בְּדְפָנוֹת כְּמָה דְמְפִישׁ שְׁפִיר דְמִי אֲבָל
בְּצִיר מְהִכִּי לֹא: רַב גִּטְרָאִי ז"ל סִי שֵׁיט וְהִדַּס שֶׁל לוּלָב אִם יְכוּל לַעֲשׂוֹתוֹ כְּלוּ מִן הַעֲבוֹת
מְצוּהָ מִן הַמְּבֻחָר וְאִם אֵינּוּ מוּצָא אֲלָא שְׁלִשָּׁה הַדְּסִים עֲבוֹת מְמַלָּא אוֹתָם בְּהַדַּס שׁוֹטֵה
וְשְׁפִיר דְמִי: סִי שֶׁכּ וְשִׁשְׁאַלְתֶּם הָא דְתַנּוּן הַמְשַׁלְשֵׁל דְפָנוֹת מְלַמְעֵלָה לְמַטָּה הִלְכָה כַּת"ק
אוֹ כַּר' יוֹסִי כֶּף רֵאִינוּ שְׁהִלְכָה כְּחֻמַּיִם וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי יוֹסִי חֻדָּא דִּיחִיד וְרַבִּים הִלְכָה
כְּרַבִּים וְעוֹד מְדָאָמַר רַב חֻסְדָּא אָמַר אֲבִימִי מְחַצֵּלֵת אַרְבַּעַה וּמִשְׁהוּ מִתְרַת בְּסוּפָה מִשׁוּם
דוֹפֵן: סִי שֶׁכָּא וְשִׁשְׁאַלְתֶּם פֶּרֶשׁ עֲלֶיהָ סִדִּין מְפָנִי הַחֲמָה אוֹ תַחְתִּיהָ מְפָנִי הַנְּשֶׁר פְּסוּלָה כֶּף
פִּירוּשָׁה אָדָם שְׁסִיפְכָה סוּפְתוֹ בְּסְכָף יָפָה וְכִינוּן שְׁנַעֲשֶׂה סְכָף שְׁלָה עַל יְדֵי סִדִּין פְּסוּלָה אוֹ
תַחְתִּיהָ מְפָנִי הַנְּשֶׁר כְּגוֹן שְׁסִיפְכָה בְּסְכָף רַע בְּהַזְמָא אוֹ בְּהַגָּא אוֹ בִּירְקוֹת שְׁכִינוּן שִׁיבְשִׁין
נוֹשְׂרִין וְנוֹפְלִין וּפְרֵשׁ סִדִּין תַּחַת הַסְּכָף שְׂאֵם יְנַשְׂרוּ אוֹתָן עֲלִין יְקַבְּלֵם אוֹתוֹ סִדִּין בִּינוֹן
שְׁנַעֲשֶׂה סִדִּין כְּעִיקָר סְכָף לְסִמּוּךְ עֲלָיו פְּסוּלָה: סִי שֶׁכָּב וְשִׁשְׁאַלְתֶּם לַעֲנִין נִיחּוּם אֲבָלִים
בְּזְמַן שְׁהִמַּת גִּפְטָר בִּי"ט אוֹ בְּמוֹעֵד דְּבַעֲי מְנַקֵּט אֲבָלוֹת אַחַר הַרְגֵל אַעפ"י שְׂאִינוּ נוֹהֵג
אֲבָלוֹת כָּל הַרְגֵל הָעַם וּקְרוּבֵי מְתַעֲסָקִין בּוּ וְיֹשְׁבִים עִמּוֹ לִישֵׁב אֶת דַּעְתּוֹ וְשִׁלָּא יִשְׂא'
יְחִידִי בְּשׁוּם פָּנִים וְכֵן כָּל ז' יְמֵי אֲבָלוֹת וְנִהְגוּ כָּל רֵאשִׁי יְשִׁיבוֹת וְשִׁאָר הָעַם לִישֵׁב עִם
הָאֵבֶל בְּאַרְצָן וְלֹא עַל גְּבֵי כַרִּי וְכִסְתּוֹת כָּלֵל דְּכַתִּיב וַיֵּשְׁבוּ אֹתוֹ לְאַרְצָן וְגו': רַב הֵאִי ז"ל
סִי שֶׁכָּב וְשִׁשְׁאַלְתֶּם הַנְּקַבֵּר אִפִּי' שְׁעָה אַחַת קוֹדֵם לְרַגְלָהּ בְּטָלָה מִמֶּנּוּ גְזֵרַת אֲבָלוֹת אֲבָל
הַנְּקַבֵּר בְּרַגְלָהּ לֹא חִיָּלָה עֲלֶיהָ אֲבָלוֹת אֲלָא אַחַר הַרְגֵל וְנִקְטָה שְׁבַעַה וְשְׁלִשִׁים מִי"ט הָאֶחָרוֹן
שֶׁהוּא י"ט שְׁנֵי וְעֲצָרַת ור"ה וי"ה מְפָסִיקִים אֲבָלוֹת כְּרַגְלִים דְּהָא רַבִּינָא דְהוּא בְּתָרָא אָמַר
הִלְכְתָּא אִפִּי' יוֹם אֶחָד לְפָנֵי הַחַג וְהַחַג שְׁבַעַה וְשְׁמִינִי שְׁלוֹ שֶׁהוּא רַגְלָהּ בְּפָנֵי עֲצָמוֹ הָרִי כְּאִן
עֲשָׂרִים וְאַחַד וְזֶהוּ שְׂאִמְרוּ רַגְלָהּ בְּפָנֵי עֲצָמוֹ לַעֲנִין פּוֹז"ר קַש"ב פִּי' רַגְלָהּ בְּפָנֵי עֲצָמוֹ זֶהוּ כְּדִי
לְחַשֵּׁב יוֹם שְׁמִינִי שֶׁל חַג הַסּוּפּוֹת שְׁבַעַת יְמִים לְאֲבָל לְמַנְיָן שְׁלִשִׁים עֲצָרַת יֵשׁ לַה תְּשְׁלוּמִי'
כָּל ז' כְּחַג הַמִּצּוֹת הָרִי ז' לְפָנֵי עֲצָרַת וְהַעֲצָרַת שְׁבַעַה הָרִי י"ד מְשָׁלִים ט"ז יוֹם וְהָרִי גְמָרוּ

לו שלשים ומותר בתספורת אדברה רב פפא לרב אניא סבא ודרש יום אחד לפני ר"ה ור"ה הרי י"ד יום: שמע שמועה בשבת או ברגל ולאחר השבת או הרגל נעשית רחוקה אינה נוהגת אלא יום אחד פללו של דבר כל יום שמועה שאינו נוהג בו אבלות פאלו עדיין לא שמע: רבנו שרירא ז"ל סי' שכד כל התעניות ואפי' יום הפורים מותר לו לאדם לטעום מה שצריך לטעמו ואין בכך פלום דכי אמור רבנו טועם ואין בכך פלום לא ביני תעניות והלקף כל תעניות שוות ולענגן שיעור מה שטועמו פה אמרו חכמים ר' אמי ור' אסי טעמי עד רביעת' ופשוטן של דברים שאפי' מכניס לתוף פיו שיעור רביעית לטעמו אחר שנוקה שלא יבלע פלום מותר וכן הלכה: סי' שכה לענגן שתנית מים אחר שיטון וניעור קודם קריאת הגבר מפני הסכנה שאם לא ישתה יבוא לידי סכנה אם תענית כיפור הוא פשוט' שהוא אסור משקדש היום אלא ממתין עד שיגיע לידי סכנה ויחוש שאם לא ישתה פן ימות ונחשב כחולה שמאכילין אותו על פי עצמו או על פי בקיאים וכן תשעה באב וכל תעניות שמפסיק מבעוד יום והלילה שוין ואין לו לאכול עד שמגיע לסכנה אבל תענית רשות שאוכל ושותה משתחשף אע"ג דסוגיין פלישנא בתרא דרבא שאם ישן אינו אוכל וכי תניא ישן ועמד הרי זה אוכל במתנמנם תניא לענגן שתנית המים כיון שחושש שבא לידי סכנה ביום מותר לשמות מוטב ישתה בלילה שלא קיבל עליו תענית בלילה ואלו לא ישן הנה לו לאכול ואל יבוא לידי שתנית מים ביום שהיא שעת התענית בודאי זקן חלש שהיה מתענה ובתוף התענית שעבר עליו רובו של יום בתענית וכבר בא לידי חלישות בענגן שחושש לסכנ' מאכילין אותו אפי' ביום כיפור ולא שבקי ליה דימות וגמרינן מההיא עובדה דהריחה כו' כ"ש אם הוא זה זקן נכב' שאם ימות ויסתפן על תענית זה יהיה הפסד לרבים: סי' שכו ושאלתם תשעה קבין שיעור כ"ז ליטרין במדת בבל וכל ליטרא מי"ג אוקיא' עיפת חלה ע"ב אוקיאות שיעור פוס של ברכה שתי אוקיאות ומחצה: רב האי ז"ל סי' שכו ירושלמי בברכות חייב אדם לברך בכל יום שלא עשני גוי מפני שכל הגוים כאין נגדו שלא עשני בור אין בור ירא חטא שלא עשני אשה שאינה חייבת במצות: רבנו סעדיה ז"ל סי' שכט המוחק אות אחת מן השם עובר בלא תעשה אבל דיו שנפל על הכתב מותר למחקו שלא נתפונן זה אלא לתקן ושמותיו של הקב"ה הנעתיקין ממדותיו כגון בורא ויוצר ואדון רחום וחסנון ונוקם וכיוצא בהם אם טעה וכתבן שלא במקומן נמחקין ושמותיו העיקרים אם טעה וכתבן שלא במקומן אין נמחקין והם ששה ה' הנכתב ביו"ד הא אל אלי"ם ושד"י אהי"ה אשר אהיה ורבנו האי ז"ל הזכיר בהלכותיו אלו"ה אדנ"י צבאו"ת והן תשע: שר שלום סי' של ושאלתם אחד קורא ואחד מתרגם וצריך שלא יהיו שנים קורין בתורה אלא אחד בלבד אבל אחד קורא ואחד מתרגם והסזן לא יהא מתרגם כלל מפני שהוא מקרא אחר' וכל מקרא אחר' אינו עולה מן המנגן ומרגום זה שאמרו חכמים זה שיש בידינו אבל שאר תרגומי' אין בה' קדושה כתרגו' זה ושמענו מפי חכמי' קדמונים שענגן גדול עשה הקב"ה באנקלוס הגר על שנעש' התרגום על דו: סי' שלא ושאלתם ספר תורה שאין לו תגין.

כה ראינו שמוותר לקרות בו ואין תגין פוסלין בו אבל העושה תגין הרי זה משונבב וכ"ש שבע אותיות שלשה שלשה תגין ואלו הן ש' ע' ט' נ' ז' ג' צ' סימן ואם אין עושה להן תגין אין נפסלות ופתוחות וסתומות יש להן מקומות כל אחת במקומו ואין לשנות לעשות

סְתוּמָ' פְּתוּחָה וּפְתוּחָה סְתוּמָה: סִי' שֶׁלֵב וְשִׁשְׁאֵלְתֶם הָאִיף עֲמִילִין אֲצִלְיֶכֶם בְּגוּיֵל וְכִמָּה שׁוּקָה בְּסִיד וְכִמָּה שׁוּקָה בְּקִיץ וּבְחֹרֶף וְכִמָּה צְרִיף כָּל עוֹר וְעוֹר מִצּוֹאֵת הַפְּלָבִים וְאִי זֶה קָמַח שֶׁל חֲטִים אוֹ אוֹ שְׁעוּרִים וְכִמָּה קָמַח וְכִמָּה מִים וְהִיאֵף מְטִילִין עֲפָצִים: כִּף עוֹשִׂים עוֹרָת שֶׁל גְּוִילִין אֲצִלְיָנוּ מְבִיאִים עוֹרוֹת יְבִישִׁין שְׁמִשִּׁירִין אֶת צִמְרֵן וְשׁוּרִין אוֹתָם בְּמִים לְבָדָם עַד שִׁישְׁרוּ וַיְהִיו רַכִּים וְאֶחָ"פ מְטִילִין אוֹתָם לְבוֹר הָעֵשׂוֹי לָהֶם וּמְטִילִין לְתוֹכָם מִים וּמַעֲט צוֹאֵת פְּלָבִי בְּלֹא שְׁיַעוֹר וּמַעֲט מְלַח וְסוֹתְמִין אֶת פִּי הַבוֹר וּמְשִׁהִין אוֹתָם בְּקִיץ יוֹם אֶחָד וּבְחֹרֶף שְׁלֹשָׁה יָמִים וְאִין מְשִׁהִין יוֹתֵר מִזֶּה פְּדִי שְׁלֹא יִתְעַפְּלוּ וּמוֹצִיאִין אוֹתָם וּבוֹדְקִין בָּהֶם מְפָנִי הַקָּרַע וְאִם יֵשׁ קָרַע תּוֹפְרוּ וּמוֹתְחוּ עַל מַלְבָּן שֶׁל עֲצִים הַרְבֵּה דְשׁוֹחֲקוֹן אוֹ תוֹחֲנֵן יָפָה יָפָה וְנוֹתֵן לְכָל עוֹר וְעוֹר שְׁלִישׁ לִיטְרָא בְּלִיטְרָא שֶׁל בְּגָדָאד וְטַח מִן הָעֲפָצִים הָאֵלוּ בְּפָנֵיהֶם מְשִׁנֵּי צְדָדִים וּמְזַלְף עֲלֵיהֶם מַעֲט מִים וּמַעֲדִיף לְמָקוֹם הַשְּׁעָר עֲפָצִי יוֹתֵר מְמָקוֹם הַבְּשָׂר וְעוֹשֶׂה לְכָל עוֹר וְעוֹר פְּעָמִים בַּיּוֹם וּבְפַעַם הַשְּׁלִישִׁית טַח אֶת יוֹתֵר הָעֲפָצִי וּמַעֲמִידֵן בְּשִׁמְשׁ פְּדִי שְׁיִתְלַבְּנוּ וְעוֹזְבֵן עַד שְׁיִגְבִּישׁוּ וּמְנַפְצֵן לְאַחַר כִּף וְחוֹתְכוֹ: סִי' שֶׁלֵּג וְשִׁשְׁאֵלְתֶם סֶפֶר תּוֹרָה שְׁחָסֵר פְּסוּקִים אִם לֹא הִגִּיהוּ כָּלֵל אִין קוֹרִין בּוֹ וְאָפִי' לְקִיּוֹמוֹ בְּלֹא לְקָרוֹת בּוֹ אֲסוּר דְּאִיתְמַר ס"ת נִהְיָו חֲכָמִים וְהַסּוֹפְרִים הַזְּרִיזִין הָרֵאשׁוֹנִים לְכַתּוֹב ס"ת כְּדַת וְכַהֲלָכָה וְהַסְמִיכוּ שְׁטוֹתָיו עַל טַעַם בְּרוּר אַרְבָּעִים כְּנֶגֶד מ' יוֹם שְׁנִייתָנָה בָּהֶם תּוֹרָה וּשְׁתִּים כְּנֶגֶד שְׁתֵּי לוֹחוֹת: סִי' שֶׁלֵּד וְשִׁשְׁאֵלְתֶם הַמְשַׁמֵּעַ קוּלוֹ בְּתַפְלָתוֹ כו' ה"מ בְּיַחֲדִיד הָאֵל בְּצִיבוֹר לֹא וְחֵזֵן הַכְּנֻסֵת שְׁבָא לְבֵית הַכְּנֻסֵת וְלֹא הַתְּפַלֵּל בְּלַחֲשׁ אִם יוֹצֵא יְדֵי חוֹבְתוֹ וְאִם לֹאוּ.

כִּף רֵאִינוּ דְּהָא אִינוּ יוֹצֵא יְדֵי חוֹב' לְעַצְמוֹ דְּכַד הִתִּירוּ רַבָּנֵן לִיַּחֲדִיד דְּאִינוּ יְכוּל לְכוּנֵן אֶת לְבוֹ וְהוּא מְתַפְלֵל בֵּינוּ לְבֵין עַצְמוֹ שְׁאִין אַחֲרִים עִמּוֹ דְּלֹא אִיכְפַת לָן אִם יִגְבִּיָה אִם לֹא יִגְבִּיָה אִם יִשְׁמִיעַ אִם לֹא יִשְׁמִיעַ אֲבָל בְּצִיבוֹר דְּאַחֲרִים שֶׁם אֲסוּר דְּהָא לֹא מְצִי בְּלֹא טִירְדָא דְּלֵהוֹן דְּכִינּוֹן דְּטִרִיד לְחַבְרוֹ הַסְמוּף לוֹ אֲסוּר וְאִי תִימָא זִמְנִין הוּא דְּלֹא טִרִיד לֵהוּ אִין בְּצִבוֹר זְמַן דְּהָא אִיכָא אִינְשֵׁי אֵלִין קְרוּ ק"ש וְאֵלִין מְצִלוּ וְאֵלִין עוֹנִין אֲמֵן וּמְמַתִּינִים בְּרַכָּה לְעֵנוֹת וּמ"מ בְּצִבוֹר לֹא וְהַחֲזֵן צְרִיף לְהַתְּפַלֵּל עַל עַצְמוֹ בְּלַחֲשׁ בְּתַחֲלָה וּלְבַתֵּר מוֹצִיא אֶת הַרְבִּים: וּבִירוּשְׁלָמִי ר' חוֹנָא בְּשֵׁם רַבִּי בְּרַכְיָה בֵּר' יוֹסִי אָמַר הָאִי דְּאָמַר רַבִּי אַבָּא ה"מ בִּימֵי ר"ה יוֹם הַכְּפוּרִים דְּהַחֲזֵן אֶתְקַלִּיל בְּצִלוֹתָא דְּאִפִּיק יְדֵי חוֹבָה לְצִבוֹרָא אֲבָל בְּשָׂאָר יְמוֹת הַשְּׁנָה לֹא מְאִי טַעְמָא מְשׁוּם טוֹרַח צִבוֹרָא וּמְשׁוּם דְּבַע' תְּקִיעוֹת עַל סֵדֵר הַבְּרָכוֹת וְהָאִי דְּאִמְרִיתוֹן מְשַׁמָּא דְּגֵאוֹן ז"ל תְּנוּהֵנָּא וְלַעוֹלָם לֹא אֲשַׁכְּחוּ לִיָּה כְּהָאִי גּוֹנוֹא דְּהָא מְלָה דָּא דִּירוּשְׁלָמִי אֲשַׁכְּחוּ בְּתַשׁוּבוֹת שְׁלוֹ: רַב הָאִי ז"ל סִי' שֶׁלֵּה וְשִׁשְׁאֵלְתֶם הֵהוּא דְּצִלִי צִלוֹתָיָה אֲסוּר לְמַהֲדַר בְּהַדִּי שְׁלִיחָא דְּצִבוֹרָא הֵהוּא צִלוֹתָא דְּקָא צִלִי וְאִי בְּגִין דִּיזְדַּכַּר בְּרַכָּה דְּקָא מְבַר' שְׁלִיחָא דְּצִבוֹרָא לְעֵנוֹת אֲמֵן יִימַר מְלָה חֲדָא אוֹ תְּרִין בְּהַדְּיָה בְּגִין דְּלֹא יִגְשִׁי בְּרַכָּה וְשִׁפִּיר דְּמִי דְּזִמְנִין דְּלַבְיָה טְרוּד וְכַד יְזַכַּר בְּהַדְּיָה מְלָה חֲדָא אוֹ תְּרִין יְזַכַּר בְּרַכָּה לְעֵנוֹת אֲמֵן עַל הֵהוּא בְּרַכָּה: רַב הָאִי ז"ל סִי' שְׁלוֹ וְשִׁשְׁאֵלְתֶם טַעַם בִּימֵי גִיסוֹן וַיְמִי תְּשַׁרִי דְּאִין נוֹפְלִין עַל פְּנֵיהֶם וְכִי רַב יְצַחְקֵן נֵר' אָמַר שְׁשִׁמַּע דְּבַר מְפִינּוּ הַדְּבַר הֵהוּא שְׁמַע וְזַכַּר גְּדוּל הוּא בְּרַמְזוֹ דְּבַר וְשִׁלְחַתֶּם אֵלֵינוּ לוֹמַר שְׁהוּא נִשְׁבַּע לָכֶם בְּאֵמַת שְׁאִינוּ זוֹכְרֵי מַה שְׁשִׁמַּע מְפִינּוּ הַדְּבַר יְצָא וְאִין לְהַשִּׁיב לְאַחוֹ' יְזַכּוּר הֵהוּא דְּגָרְסִי אִין מוֹנְעִין תְּכַשִּׁיטִין מִן הַפְּלָה כָּל שְׁלֹשִׁים יוֹם וַיְזַדַּע וְעַל זֶה בְּבֵית הַחֲתָן וְהַפְּלָה אִין נוֹפְלִים עַל פְּנֵיהֶם וּבְבֵית הָאָבָל צְרִיף וּמוֹתֵר וְרֵאִיָּה' לְזֶה פְּסַח שְׁנֵי כָּכָל חֲקַת הַפְּסַח כֵּן יַעֲשֶׂה שְׁעֵדִיין תְּכַשִּׁיט פְּלָה עֲמָה

והוא יגיד לכם את הַרְשׁוּם בְּכֹתֵב אֲמַת: לו ז"ל סימן שלז וְשִׁשְׁאֲלֹתֶם עֲנִין נְפִילַת אֲפִים מהו וְלָמָּה אֵין נוֹפְלִין עַל פְּנֵיהֶם בְּיָמִים אֵלּוּ בְּכֹל מְקוֹם נְפִילַת אֲפִים הוּא בְּזִמְנָן צַעַר דְּכֹתִיב וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ אֵל גו' וַיִּשְׁמַע מִנְּשָׂה וַיִּפְּלוּ עַל פְּנָיו וַיִּפְּלוּ הַיּוֹשֵׁעַ עַל פְּנָיו אַרְצָה וְכֹן בְּכֹל מְקוֹם נְפִילַת אֲפִים זִמְנָן צַעַר הוּא וּבִיָּמֵי נִיסָן וְתִשְׁרֵי הוּא זִמְנָן שְׁמֻחָה וּכְבָר נִהְגוּ בְּזִמְנָן שְׁנֹכְנַס נִיסָן אֵין נוֹפְלִין עַל פְּנֵיהֶם עַד שְׁיִצְאָ כָּל שְׁלֹשִׁים יוֹם וְכֹן בִּיָּמֵי תִשְׁרֵי כָּל שְׁלֹשִׁים יוֹם וְעַל כֵּן עוֹלֵי רַגְלִים בְּקוֹל רִנָּה וְתוֹדָה בְּחִזְרָה יוֹתֵר מִהֲלִיכָה: וּבִירוּשָׁלַיִם ר' הוֹשִׁעִיא בְּשֵׁם ר' זְעִירָא אָמַר מֵאֵי דְכֹתִיב וּפְנִיתָ בַּבֶּקֶר וְהִלַּכְתָּ לְאַהֲלָהּ וּפְנִיתָ וְהִלַּכְתָּ לְאַהֲלָהּ דִּיּוֹ לְקֵרָא מֵאֵי וּפְנִיתָ בַּבֶּקֶר וְכִי בַּבֶּקֶר הוֹלְכִין וְלֹא בְּכֹל זִמְנָן אֲלֵא בַּבֶּקֶר הוּא דְכֹתִיב בֵּיהּ בְּקֵר לֹא עֲבוֹת בְּקֵר דְשִׁמְחָה בְּקֵר דְאַקְדִים אַבְרָהָם וּמֵאֵי אִיהִי שְׂמֵחָ בֵּית הַשְׁוֹאֲבָה וְהַדְּבָר גְּדוֹל וְנִכּוֹן מִלְּמַד שְׁצָרִיף שְׁמֻחָה בְּחִזְרָה יוֹתֵר מִהֲלִיכָה וְאָמַר רַבִּי סִימּוֹן סִימּוֹן לְדָבָר אֵל יִתְהַלֵּל הַיְגֵר כַּמְפַתַח: לו ז"ל סי' שֶׁלַח וְשִׁשְׁאֲלֹתֶם בְּסִינּוֹן שְׁהוּא זִמְנָן מִתַּן תוֹרָה לָמָּה אֵין נוֹהֲגִין כֵּן שְׁאִינוֹ מְנַהֵג בִּיָּמֵי נִיסָן וּבִיָּמֵי תִשְׁרֵי דְאֵיכָּא מְרַבְּנוֹתָא דְאָמְרֵי דְמִצְוֹת סְגִיין בְּנִיסָן וּבְתִשְׁרֵי יוֹתֵר מִסִּינּוֹן וְנִכּוֹן הוּא אֲבָל חִזִּינוּ דְנִיסָן וְתִשְׁרֵי מְנַהֵג פְּשוּט מִיָּמֵי קְדָמוֹנֵי עוֹלָם מִזִּמְנָן רַבְּנוּ הַקְדוֹשׁ וְאֵילָּה דְכִינּוֹן שְׁנֹכְנַסוּ יָמֵי נִיסָן וְתִשְׁרֵי אֵין דְנִין וְהִדִּין מְסַתְּלָק שְׁלֹא יֵשׁוּ אִישׁ אֶת אַחִיו וְאֶת רַעְהוּ וְגו' וְהַטַּעַם דְּדוּעַ חוּץ אוֹתָם הַדְּבָרִים שְׁאִינָם יְכוּלִים ב"ד לְהַסְתְּלָק מֵהֶם וְהֵם לְצוּרָה גְּדוֹל וּבְסִינּוֹן שְׁהוּא זִמְנָן מִתַּן תוֹרָה אֲשֶׁכְחוּ כִינּוֹן שְׁנִינְתָּה תוֹרָה מִיָּד לְמַחְרַת כְּתִיב וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים וְגו' סִינְדָר כָּל הַדִּינִין.

וּרַבִּי חֲנוּנִיא הַחֲסִיד אִישׁ יְרוּשָׁלַם ז"ל חֲסִיד אֲשֶׁר קִבְּלוּ מְרֹוב הַקְּבָלוֹת הַעֲרוּכוֹת לוֹ מִיָּמֵי הַתְּנַאֲיִן ז"ל מְצִינוּ בּוֹ טַעַם וְהִיא אוֹמֵר סִינּוֹן סְמוּךְ לְתַמּוּז תַּמּוּז שְׁכֵנוֹ הוּא אוֹי לְרִשְׁעָ וְטוֹב לְשִׁכְנוֹ תַּנּוּ וְדִי: לו ז"ל סי' שֶׁלַח וְשִׁשְׁאֲלֹתֶם קָהֵל אוֹ רַבִּים שְׁהַחְרִימוּ בִּינֵיהֶם אוֹ נִשְׁבְּעוּ שְׁלֹא לְתַת וְלְהוֹצִיא בְּשׁוּם דְּבָר הוֹצָאָה עַד שִׁיְהִיָּה כָּף אוֹ שְׁנַעֲשֶׂה כָּף וְתָלוּ הַעֲנָנִין עַל דְּבָרִים דְּדוּעִים וְאֵירַע לָהֶם שׁוּם דְּבָר מְצוּהָ שְׁבָא לִידָם וַיֵּשׁ לָהֶם לְהוֹצִיא עַל אוֹתוֹ הַדְּבָר הוֹצָאוֹת דְּדוּעַ זֶה דְהִכִּי תַנִּינוּ אֵין נִשְׁבְּעִין לְבַטֵּל עַל הַמִּצְוֹת וְהַנִּשְׁבְּעַ עַל לוֹקָה וְעוֹשֶׂה הַמִּצְוָה כָּף אֵין שְׁבוּעָה וְחָרָם חֲלָה עַל עֲנִינִים אֵלֶּה וְלֹא יֵצִיחַ אָדָם הַמִּצְוָה הַבָּאָה לִידוֹ לַעֲשׂוֹת בֵּין בְּגוֹפוֹ בֵּין בְּמַמוֹנוֹ וְאֵין לוֹמֵר מְצוּהָ זוֹ אֲעֲשֶׂה וְזוֹ לֹא אֲעֲשֶׂה אֵלֶּה הַקּוֹדֶמֶת הִיא אֲשֶׁר צְוּהָ ה' וְלֹא תַהֲיִינָה נְדָחוֹת הַמִּצְוֹת מִמֶּנּוּ לְעוֹלָם וְהַשְׁבוּעָה וְהַחֲרָם אֵינוֹ פְּלוּם וְכֹן הִלְכָה: רַב צַמַח ז"ל סי' שֶׁמַּ וְשִׁשְׁאֲלֹתֶם לְעֲנִין עֲרַבָה שְׁחֹבְטִין אוֹתָהּ בַּקְּרָקַע מַהוּ הִכִּי חִזִּינוּ דְעֲרַבָה דוֹמָה לְשִׁפְתִים וְהִיא בָּאָה לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם מִכָּאֵן וּלְהִלָּאָה יִתֵּן בְּעַפְרָה פִּיהוּ אוֹלֵי יֵשׁ תִּקְוָה וּמִשְׁמָא דְקִדְמוֹ אָמְרוּ חֲבִיטָא אֲמַאי מִשׁוּם כָּל כְּלֵי יוֹצֵר עֲלֵיהּ לֹא יִצְלַח וְכָל לְשׁוֹן תִּקּוּם אִתָּהּ וְגו' מִשׁוּם דְּעַד כָּאֵן בְּיוֹמֵין אֵלִין הַשְׁטָן מְקַטְרַג וַיִּשְׁרָאֵל בְּיוֹמֵין אֵלִין דְּנִפְיִשֵׁי מִצְוֹת מְבַטְלֵי לִיהַ מִכָּאֵן וּלְהִלָּאָה כָּל שְׁפָה דִּיקוּם עֲלֵיהוּ לֹא יְכוּל לְשִׁלְטָאָה וִיהַ נְפִיל בְּאַרְעָא: לְרַב הַאֲיִי ז"ל סִימּוֹן שְׂמַא וְשִׁשְׁאֲלֹתֶם בְּשִׁבְתָּ מוֹסִיפִין מְחוּל עַל הַקְּדוֹשׁ וּבְמוֹצָאֵי שִׁבְתָּ מֵאַחֲרֵי מְקַדִּימֵין מְבַעֵר' כִּד עֵיילִשְׁבְּתָא וִיהַ שְׁוֹלְחָן עָרוּף וְגַר דְּלוּק וּבְמוֹצָאֵי שִׁבְתָּ מֵאַחֲרֵין וְאָסוּר לְהַדְּלִיק אֶת הַנֵּר עַד זִמְנָן מְרַבָּה דְעֵייל לִילִיא וְאֵיִדְכִי יוֹמָא וִיסְדְּרוֹן יִשְׂרָאֵל צְלוּתָא דְחוּל: סי' שֶׁמַּב וְשִׁשְׁאֲלֹתֶם נְפִילַת אֲפִים לְעוֹלָם עַל צַד שְׂמַאֵל וּפְנָיו מְוִטִין לְשִׁמְאָלוֹ עַל גְּבִי קְרָקַע וּמְפָנֵי שְׁנִפִּילַת אֲפִים הוּא עַל עֲנָנִין צַעַר צָרִיף עַל הַשְׂמַאֵל וְשִׁמְעֵנוּ טַעַם מְפָנֵי שְׁשֵׁם מִלְּאָה רַע עוֹמֵד וְכָל דְּבָר שֶׁל צַעַר בְּשִׁמְאָל וְאֵינוֹ מְקַטְרַג אוֹלֵי קְבָלָה הִיְתָה בְּיָדָם וְהַמְּנַהֵג שְׁלָנוּ כָּף הוּא וְהִכִּי אִתְחַזִּי וְכִלְהוּ רַבְּנוֹתָא קְדָמָי הִכִּי עֲבָדִי: סי' שֶׁמַּג

וְשִׂאֵלְתֶם דְּאִיפָּא בִּינְיָיְכוּ דְקִרְאָן ק"ש בְּקוּל רַם כְּקִרְיַאת הַתּוֹרָה וּבְפִסּוּקֵי טְעָמִים וְכִי חֲזִיתוּן בְּחֵדוּשֵׁי קְדָמָי דְקִרְאָרוּ בְּבִרְכוֹת הֵכִי אָנּוּ הֵכִי אֵיתְחַזִּי לְנָא דְהָא בְּפִירוּשָׁא אֵיתְמַר עֲשֵׂרַת הַדְּבָרוֹת הָיוּ אוֹמְרִים בְּכָל יוֹם מְשַׁרְבוּ הַמִּינִים דְהָווּ אֲמָרֵי לִית לְהוּ תוֹרָה אֱלָא זֹו אֲתִקְנוּ אֵלִין פְּרִשְׁיָיִן כּוּלְהוּ עַל פְּרִשָׁה רֵאשׁוּנָה וּבִירוּשְׁלָמֵי דְתַמָּן פְּלִילֵן עֲשֵׂרַת דְּבָרוֹת אֲבָל מְעַלְיָא אִיהוּ בְּלַחֲשׁ דְלָא יִתְאַבְיָד מִבְּרַ נֶשׁ תִּיבָה חֲדָא אוּ תְרִין דְהָא כָּל חַד חֲזִיב בְּקִרְיַאתָהּ וְכוּלְהוּ תִיבִין בְּחֻנְשָׁבְנָא וְאַצְטְרִי' לְאַשְׁלֵמָא לֹוּן בְּכָל יוֹמָא וּמָאן דְגָרַע חַד מִנְיָיְהוּ כְּאֵלוּ גָרַע עֲלֵמָא חֲדָא וְעַל דָּא בְּקִרְיַאתָהּ בְּקוּל זְמַנִּין דִּישְׁתַּנּוּק פּוֹרְתָא וְצַבּוּרָא יִקְרָאוּ לְהֵלָא' וְיִקְרָא בְּהוּ מַהֵהוּא תִיבָה דְאִינוּן אֲמָרֵי וַיִּדְלַג תִּיבָה אוּ תְרִין וַיִּתִּיר וְעַל דָּא בְּלַחֲשׁ כָּל חַד יִקְרָא וְלֹא יִגְרַע פְּלוּם: סִי' שְׁמַד וְשִׂאֵלְתֶם שְׁבַע בְּרִכוֹת דְכֻלָּה דְאִית מְרִשְׁוֹנָתָא אֲמָרֵי דְהָא לְאַלְמוּן וְאַלְמָנָה לָא מְבָרְכֵי שְׁבַע בְּרִכוֹת הֵכִי הוּא וְלֹא אִיְצְטְרִי' וּמָה דְאֲמַרְתוּן דְאִתּוּן אֲמָרֵי בְּלִשׁוֹן כְּבוֹד וְלֹאוּ מְשׁוּם חוּבָה כָּל דָּא לֹא צְרִי' אֲבָל מְבָרְכִין בְּלִשׁוֹן כְּבוֹד חַד מִנְיָיְהוּ וּמָאִי הִיא אֲשֶׁר בְּרָא שְׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה חֲתָן כּו' וְכוּלָּל מְפִסּוּקֵי דְקָא בְּרִיכוּ לְבוֹעֵז וְרוֹת דְכְתִיב וַיֹּאמְרוּ כָּל הָעָם אֲשֶׁר בְּשַׁעַר גּו' יִתֵּן ה' אֶת הָאִשָּׁה וְחֹתֶם ב"א ה' מְשַׁמַּח חֲתָן וְכֻלָּה וְהוֹדוּ לֵה' כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ: סִי' שִׁמְחָה רַבְּנָו הֲחֵסִיד ז"ל אִשָּׁה לֹא תִבְרָךְ בְּרַכ' הַמְזוֹן לְהוֹצִיא אַחֲרֵי יְדֵי חוּבְתָן אַע"פִּי שֶׁהִיא מְחַוֵּיבָת וּבְמָקוֹם שְׂאִין בְּעֵלָה יוֹדַע כְּמָקוֹם הַדְּחַק דְמִי וְתִבּוּא עָלָיו מְאֵרָה אִשָּׁה מְחַוֵּיבָת בְּמִקְרָא מְגִילָה אֲבָל לֹא תוֹצִיא אֶת הַרְבִּים כֶּף בְּבִרְכַת הַמְזוֹן וּכ"ש דְעֵיקַר חֵיבוּבָה שְׁצִרִי' לְכָלְוֹל הַמְבָרָךְ הַבְּרִית עִם הַתּוֹרָה וְהִיא' תִבְרָךְ עַל בְּרִיתָהּ שְׁחַתְמַתּ בְּבִשְׁרָנוּ וְעַל תּוֹרָתָהּ שְׁלַמְדַתְנוּ אֲבָל לְעֲצָמָה מְחַוֵּיבָת כְּשֶׁאִין שֵׁם אַחַר שְׁיִוִּדַע לְהוֹצִיא לָהּ וּכְשֶׁתִּבְרָךְ תִּדְלַג הַבְּרִית וְהַתּוֹרָה וְכֵן הָאִשָּׁה מְחַוֵּיבָת לְבָרָךְ אוֹתוֹן בְּרִכוֹת הַנּוֹתֵן לְשִׁכּוּי בִּינָה כּו' וְתִדְלַג שְׁלֹא עֲשֵׂנִי אִשָּׁה וְכִיּוֹצֵא בְּהוּ דְהָא לְבִטְלָה אִיהִי: סִי' שְׁמוּ שְׁלִיחַ צַבּוּר מוֹצִיא לְרַבִּים י"ח אַעפ"י שְׁעֵדִיין הוּא לֹא הִתְפַּלֵּל וְחוֹזֵר וּמִתְפַּלֵּל וְהֵנִי מִיְלֵי בְּדִיעֵבַד אֲבָל לְכַתְחִילָה לֹא דְהָא כְּהוּ דְלֹא מְכַפֵּר בְּתַחֲלָה לֹא יְכַפֵּר דְכְתִיב וְהִקְרִיב אֶת חֲטָאתוֹ וְאֶת עוֹלָתוֹ וְאַח"כּ וְהִקְרִיב אֶת קָרְבַּן הָעֵם וְכְתִיב וְכַפֵּר בְּעֵדוֹ וְגו' וְאַח"כּ וּבְעֵד כָּל קַהֵל יִשְׂרָאֵל וְאִינוּ יוֹצֵא יְדֵי חוּבְתוֹ בְּהִיא דְצִלִּי עַל צַבּוּרָא דְהָא יְכוּל הוּא לְכוּן וְלֹא הִתִּירוּ רַבָּנָן אֱלָא לְיַחֲזִיד וְתוּ דְלִתְרֵי סְטְרִי' לֹא אֲטַרְחוּהּ רַבָּנָן לְכוּן חַד לִיהּ וְחַד לְצַבּוּרָא הִקְלַף לְכַתְחִילָה לֹא יְצִלִּי מְעַנְמַד עַד דִּיְצִלִּי עַל נְפְשִׁיהּ בְּלַחֲשׁ וַיִּדְכִי גְרַמְיָהּ וּבְתֵר יְכַפֵּר עֲלֵיָהּ: סִי' שְׁמוּ שְׁלִיחַ צַבּוּר הַמְתַּפְּלֵל אֲסוּר לְעַבּוֹר לְפָנָיו אַעפ"י שְׂאִינוּ מְתַפְּלֵל תְּפִילַת עֲמִידָה: רַבִּי יַעֲקֹב ז"ל סִי' שְׁמַח וְשִׂאֵלְתֶם שְׁלִיחַ צַבּוּר פִּינוּן דְאָמַר בְּרַכּוּ אֶת ה' בְּרִישָׁא דְתְּפִילָה אִינוּ חוֹזֵר לְאַחַר כֵּן לּוֹמַר בְּרַכּוּ דְהָא בְּרַכּוּ שְׁרוּתָא אִיהוּ עַד לֹא יְצִלִּי צְלוּתָא וּמְשׁוּ' כֶּף אֲסוּר לְבָרָךְ קוֹדֵם שְׁיִתְפַּלֵּל לְאַדָּם בְּעוֹלָם דְהָא בְּרַכָּה קוֹדֵם תְּפִלָּה אִינָה רְאוּיָה אֱלָא לְהַב"ה בְּלַבַּד: סִי' שְׁמַח וְשִׂאֵלְתֶם בְּלִיל י"ט אִם אוֹמְרִים וְשִׁמְרוּר צִאתְנוּ וּבוֹאֲנוּ הֵיא מְלָה לֹא אֲצְטְרִי' אֱלָא בְּיוֹמָא דְאִית יְצִיאָה וּבִיאָה שְׂאִנִּי י"ט דְלִית בִּיָּה יְצִיאָה וּבִיאָה וְאִין אוֹמְרִים מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם: רַב שְׁשֵׁנָא ז"ל סִי' שֵׁג וְשִׂאֵלְתֶם שְׁלִיחַ צַבּוּר מִפִּינוּן שֵׁס"ת פְּתוּחַ לְפָנָיו אֲסוּר לְסַפֵּר אֲפִילוּ בֵּין גְּבָרָא לְגְּבָרָא דְלֹא אִתְחַזִּי דְקָא פִּסְק: סִי' שְׁנָא וְשִׂאֵלְתֶם ש"צ אֲסוּר לוּ מִפִּינוּן שְׁנַפְתַּח ס"ת לּוֹמַר אֲפִילוּ תִיבָה אַחַת חוּץ מִן הַפְּתַח וְצִרִי' שְׁיִכּוּן לְבוּ שְׁלֹא יַעֲיִין חוּץ מִן הַפְּתַח פִּינוּן שְׁיִתְחִיל כְּדִי שְׁיִהִיו כָּל דְבָרֵי מִן הַפְּתַח וְהֵכִי גְרַסִי' מָאִי דְכְתִיב וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה מֵאִי הָאֵלֶּה מְלַמֵּד שְׁהַדְּבָרִים הָיוּ כְּתוּבִים לְפָנָיו וּמִן הַפְּתַח אֲמָרוּן וּלְפִי' צְרִי' הַקּוּרָא בְּתוֹרָה שְׁיִהִיו כָּל דְבָרֵי

מן הכתב וכתב והלחת מעשה אלהים המה והמכתב מכתב אלהים הוא: סי' שנב רב שרירא ז"ל ש"צ שאינו יודע פונת התפלה אסו' להתפלל דהא אינו מוציא רבים ידי חובתן הני מילי שליחא דצבורא דקביע תדיר אבל אחרינאבדיעבד שרי דאיהו לא קביע וכ"ש בזמן תענית צבור ובשעת הצורך פונת התפלה לא אמרן אלא למנדע מאי קאמר ויכוין את לבו למבעי רחמי על עמא.

עגנו תקיעת שופר בר"ה תדע לך שעל פן אנחנו תוקעים בר"ה בב' ימים מעומד תקיעה ג' שברים תרועה תקיעה ועוד פעם אחרת תקיעה שלשה שברים תקיעת והפעם האחרונה תקיעה ותרועה ותקיעה ושהם ארבעה עשר בכל פעם ופעם ואנחנו תוקעים בב' ימים מיושב שמונים וארבעה ומעומד הסימנים הללו בכל יום פעם אחת שעולים בחשבון בשני ימים שמונה ועשרים סך כל התקיעות מיושב ומעומד מאה ושנים עשר זה מה שאמר הכתוב עלה אלהים בתרועה ה' בקול שופר עולה בחשבון ה' אלהים מאה ושנים עשר: ת"ו ש"ל ב"ע